

**ภาวะผู้นำของนักศึกษาลัทธิสุตตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต
และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร*

ตามความในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ความว่า “ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน เพื่อฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างสรรค์ ศิลปวิทยาเพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู” ต่อมาได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2548 เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษายึดถือปฏิบัติตามมาตรฐานเดียวกัน และขณะเดียวกันก็ได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 ซึ่งลงวันที่เดียวกัน ข้อ 3 ระบุว่า “สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาสูงขึ้น สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานการผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับพลวัตของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมีเจตนารมณ์ให้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา รองรับการบริหารจัดการหลักสูตรให้ได้คุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและตามจุดเน้นของแต่ละสาขาวิชา อีกทั้งเป็นการกำหนดตัวบ่งชี้ด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานของคณะกรรมการการอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานอื่นๆ อาทิ จำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน สัดส่วนนักศึกษาต่ออาจารย์ผู้สอน” และมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา เกณฑ์มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของ ก.ค.ศ. และ ก.พ.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรู้และผูกพันต่อท้องถิ่น น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้บูรณาการในการจัดการศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จึงมุ่งผลิตนักวิชาการด้านการบริหาร ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหาร และผู้สนับสนุนการศึกษา ทั้งที่มีความเป็นนักวิชาการ และนักวิจัย ให้มีความรู้กว้าง รู้ลึก เรียนรู้ทฤษฎีควบคู่ไปกับการปฏิบัติ มีความเชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ การวางแผน การนำแผนไปใช้ ตลอดจนการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น โดยเน้นการมีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถสร้างองค์ความรู้ แสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้เป็นหลักสูตรที่ทันสมัยเหมาะสม เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศ อีกทั้งเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำของนักศึกษา

* อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน และความเป็นสากล โดยมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คือ 1) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ในเชิงการบริหาร มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาที่กว้างไกล มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณทางวิชาชีพ มีความพร้อมในการบริหารการศึกษา 2) เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรอบรู้ ทักษะทางการบริหารการศึกษาและสามารถบูรณาการหลักการ แนวคิดทฤษฎีทางการศึกษา กับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ลงสู่การปฏิบัติในการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี 3) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำหลักการ และระเบียบวิธีการวิจัยทางการบริหารการศึกษา ไปใช้ในการพัฒนา การศึกษาและงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 4) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมวิทยฐานะของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหาร สถานศึกษา นักวิชาการด้านการศึกษาให้สูงขึ้น ตลอดจนจนการเตรียมบุคลากรเพื่อเข้าสู่วิชาชีพทางการบริหาร การศึกษา

ในปัจจุบันการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมมีความลุ่มลึกซับซ้อนยิ่งขึ้น มีการพัฒนาแบบก้าวกระโดด จากสังคมการผลิตไปสู่สังคมฐานความรู้ ประชาชาติใดที่มีความรู้ดี ได้รับการศึกษาดีจะมีความสามารถในการแข่งขัน สูง ประกอบกับระบบเศรษฐกิจมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจมหภาคที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก ทำให้เกิดการแข่งขันใน ลักษณะที่เป็นสังคมโลกมากขึ้น มีความเชื่อมโยงให้โลกเป็นหนึ่งเดียวในทุกด้าน ซึ่งมีกระแสทุนนิยมเป็นแรง กระตุ้นทางจิตวิญญาณทำให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมจากภายนอกอย่างรวดเร็วเกินกว่าที่จะเรียนรู้อย่างเท่ากัน อันเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น เรียนในระบบ นอกระบบ สื่อ หรือ IT ต่างๆ ตามความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง แต่เป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน และขาด สมดุล อันก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา ในช่วงแรกของการเริ่มศตวรรษที่ 21 เรื่องภาวะผู้นำเป็นเรื่องที่อยู่ใน ความสนใจมาก และเป็นแนวโน้มสำคัญที่คาดว่าส่งผลกระทบต่อการทำงานของคนในยุคนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งมี “ผู้นำ” เรามักจะนึกถึงภาพของคนหนึ่งคนหรือกลุ่มคนไม่กี่คนจำนวนหนึ่งที่กำลังกำหนดหนทาง หรือวิธีการ ดำเนินชีวิตหรือกิจกรรมในกับกลุ่มคนจำนวนมาก ขับเคลื่อนความเป็นไปของกลุ่มให้เคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเราเคยได้ยินว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรนั้นๆ จะขึ้นอยู่กับผู้นำที่มีภาวะผู้นำ เพื่อให้เข้าใจให้ ชัดเจนของคำว่า “ผู้นำ” และ “ภาวะผู้นำ” จึงขออธิบายไว้พอเข้าใจ Wikipedia (2558) ให้ความหมายไว้ว่า “ผู้นำ” หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจหรือได้รับการเห็นชอบหรือได้รับอนุญาตจากสมาชิกในกลุ่ม ในการสั่งการหรือ บอกกล่าวบุคคลอื่นๆ ให้ทำการใดๆ ที่สามารถนำทิศทางทางผู้อื่นให้ก้าวไปข้างหน้า สู่จุดมุ่งหมายตามที่ตั้งใจไว้ได้ โดยใช้ศักยภาพของความเป็นผู้นำที่มีอยู่ทั้งในด้านสถานภาพ ความสามารถ อิทธิพลชีวิต และพฤติกรรม เพื่อส่งผลให้สามารถกำหนดทิศทางของบุคคลผู้ติดตามให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ส่วน “ภาวะผู้นำ” มีฐาน ความคิด 2 ประการ คือ 1) พื้นฐานความคิดเพื่อบรรลุความสำเร็จด้วยคนอื่น โดยให้ความไว้วางใจคนอื่นว่ามี ความปรารถนาและความสามารถที่จะประสานสัมพันธ์กันทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ การเชิญชวนหรือด้วยความสัมพันธ์ระหว่างกัน 2) พื้นฐานความคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยท้าทาย ต่อสภาพการณ์ในปัจจุบันและมุ่งหน้าเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่โลกใหม่ที่ดีขึ้น ซึ่งลักษณะสำคัญของผู้นำในอดีต ปัจจุบัน และในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. **ผู้นำในอดีต** มีแนวคิดที่ผู้นำหรือผู้ปกครองควรมีลักษณะเป็นแบบราชาปราชญ์หรือผู้นำใน อุดมคติ ควรจะมีลักษณะดังนี้

1.1 เป็นผู้ปกครองที่เป็นปราชญ์ คือ มีความฉลาดและมีปฏิภาณไหวพริบดี ซึ่งทำให้ผู้นำมีความคิดมีปัญญาที่จะบริหารบ้านเมืองได้สำเร็จ

1.2 ผู้นำจะต้องไม่มีทรัพย์สินเป็นของตัวเอง คือ ผู้นำจะต้องไม่คิดที่จะหาประโยชน์เพื่อตน

ควรคิดแต่ทำประโยชน์ให้ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

- 1.3 ผู้นำจะต้องเสียสละ โดยจะต้องสละทั้งเวลา รวมทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่ออุทิศต่อการบำเพ็ญประโยชน์ในส่วนรวมให้ประชาชนมีความสุขมากที่สุด
- 1.4 ผู้นำจะต้องไม่มีภริยา เพื่อผู้นำจะได้ไม่คิดห่วงใย และมีทรัพย์สินไว้สำหรับสืบทอดให้ทายาท
- 1.5 ผู้ปกครองหรือผู้นำจะต้องมีคุณธรรมในการควบคุมตัวเองและในความกล้าหาญ รวมทั้งคุณธรรมในการให้ความยุติธรรมต่อผู้อื่นด้วย

2. ผู้นำในปัจจุบัน ในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ข้อมูลข่าวสาร มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้โลกเล็กลงได้ ดังนั้น การติดต่อสื่อสารกันสามารถทำได้รวดเร็วเปรียบเสมือนโลกไร้พรมแดน และผู้นำในปัจจุบันจะต้องปรับเปลี่ยนให้ทันกับยุคสมัย ผู้นำควรจะต้องมีลักษณะดังนี้

- 2.1 ผู้นำควรจะต้องมีลักษณะเป็นคนคิดเก่ง ทำเก่ง โดยจะต้องเป็นคนขยันคิดไม่อยู่เฉย
- 2.2 ลักษณะของผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์ คือ จะต้องมีความคิดเห็นที่มองไปยังอนาคตเพื่อกำหนดเป้าหมายในสิ่งที่คาดหวังไว้
- 2.3 ผู้นำในปัจจุบันจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ คือ คิดในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นสิ่งที่ดี ไม่มองโลกในแง่ร้าย จะต้องเลือกทำในสิ่งที่ถูก มีทางเลือกหลายๆ ทาง ไม่คิดถอยหลังเข้าคลอง หรือมีลักษณะเป็นคนหัวเก่า หรือ Conservative

- 2.4 ผู้นำจะต้องมีลักษณะเป็นคนยอมรับในสิ่งเปลี่ยนแปลง หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ได้
- 2.5 ผู้นำจะต้องมีลักษณะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง (Change Agen)

3. ผู้นำในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นภาคเอกชนหรือภาครัฐควรจะต้องปรับเปลี่ยนลักษณะของผู้นำให้สภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว เพื่อรองรับในการบริหารจัดการให้ทันทางที่ โดยจะต้องมีคุณสมบัติของผู้นำ พฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ประสิทธิภาพ จริยธรรม หรือในด้านอื่นๆ มาผสมผสานประกอบกันด้วยเพื่อให้ได้ผู้นำที่มีความพร้อมมากที่สุด ดังนี้

- 3.1 ผู้นำควรจะต้องมีทศพิธราชธรรมประจำใจ
- 3.2 ผู้นำควรจะต้องมีความรู้ มีปัญญาที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว
- 3.3 ผู้นำควรจะต้องทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
- 3.4 ผู้นำควรจะต้องขยันคิด ขยันทำ มีความทะเยอทะยาน และมีความกระตือรือร้นตลอดเวลา
- 3.5 ผู้นำจะต้องเสียสละให้ประโยชน์ส่วนรวมและไม่ยึดประโยชน์เอามาเป็นของตนและพวกพ้อง
- 3.6 ผู้นำจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความยุติธรรม มีเหตุผล ไม่หลงอำนาจ กระทำด้วยความชอบธรรม ไม่ทำตามอำเภอใจ

- 3.7 ผู้นำจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ยอมรับในนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น
- 3.8 ผู้นำจะต้องมีความโปร่งใสและมีความเสมอภาคต่อทุกคน
- 3.9 ผู้นำจะต้องมีการติดต่อสื่อสาร ประสานงานกับประเทศต่างๆ ได้อย่างสอดคล้อง

สมานฉันท์กัน

- 3.10 ผู้นำควรจะต้องมีวิสัยทัศน์ มีกลยุทธ์ในการวางแผนล่วงหน้าเสมอ และจะต้องรู้เขารู้เราด้วย

- 3.11 ผู้นำไม่ควรมัวธุรกิจเป็นของตนเอง หรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับธุรกิจของพวกพ้องตนเอง
- 3.12 ผู้นำควรจะต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง และมีความยืดหยุ่นเห็นใจผู้อื่น
- 3.13 ผู้นำควรจะต้องมีความอดทนและกล้าหาญ รวมทั้งมีความรับผิดชอบ

3.14 ผู้นำควรจะต้องมีบุคลิกภาพสง่างาม และมีจิตใจโอบอ้อมอารี เมตตาธรรม

3.15 ผู้นำควรมีทักษะในหลายๆ ด้าน และทำงานติดต่อสื่อสารกันเป็นทีม

ศาสตราจารย์ George DeMetropolis แห่ง University of Phoenix ได้ระบุทักษะ 10 ประการของคนที่เหมาะสมผลสำเร็จในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้ (อ้างถึงใน ประคัลภ์ ปัทมพลังกูร. 2559)

1. Leadership มีทักษะที่สามารถนำตนเองได้ เป็นผู้นำในชีวิตของตนเอง นอกจากนั้นก็ยังต้องสามารถนำพาคนอื่น หรือทีมงานที่ตนดูแลให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ด้วย

2. Critical Thinking มีทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล มีตรรกะในการคิด เนื่องจากทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก ดังนั้นจะมานั่งเรียนรู้แบบเดิมๆ ก็คงจะใช้เวลามากเกินไป ไม่ทันใช้ ดังนั้นพนักงานที่เก่งๆ ในยุคนี้จะต้องมีทักษะของการใช้ตรรกะอย่างดี สามารถมองออกว่าถ้าทำแบบนี้แล้วจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง และถ้าเกิดแล้วจะต้องมีแผนในการป้องกันอย่างไรบ้าง อย่างเป็นเหตุเป็นผล

3. Collaboration มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นคนก็ตาม ก็สามารทำงานด้วยได้อย่างไม่มีปัญหา รวมทั้งยังต้องสามารถสร้างบรรยากาศในการทำงานเป็นทีมได้ด้วย ใครที่เคยทำงานคนเดียว ประเภทข้ามมาคนเดียววันนั้น ยุคสมัยใหม่นี้คงจะอยู่ยากขึ้น เพราะแต่ละคนจะมุ่งเน้นความเก่งแบบเฉพาะทาง ดังนั้นการทำงานให้สำเร็จก็ต้องอาศัยคนหลายๆ คนที่เก่งในสายงานต่างๆ เข้ามาร่วมกันทำงาน สร้างความสำเร็จให้กับองค์กร ถ้าเราสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี ก็จะทำให้เรายิ่งเป็นที่ต้องการตัวขององค์กรอื่นๆ

4. Communication มีทักษะการสื่อความที่ดี ทักษะด้านการสื่อความนี้ ไม่ว่าจะทำงานในยุคใดสมัยใด ก็เป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของคนเราทุกคน เนื่องจากเราต้องทำงานกับคนอื่นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ถ้าเราไม่สามารถสื่อความกับคนอื่นได้อย่างเข้าใจ เราก็จะไม่สามารถประสบความสำเร็จในการทำงานในยุคนี้ได้เลย

5. Adaptability ความสามารถในการปรับตัว ทักษะในด้านนี้ทวีความสำคัญขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งมีสาเหตุมาจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้หลายๆ อย่างมีการเปลี่ยนแปลงตามกันไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงาน สภาพแวดล้อมต่างๆ ในสังคมที่เราอยู่ สิ่งเหล่านี้ทำให้พนักงานในยุคนี้จำเป็นต้องมีทักษะในการปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ไม่ใช่พวกที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง หรือยึดมั่นถือมั่นในสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่ คนกลุ่มนี้ยิ่งอยู่ยากขึ้นในยุคปัจจุบัน

6. Productivity and Accountability ต้องมีความรับผิดชอบสูง และมีความสามารถในการสร้างผลงานมากกว่าคนอื่น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และสภาพแวดล้อมที่ทำให้เราถูกหันเหออกจากงานได้ง่ายขึ้นในยุคใหม่นี้ จึงส่งผลให้เรื่องของผลผลิตภาพของพนักงานแต่ละคนนั้นลดลง ในแต่ละวันที่กำหนดเวลาทำงานไว้ 8 ชั่วโมงนั้น พนักงานในยุคนี้อาจจะทำงานได้ไม่ถึง 8 ชั่วโมง เพราะถูกละทิ้งอื่นๆ เบี่ยงเบนความสนใจออกจากงานไป ดังนั้นคนทำงานสมัยนี้ ถ้าเป็นคนที่มีความ Productivity สูงๆ และมีความรับผิดชอบในการทำงานได้อย่างดี ไม่ถูกดึงดูตออกไปจากงานได้ง่ายๆ ก็จะเป็นคนที่ประสบความสำเร็จได้สูงกว่า และเป็นที่ต้องการตัวมากกว่า

7. Innovation มีทักษะในการคิดอะไรใหม่ๆ การที่เราจะเติบโตได้ในยุคสมัยนี้ สิ่งสำคัญก็คือ การที่เราสามารถคิดอะไรที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือสามารถต่อยอดความคิดเดิม ออกไปสู่ความคิดใหม่ๆ ได้อย่างที่ไม่เคยเจอมาก่อน ก็จะทำให้เราประสบความสำเร็จในการทำงานมากขึ้น

8. Accessing, analyzing and Synthesizing information ในยุคนี้มีข้อมูลมากมายเข้ามาในชีวิตของเรา ซึ่งทำให้เราไม่รู้เลยว่าข้อมูลที่เราได้รับมาจากแหล่งต่างๆ นั้น เป็นข้อมูลที่ถูกต้อง และน่าเชื่อถือสัก

แค่นั้น ดังนั้น คนที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานในยุคนี้ก็ต้องมีทักษะในการวิเคราะห์ และประมวลผล ข้อมูลต่างๆ ที่เราได้รับมา เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการทำงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใครที่ยังมีความสามารถในเรื่องนี้มากเท่าไร ก็จะเป็นที่ต้องการตัวมากขึ้นเท่านั้น

9. Global Citizenship ต้องมีทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ๆ ของประเทศต่างๆ เพราะปัจจุบันนี้เป็นโลกที่ไม่มีพรมแดนใดๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นคนที่จะประสบความสำเร็จจะต้องมีความเป็นประชากรของโลก ก็คือ สามารถที่จะอยู่ที่ไหนก็ได้ สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีความเข้าใจคนจากประเทศต่างๆ ด้วย เพราะเราอาจจะต้องทำงานกับคนต่างชาติต่างภาษามากขึ้น ถ้าเราเข้าใจเขาได้มากเท่าไร ก็จะทำให้เราได้เปรียบในการทำงานมากขึ้นเท่านั้น

10. Entrepreneurialism มีความรู้สึกรับผิดชอบเป็นผู้ประกอบการ ในยุคนี้ถ้าเราทำงานแบบเป็นพนักงานคนหนึ่ง ที่คิดแค่ทำงานไปวันๆ มองแค่ว่าตนเองเป็นแค่ลูกจ้างคนหนึ่งในองค์กร ไม่ได้มีผลกระทบอะไรกับผลงานขององค์กร ถ้าคิดแบบนี้ เราก็จะไม่มีส่วนก้าวหน้าได้เลย ยุคสมัยนี้ตัวพนักงานจะต้องมีความคิดแบบผู้ประกอบการ คิดว่าจะทำอะไรให้งานขององค์กรประสบความสำเร็จให้ได้ เพราะถ้าคิดแบบนี้ได้เมื่อไหร่ นายจ้างทุกคนก็อยากได้คนแบบนี้เข้ามาดูแลกิจการให้อยู่แล้ว ดีไม่ดีคิดแบบนี้ไปเรื่อยๆ ไม่นานเราก็อาจจะมีการกิจการเป็นของตนเองบ้างก็ได้

นอกจากนี้ในส่วนของการจัดการศึกษาได้มีบริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ในประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น บริษัทแอปเปิ้ล บริษัทไมโครซอฟท์ บริษัทวอลสตรีตบีบี อิงค์กรวิเศษระดับโลก ภาคส่วนวงการนอกรับการศึกษา และสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐ ได้รวมตัวกันเพื่อการพัฒนาแนวคิด "ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21" เห็นว่า การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่เพิ่มเติมมีองค์ประกอบคือ 3R4C คือ 3 R ได้แก่ Reading (การอ่าน), การเขียน(Writing) และ คณิตศาสตร์ (Arithmetic) และ 4C ได้แก่ Critical Thinking (การคิดวิเคราะห์), Communication (การสื่อสาร), Collaboration (การร่วมมือ) และ Creativity (ความคิดสร้างสรรค์) รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และการบริหารจัดการด้านการศึกษาแบบใหม่ที่ทักษะสำคัญสำหรับคนยุคศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวจะเป็นต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพราะการจัดการศึกษาในรูปแบบเดิมไม่สามารถใช้การสอนแบบเดิมๆ ที่เน้นการถ่ายทอดจากครูผู้สอนได้อีกต่อไป

รภัสสา พิมพ์ (2557) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตครูหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต มีลักษณะผู้นำ 4 ประเภท คือ 1) ภาวะผู้นำสร้างสรรค์ (Creative Leadership) 2) ภาวะผู้นำแบบรับใช้ (Servant Leadership) 3) ภาวะผู้นำทางจิตวิญญาณ (Spiritual Leadership) และ

4. ภาวะผู้นำตามสภาพจริง (Authentic Leadership)

จากแนวคิดและผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นจึงพอที่จะสรุปได้ว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่ใฝ่รู้และปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในด้านทางเทคโนโลยี มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างรวดเร็ว มีการเปิดเสรีทางการค้าขายมากขึ้น จึงเป็นความจำเป็นที่องค์กรจะต้องปรับเปลี่ยนให้พร้อมที่จะยืดหยุ่นและกลายเป็นองค์กรที่เข้มแข็งพร้อมที่จะเผชิญกับการ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น ภาวะผู้นำของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จะต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะดังนี้

1. มีความรอบรู้ มีความใจกว้าง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความสามารถเป็นเลิศในการจัดสมดุลของปัจจัยต่างๆ ทั้งที่เป็นปัจจัยเสริมและข้อจำกัด ความสามารถในการกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจ การให้ความสนใจต่อรายละเอียด

2. มีภาวะผู้นำที่มีศักยภาพเป็นเลิศ ที่มีความสามารถ เป็นผู้นำตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการปมเพาะภาวะผู้นำที่มีศักยภาพเป็นเลิศในทุกๆ ระดับขององค์การ มีภาวะผู้นำที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตน มีสำนึกในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ โดยเฉพาะภาวะผู้นำที่จำเป็นในด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำสร้างสรรค์ (Creative Leadership) มีลักษณะทางด้านพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงให้เห็นถึงการตั้งเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจนในการทำงานของผู้นำ ไม่ยึดติดในวิธีการทำงานและแก้ปัญหาเดิม และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ อันเกิดจากการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ต้องรู้จักการโน้มน้าวผู้อื่น ปฏิบัติตามตนเองโดยการสร้างความมั่นใจเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยอาศัยการคิดไตร่ตรองเพื่อคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น

2.2 ภาวะผู้นำแบบรับใช้ (Servant Leadership) มีลักษณะทางด้านพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่น และยอมรับความสามารถของผู้อื่น เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ร่วมเป็นผู้นำในการทำงาน มีการตั้งเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จลุล่วงในการทำงาน มีการโน้มน้าวให้ผู้อื่นทำงานอย่างเต็มความสามารถ โดยการทำให้เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อทำให้ผู้อื่นเกิดความมั่นใจในตนเองและมุ่งบรรลุเป้าหมายสำเร็จร่วมกันและผู้นำต้องสร้างความศรัทธา และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อนำไปสู่เป้าหมายร่วมกัน ผู้นำต้องยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม ในการทำงานโดยการสร้างค่านิยมที่ดีงาม และนำไปรับใช้กับกิจกรรมต่างๆ

2.3 ภาวะผู้นำทางจิตวิญญาณ (Spiritual Leadership) มีลักษณะทางด้านพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงให้เห็นถึงผู้นำที่มีความสามารถสร้างวิสัยทัศน์และตั้งเป้าหมายในการทำงานร่วมกันให้แก่ผู้อื่นให้เกิดความสำเร็จอย่างชัดเจน มีการโน้มน้าวใจให้ผู้อื่นทำตามเป้าหมายให้สำเร็จ ด้วยการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้อื่น มีความมุ่งมั่นและอดทนในการทำตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ โดยปฏิบัติจนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่นได้ และการที่ผู้นำมีความมั่นคงในคำพูด และการกระทำ จนทำให้ผู้อื่นไว้วางใจได้

2.4 ภาวะผู้นำตามสภาพจริง (Authentic Leadership) มีลักษณะทางด้านพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงให้เห็นถึงการเข้าใจตนเอง รู้ชอบกพร่อง พร้อมหาทางแก้ไขชอบกพร่องเหล่านั้นด้วยตนเอง รู้จักที่จะดึงเอาศักยภาพของตนเองมาใช้ประโยชน์ในการทำงาน จนก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมกับผู้อื่น รวมไปถึงการสร้างค่าที่ดีงาม การที่ผู้นำมีการกำหนดค่านิยมที่ประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรมที่ดีของตนเอง และนำมาใช้ในการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมต่างๆ และผู้นำต้องมีความมั่นคง และแน่วแน่ในการตัดสินใจ และการกระทำ ตลอดจนผลการตัดสินใจของผู้นำนั้นไว้วางใจได้ สามารถคาดเดา และเข้าใจได้อย่างชัดเจน และผู้นำตามสภาพจริงนั้นต้องมีการสร้างองค์ความรู้ใหม่และศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

3. มีทักษะ 3R 4C คือ 3 R ได้แก่ Reading (การอ่าน), การเขียน(Writing) และ คณิตศาสตร์ (Arithmetic) และ 4C ได้แก่ Critical Thinking (การคิดวิเคราะห์), Communication (การสื่อสาร), Collaboration (การร่วมมือ) และ Creativity (ความคิดสร้างสรรค์) รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพด้วย

เอกสารอ้างอิง

ไชยา ภาวะบุตร. (2554). *ความเป็นนักบริหารมืออาชีพ*. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ดุษฎีรัตน์ โกสุมภ์ศิริ. (2558). ภาวะผู้นำแบบดุลยภาพ – ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://leader1234.blogspot.com/2015/09/21-scholarly-article-equilibrium.html> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 31 มีนาคม 2559)

ประคัลภ์ ปัดทพลังกูร. (2555). *แนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://prakal.wordpress.com/2012/10/22/> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 31 มีนาคม 2559)

รภัศศา พิมพ์า. (2557). ภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ <https://th.wikipedia.org/w/index.php>

การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์

ในการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นองค์การหรือหน่วยงานประเทศใดก็ตาม การบริหารงานบุคคลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีของใครก็ตามจะต้องระบุถึงภารกิจด้านนี้ไว้ ด้วย คือ Staffing และจากความเห็นของนักวิชาการท่านหนึ่งได้ระบุว่า (DeCampo, 2011 : 4) “ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดกำลังคนมีเรื่องที่จะต้องทำมากมาย นับตั้งแต่ทำการวิเคราะห์งาน วางแผนความต้องการกำลังคน การรับสมัครและคัดเลือกผู้สมัคร การปฐมนิเทศ และการฝึกอบรมงาน การจัดอัตราเงินเดือนและค่าตอบแทน การจัดระบบการให้แรงจูงใจเพื่อเพิ่มพูนผลการปฏิบัติงาน การจัดสวัสดิการ การจัดระบบการสื่อสารระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับฝ่ายบริหาร การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบงานทั่วไปและงานเฉพาะด้านที่แต่ละคนรับผิดชอบ การพัฒนาขีดความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานและการสร้างความผูกพันระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับหน่วยงาน”

จากความเห็นของนักวิชาการที่เสนอข้างต้นจะเห็นได้ว่าขอบข่ายงานของการบริหารงานบุคคลนั้นมีหลากหลายประการและเป็นภาระงานที่จะต้องกระทำอย่างรอบคอบรัดกุม เป็นภาระงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานตั้งแต่ก่อนเข้าทำงาน ซึ่งขอบข่ายการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาของไทยอาจจะมีรายละเอียดแตกต่างกันไปบ้างเพราะของเรามี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของเราเองสำหรับในตอนนี้นำเสนอแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับขอบข่ายงานในการบริหารบุคลากร ประการหนึ่ง คือการพัฒนาบุคลากร ส่วนขอบข่ายงานที่เหลือนั้นจะนำเสนอต่อไปในโอกาสอันควร

ในการพัฒนาบุคลากรนั้น ส่วนใหญ่นักการบริหารการศึกษาไม่ว่าจะเป็นนักการบริหารหรือนักวิชาการส่วนใหญ่ จะกล่าวถึงใน 2 ด้านควบคู่กันไป คือ ฝึกอบรมและพัฒนา (Training and Development) ซึ่งทั้งสองคำนี้แม้จะใช้ควบคู่กันก็ตาม แต่ความหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินการจะแตกต่างกันไปบ้าง แต่ในบางขั้นตอนจะคล้ายกัน ซึ่งรายละเอียดจะนำเสนอต่อไป

1. การฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมนั้นมี จุดเน้นที่สำคัญ 2 ประการ คือ (ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์ 2536, 141)

1.1 เป็นกระบวนการปรับพฤติกรรมของบุคลากรเพื่อไปในทิศทางเดียวกันของหน่วยงานอย่างเป็นระบบ

1.2 เพื่อเป็นการเพิ่มพูนให้บุคลากรมีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเพิ่มขึ้น สำหรับในวงการศึกษาของเราจะพบเห็นมากที่สุด คือการเน้นในประการที่ 2 คือการเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงาน เช่น ของผู้บริหารอาจจะเป็นการอบรมเพื่อการวางแผนพัฒนาโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอนอาจจะทำ การอบรมเกี่ยวกับวิธีสอน วิธีวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นต้น

สำหรับประเภทของการฝึกอบรมนั้นมีหลายประเภท เริ่มตั้งแต่ การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม โดยการทำงาน การฝึกอบรมในห้องทดลองปฏิบัติงาน การฝึกงาน เป็นต้น

คำสำคัญ : การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

* อาจารย์ประจำหลักสูตร ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สำหรับการศึกษไทยนั้นถ้าหากเราพิจารณาจะพบว่าเราจะมีกรอบแบบทุกประเภท ยกเว้นการฝึกอบรมในท้องถิ่นยังไม่มีใครสนใจว่ามีการฝึกอบรมประเภทนี้ในที่ไหนบ้าง

2. ขั้นตอนการฝึกอบรม

สำหรับขั้นตอนในการฝึกอบรมนั้นอาจจะมีหลายแนวคิด หลายความเห็นแต่ส่วนใหญ่จะคล้ายๆ กัน คือ

1. การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรม
2. ศึกษาว่าผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาในการปฏิบัติงานในด้านใดบ้าง
3. ทักษะหรือความรู้อะไรที่คิดว่าผู้ปฏิบัติงานต้องการเพิ่มเติมในการปฏิบัติหน้าที่
4. ผู้ปฏิบัติคิดว่าตนเองต้องการฝึกอบรมด้านไหน

ในการสำรวจความต้องการนั้นอาจดำเนินการโดยการออกแบบสอบถาม การพบปะพูดคุยกับผู้ปฏิบัติงานจากส่วนต่างๆ ของหน่วยงาน ประเด็นปัญหา อาจจะเป็น (1) ทักษะหรือความรู้อะไรที่คิดว่าผู้ปฏิบัติงานจะต้องใช้ในอีกห้าปีข้างหน้าเพื่อที่จะทำให้หน่วยงานเราสามารถแข่งขันกับหน่วยงานอื่นในประเภทเดียวกันได้ และ (2) ปัญหาด้านใดที่คาดคิดว่าจะสามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีการฝึกอบรม

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์การฝึกอบรม

ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้นจะต้องทำให้ชัดเจน รัดกุม ประเมินผลได้ โดยอาจจะกำหนดวัตถุประสงค์ เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้ (Rue, 2016, 163)

1.1 วัตถุประสงค์เชิงความรู้ ได้แก่ หลักการ ข้อมูล และแนวคิดเกี่ยวกับทักษะ ความรู้ ที่ทุกคนควรจะเรียนรู้ในการฝึกอบรมนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของหน่วยงานและส่วนงานที่ปฏิบัติ เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติที่มีส่วนกระทบต่อหน่วยงาน เช่น การลา การขาดงาน วิธีการเพิ่มผลผลิตของหน่วยงาน เป็นต้น

1.3 การปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของแต่ละคนประกอบด้วย ผลกระทบจากการฝึกอบรมที่มีต่อพฤติกรรม เจตคติ และความก้าวหน้าในหน้าที่ของแต่ละคนที่เข้ารับการอบรม

3. ดำเนินการฝึกอบรม

ในการดำเนินการฝึกอบรมนั้นอาจจะจัดทำได้หลายวิธี ในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย การเลือกวิธีการฝึกอบรมและสื่อในการฝึกกรรม แล้วดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งวิธีการฝึกอบรมนั้นผู้รับผิดชอบจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับ (1) วัตถุประสงค์ของการอบรม (2) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (3) พื้นฐานของผู้ปฏิบัติงานและ (4) ความคุ้มค่าของการลงทุนในการฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมด้วยวิธีการต่างๆ นั้นได้มีผู้สรุปผลที่ได้จากการอบรมไว้ ดังตารางข้างใต้นี้

เปรียบเทียบผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์โดยฝึกการอบรมวิธีการต่างๆ

วัตถุประสงค์ วิธีการอบรม	การเพิ่มพูน ความรู้	การ เปลี่ยนแปลง เจตคติ	ทักษะในการ แก้ปัญหา	การทำงาน เป็นกลุ่ม	การยอมรับ ของผู้อบรม	การคงอยู่ ของความรู้
กรณีศึกษา	2	4	1	4	2	2
การอภิปราย	3	3	4	3	1	5
การบรรยาย	9	8	9	8	8	8
เกมส์	6	5	2	5	3	6
ภาพยนตร์	4	6	7	6	5	7
แบบเรียน						
สำเร็จรูป	1	7	6	7	7	1
บทบาท						
สมมุติ	7	2	3	2	4	4
T-Group	8	1	5	1	6	3
บรรยายผ่าน						
T.V.	5	9	8	9	9	9

(ปรีชา คัมภีรปกรณ์ ,(2536) ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารทรัพยากรการศึกษา นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ หน้า 142) 1 = ดีที่สุด

ตารางข้างต้นเป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการฝึกอบรมว่าวิธีไหนจะได้ผลตามวัตถุประสงค์แต่ละด้านในระดับใด ซึ่งจากผลการวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าไม่มีวิธีใดที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในระดับที่ดีได้ทุกด้าน ดังนั้นผู้ที่รับผิดชอบในการฝึกอบรม จึงควรจะมีวิธีการฝึกอบรมโดยการกำหนดกิจกรรมที่หลากหลายและในการดำเนินการฝึกอบรมควรเลือกวิธีที่หลากหลายเช่นกัน

1. ประเมินการฝึกอบรม การประเมินการฝึกอบรม เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการฝึกอบรม ซึ่งการประเมินอาจจะดำเนินการได้เป็น 2 ระยะ คือ เมื่อสิ้นสุดการอบรม และหลังการฝึกอบรม ในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น 3 เดือน 6 เดือน เป็นต้น ในการประเมินหลังการอบรมนั้น Rue และคณะได้เสนอแนะว่า ควรจะดำเนินการประเมิน ใน 4 ประการ คือ

1.1 ปฏิกริยาจากผู้เข้ารับการอบรม อาจจะเป็นความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อโปรแกรม เป็นต้น

1.2 การเรียนรู้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการ ข้อมูลและแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เข้ารับการฝึกอบรมมากน้อยเพียงใด

1.3 การเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม พฤติกรรมใดของผู้เข้ารับการอบรมด้านใดบ้างที่เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากผลการฝึกอบรม

1.4 ผลจากการฝึกอบรม ที่มีต่อหน่วยงาน เช่น ลดความสิ้นเปลือง อัตราการลาออกลดลง ผลผลิตของหน่วยงานเพิ่มขึ้น เป็นต้น

นอกจากการประเมินสี่ประการข้างต้น สิ่งที่ต้องกระทำอย่างยิ่ง คือ การประเมินตัวโปรแกรมการ

ฝึกอบรม เช่น ภาพรวมของโปรแกรม วิทยากร สื่อประกอบ สถานที่ จุดดีจุดด้อยของโปรแกรม ความเหมาะสมของโปรแกรม ทั้งนี้เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงโปรแกรมต่อไป สิ่งที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับตัวโปรแกรม การฝึกอบรมต่อไป คือ

1. การฝึกอบรมนั้นสามารถแก้ปัญหาที่มีอยู่ได้หรือไม่
2. เป้าหมายของโปรแกรมชัดเจนและทำได้จริงหรือไม่
3. โครงการฝึกอบรมนี้คุ้มค่าแก่การลงทุนหรือไม่
4. การฝึกอบรมได้ผลหรือไม่

การพัฒนา

การพัฒนาส่วนใหญ่จะเน้นไปที่ทีมบริหาร ซึ่งจะรวมถึงตั้งแต่ ระดับนิเทศ ผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับสูง การพัฒนาที่ดีจะต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการของหน่วยงาน ความต้องการของทีมบริหาร และการพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ในการพัฒนานั้นมีจุดเน้นที่ต้องพัฒนาในสองด้าน คือ การพัฒนาการบริหารและการพัฒนาองค์การ ในขั้นนี้จะขอเสนอสาระเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารเท่านั้น ส่วนการพัฒนาองค์การ อาจนำเสนอในภายหลัง

การพัฒนาการบริหาร

สำหรับขั้นตอนของการพัฒนานั้นจะคล้ายคลึงกับการฝึกอบรม ได้แก่

1. การหาความต้องการในการพัฒนา เป็นการศึกษาความต้องการของหน่วยงานและความต้องการของแต่ละคน ในการกำหนดความต้องการในการพัฒนานั้นจะต้องใช้ข้อมูล 4 ส่วนประกอบกัน คือ (Rue, 2016: 178)

2. ผลจากการสำรวจความต้องการ
3. การศึกษาสมรรถนะของบุคลากรในข่ายที่ต้องรับการพัฒนา
4. การวิเคราะห์งาน
5. การวิเคราะห์การปฏิบัติงานและผลงาน

จากการศึกษา วิเคราะห์ถึงบทบาทและความรับผิดชอบแล้วผู้บริหารแต่ละระดับย่อมต้องการความรู้และการปรับพฤติกรรมแตกต่างกันไป ดังตัวอย่างในตาราง ข้างล่างนี้

ความต้องการรับการพัฒนาของผู้บริหารในแต่ละระดับ

ระดับสูง	ระดับกลาง	ระดับนิเทศ
1. การบริหารเวลาการสร้างทีมงาน 2. การจัดองค์การและการวางแผน 3. การประเมินผลงานของผู้ปฏิบัติ 4. การพิชิตความเครียด เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ 5. การวิเคราะห์ตนเอง การจูงใจผู้อื่น	1.การประเมินผลงานของผู้ปฏิบัติ 2. การจูงใจผู้อื่น 3.การกำหนดวัตถุประสงค์และการจัดลำดับความสำคัญ	1. การจูงใจผู้อื่น 2. การประเมินผู้อื่น 3. ภาวะผู้นำ 4.การสื่อสารด้วยวาจา 5. การเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์

การบริหารการเงิน การงบประมาณ 6. การกำหนดวัตถุประสงค์ การ จัดลำดับความสำคัญ การดำเนินการ ประชุมที่มีประสิทธิผล 7. การสื่อสารด้วยวาจา 8. การบริหารแรงงานสัมพันธ์ 9. การตัดสินใจ การพัฒนากลยุทธ์ และนโยบาย	4. การสื่อสารด้วยวาจา 5. การจัดองค์การและการ วางแผน 6. เข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ 7. การสื่อสารเป็นลาย ลักษณ์อักษร 8. การบริหารเวลา 9. การสร้างทีมงาน 10. การดำเนินการประชุมที่ มีประสิทธิผลการกระจาย อำนาจการพัฒนาและ ผูกอบรวม 11. การคัดเลือกคนงาน	6. การพัฒนาและฝึกอบรม ลูกน้อง 7. บทบาทของผู้จัดการ 8. การกำหนดวัตถุประสงค์ และจัดลำดับความสำคัญ การ สื่อสารเป็นลายลักษณ์อักษร 9. วินัย การจัดองค์การและ การวางแผน 10. การบริหารเวลา การให้ คำปรึกษาและการสอนแนะ 11. การคัดเลือกคนงาน 12. การตัดสินใจ
--	--	---

(ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ 2536), ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารทรัพยากรการศึกษา หน่วยที่ 2
 (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน้า 143)

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความต้องการรับพัฒนาของผู้บริหารทั้ง 3 ระดับจะเหมือนๆ กัน ซึ่งเป็น
 ลักษณะของการปฏิบัติงานจะเป็นเช่นนั้น แต่ที่แตกต่างกัน คือ ขอบข่ายและความลึกซึ้งของงานจะต่างกัน เช่น
 การตัดสินใจในระดับผู้บริหารระดับสูงย่อมมีขอบข่ายของงานที่กว้างและสำคัญมากกว่าในระดับกลางและระดับ
 นิเทศ เป็นต้น

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนา

ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนานั้นต้องถือหลักว่า การพัฒนานั้นต้องสอดคล้องกับ
 เป้าหมายของหน่วยงานและวัตถุประสงค์ของผู้เข้ารับการพัฒนา และผลการพัฒนานั้นสามารถวัดได้ ประเมินได้
 โดยการกำหนดวัตถุประสงค์เป็น 3 ด้าน เช่นเดียวกับการฝึกอบรม แต่วัตถุประสงค์ด้านความรู้จะต้อง
 สอดคล้องกับจำนวนผู้เข้ารับการพัฒนา เวลาที่ใช้ ค่าใช้จ่ายต่อคน และเวลาที่ต้องใช้ในการพัฒนาตามมาตรฐาน
 วิชาชีพนั้นๆ ด้วย

2. วิธีการพัฒนา

วิธีการพัฒนานั้นมีหลายวิธี โดยรวมเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ การพัฒนาโดยการปฏิบัติงานและ
 การพัฒนานอกงาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การพัฒนาในงาน	พัฒนานอกงาน
ศึกษาการปฏิบัติงานตามที่กำหนด การสอนแนะ ฝึกประสบการณ์ การสลับหน้าที่งาน โครงการพิเศษในงานที่ได้รับมอบหมาย	พัฒนาในห้องเรียน การบรรยาย กรณีศึกษา บทบาทสมมุติ งานพิเศษ การเรียนรู้สิ่ง แปลกใหม่ สถานการณ์จำลองการสัมมนาวิชาชีพ หรือ ระดับมหาวิทยาลัยการเรียนรู้จากเครือข่าย

(Rue, Leslie W., Ibrahim, Nabil A., Byars, Lloyd L., Human Resource Management, 11 th. Ed. 2016: ซึ่งวิธีการต่างๆ ที่นำเสนอข้างต้นนั้นมียุทธศาสตร์อีกมาก หากสนใจขอให้ศึกษาเพิ่มเติมได้จากแหล่งข้างต้น

1. การประเมินการพัฒนาในการประเมินพัฒนานั้น อาจทำการประเมิน ใน 4 ด้าน คือ
2. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการประเมิน
3. การให้แนวคิดในการปฏิบัติการของโปรแกรม
4. แนวคิดที่ได้สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้หรือไม่
5. การประยุกต์แนวคิดทำให้เกิดผลดีต่อหน่วยงาน

จากกรอบข้อต้น Rue (Rue, 2016: 187) ได้เสนอตารางกรอบการประเมิน ไว้ดังนี้

สิ่งที่เราอยากทราบจากท่าน	สิ่งที่ต้องการประเมิน
1. ผู้เข้ารับการพัฒนามีความสุขหรือไม่ ถ้าไม่ เพราะอะไร ก. แนวคิดไม่ตรงที่ต้องการ ข. รูปแบบการนำเสนอไม่ดี 2. สื่อให้แนวคิดที่ดี ถ้าไม่ เพราะอะไร ก. แนวคิดซับซ้อนเกินไป ข. ตัวอย่างไม่ตรงประเด็น ค. แบบฝึกไม่ตรงประเด็น ง. การนำเสนอไม่ดี 3. แนวคิดสามารถนำไปใช้ได้ ก. แนวคิดไม่มีประโยชน์ซับซ้อนเกินไป ข. สภาพแวดล้อมไม่เอื้อ การประยุกต์แนวคิดทำให้เกิดผลดีต่อหน่วยงาน ถ้าไม่ เพราะอะไร	ปฏิบัติการของผู้รับการพัฒนา ระหว่างการพัฒนา ปฏิบัติการหลังการพัฒนา ผลงานระหว่างการพัฒนา ผลงานเมื่อจบการพัฒนา การปรับปรุงของผู้รับการพัฒนา การปรับปรุงของผู้รับการพัฒนา

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรโดยทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกับการบริหารการศึกษา ยกเว้นในรายละเอียดบางประการในการปฏิบัติและหน่วยงานที่รับผิดชอบ เท่านั้น หน่วยงานทางการศึกษาไทยที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร จะแบ่งออกเป็น 3 หน่วยงาน ได้แก่

1. สำนักงานคุรุสภา ทำหน้าที่เกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพ โดยการกำหนด มาตรฐานวิชาชีพ การออกใบประกอบวิชาชีพ
2. หน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานอาชีวศึกษา สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน รับผิดชอบในการฝึกอบรมและพัฒนาเกี่ยวกับการการปฏิบัติงานในหน้าที่ ได้แก่ การสอน การบริหาร เป็นต้น
3. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนด มาตรฐานตำแหน่ง การกำหนด มาตรฐานวิทยฐานะและประเมินบุคลากรที่ปฏิบัติงานทางการศึกษาเข้าสู่หรือเลื่อนขั้นสู่วิทยฐานะตามระดับมาตรฐานที่กำหนด

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาค่อนข้างมาก อีกหน่วยงานหนึ่ง คือ สถาบันอุดมศึกษาทั้งในสังกัดราชการและเอกชน โดยการทำหน้าที่ ให้ความรู้ทั้งการผลิต การฝึกอบรม

การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณสมบัติตามที่กำหนด ทั้งในการปฏิบัติตามภารกิจและการร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัดของบุคลากร

ในการดำเนินการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ของหน่วยงานในต้นสังกัดของบุคลากรส่วนใหญ่ดำเนินการโดยการวิเคราะห์ความต้องการจากหน่วยงานผสมผสานกับความต้องการของบุคลากร แต่ในการดำเนินการจะไม่มีกร ออกแบบสำรวจความต้องการ แต่จะคำนึงถึงงานในหน้าที่และคุณสมบัติสมรรถนะของบุคลากร

นอกจากการพัฒนาบุคลากรโดยหน่วยงานต้นสังกัดจัดให้แล้ว หน่วยงานยังอนุญาตให้บุคลากรลาไปเข้ารับการฝึกอบรมหรือพัฒนาได้อีกด้วย โดยมีระเบียบว่าหาก การฝึกอบรมหรือพัฒนานั้นเป็นไปตามความต้องการของหน่วยงานแล้วจะได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนได้ตามปกติ

อีกกรณีหนึ่งที่บุคลากรสามารถขออนุญาตเข้ารับการพัฒนาได้ คือ การขอเข้ารับการพัฒนาโดยใช้เวลาบางส่วนของเวลาราชการ โดยไม่ทำให้งานที่ปฏิบัติบกพร่องเสียหาย

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาบุคลากรไม่ว่าในหน่วยงานใดมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งทั้งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ แนวคิด ในการปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบันและเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะมีมาในอนาคต หน่วยงานจึงควรที่จะให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านนี้เป็นอย่างมาก

เอกสารอ้างอิง

- ปรีชา คัมภีรปกรณ, (2536). *ประมวลสาระชุดวิชา การบริหารทรัพยากรการศึกษา หน่วย 1 และ 2*, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เลขาธิการครูสภา, สำนักงาน, (2551). *รวมกฎหมายสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา*, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สภสศ.
- DelCampo, Robert G., (2011). *Human Resource Management DeMYSTiFieD*, New York: McGraw Hill.
- Mercer, Justine, Barker, Bernard, Bird, Richard, (2011). *Human Resource management in Education*, New York; Routledge. 2011.
- Rue, Leslie W., Ibrahim, Nabil, Byaras, Lloyd L., (2016). *Human Resource management, 11th. ed.* International Ed., New York: McGraw–Hill Education.

ผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

Organizational Effectiveness Area

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ (Dr.Sawat Pothivat)*

“...ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นสถานศึกษาเยี่ยมแต่ผู้บริหารแย่ และไม่เคยเห็นสถานศึกษาที่แย่ แต่ผู้บริหารเยี่ยม ข้าพเจ้าเคยเห็นสถานศึกษาที่แย่เปลี่ยนเป็นสถานศึกษาที่เยี่ยม และเป็นที่น่าเสียดายที่ข้าพเจ้าก็เห็นสถานศึกษาที่ยอดเยี่ยมเสื่อมถอยลงไปในเวลาอันรวดเร็ว ทั้งความเจริญรุ่งเรือง และการเสื่อมถอยของสถานศึกษาในแต่ละกรณี ล้วนมีสาเหตุมาจากคุณภาพของผู้บริหาร”

(I have never seen a good school with a poor principal or a poor school with a good principal. I have seen unsuccessful schools turned around into successful ones and, regrettably, outstanding schools slide rapidly into decline. In each the rise or fall could readily be traced to the quality of the principal.)

Fred M. Hechinger, Foreword to James M. Lipham, Effective Principal, Effective School.

ผู้เขียนได้มีโอกาสทำงานวิจัยเชิงนโยบายและลงไปศึกษาข้อมูลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในภาคอีสาน อยู่สองลักษณะ คือ การวิจัยสร้างตัวแบบโครงสร้างเชิงเหตุผลเกี่ยวกับความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ และการร่วมทำงานวิจัยนำร่องสองเรื่อง คือ การวิจัยโครงสร้างการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบกับประสบการณ์จากการสอนและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้บริหารสถานศึกษา และนักศึกษาที่เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ทำให้ผู้เขียนได้เรียนรู้ว่า สถานศึกษาทั้งปวงยังต้องใช้ความพยายามอีกมากที่จะให้การปฏิรูปการเรียนรู้บรรลุผลได้ งานปฏิรูปการเรียนรู้ที่ผ่านมาร่วม 20 ปี จำเป็นต้องมีกรอบความคิดและการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี บทความนี้จึงมุ่งหมายที่จะ ทบทวนพื้นฐานการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติอีกครั้งหนึ่ง โดยจะกล่าวถึงประเด็นผู้บริหารสถานศึกษากับความรับผิดชอบทางนโยบาย สาระสำคัญของนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ กระบวนการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ และข้อเสนอตัวแบบการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

ผู้บริหารสถานศึกษากับความรับผิดชอบทางนโยบาย

การบริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดหมายของสถานศึกษา โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญคือการวางแผน(Planning) การจัดองค์การ(Organizing) การชักนำ (Leading) และการควบคุม(Controlling) (Carroll & Gillen , 1987 อ้างถึงในวีโรจน์ สารรัตน์, 2557) สำหรับ

คำสำคัญ : ภารกิจ (Mission)

* อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จุดหมาย (Goals) และแผน (Plans) ที่จะให้บรรลุจุดหมาย (Goal Attainment) **การจัดองค์การ** เป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะต้องตรวจสอบเป็นระยะๆ เพื่อให้มั่นใจว่า ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น โครงสร้างองค์การที่ออกแบบไว้แต่เดิมยังมีความเหมาะสมที่จะทำให้บรรลุจุดหมายขององค์การได้หรือไม่ **การชักนำ** เป็นความพยายามให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการควบคุมเป็นกระบวนการวางระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานหรือจุดหมายขององค์การที่กำหนดไว้ ส่วนคำว่าการบริหารนโยบายนั้นก็เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายและจุดหมายของนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านหน้าที่ทางการบริหารดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

สำหรับคำว่า **“นโยบาย” (Policy)** นั้น Stecklein (1987) ได้อ้างถึงพจนานุกรม Webster ซึ่งได้ให้ความหมายของ “นโยบาย” ว่าเป็นเสมือนแผนของการปฏิบัติ หรือเป็นข้อความที่เป็นอุดมคติเพื่อชี้แนะให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติ (Webster’s dictionary defines Policy as a plan of action or statement of ideals to guide a person or group.) และพจนานุกรม Winton ได้นิยามว่า “นโยบาย” เป็นข้อความหรือวิธีการปฏิบัติที่ชี้แนะพฤติกรรมในปัจจุบันและอนาคต (Winton dictionary defines it as “a statement or method of action to guide present and future behavior.”) สำหรับ Stecklein เอง เขาได้ให้ความหมายว่า นโยบายก็คือข้อความที่สะท้อนแนวทางเพื่อการพัฒนาและดำเนินการของหน่วยปฏิบัติต่างๆ ในองค์การ ทั้งที่แสดงออกโดยชัดเจน หรือที่แสดงโดยนัยบนหลักการพื้นฐาน หรือด้วยความเชื่อที่รับผิดชอบต่อหน่วยงาน หรือโปรแกรม (a policy is a statement that provides a guideline for the development and operation of an organizational unit or program which reflects, implicitly or explicitly, basic principles or beliefs of those responsible for the units or programs.) การศึกษานโยบายจึงหมายถึงรวมถึงทั้งสามสิ่งคือ 1) การศึกษาต้นนโยบาย 2) การศึกษาการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ และ 3) การประเมินผลนโยบาย กล่าวโดยสรุปได้ว่า นโยบาย เป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่คาดหวังให้สมาชิกในองค์การปฏิบัติตามจุดหมายขององค์การ มิได้เป็นสิ่งที่บังคับให้ต้องทำอย่างชัดเจน แต่จะเป็นแนวทางการปฏิบัติอย่างกว้างๆ ซึ่งอาจมีส่วนขยายความถึงข้อจำกัด (Constraint) ที่สำคัญไว้ด้วย โดยทั่วไปมักจะเป็นข้อความที่แสดงถึงการกระทำที่พึงปรารถนา กระบวนการนโยบายเพื่อการพัฒนาประเทศจะเป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างระบบใหญ่สองระบบที่ทำหน้าที่แตกต่างกันตามหลักการแบ่งงานกันทำ คือ ระบบการเมืองซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบายสาธารณะ และระบบราชการซึ่งทำหน้าที่นำนโยบายสาธารณะมาปฏิบัติให้บรรลุผล ดังที่ วัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์ (2540) ได้จำแนกบทบาทหลักของระบบการเมืองว่ามี 3 ประการคือ 1) การกำหนดนโยบาย (Policy Maker) ถือเป็นบทบาทหรือภารกิจหลักประการแรกของระบบการเมืองโดยนโยบายสาธารณะที่ประกาศใช้อาจกระทำได้หลายรูปแบบ ถ้าเป็นพระราชบัญญัติไม่ว่าจะเริ่มโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือรัฐบาล (คณะรัฐมนตรี) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนประกาศเสมอ หรือเป็นพระราชกฤษฎีกากฎกระทรวงหรือทบวง ซึ่งฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลเป็นผู้ออกโดยตรง ทั้งนี้รวมถึงนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาก่อนการบริหารประเทศด้วย ซึ่งนโยบายสาธารณะเหล่านี้เมื่อประกาศใช้แล้วก็เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของข้าราชการประจำที่จะนำไปปฏิบัติให้บรรลุผล 2) การกำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติงานตามนโยบายของข้าราชการประจำ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า นโยบายของฝ่ายการเมืองจะได้รับการตอบสนองจากข้าราชการประจำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) การแต่งตั้ง และ/หรือให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งข้าราชการในระดับสูง นับเป็นบทบาทหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งของฝ่ายการเมืองเพื่อให้

เป็นหลักประกันว่า นโยบายของฝ่ายการเมืองจะได้รับการปฏิบัติจากข้าราชการประจำอย่างเต็มกำลังความสามารถ

สำหรับบทบาทของข้าราชการประจำนั้นที่สำคัญมีดังนี้ 1) การปฏิบัติงานประจำ (Routine Function) เป็นการปฏิบัติงานที่มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการปฏิบัติไว้แน่นอนและชัดเจน 2) การขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) เป็นภาระหน้าที่หลักที่สำคัญและจำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อแปลงนโยบายซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรม (Abstract) ให้เป็นรูปธรรม (Concrete) ในรูปของแผนงาน/โครงการ แล้วนำไปปฏิบัติให้บรรลุผล 3) การให้ข้อมูลและความคิดเห็นแก่ฝ่ายการเมือง (Provision of Information) ในฐานะข้าราชการประจำซึ่งอยู่ปฏิบัติงานและใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุดย่อมทราบข้อเท็จจริงและปัญหามากกว่าผู้อื่น 4) การริเริ่มและเสนอแนะนโยบายใหม่ๆ (Policy Initiation) เป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งของข้าราชการยุคใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายทางด้านเทคนิค ซึ่งข้าราชการประจำมีความรู้ความเชี่ยวชาญมากกว่าฝ่ายการเมือง และ 5) งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษอื่นๆ (Other Special Assignments)

สาระสำคัญของนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้

นักการปฏิรูปการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือการปฏิรูปการเรียนรู้ และหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้คือการปฏิรูปจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด (ประเวศ วะสี, 2544) สอดคล้องแนวคิดของสุมน อมรวิวัฒน์ (2544) ที่ว่า การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตและแสดงว่าบุคคลผู้นั้นมีความเจริญก้าวหน้า การเรียนรู้เป็นหัวใจของการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาก็คือ “โรง” ที่จัดกระบวนการ “เรียนรู้” อย่างเป็นผลนั่นเอง และยังได้กล่าวอีกว่า “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” เป็นคำสำคัญซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นคำกระตุ้นเตือนให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้หันกลับมาทบทวน ตรวจสอบความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของตน พร้อมทั้งตระหนักถึง บทบาทหน้าที่ และพันธกิจใหม่ในการจัดการเรียนรู้เพื่อสนับสนุน สร้างเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความมุ่งหวังของสังคม

สำหรับสาระของนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ได้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา นับว่าเป็นหัวใจของสาระทั้งหมด ได้กล่าวไว้ครอบคลุมหลัก สาระ และกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้แนวทางการมีส่วนร่วม สรรค์สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนสำคัญที่สุดตามหมวดนี้มี 8 เรื่อง เริ่มตั้งแต่มาตรา 2 ถึง มาตรา 30 (ดูภาพที่ 1) และการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระบบ หรือรูปแบบใด ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ ดังที่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนรู้ นักการศึกษา นักคิด ครู-อาจารย์ ผู้บริหาร ผู้เรียน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียนและลักษณะกระบวนการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข คนคือคนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจ และพฤติกรรมที่แสดงออกมา เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ชยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

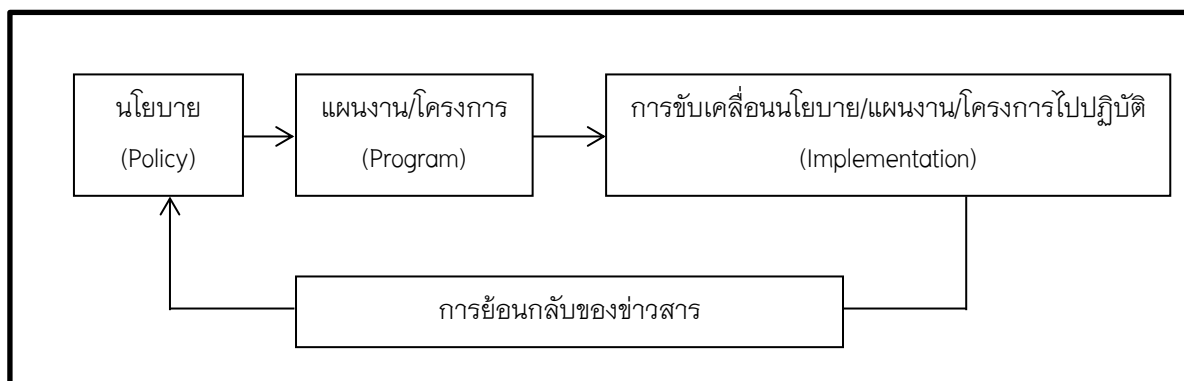

แผนภาพที่ 1 แนวการจัดการศึกษาที่สนองต่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

2. กระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ คือกระบวนการทางปัญญาที่พัฒนาบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข บูรณาการเนื้อหาสาระตามความเหมาะสมของระดับการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ทันสมัย เน้นกระบวนการคิดการปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ตามสภาพจริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างไกล เป็นกระบวนการที่มีทางเลือกและมือหลังเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยมีผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระบวนการขับเคลื่อนนโยบายการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

การส่งต่อนโยบายเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ กระบวนการติดต่อสื่อสารเชิงนโยบายประกอบด้วยผู้ที่มีเกี่ยวข้องในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย และผู้ที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ โดยเป็นกระบวนการถ่ายทอดข่าวสารและสื่อความในเชิงนโยบายที่มุ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การส่งผ่านนโยบายมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ 1) เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติทราบ และเข้าใจสาระของนโยบายได้อย่างถูกต้อง สามารถกำหนดภารกิจด้วยการวางแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม รองรับได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนนำไปดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งนโยบายนั้นบรรลุผลสำเร็จ และ 2) เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในขั้นตอนการกำหนดนโยบายรับทราบผลการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานตามนโยบาย โดยเฉพาะในระบบราชการซึ่งการยอมรับและปรับนโยบายให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัตินั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่นักบริหารจะต้องคำนึง การเชื่อมโยงระหว่างนโยบายการปฏิบัติการเรียนรู้กับการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติจะต้องอาศัยการแปลงนโยบายให้เป็นแผนงาน/โครงการ ดังแสดงแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงกระบวนการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา

นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ได้กำหนดแนวทางไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นแนวทางกว้างๆ และมีลักษณะเป็นนามธรรม ดังนั้นการที่จะขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลจึงต้องจำเป็นต้องแปลงนโยบายให้เป็นรูปธรรมเสียก่อน ซึ่งโดยทั่วไปก็มักจะทำในรูปแผนงาน/โครงการ และมีขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระของนโยบายให้เข้าใจ

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ดูว่าเพื่อให้วัตถุประสงค์ของนโยบายตามข้อ 1 บรรลุผล จำเป็นจะต้องมีแผนงาน/โครงการอะไรบ้างมารองรับ

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ และตัวชี้วัด การบรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละแผนงาน/โครงการ

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของแต่ละแผนงาน/โครงการ

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเมือง การเงิน การบริหาร และทางเทคนิคของแผนงาน/โครงการทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์

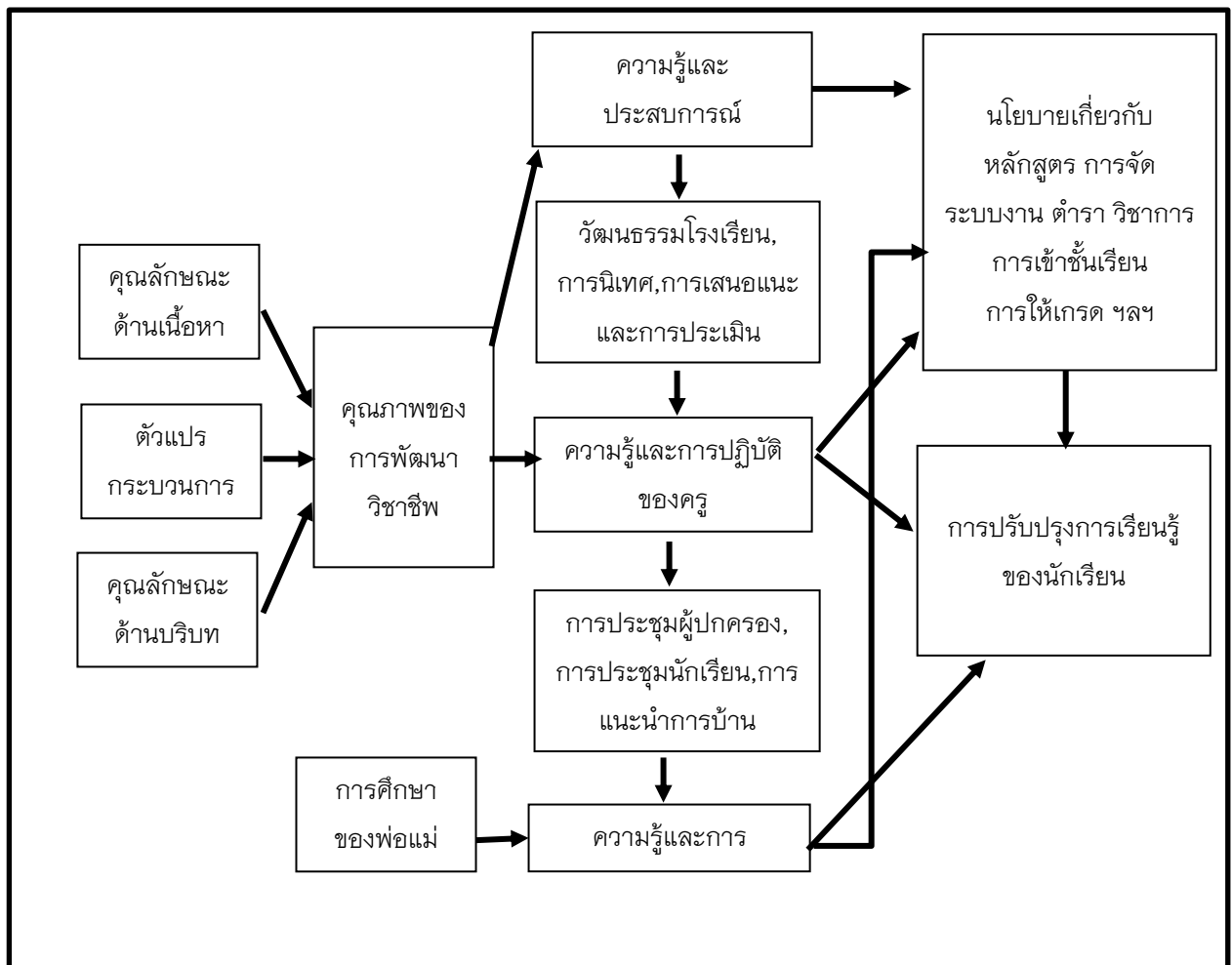
ข้อเสนอตัวแบบการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ (Faction Influencing Policy Implementation) จะทำให้ทราบว่ากระบวนการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ นั้น ความสำเร็จ (Success) หรือความล้มเหลว (Failure) มีความสัมพันธ์กับสิ่งใดบ้าง สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2540) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ได้แก่ แหล่งที่มาของนโยบาย (Source of the Policy) ความชัดเจนของนโยบาย (Support for the Policy) ความซับซ้อนในการบริหารงาน (Complexity of the Administration) สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ (Incentive for Implementations) และการจัดสรรทรัพยากร (Resource Allocation) องค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้จะทำให้ได้รับผลกระทบจากเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องของปลายประการ เช่น ข้อจำกัดทางกฎหมาย ความจำเป็นในการพิจารณาตามหลักเหตุผลของระบบราชการ เป็นต้น

Gus key and Sparks (2000) ได้พัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาวิชาชีพและการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนดังแผนภาพที่ 3 และมีการประเมินการเรียนรู้ 5 ระดับ จากง่ายไปถึงระดับที่ซับซ้อนได้ ดังนี้

- ระดับที่ 1 ปฏิกริยาของผู้เกี่ยวข้อง (Participants' Reaction)
- ระดับที่ 2 การเรียนรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้อง (Participants' Learning)
- ระดับที่ 3 การจัดการสนับสนุน และการเปลี่ยนแปลง (Organization Support and Change)
- ระดับที่ 4 การใช้ความรู้และทักษะใหม่ๆ ของผู้เกี่ยวข้อง (Participants' use new Knowledge and skills)
- ระดับที่ 5 ผลการเรียนรู้ของนักเรียน (Student Learning Outcome)

รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาวิชาชีพกับการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนยึดหลักพื้นฐานว่า คุณภาพของการพัฒนาวิชาชีพได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบหลายประการ และเชื่อว่าองค์ประกอบหลักที่ส่งผลโดยตรงมี 3 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะด้านเนื้อหา (Content Characteristics) ตัวแปรกระบวนการ (Process Variable) คุณลักษณะทางบริบท (Context Characteristics) คุณภาพของการพัฒนาวิชาชีพ (Quality of Professional Development) เป็นส่วนประกอบที่อยู่ตรงกลางของรูปแบบ แม้จะไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อการเรียนการสอน แต่คุณภาพที่สูงของการพัฒนาวิชาชีพ เป็นรากฐานที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อการปรับปรุงองค์ประกอบทั้งหมดของรูปแบบนี้

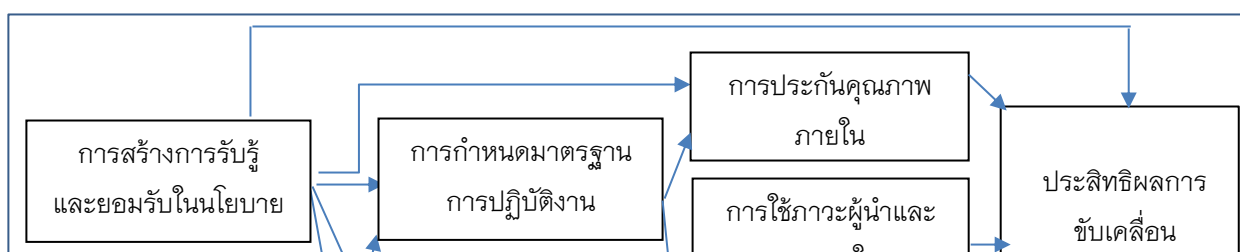
แผนภาพที่ 3 รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาวิชาชีพ และการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน โดย Gus key and Sparks (2000)

ความรู้และการปฏิบัติของผู้บริหาร (Administrator Knowledge & Practice) โดยปกติ ผู้บริหารไม่มี

อิทธิพลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของเด็ก แต่ความรู้และประสบการณ์ของผู้บริหารส่งผลที่สำคัญต่อนักเรียน 2 ลักษณะ คือ ประการแรกได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนครู ผู้บริหารสามารถนำได้มากกว่าการสร้างบรรยากาศ หรือวัฒนธรรมของโรงเรียนด้วยการเป็นต้นแบบต่อมาตรฐานพฤติกรรมวิชาชีพ และยังให้ความมั่นใจแก่ลูกน้องได้ว่า โรงเรียนเป็นสถานที่ที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ประการที่สอง ผู้บริหารมีผลกระทบต่อเด็กในทางอ้อม คือ การใช้บทบาทผู้นำในการช่วยให้โรงเรียนสร้างนโยบาย หลักสูตร การประเมินผล ตำราเรียน ระเบียบวินัยในโรงเรียน เป็นต้น นโยบายในเรื่องต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของเด็ก เด็กเรียนอย่างไร เด็กเรียนอะไร และการเรียนรู้ของเด็กถูกรายงานอย่างไร และพฤติกรรมของเด็กจะเป็นอย่างไร

ความรู้และการปฏิบัติของผู้ปกครอง (Parent Knowledge and Practice) ที่ปรากฏอยู่ในรูปแบบนี้หมายถึง การที่ผู้ปกครองเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลตัวแปรเบื้องต้นตัวที่ 3 ในการที่จะปรับปรุงการเรียนรู้ของเด็ก ครูในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อพ่อแม่ในการให้ความรู้ความเข้าใจต่อการช่วยเหลือลูกในการทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน และการทำการบ้านของลูก โรงเรียนอาจจะจัดโครงการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อที่จะแนะนำวิธีการสอนการบ้านลูก จัดโปรแกรมต่างๆ ให้ผู้ปกครองเช่น การร่วมตัดสินใจในกิจการของโรงเรียน การเพิ่มพูนความรู้ลึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน เป็นต้น ส่วน **การเรียนรู้ของเด็ก (Student Learning Outcome)** เป็นองค์ประกอบที่เป็นผลมาจากองค์ประกอบอื่นๆ จึงทำให้อาจเรียนรูปแบบนี้ว่าเป็นรูปแบบผลรวมทั้งหมดของเป้าหมายการเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่จะรวมถึงตัวชี้ผลสัมฤทธิ์ของเด็กเช่น ผลการประเมิน การประเมินแฟ้มสะสมงาน เจตคติ กิจนิสัย การมาเรียน ปริมาณการส่งการบ้าน และบันทึกพฤติกรรมในชั้นเรียน

ผู้เขียนได้พัฒนาแบบขึ้นใหม่ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลเพื่อหาคำอธิบายว่าเมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้มีการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ มีการสื่อสารนโยบาย การจัดสรรทรัพยากรนโยบาย ตลอดจนให้มีการนำเอาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปใช้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 เป็นต้นมา ทำให้งานปฏิรูปการศึกษามีความก้าวหน้ามาเป็นลำดับ สถานศึกษาต้องเป็นหน่วยจัดทำหลักสูตร กำหนดรูปแบบวิธีการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการวัดผลประเมินผลเองโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรหน่วยงานทั้งภาครัฐภาคเอกชนภายในท้องถิ่น แม้ในช่วงเวลาที่ผ่านมาก็ได้มีความพยายามดำเนินการเพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งได้พบว่า การปฏิรูปการเรียนรู้จะบรรลุเป้าหมายได้นั้นจะต้องมีการพัฒนาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ไปพร้อมด้วย ตัวแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่สอดคล้องกับสภาพจริงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ภาพที่ 4) ผลการวิจัยได้พบว่า องค์ประกอบที่มี **อิทธิพลทางตรง** ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติสูงสุดคือ การจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ รองลงมาคือ การปรับวัฒนธรรมองค์กร การประกันคุณภาพภายใน ตามลำดับ **อิทธิพลทางอ้อม** พบว่า ประสิทธิผลการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากองค์ประกอบในตัวแบบบางองค์ประกอบ ที่สำคัญ เช่น อิทธิพลจากการจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ และหรือการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย **อิทธิพลรวม** ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อประสิทธิผลการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติมี 2 องค์ประกอบ คือ การปรับวัฒนธรรมองค์กร การจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ รองลงมา คือ การประกันคุณภาพภายใน

แผนภาพที่ 4 องค์ประกอบทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูป
การเรียนรู้ไปปฏิบัติ (สวัสดี, 2547)

บทสรุป

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้นั้น ในบทความนี้ได้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบต่อนโยบาย การทำความเข้าใจและการส่งต่อนโยบายไปยังผู้เกี่ยวข้องให้ชัดเจน มีการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายไปสู่แผน/โครงการ และควรจะได้คำนึงถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติซึ่งมีลักษณะที่หลากหลายและแตกต่างกันไปตามสภาพบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งและข้อเสนอเชิงทฤษฎีสองกรณีที่ยกมากล่าวถึงจึงเป็นเพียงกรณีตัวอย่างของการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งมีความแตกต่างในบริบทของสถานศึกษาในตะวันตกใน (อเมริกา) และสถานศึกษาในประเทศไทย ทั้งยังขึ้นอยู่กับ ลักษณะเฉพาะของนโยบายอีกด้วย ดังนั้นประเด็นที่ผู้บริหารจะต้องพิจารณาด่วนความรอบรู้และรอบครอบ เพื่อให้ให้การระบอบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติในแต่ละกรณี มีความเที่ยงตรงมากที่สุด จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้บริหารชั้นเยี่ยมดังอุทาหรณ์ที่กล่าวไว้ในกรอบเริ่มต้นบทความนี้ จึงเป็นประสบการณ์ของนักการศึกษาในซีกโลกตะวันตกบันทึกไว้ สำหรับสถานศึกษาในประเทศไทยนั้นผู้เขียนขอเสนอว่าในสถานการณ์ที่มีข้อจำกัดของทรัพยากรทางการบริหารขณะนี้ วงที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถลงมือปฏิบัติได้ทันทีจากข้อค้นพบของงานวิจัยก็คือ การปรับวัฒนธรรมการทำงานในสถานศึกษาโดยเฉพาะการเริ่มต้นจากตัวผู้บริหารเองที่จะต้องปรับกระบวนทัศน์ การกระทำในเรื่องสำคัญเช่น ทบทวนมีระบบการกระจายอำนาจและการให้อำนาจรวมอย่างไร ใช้การมีส่วนร่วมในกรณีต่างๆ

เพียงใด มุ่งการพัฒนา การหาโอกาสและทางเลือก ที่หลากหลาย มีความเป็นผู้ที่สร้างสรรค์ ยืดหยุ่นในกฎระเบียบ ไปงไล และมีหัวใจเป็นนักปฏิบัติรูปสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์. (2540). *การวิเคราะห์และกำหนดนโยบายสาธารณะ : ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็สมธรรม.
- ประเวศ วะสี. (2544). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช (เอกสารของคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษา).
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2554). *การบริหาร : หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษา และบทวิเคราะห์องค์การทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธิ์
- สมบัติ อารังญวงศ์. (2540). *นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ*. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ: เสมาธรรม .
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2544). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช. (เอกสารของคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษา).
- สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ . (2547). *การพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ . วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- Guskey T.R.& Sparks. (2000). *Evaluating Professional Deveiopment*. Thousand Oaks : Corwin Press
- Stecklein,John E. (1987). *Policy Ressearch : nature and approaches*. ในสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). *การวิจัยเชิงนโยบาย: รูปลักษณะใหม่ของการกำหนดอนาคต*. กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : มิติ ปัจจัยที่ควรรู้

บทนำ

หลายประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นหลัก มีผลให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สังคมโลกมีการใช้ทรัพยากรเกินความพอดี การเปลี่ยนแปลงและปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลส่งผลให้ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย หลายฝ่ายจึงหันสนใจหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างองค์รวม ให้มีความสมดุลอย่างรอบด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา คำนึงถึงความเป็นองค์รวมในเชิงบูรณาการ โดยพิจารณาผลเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายบนความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาตามขีดความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรของตนเอง ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ที่ต้องให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคม โดยจะไม่ส่งผลเสียต่อการพัฒนาในอนาคต และเป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษากลายเป็นกลไกที่สำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2551) การจัดการศึกษาให้พัฒนาได้อย่างยั่งยืนเป็นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาแก่ประชาชนโดยตรงและเป็นหน่วยงานหลักของระบบการศึกษา โดยมุ่งพัฒนาการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้ที่มีคุณภาพ และศักยภาพในการพัฒนาตนเองเสริมสร้างสังคมคุณธรรม พัฒนาสังคมฐานความรู้และยั่งยืนทั่วโลก บนพื้นฐานของความเป็นไทยให้สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development-ESD) ต้องคำนึงถึงหลายองค์ประกอบหรือมิติต่างๆ ให้รอบด้าน และยังคงต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

มิติที่ควรคำนึงในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. **มิติทางเศรษฐกิจ** การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและการสร้างเอกลักษณ์ที่มีคุณภาพจะเป็นแนวทางสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับสถานศึกษา ทำให้เป็นที่ยอมรับและมั่นใจของผู้รับบริการ โดยสถานศึกษาต้องทุ่มเทใส่ใจในทุกรายละเอียดของกิจกรรมที่ดำเนินการ และต้องคำนึงถึงเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม เพื่อให้สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายหรือลดต้นทุน ตลอดจนสามารถสร้างเอกลักษณ์อย่างมีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงผลผลิตคือผู้เรียนมีคุณลักษณะมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย สามารถบรรลุเป้าหมายสำคัญในการส่งมอบผลผลิตถึงมือผู้รับบริการทางการศึกษาด้วยความพึงพอใจ อันจะนำไปสู่การรักษาฐานผู้รับบริการทางการศึกษากลุ่มเดิม และแนะนำกลุ่มใหม่เข้ามาสู่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่ายต้องร่วมกันหาแนวทางที่จะใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสร้างจุดขายหรือเอกลักษณ์เพื่อทำให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนทุกภารกิจของสถานศึกษา ต้องใช้ภาวะ

ผู้นำในการพัฒนางานให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำนวัตกรรม เทคโนโลยี มาใช้เพื่อการพัฒนาของสถานศึกษาให้เกิดความแตกต่างโดยใช้ต้นทุนที่ต่ำ รวมทั้งอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา กล่าวคือ สถานศึกษาจะสามารถสร้างความแตกต่างภายใต้การควบคุมต้นทุนอย่างประหยัดที่สุดหรือสร้างประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อสถานศึกษามีอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ สอดคล้องกับการใช้งาน อีกทั้งการเน้นเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร โดยผู้บริหารต้องควบคุมดูแลการใช้อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เน้นการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อทำให้ต้นทุนต่อหน่วยการผลิตลดลง อันจะนำไปสู่ความได้เปรียบทั้งด้านความแตกต่าง และด้านต้นทุนส่งผลให้สถานศึกษาสามารถอยู่รอดได้อย่างมั่นคงในโลกเป็นการนำแนวคิดประสิทธิภาพทางธุรกิจสู่สถานศึกษาได้สำเร็จ (McNergney and Herbert, 1998, p.43) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีจรรยาบรรณในวิชาชีพมุ่งมั่น อุทิศตนเพื่อการพัฒนา ผู้เรียนและโรงเรียน เป็นแบบอย่างที่ดีด้านการครองตน ครองคน และครองงาน มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์ สามารถพัฒนาตนเอง และโรงเรียนให้ก้าวหน้าทันต่อสถานการณ์ ตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ รวดเร็ว และแม่นยำ เมตตากรุณา และเอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน สามารถสื่อสารกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างทีมงานที่มุ่งมั่นและมีประสิทธิภาพการทำงาน สามารถพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณความเป็นครู และคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดองค์กรโครงสร้างการบริหารที่มีความคล่องตัว และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน (Anclio, 2002)

ส่วนบุคคลที่จะทำให้ผลผลิตหรือผู้เรียนไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จอีกฝ่ายหนึ่งคือครู ครูถือว่าเป็นบุคคลสำคัญมากในระบบการศึกษา เป็นผู้มีบทบาทในการแปลงหลักสูตรสู่การปฏิบัติจริงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน โรงเรียนที่มีหลักสูตรที่ดีพร้อม ควรกำหนดภารกิจ และบทบาทให้ครูอย่างเหมาะสม ได้แก่ การให้ครูทำงานตามความสามารถ และความถนัด ทำงานตามภารกิจหลักของโรงเรียน คือ งานสอน และอบรมนักเรียน สนับสนุนและส่งเสริมให้กำลังใจแก่ครู ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสวัสดิการให้แก่ครูอย่างเหมาะสม เมื่อครูได้ปฏิบัติงานตามภารกิจ ความสามารถ ความถนัดจะส่งผลให้ได้พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดความพึงพอใจ อันเป็นการรักษาความสามารถ ในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

2. มิติทางสังคม การจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อความมุ่งมั่นและความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนและผู้ปกครอง การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาของสถานศึกษาก็เพื่อให้สามารถจัดบริการทางการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เกี่ยวข้องได้อย่างมีคุณภาพ ทุกด้าน ตามความพร้อมของทรัพยากรและศักยภาพที่มี ตลอดจนจนความเป็นไปได้ของแต่ละโรงเรียน จนเป็นที่พึงพอใจมีภาพลักษณ์ที่ดีได้รับการยอมรับเป็นที่ชื่นชมของผู้เรียน ผู้ปกครอง ครูอบคร์ว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่ความไว้วางใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติทางสังคม สถานศึกษาควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการทางการศึกษาจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับมาก เนื่องจากการจัดการแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการสร้างข้อตกลงผูกพันระหว่างผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้บริหารสถานศึกษาที่ตกลงจะทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไข ปัญหา และจัดการศึกษาให้บรรลุจุดหมายที่วางไว้ ดังแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับสถานศึกษาตามแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2545-2549 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่เน้นให้ทุกสถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนให้บรรลุเจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ตลอดจนมุ่งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่พึงประสงค์ มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพ โดยต้องมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น จัดการศึกษาในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย จัดกระบวนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ที่มีความยืดหยุ่นและสมบูรณ์ทั้งในด้านความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ จัดบรรยากาศการเรียนรู้ ใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ดำเนินการบริหารงานบุคคลที่สอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ มีการพัฒนา และจัดระบบการประเมิน คุณภาพภายในของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดระบบการประกันคุณภาพภายใน ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นที่น่าพอใจตามมาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนบริหารงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา สนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน ภูมิปัญญา และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ต้องมีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถ ในการบริหารการจัดการระบบคุณภาพ มีการควบคุมคุณภาพ มีการทำงานเป็นมาตรฐาน มีการทำงานเป็นทีม ทุกคนมีส่วนร่วม สามารถพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีระบบสร้างขวัญกำลังใจ มีระบบสารสนเทศ การทบทวนคุณภาพของโรงเรียนและคุณภาพการสอน เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีระบบการรายงานต่อผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานระดับสูง ครูต้องจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข มีประสบการณ์ตรงกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และชุมชน จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจ เสริมแรง ให้นักเรียนรักการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วย ตนเอง ตลอดเวลา มีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากกลุ่มเพื่อปรับปรุงตนเองและ ยอมรับผู้อื่นได้ให้นักเรียนสร้างสรรค์ สิ่งสมประสบการณ์และองค์ความรู้ด้วยตนเอง ให้พัฒนากระบวนการคิดไปสู่ระดับสูง หากทุกส่วนในสังคมมีความสมดุลก็จะทำให้มีความอย่างยั่งยืน

3. มิติทางสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถส่งผล กระทบต่อการดำเนินงานขององค์กร นั่นคือผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา โดยจัดการศึกษาให้สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับ ชุมชนและระดับสากล เนื่องจากสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน หากสถานศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับ ชุมชนได้ดี ย่อมส่งผลให้สถานศึกษาเป็นสิ่งที่มีความหมายของชุมชน ก่อให้เกิดความสนใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยชุมชนมากขึ้นผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 289 ได้บัญญัติไว้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และฝึกอาชีพตามความ เหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล

ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนในมิติสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษาควรคำนึง สถานศึกษามีหน้าที่พัฒนาคุณภาพประชากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีเจตคติที่ดีตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร สอดคล้องตามความต้องการของสังคม โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อสร้างคนที่มีความสามารถสูง มาพัฒนาสังคมในแต่ละด้านส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคคล โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจสังคม และสภาพแวดล้อม สถานศึกษาควรเป็นสังคมจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสืบทอด รักษา ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามไว้และสังคมสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยดีเสริมสร้าง ความเป็นเอกภาพของสังคม สถานศึกษาควรสร้างความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้เกิดขึ้นในสังคม ทั้งในด้านการใช้ภาษา การสร้างความสำนึกในท้องถิ่นและชุมชน เผยแพร่ความรู้ใหม่ สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการอย่างเป็นทางการเป็นที่ยอมรับของสังคม สถานศึกษาสามารถเผยแพร่ความรู้ใหม่ได้โดยการนำภูมิปัญญาในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ วิทยาการใหม่ๆ ให้แก่สังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีความพร้อมทั้งด้าน บุคลากร สถานที่ อุปกรณ์ เป็นต้น จึงควรนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน และสังคม (ประยงค์ เนาบุตร, 2547, หน้า 32) แนวคิดสำคัญของการจัดการศึกษาอันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ การจัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และการให้องค์กรชุมชน และท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในกระบวนการจัดการศึกษา และแนวทางจัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเพื่อให้ตอบสนองต่อมิติด้านสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษาในสภาพปัญหาของเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสลับซับซ้อน ควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ชุมชนสามารถกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและความ ต้องการของแต่ละท้องถิ่น ปรับปรุงหลักสูตร ตำรา และอุปกรณ์การเรียน การสอนต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชน ควบคู่กับการปลูกฝังให้เกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่น และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมสากล (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งบริบททางสังคมส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ตลอดจนการบริการด้านต่างๆ ให้สอดคล้อง ตามบริบทด้านศาสนา วัฒนธรรม ค่านิยม และภาษาของประชาชนเพื่อเป็นทางเลือกของผู้เรียน ซึ่งมีความต้องการและความจำเป็นในการเรียนรู้ที่แตกต่าง และต้องจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานส่งผลให้การพัฒนาที่ยั่งยืน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน

การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของทุกสถานศึกษา นอกจากต้องคำนึงถึงทุกมิติอย่างรอบด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมแล้วยังต้องพัฒนาการศึกษาทั้งระบบเพื่อให้เป็นไปตามกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยให้มีมาตรฐานสูงมีคุณภาพในระดับสากลและมีชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข โดยการศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งระบบจะพิจารณา ปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) เพื่อให้เกิดผลผลิต (Output) คือนักเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ

ที่สำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาในทันที ได้แก่ หลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ โดยมีแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ หลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.1 หลักสูตร เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สังคม และปัญญา สามารถพึ่งตนเองและร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ หลักสูตรต้องมีลักษณะกว้าง ยืดหยุ่น และมีความเป็นสากลทัดเทียมมาตรฐานโลก มีเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการเรียนรู้โลกปัจจุบันและอนาคต เนื้อหาเชื่อมโยงและต่อเนื่องกันทุกระดับ ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ศิลธรรม คุณธรรม จริยธรรม เปิดโอกาสให้ชุมชนหรือสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดและพัฒนาหลักสูตร

1.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา นับเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งที่รับผิดชอบจัดการศึกษาของชาติโดยตรง ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มี ทั้งความรู้และความสามารถและเทคนิควิธีในการปฏิบัติวิชาชีพที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้รับการพัฒนาให้มีคุณธรรมมีความสำนึกและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งต้องพัฒนาระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติเป็นที่ยอมรับของสังคมและผู้ประกอบอาชีพครู ต้องสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. กระบวนการ (Process) ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการศึกษา

2.1 กระบวนการเรียนการสอน เป็นกระบวนการนำหลักสูตรสู่ชั้นเรียน ไปปฏิบัติจริงให้บรรลุผลเป็นขั้นตอนสำคัญที่ครูจะต้องดำเนินการให้ผู้เรียนได้พัฒนาให้เต็มตามศักยภาพมีความสมดุลทั้งร่างกาย ปัญญา จิตใจและสังคม กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของตนเอง รวมทั้งสนับสนุนให้มีการฝึกและปฏิบัติในสภาพจริงของการทำงาน มีการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับสังคมและการประยุกต์ใช้ มีการจัดกิจกรรมและกระบวนการให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ โดยไม่เน้นไปที่การทำซ้ำเพียงเนื้อหา

2.2 การบริหารและการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานการศึกษาในด้านต่างๆ บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารการศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการให้มีเอกภาพ ต้องกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยเน้นสถานศึกษาเป็นหลัก นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งต้องพัฒนาระบบการวางแผนและให้มีแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทุกระดับทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

3. ผลผลิต (Output) ได้แก่ คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนต้องเป็นไปตามหลักสูตรโดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ผู้บริหารต้องส่งเสริมสนับสนุนทุกระดับกระบวนการในสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตร

สรุป

การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสถานศึกษา ควรดำเนินการตามแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนใน 3 มิติ คือ (1) มิติเศรษฐกิจได้แก่การสร้างความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานของทรัพยากร และความสามารถของตนเองให้สามารถพึ่งตนเองได้ในฐานะของโรงเรียนที่ต้องอยู่รอดและเติบโต (2) มิติทางสังคม ได้แก่ การสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษาอย่างสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมด้านสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่น ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ และ (3) มิติด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การสร้างความสามารถในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างองค์รวม การจัดการศึกษาในสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสลับซับซ้อน ควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษามุ่งการพัฒนาที่มีคุณภาพระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างเกื้อกูลกัน นอกจากนี้กระบวนการพัฒนาการศึกษาต้องพิจารณาเป็นระบบ ทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ให้เป็นไปอย่างสมดุลและมีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ มั่นคงและยั่งยืนสู่การรักษามาตรฐานการจัดการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา ต้นสุวรรณนนท์และคณะ.(2553). *การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ วท.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ประยงค์ เนาวบุตร. (2547). *ภารกิจ บทบาท และหน้าที่ของสถานศึกษา. เอกสาร ประกอบการสอนชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พจนา เอื้องไพบูลย์. (2546). “การพัฒนาที่ยั่งยืน”. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 7(4), 41-45
- พระธรรมปิฎก. (2549). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- ภาณี ชนาธิปกรณ์. (2548), พฤษภาคม – มิถุนายน). “การพัฒนาที่ยั่งยืน ความสมดุลของการพัฒนา”. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 40-42.
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2551). *คู่มือยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2551). *กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553” (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/NationalEducation.pdf, 8 มีนาคม.
- อมรวารรณ ทิวถนอม. (2548). “ดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย: มิติใหม่ของการพัฒนาประเทศ”. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 6(4), 49-54.

Daniella Tilbury. (2002). *Education and Sustainability: Responding to the Global Challenge*. Cambridge : International Union for Conservation of Nature and Natural Resources. Commission on Education and Communication, United Kingdom.

McNergney, R. F. & Herbert, J. M. (1998). *Foundations of Education*. (2nd ed.) Boston:

Porter, M. E. (2000). *Competitive Strategy: Technique for Analyzing Industries And Competitors, (1st Ed)*.
New York: Prentice–Hall.

ภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษา (Supervisor Leadership)

สร้อยสุดา นามนนท์*

ภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษา (Supervisor Leadership)

การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น “การเรียนการสอนจะประสบผลดีหากได้รับการแนะนำที่ดี และถูกต้องจากผู้ที่ทำกรนิเทศ” งานนิเทศไม่ใช่งานสอนโดยตรง หรือไม่ใช่งานบริการ แต่เป็นงานที่มีความสัมพันธ์ทั้งงานสอนและงานบริหารศึกษานิเทศก์ไม่ใช่ผู้บริหาร ไม่ใช่ผู้มีอำนาจที่จะสั่งให้ครูปฏิบัติตามได้ งานศึกษานิเทศก์จะต้องเป็นงานที่ใช้ความพยายาม ให้ผู้ได้รับการนิเทศเกิดศรัทธาและยินดีที่จะปฏิบัติตาม ดังนั้นบทบาทของศึกษานิเทศก์จึงยากต่อการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพได้ โดยง่ายจำเป็นต้องใช้ทักษะและความรู้ในด้านต่างๆ ที่จะทำให้ได้รับความเชื่อถือและศรัทธาต่องานในหน้าที่ที่ได้จากทักษะเหล่านั้น อย่างเช่น ความมีมนุษยสัมพันธ์ การทำงานเป็นหมู่คณะ การสื่อความหมาย และการบำรุงขวัญในการทำงาน และลักษณะอีกประการของผู้นิเทศการศึกษาจำเป็นต้องมี คือ ความสามารถในการเป็นผู้นำ หรืออาจกล่าวได้ว่า ควรมีภาวะผู้นำด้านนิเทศศึกษานั้นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

1. ความหมายของภาวะผู้นำ

มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคำสองคำ คือ คำว่า “Leadership” ซึ่งมักเรียกว่า “ภาวะผู้นำ” หรือ “ความเป็นผู้นำ” กับอีกคำหนึ่ง คือ “Management” ซึ่งเรียกว่า “การบริหาร” หรือ “การบริหารจัดการ” ทั้งสองคำมีความหมายแตกต่างกัน โดยมีนักวิชาการได้ให้ทัศนะไว้ ดังนี้

พิบูล ทีปะपाल (2550, หน้า 220) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำว่า หมายถึง ความสามารถที่จะใช้ศิลปะความเป็นผู้นำโน้มน้าวบุคคลซึ่งเป็นผู้ตาม (Followers) ให้เกิดการคล้อยตาม ยอมรับที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มที่ให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2551, หน้า 54) ได้ให้ความหมายภาวะผู้นำว่า หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในคนและให้ผู้อื่นทำตาม กล่าวคือ ภาวะผู้นำที่ปรากฏออกมาจะเกี่ยวข้องกับคน (People) อิทธิพล (Influence) และเป้าหมาย (Goals) เป็นเรื่องของความสามารถในการใช้อิทธิพลกับคน เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย

Richard L Daft (2008, p.5) ให้ความหมายภาวะผู้นำว่า เป็นความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของผู้นำกับผู้ตามที่มีความตั้งใจจริงต่อผลการเปลี่ยนแปลงในจุดประสงค์ร่วมกัน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับผู้ตาม การมีอิทธิพล

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษา

* ครูชำนาญการ โรงเรียนกุสุมาลัยวิทยา สพม.23

ความมุ่งมาดปรารถนา ความรับผิดชอบส่วนบุคคลและความซื่อสัตย์ การเปลี่ยนแปลงและการมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

John J. Sosik and Don I. Jung (2010, p.47) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นระบบ (Leadership is a system) ที่มีกระบวนการเชื่อมโยงและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ ผู้ตาม สถานการณ์และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย เพื่อให้องค์กรดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมาย

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่ได้กล่าวมาในข้างต้น เกี่ยวกับความหมายของคำว่า “ผู้นำ” ก็สามารถที่จะสรุปพอสังเขปได้ว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร เป็นบุคคลที่สามารถกำหนดทิศทางความอยู่รอดขององค์กร และเป็นผู้ประสานงานให้กิจกรรมต่างๆ ในองค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

2. คุณสมบัติของผู้นำ

ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ความสามารถและลักษณะต่างๆ ของผู้นำที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้ เนตรพัฒนา ยาวีราช (2550, หน้า 8) กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำ 4 ประการ ดังนี้

1. ด้านอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งอย่างเป็นทางการ (authority)
2. ด้านการยอมรับ (acceptance)
3. ด้านศักยภาพความสามารถ (competency)
4. ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (relationship)

จากที่กล่าวมานี้เพื่อแสดงให้เห็นว่า การเป็นผู้นำที่ดีและประสบความสำเร็จได้รับการยอมรับ มิใช่เพียงอาศัยอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้ง ผู้นำสามารถบริหารงานและบริหารได้อย่างเหมาะสมด้วยอำนาจหน้าที่อย่างถูกต้อง จึงสามารถสร้างความสำเร็จให้แก่องค์กรได้

หลักการ แนวคิดของการนิเทศ

การนิเทศคือการพัฒนาหรือออกงานบริการให้บริการทางด้านเทคนิคจากผู้เชี่ยวชาญการร่วมมือและการประสานงาน (coordination) SUPERVISION มีความหมายโดยสรุปคือ (ดิฉันเกษม 2524, หน้า 25อ้างถึงใน สายใจ ประยูรสุข, 2551, หน้า 21)

S	: support	การสนับสนุน
	: share	การมีส่วนร่วม
	: service	การบริการ
U	: unity	ความสามัคคี
	: understanding	ความเข้าใจ
	: upgrading	การยกฐานะ
P	: planning	การวางแผน
	: promotion	การเลื่อนขั้น
	: problem – solving	การแก้ปัญหา
E	: education	การศึกษา
	: evaluation	การประเมินผล

	: experiment	การทดลอง
R	: research	การวิจัย
	: report	การรายงาน
	: record	การบันทึก
V	: visiting	การเยี่ยมเยียน
	: value	การรู้คุณค่า
	: virtue	การมีคุณธรรม
I	: improvement	การปรับปรุง
	: information	การให้ข่าวสาร
	: in-service training	การอบรม
S	: self-adjustment	การปรับตนเอง
	: self-confident	ความมั่นใจในตนเอง
	: self-responsibility	การรับผิดชอบตนเอง
I	: innovation	นวัตกรรม
	: intellingence	ความฉลาดรอบรู้
	: interest	ความสนใจ
O	: observation	การสังเกต
	: organization	การจัดรูปงาน
	: objective	การตั้งจุดประสงค์
N	: need	ความต้องการ
	: negotiation	การประนีประนอม
	: necessity	ความจำเป็น

นอกจากนี้ Plunkett (1980,p.21 อ้างถึงใน สายใจ ประยูรสุข,2551,หน้า 21) ยังให้ความหมาย คำว่า SUPERVISOR โดยนัยต่อไปนี้

S	upervise	แนะนำการใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
U	titize	ใช้มวลทรัพยากรทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตโดยประหยัด
P	lan	วางแผนการทำงานโดยทั้งวัตถุประสงค์และการสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ
E	nforce	ควบคุมนโยบายกฎระเบียบและมาตรฐานการทำงาน
R	elate	สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานทั้งบุคคลและกลุ่ม
V	alidate	เลื่อนชั้นโยกย้ายผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความยุติธรรม
I	nstruct	สอนกลวิธีและทักษะกระบวนการ
S	how	แสดงลักษณะความเป็นผู้นำ
O	ganize	จัดระบบงานและประสานการทำงาน
R	egulate	วางหลักการปฏิบัติในการทำงาน

ปรียาพร วงศ์อนุโรจน์ (2546,หน้า 222-223) กล่าวว่า การนิเทศมาจากภาษาอังกฤษว่า Supervision ตามรูปศัพท์ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือ และร่วมมือกับครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการ

จัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

พินิจวัลย์ สุทธิดี (2549, หน้า) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอนต่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไข ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แม้การนิเทศการศึกษาจะกล่าวถึงระบบเป็นส่วนใหญ่ แต่จุดมุ่งหมายโดยรวมก็เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

สายใจ ประยูรสุข (2551, หน้า 21) กล่าวว่าไว้ว่า การนิเทศการศึกษาหมายถึงการชี้แนะแนะนำการปรึกษาหารือการวางแผนร่วมกันและให้ความร่วมมือในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลดีและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาจากความหมายของการนิเทศการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีข้อจำกัดที่แน่นอนตายตัวขึ้นอยู่กับวิวัฒนาการของการศึกษาคจุดมุ่งหมายและแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละยุคแต่ละสมัยและสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาคือกระบวนการในการปฏิบัติงานระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อร่วมกันปรับปรุงและปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้นรวมทั้งเป็นการบริการทางการศึกษาด้านต่างๆ ทั้งในเรื่องของแนวคิดกิจกรรมกระบวนการเนื้อหาสาระทั้งการบริการวิชาการและธุรการที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมกันจัดการให้เกิดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้นเพื่อส่งผลไปสู่การเรียนที่ดีของผู้เรียน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

งานนิเทศการศึกษาเป็นงานที่ปฏิบัติกับครู เพื่อให้เกิดผลต่อคุณภาพผู้เรียนโดยตรง โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ

1. เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถของครูผู้สอน
2. เพื่อช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง
3. เพื่อช่วยให้ครูค้นหาวิธีการทำงานด้วยตนเอง
4. เพื่อช่วยให้ครูมีความศรัทธาในวิชาชีพของตน
5. เพื่อช่วยให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ
6. เพื่อช่วยให้ครูมีทักษะในการปฏิบัติงาน เช่น การพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้และผลิตสื่อการสอน การวัดและประเมินผล เป็นต้น
7. เพื่อช่วยครูให้สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นิเทศ

ผู้นิเทศมีภาระหน้าที่หลายอย่างแต่หน้าที่หลักคือการช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพการสอน ซึ่งต้องเกี่ยวกับกับงานหลายด้านและบุคลากรหลายฝ่าย นักการศึกษาหลายท่านจึงได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศไว้ ดังนี้

1. บทบาทเป็นผู้ประสาน (Coordinator) เช่น ประสานครูแต่ละระดับให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประสานชุมชน ผู้ปกครอง
2. บทบาทเป็นที่ปรึกษา (Consultant) โดยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่ครู และผู้รับการนิเทศทั่วไป

3. บทบาทเป็นผู้นำกลุ่ม (Group Leader) คือ รู้วิธีที่จะทำงานร่วมกับกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จ
4. บทบาทเป็นผู้ประเมิน (Evaluator) ได้แก่ เป็นผู้ประเมินผลการสอน ประเมินผลหลักสูตร
5. บทบาทในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดประเมินผล
6. บทบาทเป็นนักวิจัย เป็นผู้ที่นำผลการวิจัยเสนอแนะให้ครูใช้ และดำเนินการวิจัยโดยเฉพาะการวิจัยปฏิบัติการ
7. บทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยการช่วยเหลือให้ครูมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงพัฒนา
8. เป็นครุต้นแบบ คือ สามารถสาธิตการสอนที่มีประสิทธิภาพแก่ครู และแนะนำวิธีการสอนแก่ครูได้

งานการนิเทศการศึกษา

งานการนิเทศการศึกษาเป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายงานที่สำคัญ ดังนี้

1. งานการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง (Direct Assistance) โดยผู้นิเทศจะให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยวิธีการนิเทศแบบต่างๆ เช่น การนิเทศแบบคลินิก
2. งานพัฒนาบุคลากร (Staff Development) โดยการจัดโอกาสให้ได้รับการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงการเรียนการสอน เช่น การจัดประชุม อบรม เยี่ยมชั้นเรียน แนะนำวิธีสอน สาธิตการสอน ตลอดจนทำการประเมินครู เป็นต้น
3. งานการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) โดยผู้นิเทศและครูควรร่วมกันในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม เช่น การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนรู้ การตรวจสอบคัดเลือกประเมินสื่อการเรียนการสอนแต่กลุ่มสาระ เป็นต้น
4. งานการบริหาร (Administration) โดยผู้นิเทศจะต้องดำเนินงานที่ต้องมีการตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน นั่นคือผู้นิเทศต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน ติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนทำการประเมินผลการปฏิบัติงาน
5. งานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้นิเทศสามารถช่วยให้ครูสามารถประเมินผลการสอนของตนเอง ปรับปรุงพัฒนาการสอนของตนเองได้ โดยการช่วยครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน
6. งานด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ การประเมินคุณภาพของผู้เรียน การให้ข้อเสนอแนะครูให้สามารถสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม และดำเนินการวัดประเมินได้อย่างมีคุณภาพ

กิจกรรมการนิเทศ

กิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ในการนิเทศการศึกษา คือ เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานของครู ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการนิเทศบรรลุเป้าหมาย กิจกรรมการนิเทศมีมากมาย ซึ่งผู้นิเทศสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครูและนักเรียน ดังนั้นผู้นิเทศจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศ โดยจะขอเสนอกิจกรรมการนิเทศที่สำคัญและใช้มาก 23 กิจกรรม ดังนี้

1. การบรรยาย (Lecturing) เป็นกิจกรรมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจของผู้นิเทศไปสู่รับการนิเทศ ใช้เพียงการพูดและการฟังเท่านั้น

2. การบรรยายโดยใช้สื่อประกอบ (Visualized Lecturing) เป็นการบรรยายที่ใช้สื่อเข้ามาช่วย เช่น สไลด์ แผนภูมิ แผนภาพ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังมีความสนใจมากยิ่งขึ้น
3. การบรรยายเป็นกลุ่ม (Panel presenting) เป็นกิจกรรมการให้ข้อมูลเป็นกลุ่มที่มีจุดเน้นที่การให้ข้อมูลตามแนวความคิดหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
4. การให้ดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Viewing film and television) เป็นการใช้เครื่องมือที่สื่อทางสายตา ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วีดิโอเทป เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้และเกิดความสนใจมากขึ้น
5. การฟังคำบรรยายจากเทป วิทยุ และเครื่องบันทึกเสียง (Listening to tape, radio recordings) กิจกรรมนี้เป็นการใช้เครื่องบันทึกเพื่อนำเสนอแนวความคิดของบุคคลหนึ่งไปสู่ผู้ฟังคนอื่น
6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่างๆ (Exhibiting materials and equipments) เป็นกิจกรรมที่ช่วยในการฝึกอบรมหรือเป็นกิจกรรมสำหรับงานพัฒนาสื่อต่างๆ
7. การสังเกตในชั้นเรียน (Observing in classroom) เป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงของบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะช่วยให้ทราบจุดหรือจุดบกพร่องของบุคลากร เพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานและใช้ในการพัฒนาบุคลากร
8. การสาธิต (Demonstrating) เป็นกิจกรรมการให้ความรู้ที่มุ่งให้ผู้อื่นเห็นกระบวนการและวิธีการดำเนินการ
9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interviewing) เป็นกิจกรรมสัมภาษณ์ที่กำหนดจุดประสงค์ชัดเจนเพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆ ตามต้องการ
10. การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง (Focused interviewing) เป็นกิจกรรมการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยจะทำการสัมภาษณ์เฉพาะโรงเรียนที่ผู้ตอบมีความสามารถจะตอบได้เท่านั้น
11. การสัมภาษณ์แบบไม่ชี้แนะ (Non-directive interview) เป็นการพูดคุยและอภิปราย หรือการแสดงแนวความคิดของบุคคลที่สนทนาด้วย ลักษณะการของการสัมภาษณ์จะสนใจกับปัญหาและความสนใจของผู้รับการสัมภาษณ์
12. การอภิปราย (Discussing) เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งเหมาะสมกับกลุ่มขนาดเล็ก มักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ
13. การอ่าน (Reading) เป็นกิจกรรมที่ใช้มากกิจกรรมหนึ่ง สามารถใช้ได้กับคนจำนวนมาก เช่น การอ่านข้อความจากวารสาร มักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น
14. การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ (Analyzing and calculating) เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการติดตามประเมินผล การวิจัยเชิงปฏิบัติการและการควบคุมประสิทธิภาพการสอน
15. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแนว ความคิดวิธีการแก้ปัญหาหรือใช้ข้อเสนอแนะต่างๆ โดยให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดโดยเสรี ไม่มีการวิเคราะห์หรือวิพากษ์วิจารณ์แต่อย่างใด
16. การบันทึกวีดิโอและการถ่ายภาพ (Videotaping and photographing) วีดิโอเทปเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นรายละเอียดทั้งภาพและเสียง ส่วนการถ่ายภาพมีประโยชน์มากในการจัดนิทรรศการ กิจกรรมนี้มีประโยชน์ในการประเมินผลงานและการประชาสัมพันธ์
17. การจัดทำเครื่องมือและแบบทดสอบ (Instrumenting and testing) กิจกรรมนี้เกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบและแบบประเมินต่างๆ

18. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz session) เป็นกิจกรรมการประชุมกลุ่มเพื่ออภิปรายในหัวข้อเรื่องที่เหมาะสมเฉพาะเจาะจง มุ่งเน้นการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากที่สุด
19. การจัดทำทัศนศึกษา (Field trip) กิจกรรมนี้เป็นการเดินทางไปสถานที่แห่งอื่น เพื่อศึกษาดูงานที่สัมพันธ์กับงานที่ตนปฏิบัติ
20. การเยี่ยมเยียน (Intervisiting) เป็นกิจกรรมที่บุคคลหนึ่งไปเยี่ยมและสังเกตการทำงานของอีกบุคคลหนึ่ง
21. การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลกำหนดสถานการณ์ขึ้นแล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนองหรือปฏิบัติตนเองไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น
22. การเขียน (Writing) เป็นกิจกรรมที่ใช้เป็นสื่อกลางในการนิเทศเกือบทุกชนิด เช่น การเขียนโครงการนิเทศ การบันทึกข้อมูล การเขียนรายงาน การเขียนบันทึก ฯลฯ
23. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided practice) เป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติในขณะที่ปฏิบัติมีการคอยดูแลช่วยเหลือ มักใช้กับรายบุคคลหรือกลุ่มขนาดเล็ก

ภาวะผู้นำด้านการนิเทศของ ดร.พรณีย์ บัวโต

ตำแหน่งราชการปัจจุบันเป็นศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 รับผิดชอบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้รับวุฒิดการศึกษาดังนี้ กศ.บ.(การศึกษาระดับมัธยมศึกษา) เกียรตินิยม (ภาษาอังกฤษ), ศศ.ม. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การสอนภาษาอังกฤษ), Cert.In Ed จาก Tokyo Gakugei University, ญี่ปุ่น American Studies, อเมริกา, Wolverhampton University, อังกฤษ, Reading University, อังกฤษ, Cert.in PRINSELT จาก St.John College, อังกฤษ, Ph.D. (English Supervision) และวุฒิปริญญาบัตรผ่านการอบรมผู้บริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ

1. ผลงานด้านวิชาการ/ผู้ให้ความรู้

เป็นวิทยากรอบรมครูสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, วิทยากรอบรมอาสาสมัครอเมริกัน (Peace Corps Volunteer) ของหน่วยสันติภาพสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย

2. ผลงานด้านวิชาการ/สิ่งพิมพ์

จัดทำคู่มือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544, ชุดอบรมครูสอนภาษาอังกฤษของกรมวิชาการ 2540, หลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 ชุดฝึกอบรมเรื่องเพศศึกษาในวัยรุ่น ของมหาวิทยาลัยมหิดล, ชุดฝึกอบรมการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM)

จากการสัมภาษณ์และศึกษาประวัติพบว่า ภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษา ของ ดร.พรพนีย์ บัวโต สรุปได้ ดังนี้

1. **งานการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง (Direct Assistance)** โดยผู้นิเทศจะให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยวิธีการนิเทศแบบต่างๆ เช่น การนิเทศแบบคลินิก
2. **งานพัฒนาบุคลากร (Staff Development)** โดยการจัดโอกาสให้ได้รับการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงการเรียนการสอน เช่น การจัดประชุม อบรม เยี่ยมชั้นเรียน แนะนำวิธีสอน สาธิตการสอน ตลอดจนทำการประเมินครู เป็นต้น
3. **งานการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)** โดยผู้นิเทศและครูควรร่วมกันในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม เช่น การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนรู้ การตรวจสอบคัดเลือกประเมินสื่อการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มสาระ
4. **งานการบริหาร (Administration)** โดยผู้นิเทศจะต้องดำเนินงานที่ต้องมีการตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน นั่นคือผู้นิเทศต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน ติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนทำการประเมินผลการปฏิบัติงาน
5. **งานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)** โดยผู้นิเทศสามารถช่วยให้ครูสามารถประเมินผลการสอนของตนเอง ปรับปรุงพัฒนาการสอนของตนเองได้ โดยการช่วยครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน
6. **งานด้านการวัดและประเมินผล** ได้แก่ การประเมินคุณภาพของผู้เรียน การให้ข้อเสนอแนะครูให้สามารถสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม และดำเนินการวัดประเมินได้อย่างมีคุณภาพและท่านได้กล่าวเกี่ยวกับคุณสมบัติของภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษาควรมีลักษณะ ดังนี้ ต้องมีวิสัยทัศน์, ต้องมีเป้าหมาย, ไม่เคยเกียจงาน, ไม่เคยพูดคำว่า “ทำไม่ได้” (งานที่คนอื่นทำไม่ได้ แต่เราต้องทำได้), ครูต้องมีความรอบรู้ในทุกๆ ด้าน และสามารถนำความรู้ที่นำมาเอาไปใช้ได้จริง, ครูผู้นำต้องเข้าใจหลักสูตรอย่างแท้จริง, ต้องไม่หยุดที่จะเรียนรู้ (ซึ่งการที่เราไม่หยุดการเรียนรู้จะช่วยส่งผลให้เรา มีบุคลิกภาพให้เป็นคนแบบนั้น คือบุคลิกสง่างามน่าเชื่อถือนั่นเอง) และเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ตลอดเวลา

สรุปภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษา พบว่า จะต้องเป็นผู้เรียนรู้ กล้าคิดกล้าทำ สร้างนวัตกรรมทำงานเพื่อความเติบโตและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ และมีการตั้งข้อสงสัยและมีการสะท้อนผล แต่ด้วยความเข้าใจว่าไม่ใช่แต่เพียงเรื่องการเรียนรู้ ความเติบโต และแรงบันดาลใจของตนเองเท่านั้น แต่จะต้องสนับสนุนเพื่อนครูให้ได้พัฒนาความเป็นผู้นำและพัฒนาความสามารถด้วย ที่สำคัญผู้นำด้านนิเทศการศึกษาจำเป็นต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนในวิสัยทัศน์และพันธกิจ แล้วมีการแสดงออกในการปฏิบัติแต่ละวัน มีความมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา จากการสัมภาษณ์ ท่าน **ดร.พรพนีย์ บัวโต** ศิษยานุศิษย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ท่านมีภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษาที่มีคุณลักษณะที่โดดเด่น สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- เนตรพัฒนา ยาวีราช (2550). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: บริษัทเซ็ลทรัลเอ็กซ์เพรส จำกัด.
- พิชัย เสี่ยมจิตต์. (2551). *ภาวะผู้นำในองค์กร*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พินิจวัลย์ สุทธิดี. (2549). ความต้องการนิเทศการสอนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาอังกฤษ โรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอไทรน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี
เขต 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- พิบูล ทีปะपाल. (2550). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนูโรจน์. (2546). การจัดและการบริหารอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพพิมพ์ดี.
- สายใจ ประยูรสุข. (2551). ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอน โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม กรุงเทพมหานคร เขต 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- John J. Sosik and Don I. Jung. (2010). *Full Range Leadership Development*. New
York: Teylor&FrancisGroup, LLC.
- Richard L” Daft. (2008). *Leadership*. 5th edition: CinaTranlation&Printing Services Limited.

**การศึกษาสภาพการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5**
**A Study of the Conflict Administration of the School Administrators under
the Office of UbonRatchathani Primary Education Service Area 5**

ชัยมงคล ศรีนวล*

รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา วุฒิการศึกษาและขนาดของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 268 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ t – test และ F – test

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า
 - 2.1. จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกันและ รายงาน พบว่า ด้านการประนีประนอมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
 - 2.2. จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันและรายงาน พบว่า ด้านการร่วมมือและด้านการเอาชนะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
 - 2.3. จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันและ รายงานพบว่า ด้านการประนีประนอมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
 - 2.4. จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ABSTRACT

The research aimed to study and compare the conflict administration of the administrators under the Office of UbonRatchathani Primary Education Service Area 5 as classified by sex, working experience, educational levels, and school size.

The samples used in the research were 268 directors of the schools under the Office of UbonRatchathani Primary Education Service Area 5. The research instrument was a five-rating scale

คำสำคัญ : การบริหารความขัดแย้ง/ ผู้บริหารสถานศึกษา/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

* ครุศาสตรมหาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

** อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

questionnaire with a confidence value equivalent to 0.94. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The research findings were as follows.

1. The conflict administration by the school administrators in the study was found to be at a high level.

2. A comparison of the conflict administration by the school administrators showed the following:

2.1 As classified by sex, the administration was not different. As regards individual aspects, there was a different administration in the reconciliation significance of .05.

2.2 As classified by the working experience of the administrators in the study, there was no difference found. With respect to aspects, it was found that the administration was different in light of cooperation and attempt to defeat the opponents at a statistical significance of .05.

2.3 As classified by educational levels, there was no difference in administration. There was difference in the issue of reconciliation at a statistical significance of .05.

2.4 As classified by the school size, it was found that there was no difference in the conflict administration in all and individual aspects.

Keywords: conflict administration by the school administrators.

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร ได้เข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษยชาติ ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ เพราะมีการแข่งขันกันสูงทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ มีความสับสนในการรับและเลือกใช้ค่านิยม ทุกคนต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ข่าวสารการสื่อสาร ทุกอย่างจากทั่วโลกถูกเชื่อมโยงถึงกันได้ภายในพริบตา (ธีระชัยยุทธยรรยง, 2545: 22)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้โลกไร้พรมแดนจนทำให้เกิดกระแสผลักดันให้ประเทศไทยต้องแข่งขันกับนานาประเทศในด้านต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพื่อให้ประเทศมีศักยภาพยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีในสังคมโลก บนพื้นฐานแห่งความเป็นไทยทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนา “คน” และ “อนุภาพของคน” โดยเห็นว่า “คนเป็นทั้งเหตุปัจจัย และผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ” ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่เกิดขึ้นแล้วในหลายประเทศ ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าไปด้วยดี ด้วยประชากรที่มีคุณภาพ ดังนั้นการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ได้เล็งเห็นถึงปัญหาว่าแม้เศรษฐกิจในขณะนั้นจะอยู่ในระดับดี แต่สังคมมีปัญหาและการพัฒนาไม่ยั่งยืน จึงได้ปรับกระบวนการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและการปรับระบบบริหารจัดการประเทศใหม่เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 8 (กรุงเทพฯ : มติคณะรัฐมนตรี, 2543: 6) ดังนั้นการจะพัฒนาคุณภาพคน สิ่งที่เป็นกระบวนการสำคัญที่สุดคือ การให้การศึกษาดังที่ ได้ปรับระบบการศึกษาเพื่อเสริมสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ โดยเริ่มตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา ให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุมีผล และเป็นระบบ โดยกำหนดให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์ เอื้ออาทรต่อกัน จึงทำให้เกิดกระแสแห่งการปรับเปลี่ยนครั้งสำคัญของไทยในยุคแห่งความเป็น โลกาภิวัตน์ (globalization) โดยเฉพาะในด้านการจัดการศึกษาเพื่อกำหนด ยุทธศาสตร์และวิสัยทัศน์ให้ก้าวทันสังคมโลกที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

ประสิทธิภาพของงานเป็นสิ่งที่ผู้บริหารมีความปรารถนาที่จะให้ได้มาอย่างยิ่งสำหรับองค์การของตนเอง แต่ในทางปฏิบัติแล้วผลสำเร็จของการบริหารงานจะไม่มีประสิทธิภาพตามที่ผู้บริหารคาดหวังเสมอไป อาจมีอุปสรรค ปัญหา จะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของแต่ละองค์การ ความขัดแย้งในสังคมหรือองค์กรนั้นเป็นสิ่งที่ต้องมีในสังคมและองค์กรที่บริหารงานในระบอบประชาธิปไตย ความขัดแย้งในด้านความคิดก่อให้เกิดความเจริญกับองค์กรและประเทศชาติอย่างมาก เพราะความขัดแย้งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หากองค์กรใดไม่มีการเปลี่ยนแปลง องค์กรนั้นก็จะมีไม่มีความก้าวหน้า บุคคลส่วนมากเมื่อกล่าวถึงความขัดแย้งก็จะมีความรู้สึกที่ไม่ดีโดยคิดว่าความร่วมมือเท่านั้นเป็นสิ่งที่ดี ความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติวิสัยอย่างหนึ่งที่ต้องเกิดขึ้นและมีอยู่ในองค์การการที่คนต้องทำงานร่วมกัน ความแตกต่างย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ เพราะคนเรามีความแตกต่างกันในด้านการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร และด้านค่านิยม อันเป็นภูมิหลังประสบการณ์ และความเชื่อถือ เป็นมูลฐานต่างกัน (วิระพงษ์ แสนโกชณ์, 2533 : 4)

ในการที่จะบริหารงานสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้อย่างมี คุณภาพ ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ จากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา เช่น ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า เป็นต้น ผู้บริหารในฐานะหัวหน้าหน่วยงานที่จัดการศึกษาตามแผนนโยบายระดับชาติ แล้วนำมาขยายผลสู่การปฏิบัติให้ถึงนักเรียน ซึ่งเป็นจุดหมายสูงสุดของการบริหารสถานศึกษา การบริหารงานทั้งปวง ในสายงานบังคับบัญชาในระบบราชการไทยค่อนข้างซับซ้อน มีส่วนทำให้เกิดความขัดแย้งได้ง่าย ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ประสานงานทุกฝ่ายเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการที่จะจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นให้ได้อย่างเหมาะสม หรือจัดระดับความขัดแย้งให้มีความพอเหมาะ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นก็จะส่งผลในทางสร้างสรรค์ ตรงกันข้ามถ้าผู้บริหารไม่สามารถจัดการความขัดแย้งให้อยู่ในระดับที่พอเหมาะได้ ความขัดแย้งก็จะเป็นตัวทำลายองค์การ โดยทำให้บุคคลในองค์การมีความเฉื่อยชา เกิดการแบ่งกลุ่มแบ่งพวก เกิดความซับซ้อนหมองใจ การสื่อสารถูกปิดเบือน ผลงานหรือการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพลดลง รวมทั้งทำลายขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ยิ่งในสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มีคนเป็นจำนวนมาก กลไกการทำงานยิ่งซับซ้อนสับสน โอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งยิ่งเพิ่มขึ้น

ในการบริหารสถานศึกษา ถึงแม้ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีความรู้ ความสามารถมากเพียงใด ก็ไม่สามารถปฏิบัติงานคนเดียวให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ต้องอาศัยทีมงาน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำทีม มีรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าสายชั้น และครูผู้ปฏิบัติการสอนเป็นผู้ร่วมงานเพื่อร่วมกันปฏิบัติงานของ

สถานศึกษาให้สำเร็จจุลวง เมื่อมีการทำงานกันเป็นทีม มีคนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานมากขึ้น ย่อมหนีไม่พ้นหรือไม่อาจหลีกเลี่ยงจากความขัดแย้ง การกระทบกระทั่ง จะเห็นได้ว่าทุกองค์การย่อมมีพฤติกรรมของความขัดแย้งเกิดขึ้น มากบ้างน้อยบ้างดังนั้นเมื่อไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงจากความขัดแย้งได้ เราจึงควรจะต้องรู้จักและทำความเข้าใจกับความขัดแย้ง แปลงสภาพความขัดแย้งให้เป็นประโยชน์ต่อองค์การต่อไป

ความขัดแย้งในหน่วยงานของราชการมีได้ทุกระดับ แต่ระดับมีผลกระทบแตกต่างกันออกไป ในกลุ่มข้าราชการครูซึ่งเป็นระดับปฏิบัติการ ผลกระทบอยู่ในวงแคบเฉพาะกลุ่มที่มีความขัดแย้งกัน แต่ความขัดแย้งในระดับสูงหรือระดับบริหาร นอกจากจะมีความขัดแย้งกันในระดับบริหารด้วยกันแล้วผลของการขัดแย้งอาจต่อเนื่องไปสู่ระดับปฏิบัติหรือผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปได้ด้วย ขึ้นอยู่ที่ผู้บริหารจะใช้การบริหารความขัดแย้งแบบไหน จึงจะทำให้การทำงานของครูในสถานศึกษาร่วมมือกันทำงานได้ดี ในภาพรวมต่างหาก (พรนพ พุกกะพันธุ์, 2542: 91)

อย่างไรก็ตามแม้ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการบริหารการศึกษาก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งข้อขัดแย้งของมนุษย์เกิดจากความเห็นไม่ตรงกัน ไม่เหมือนกัน ผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนมองปัญหาในโรงเรียนแตกต่างกัน ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มีความฉลาดมีความสามารถก็จะมองเห็นองค์การและเพื่อนร่วมงานได้อย่างครอบคลุม ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ผู้ใต้บังคับบัญชาจะต้องรู้บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและของตนเอง ความขัดแย้ง แม้จะทำให้เกิดความแตกแยก ขาดความสามัคคี แต่ความขัดแย้งของปัญหาย่อมทำให้องค์การพัฒนา ดังนั้น นักบริหารมืออาชีพต้องสามารถบริหารความขัดแย้งให้ประสบความสำเร็จด้วย

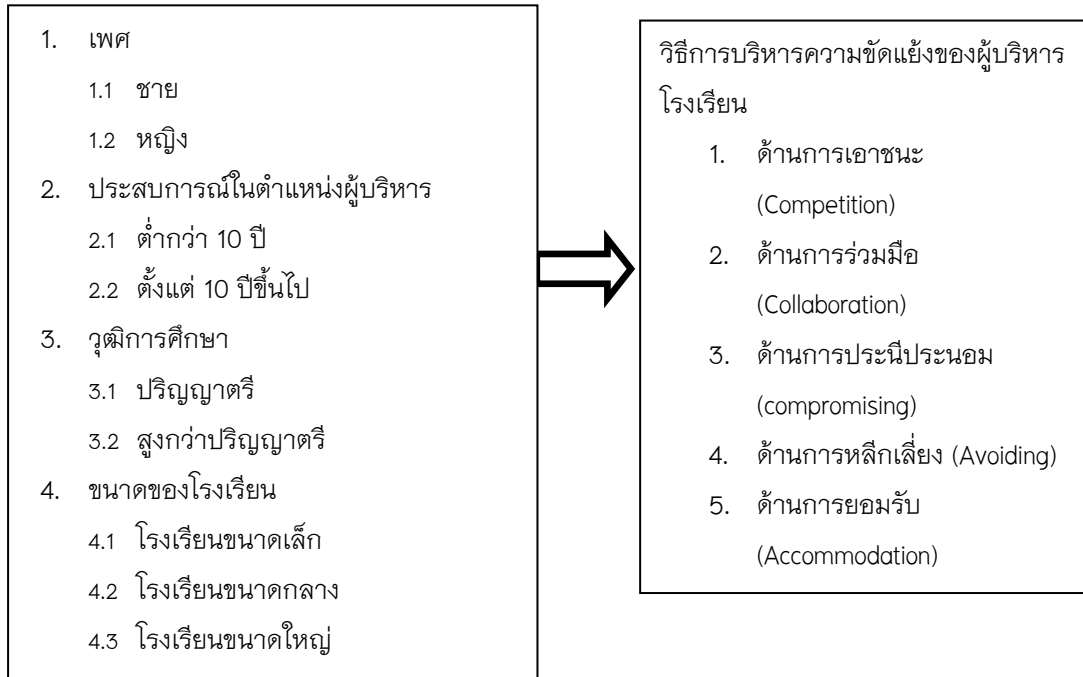
จากสาเหตุและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงจึงได้ศึกษาสภาพการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยมุ่งหวังที่จะให้เป็นแนวทางพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร วุฒิการศึกษาและขนาดของโรงเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ซึ่งได้บูรณาการแนวคิดของโรมัสและคิลแมนน์ (Thomas & Killmann) มาเป็นขอบข่ายทางทฤษฎีในการวิจัย คือนำแนวคิดในการบริหารความขัดแย้งมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังแผนภาพที่ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 (ข้อมูลปีการศึกษา 2555) จำนวน 268 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 268 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 268 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ วุฒิการศึกษา ประเภทของโรงเรียน

ตัวแปรตาม ประกอบด้วยการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน 5 วิธี คือ 1) ด้านการเอาชนะ (Competition) 2) ด้านการร่วมมือ (Collaboratin) 3) ด้านการประนีประนอม (compromising) 4) ด้านการหลีกเลี่ยง (Avoiding) และ 5) ด้านการยอมรับ (Accommodation)

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ผู้ศึกษานำมาใช้ครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการความขัดแย้ง โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสม ในประเด็นของความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80–0.99 และนำเครื่องมือที่ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุบลราชธานีเขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังต่อไปนี้

พฤติกรรมกรรมการจัดการความขัดแย้งแบบการเอาชนะ	ค่าแอลฟา =	0.7788
พฤติกรรมกรรมการจัดการความขัดแย้งแบบการร่วมมือ	ค่าแอลฟา =	0.7645
พฤติกรรมกรรมการจัดการความขัดแย้งแบบการประนีประนอม	ค่าแอลฟา =	0.7763
พฤติกรรมกรรมการจัดการความขัดแย้งแบบการหลีกเลี่ยง	ค่าแอลฟา =	0.7172
พฤติกรรมกรรมการจัดการความขัดแย้งแบบการยอมรับ	ค่าแอลฟา =	0.8124

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม คือ

1. ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X})
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
3. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
 - 2.1. จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้านพบว่า ด้านการประนีประนอมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
 - 2.2. จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน และ รายด้านพบว่า ด้านการร่วมมือและด้านการเอาชนะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
 - 2.3. จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้านพบว่า ด้านการประนีประนอมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
 - 2.4. จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ส่วนใหญ่มีการบริหารความขัดแย้งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติด้านการยอมรับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า วัฒนธรรมองค์กรของไทยเรายู่งกันอยู่กันอย่างพ้อย่างน้อย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ทำให้การปกครองและการบริหารงานของผู้บริหารมักที่จะนำการบริหารความขัดแย้งมาใช้ในลักษณะของการยอมรับมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อความขัดแย้งนั้นๆ อยู่ในระดับยอมรับได้และเกิดความพึงพอใจของทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุกัญญา เพาะแป้น (2552. บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการยอมให้อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สีหนาท ดวงตาทิพย์ (2552:63-64) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้น ด้านการหลีกเลี่ยง อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มี คะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการยอมให้ รองลงมาคือ ด้านการประนีประนอม ด้านการร่วมมือ ด้านการเอาชนะ และด้านการหลีกเลี่ยงตามลำดับ ในการบริหารความขัดแย้งต้องคำนึงถึงแนวความคิด ความเชื่อของเพื่อนร่วมงาน วิจิตร วรุตบางกูร (2531:64 - 70) ให้ความหมายว่าความขัดแย้งเป็นสถานการณ์ที่คนมีความคิดเห็น ความเชื่อ ไม่ตรงกันและตกอยู่ในสภาวะที่ไม่อาจตกลงหาข้อมูลที่น่าจะพอใจได้ทั้งสองฝ่าย หากปล่อยปะละเลยไม่ทำความเข้าใจ อาจทำให้เกิดความแตกแยก อิจฉาริษยา ซึ่งมีผลกระทบไปถึงความเสื่อมโทรมของหน่วยงาน ผู้บริหารจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ในบางครั้งต้องยอมรับฟังความคิดเห็นหรือวิธีการใหม่ๆ ของเพื่อนร่วมงาน มีการทำความเข้าใจร่วมกัน เกิดบรรยากาศแห่งความพอใจเป็นไปในลักษณะยินดีและเต็มใจปฏิบัติงาน ดังนั้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านยกเว้น ด้านการหลีกเลี่ยง อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่ผู้บริหารใช้ในการบริหารความขัดแย้งมากที่สุด ได้แก่ ด้านการยอมรับ (Accommodation) ด้านการเอาชนะ (Competition) ด้านการร่วมมือ (Collaboration) ด้านการประนีประนอม และด้านการหลีกเลี่ยงตามลำดับ การบริหารความขัดแย้ง ผู้บริหารมีการปฏิบัติด้านการยอมรับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การยอมรับ (Accommodation) เป็นพฤติกรรมที่เน้นการเอาใจผู้อื่น เป็นผู้ที่เสียสละปล่อยให้ผู้อื่นดำเนินการไปตามที่เขาชอบ ปล่อยให้ผู้อื่นแสดงศักยภาพออกมา แม้อาจจะขัดใจผู้บริหารบ้าง การยอมรับ เป็นพฤติกรรมอีกอย่างของผู้เสียสละและเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาเชิงบวก ไม่ทำให้ใครบาดเจ็บใจ ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้ง ผู้บริหารโรงเรียนจึงเลือกบริหารความขัดแย้งด้วยวิธีการยอมรับที่ไม่ทำให้เกิดความบาดเจ็บใจระหว่างกลุ่มบุคคล ทำให้เกิดผลดีต่อองค์กรซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์ กิ่งน้อย (2545:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ยุทธวิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ใช้ยุทธวิธีการจัดการความขัดแย้ง แบบการร่วมมือ มากที่สุดรองลงมาคือ แบบการประนีประนอม แบบการหลีกเลี่ยง แบบการยอมให้และแบบที่ใช้้น้อยที่สุดคือแบบการเอาชนะ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2540: บทคัดย่อ) กล่าวว่าเมื่อมนุษย์พบกับความขัดแย้ง มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมออกมาโดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นอาจเป็นการตั้งใจ หรือไม่ตั้งใจนั้นคือสามารถควบคุมพฤติกรรมนั้นๆ หรือปล่อยให้พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นตามธรรมชาติของบุคคลเจ้าของพฤติกรรม ซึ่งจะอธิบายถึงพฤติกรรมโดยทั่วไปของบุคคล เมื่อพบความขัดแย้ง การหลีกเลี่ยง (Avoiding) เป็นการแสดงพฤติกรรมมุ่งเอาชนะในระดับต่ำ และแสดงพฤติกรรมร่วมมือในระดับต่ำด้วย เป็นการไม่สู้ปัญหาและไม่ร่วมมือในการแก้ปัญหา ไม่สนใจความต้องการของตนเองและความสนใจของผู้อื่น แสดงอาการหลีกเลี่ยงปัญหา เฉื่อยชาไม่สนใจความขัดแย้งบางอย่างอาจรุนแรงขึ้นจนกระทั่งไม่อยู่ในวิสัยที่แก้ไขได้ แต่ถ้าหากสถานการณ์ไม่รุนแรงและไม่อยู่ในเวลาวิกฤติ การแสดงพฤติกรรมหลีกเลี่ยงก็อาจมีประโยชน์บ้าง พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงมีลักษณะคล้ายๆ กับการเฉยใจจะดีเอง

2. จากการศึกษาสภาพภาพของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งรายละเอียดดังนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีเพศต่างกัน ประกอบด้วยเพศชายและเพศหญิง มีการบริหารความขัดแย้งโดยรวมโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารที่มีเพศแตกต่างกันจะมีวิธีการบริหารความขัดแย้งด้านการประนีประนอม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ผู้บริหารเพศหญิงจะมีวิธีแก้ปัญหาด้านการประนีประนอมมากกว่าผู้บริหารเพศชาย สำหรับการแก้ปัญหาในด้านอื่นๆ ผู้บริหาร

สถานศึกษาทั้งชายและหญิงมีวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ในการบริหารโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนสามารถเป็นได้ทั้งชายและหญิง หากแต่ต้องมีคุณสมบัติส่วนตัว ได้แก่มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน มีความเฉลียวฉลาด มีอารมณ์มั่นคง มีคุณธรรมสูง สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรพล มนตรีภักดิ์ (2550: 48) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งแตกต่างกัน แสดงว่าเพศเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริหารงาน

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร ต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีการบริหารความขัดแย้งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สิหนาท ดวงตาทิพย์ (2552:63-64) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร ต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีการบริหารความขัดแย้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่จะเป็นผู้บริหารโรงเรียนทุกคน ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งต้องได้รับการพัฒนา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ระเบียบปฏิบัติ เพื่อให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จดังนั้นการบริหารความขัดแย้ง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร ต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จึงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

2.3 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีการบริหารความขัดแย้ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่พิจารณารายด้าน พบว่า สภาพการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารแต่ละคนต่างได้รับความรู้ ทักษะ กระบวนการบริหารจากหน่วยงานทางการศึกษา ตลอดจนสนับสนุนพัฒนาผู้บริหาร มีการประชุมประจำเดือน มีการอบรมสัมมนาในด้านการบริหารงานบุคคล ซึ่งในการบริหารงานบุคคลคนนั้นจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ใช้ในการบริหารในปัจจุบัน ด้านทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยหลักในการบริหาร และการที่จะบริหารบุคคลให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้นั้นผู้บริหารต้องได้รับการอบรม ศึกษาดูงานในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับบุคคล การบริหารความขัดแย้งก็เป็นส่วนหนึ่งในการอบรม ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ซึ่งเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้ผู้บริหารมีทักษะ และการเรียนรู้ประสบการณ์การบริหารซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ กัมปนาท มีสวนนิล (2545: บทคัดย่อ) ทำงานวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูต่อวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีและต่ำกว่ากับสูงกว่าปริญญาตรี มีความพึงพอใจต่อวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

2.4 เปรียบเทียบสภาพการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากสถานศึกษาอยู่ในระบบราชการมีการวางกฎระเบียบ แบบแผนในการปฏิบัติงาน ซึ่งครูที่อยู่ในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตาม ซึ่งส่วนใหญ่สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ มีบุคลากรจำนวนมาก การบริหารจัดการย่อมมีปัญหาและเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น ส่งผลต่อประสบการณ์ที่ครูได้รับและส่งผลต่อความคิดเห็นในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

สยมพร ธาวิพัฒน์ (2551: 86–89) ศึกษาการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุทัยธานี เมื่อเปรียบเทียบวิธีการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน จำแนก ตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี ที่มีการปฏิบัติงานอยู่ใน สถานศึกษา ที่มีขนาดแตกต่างกัน มีวิธีการจัดการความขัดแย้งในแต่ละรูปแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณารายด้าน สรุปได้ว่า การจัดการความขัดแย้งในแบบการเอาชนะ แบบการ ร่วมมือ แบบการประนีประนอม แบบการหลีกเลี่ยง และแบบการยอมให้ พบว่าผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาอุทัยธานี ที่มีการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กและขนาดกลาง มีวิธีการจัดการความ ขัดแย้ง แตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีวิธีการบริหารความขัดแย้งในด้าน ต่างๆ แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารความขัดแย้ง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ด้านการหลีกเลี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งนักวิชาการหลายท่าน กล่าวว่าเป็นวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพ และจากผลการวิจัยการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารส่วนมาก พบว่า ด้านการยอมรับและด้านการเอาชนะ เป็นวิธีที่ดีที่สุด ฉะนั้นควรส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนเสริมสร้างวัฒนธรรม องค์การการบริหารความขัดแย้ง ด้านการยอมรับและด้านการเอาชนะ ไปใช้ในการบริหารความขัดแย้งใน โรงเรียน
2. จากผลการวิจัยพบว่า สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนที่มี ประสบการณ์และวุฒิทางการศึกษา มีการบริหารความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารจึง สามารถใช้ได้กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์และวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน ส่วนสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนที่ มีเพศ และขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันนั้น แนวทางในการพัฒนาการบริหารความขัดแย้ง ของเพศหญิงด้านการ ยอมรับและ แนวทางการบริหารความขัดแย้ง ของโรงเรียนขนาดใหญ่มีแนวทางวิธีการที่ดีกว่า ดังนั้นจึงควร ส่งเสริมวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างองค์กรในเรื่องการบริหารความขัดแย้งต่อไป
3. ควรให้มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเลือกใช้วิธีการในการบริหารความขัดแย้งกับประสิทธิผลของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5
4. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของครู ในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนว่าครูมีความ พึงพอใจการบริหารความขัดแย้งวิธีการใดมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ กิ่งน้อย.(2545). ยุทธวิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏนครปฐม.
- ธีระ ชัยยุทธยรียง .(2545). วิธีการฝึกทักษะการดำเนินชีวิต. วิชาการ 5 : 2 กุมภาพันธ์. 2545.
- พรนพ พุกกะพันธุ์ .(2542). การบริหารความขัดแย้ง *conflict management*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์เพชรสุกล.
- วัชรพล มนตรีภักดี.2550. พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา
เชียงใหม่การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิจิตร วรุตบางกูร (2531). การจัดการกับความขัดแย้ง. ครูปริทัศน์ 1 : 64 – 70 : 3 กรกฎาคม 2531.
- วีระพงษ์ แสนโกษณ์. (2533). วิธีแก้ปัญหาคความขัดแย้งตามแบบโฮมส์ – ศิลปะมนต์ของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 9 . ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สยมพร ธาวิพัฒน์ .2551 . การศึกษาการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานี .วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- _____. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรอบวิสัยทัศน์และทิศทาง
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 . 2543: 6.
- ลีหนาท ดวงตาทิพย์.(2552). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุกัญญา เพาะแป้น.(2552). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ชลบุรีเขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภาณ. (2534). การบริหารเพื่อความสำเร็จสรรค์. สำนักพิมพ์ตะเคียน.กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสังกัดสถาบันการพลศึกษา

To study of Sports School Administration in the North Eastern
under supervision of Institute of Physical Education

ศาสตราจารย์ ดร.กัมเทพ*

รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั่ง**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสถาบันการพลศึกษา เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ โรงเรียนกีฬาจังหวัดศรีสะเกษ โรงเรียนกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี โรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 6 คน ครูผู้สอนสายกีฬา จำนวน 15 คน ครูผู้สอนสายสามัญ จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling) เครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม 8 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านโครงสร้างการบริหารงาน 2. ด้านสายบังคับบัญชา 3. ด้านพันธกิจ 4. ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการกีฬา 5. ด้านการเสริมแรงและให้กำลังใจ 6. ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา 7. ด้านพัฒนาบุคลากรและวินัยนักเรียน และ 8. ด้านการประเมินคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติการทดสอบ t-test และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One-way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสถาบันการพลศึกษา ทั้ง 8 ด้าน พบว่า ระดับการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสถาบันการพลศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน พบว่า สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากกว่าเพศหญิง ตำแหน่งผู้บริหารมีสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาดีกว่าครูผู้สอนวิชาพื้นฐานและครูผู้สอนวิชากีฬา และผู้ที่มิ่ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 5 ปี มีสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาดีกว่าผู้ที่มิ่ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี และ 5 ปี เมื่อจำแนกตาม อายุ และวุฒิทางการศึกษา พบว่า มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

ภูมิหลัง

การศึกษาและการกีฬามีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งในด้านสุขภาพ พลานามัยและด้านจิตใจซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญและเอื้อประโยชน์ให้ประชาชนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัว ชุมชนและสังคมเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการกีฬาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนไทยทั่วประเทศ

คำสำคัญ : การบริหารจัดการโรงเรียนกีฬา

* ครุศาสตรมหาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ความสำเร็จของนักกีฬาไทยในการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ สามารถสร้างผลงานด้วยการคว้าเหรียญทองมาได้อย่างประทับใจคนไทย อาทิเช่น สมรักษ์ คำสิงห์, วิจารณ์ พลฤทธิ์ มนัส บุญจำนงค์ จากนักกีฬามวยสากลสมัครเล่น และประวีณา ทองสุข, อุดมพร พลศักดิ์ จากนักกีฬาว่ายน้ำหนัก ผลงานของนักกีฬาทีมชาติไทยจึงส่งผลให้เกิดแรงบันดาลใจกับเยาวชนของชาติเป็นอย่างมากจึงมีการจัดทำโครงการพัฒนานักกีฬาอย่างต่อเนื่อง

คณะรัฐมนตรีได้ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการของกระทรวงขึ้นใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาและการกีฬาโดยจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขึ้น มีพระราชกฤษฎีกาการโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ส่งผลให้ภารกิจของสถานศึกษาในสังกัดกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ถูกโอนมาอยู่ในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ตั้งแต่ประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันการพลศึกษา พ.ศ. 2548 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 สถานศึกษาซึ่งประกอบด้วยวิทยาลัยพลศึกษา 17 แห่ง เปลี่ยนฐานะเป็นวิทยาเขตและโรงเรียนกีฬา 11 แห่ง มีฐานะเทียบเท่าคณะของสถาบันการพลศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีการบริหารงานบุคคลภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนากีฬาของประเทศไทย โดยมอบหมายให้การกีฬาแห่งประเทศไทยจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2550-2554) โดยใช้ชื่อโลแกน “กีฬาสร้างคน คนสร้างชาติ” ได้กำหนดยุทธศาสตร์ 6 ด้าน คือ

- 1) ยุทธศาสตร์ด้านกีฬาพื้นฐาน
- 2) ยุทธศาสตร์ด้านกีฬามวลชน
- 3) ยุทธศาสตร์ด้านกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ
- 4) ยุทธศาสตร์ด้านกีฬาอาชีพ
- 5) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา
- 6) ยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาการบริหารการกีฬา (แผนพัฒนากีฬาชาติฉบับที่ 4 พ.ศ. 2550-2554)

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารจัดการของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การจัดตั้งสถาบันการพลศึกษา ในการพัฒนาเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านกีฬาและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจัดการของโรงเรียนกีฬารูปแบบประหยัดให้เต็มรูปแบบให้เหมือนกัน ทุกโรงเรียนกีฬา เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการพัฒนานักกีฬาให้มีประสิทธิภาพ แต่ปัญหาอุปสรรคในด้านต่างๆ มีมากมายหลายรูปแบบที่ยังไม่ชัดเจนยังไม่แน่นอนในการบริหารจัดการ เช่น ด้านการเรียนการสอนวิชาการ ด้านการพัฒนากีฬา ด้านการบริหาร ด้านกิจการนักเรียน ด้านระเบียบวินัยของนักเรียน ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาด้านการประเมินผล ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาของโรงเรียนกีฬาทั้ง 2 รูปแบบก่อให้เกิดปัญหาในการพัฒนานักกีฬาไม่ได้มาตรฐานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คณะผู้บริหารโรงเรียนกีฬาได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬารูปแบบประหยัดในด้านการเรียนการสอนวิชาการพื้นฐานและด้านการพัฒนากีฬา เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนกีฬาเต็มรูปแบบเหมือนกันทั้ง 11 แห่ง เพื่อจะได้พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาด้านการกีฬาอย่างเต็มที่ แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพราะปัญหานักกีฬาของโรงเรียนกีฬาเหล่านั้นก็ยังคงเกิดขึ้นมิให้หันมาโดยตลอดในช่วงเวลาที่ผ่านมา จึงเกิดข้อสงสัยของการบริหารจัดการในโรงเรียนกีฬาของประชาชนทั่วไปและผู้ที่อยู่ในแวดวงการกีฬา ผู้ปกครองนักเรียนรวมทั้งสื่อมวลชนที่สนับสนุนวงการกีฬาเป็นอย่างมาก ของรูปแบบการบริหารจัดการในโรงเรียนกีฬาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ ละอองทิพย์ อินดี และคณะ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนวิชาพื้นฐานในโรงเรียนกีฬา สังกัดสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล การเรียน และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยรวมมีสภาพปัญหาการใช้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอน วิชาพื้นฐานในโรงเรียนกีฬา ด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผลประเมินผลการเรียนและด้านการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ) ได้ประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาโรงเรียนกีฬาสังกัดสถาบันการพลศึกษา จำนวน 11 โรงเรียน ซึ่งมีข้อเสนอแนะจากสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ) คือ 1) สถานศึกษาควรจัดทำโครงการสอนซ่อมเสริมวิชาพื้นฐาน ทั้ง 8 กลุ่มสาระให้มีมาตรฐานโดยจัดทำเป็นโครงการระดับสถานศึกษาแต่งตั้งผู้รับผิดชอบชัดเจน จัดทำปฏิทิน การสอนที่สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนครบทุกเนื้อหาสาระตามหลักสูตร ทั้งนี้ ให้ผู้สอนพัฒนารูปแบบการสอนสื่อหรือเครื่องมือช่วยสนับสนุนการสอนที่น่าสนใจหลากหลายและผู้เรียนสามารถ เรียนรู้ด้วยตนเองจากเครื่องมือดังกล่าวได้ มีระบบการประเมินผลที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ได้อย่าง ต่อเนื่อง มีการประเมินผลโครงการเป็นระยะเพื่อหาแนวทางปรับปรุงเพื่อสอนซ่อมเสริมให้มีประสิทธิภาพและ เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนอย่างแท้จริง และสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมและเพิ่มทักษะทางวิชาการสำหรับ ผู้เรียน เช่น คลินิกคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม จัดกิจกรรมชุมนุมทุกกลุ่มสาระเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีแก่ผู้เรียน ส่งเสริมการสอนโครงการในทุกกลุ่มสาระ โดยให้ ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดโครงการปีละ 1 โครงการ ควรให้ผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนชมรม ผู้ปกครองและครูมีส่วนร่วมในการจัดทำ ปรัชญา พันธกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์และแผนการดำเนินงาน การ พัฒนาครูผ่านกระบวนการพัฒนาหลักการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงมาตรฐานการเรียนรู้ให้สามารถ ประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ โดยมีการนิเทศแบบสะท้อนกลับเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี ควรนำตัวบ่งชี้ทุกมาตรฐานสำหรับประกันคุณภาพภายใน เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษา

จากประสิทธิผลหรือผลงานที่คาดหวังของผู้ที่มีส่วนได้เสียของนักเรียนโรงเรียนกีฬาสังกัดสถาบัน การพลศึกษาที่สร้างผลงานขึ้นเป็นประจักษ์ต่อสาธารณชนที่โดดเด่น ทั้งในด้านการศึกษาและการกีฬาที่ประสบ ความสำเร็จในระดับนานาชาติสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศชาติอย่างมากมาย แต่ถ้ามองในมุมกลับด้านการลงทุน ของรัฐบาลกับผลงานที่เกิดขึ้นในทุกระดับของนักเรียน เป้าประสงค์ของผลงานที่ประสบความสำเร็จในปัจจุบัน และอนาคตข้างหน้าจะต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จึงควรกลับมาทบทวนเกี่ยวกับบริบท บทบาทหน้าที่ การบริหารจัดการ ข้อดีข้อเสีย ข้อควรปรับปรุง ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะรูปแบบการบริหารจัดการ ที่ส่งเสริมด้านการกีฬาที่เป็นหัวใจหลักในการพัฒนานักกีฬาสู่ความเป็นเลิศ เช่น การคัดเลือกผู้บริหารโรงเรียน กีฬาที่มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรมสูง มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารโรงเรียนกีฬา การคัดเลือก ผู้สอนกีฬาที่มีความรู้ความสามารถ การคัดเลือกนักกีฬาเก่ง สถานที่การฝึกซ้อมที่ดี อุปกรณ์การฝึกซ้อมที่ ทันสมัย มีความเป็นอยู่ในโรงเรียนที่ถูกต้อง มีโภชนาการที่ถูกต้องตามหลักโภชนาศาสตร์ มีการนำหลัก วิทยาศาสตร์ มาใช้ในการพัฒนานักกีฬาอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้ประสบความสำเร็จในอนาคตข้างหน้า ต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนกีฬาสังกัดสถาบันการพลศึกษา มีแนวคิดในการศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการกีฬาในโรงเรียนกีฬาสังกัดสถาบันการพลศึกษา ที่เป็นระบบ ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น กว่าเดิม ในการเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนโรงเรียนกีฬาที่มีความสามารถพิเศษทางด้านการศึกษาและการ กีฬา ในการสร้างผลงานให้โดดเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคล ชุมชน และในแวดวงทางด้านการศึกษาและการกีฬา ของสังคมไทย ในการส่งเสริมนักกีฬาให้มีประสิทธิผลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อทดแทนนักกีฬาทีมชาติไทย

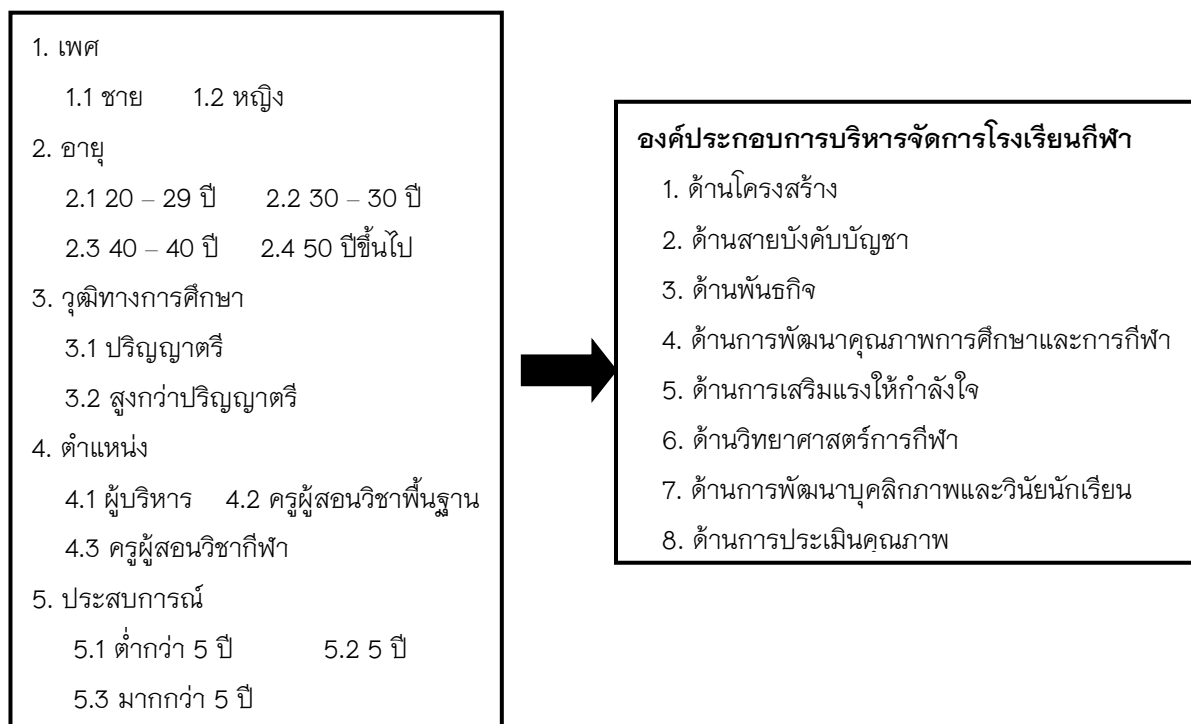
รุ่นเก่าที่เลิกไปอย่างมีคุณภาพและเข้าร่วม การแข่งขันในระดับนานาชาติในนามทีมชาติไทยให้เป็นที่รู้จักกันทั่วโลก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาที่มีประสิทธิผลสังกัดสถาบันการพลศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและการกีฬาให้มีประสิทธิผลก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสถาบันการพลศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสถาบันการพลศึกษาจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสถาบันการพลศึกษา ซึ่งได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสถาบันการพลศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้บริหารโรงเรียนกีฬาสังกัดสถาบันการพลศึกษา จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน

2. ครูผู้สอนโรงเรียนกีฬาสังกัดสถาบันการพลศึกษา จำแนกเป็น ครูผู้ฝึกสอนกีฬาครูผู้สอนวิชาพื้นฐาน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนกีฬา หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนกีฬา จำนวน 6 คน กลุ่มครูผู้ฝึกสอนกีฬา จำนวน 15 คน กลุ่มครูสอนวิชาพื้นฐาน จำนวน 15 คน สังกัดสถาบันการพลศึกษา ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬา
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ด้านสายบังคับบัญชา ด้านพันธกิจ ด้านการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและการกีฬา ด้านการเสริมแรงให้กำลังใจ ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและวินัยนักเรียน ด้านการประเมินคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสถาบันการพลศึกษา ที่ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านสายบังคับบัญชา ด้านพันธกิจ ด้านการพัฒนาคุณภาพ ด้านการเสริมแรงให้กำลังใจ ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและวินัย ด้านการประเมินคุณภาพ ซึ่งได้ดำเนินการดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานศึกษาโรงเรียนกีฬาสังกัดสถาบันการพลศึกษา
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสถาบันการพลศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและการกีฬา

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีให้ผู้บริหารโรงเรียนกีฬาสังกัดสถาบันการพลศึกษาที่เป็นประชากร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยตนเอง
2. ประชากรให้ข้อมูลแบบสอบถามตามความเป็นจริง แล้วผู้วิจัย นำมาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม คือ

1. ค่าคะแนนเฉลี่ย
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. สถิติการทดสอบ t-test
4. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสถาบันการพลศึกษา ทั้ง 8 ด้าน พบว่า ระดับการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สังกัดสถาบันการพลศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านโครงสร้างการบริหาร การพัฒนาบุคลากรคุณภาพและวินัยนักเรียน และด้านการประเมินคุณภาพ มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสายบังคับบัญชา ด้านพันธกิจ ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการกีฬา ด้านการเสริมแรงให้กำลังใจ และด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสถาบันการพลศึกษา จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน พบว่า สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากกว่าเพศหญิง ตำแหน่งผู้บริหารมีสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬามากกว่าครูผู้สอนวิชาพื้นฐานและครูผู้สอนวิชากีฬา และผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 5 ปี มีสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬามากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี และ 5 ปี นอกนั้นมีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ฝึกสอนกีฬาและครูผู้สอนวิชาพื้นฐานที่มีต่อการปฏิบัติงานการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสถาบันการพลศึกษา ระดับการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก สาเหตุสำคัญอธิบายได้ดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติงานด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านการพัฒนาบุคลากรคุณภาพและวินัยนักเรียน และด้านการประเมินคุณภาพ มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนกีฬาเป็นโรงเรียนประจำ (กิน-นอน) จะต้องควบคุมดูแลใกล้ชิดกับนักเรียนเป็นพิเศษในการพัฒนาการฝึกซ้อมให้มีขีดความสามารถสูงสุดซึ่งจะมีภารกิจงานที่มากกว่าโรงเรียนธรรมดาทั่วไปจึงต้องมีโครงสร้างการบริหารงานจำนวนมากเพื่อรองรับภาระงานในหน้าที่ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนกีฬาในการพัฒนาการศึกษาและการกีฬานักเรียนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะทางความรับผิดชอบในการเรียน การฝึกซ้อม การพักผ่อน ให้เพียงพอ เพื่อส่งผลให้มีการพัฒนาด้านสมองและทางกาย ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์ศิริธรรม (2544) ได้ศึกษาเรื่องผลของการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มีต่อความมีระเบียบวินัยในตนเองของนักกีฬา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า

1.1 การปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีผลต่อพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในตนเองของนักกีฬานักกีฬาในกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในตนเอง ในระยะสิ้นสุดการทดลองและระยะติดตามผล แตกต่างจากระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ในกลุ่มควบคุมไม่พบความแตกต่างกัน

1.2 ในระยะสิ้นสุดการทดลองและระยะติดตามผล นักกีฬากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในตนเอง ไม่แตกต่างกัน และการเปิดการเรียนการสอนในโรงเรียนกีฬาโดยยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ มีการประเมินคุณภาพการศึกษาและการกีฬาภาพในสังกัดสถาบันการพลศึกษาและสำนักงานประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ) ซึ่งมีตัวชี้วัดกำหนดประสิทธิภาพที่ก่อให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536:32-33) ได้ให้แนวคิดและความหมายของประสิทธิผลว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนไม่น่าจะหมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหรือความพึงพอใจในการทำงานเพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียน

ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถพัฒนานักเรียนให้มี ทักษะคิดทางบวก ตลอดจนให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอกรวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน โดยเป็นการมองประสิทธิผลของทั้งระบบ และเปรมสุริย์ เชื่อมทอง (2536 : 9) กล่าวว่า ประสิทธิผล คือ ผลงานของกลุ่มซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นประสิทธิผลของโรงเรียนคือ ความสำเร็จของโรงเรียนที่สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ทั้งนี้เกิดจากประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงานเพื่อนำมาให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ให้เพิ่มฝ่ายวิทยาศาสตร์การกีฬา เพราะโรงเรียนกีฬาให้ความสำคัญและเน้นการพัฒนาการกีฬาโดยใช้วิทยาศาสตร์การกีฬา อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น การเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย การทดสอบสมรรถภาพทางกาย ในการพัฒนานักกีฬาทุกชนิด

เอกสารอ้างอิง

- กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). *การพัฒนาความต่อเนื่องของสมรรถภาพทางกายโดยอาศัยกิจกรรมการออกกำลังกาย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาการพลศึกษาสุขภาพและนันทนาการ.
- ชวาล แสงปัญญา. (2544). *การศึกษากิจการและดำเนินงานของโรงเรียนกีฬาสังกัดกรมพลศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*.
- ฉนกร มีหินกอง. (2545). *ระบบสารสนเทศเพื่อติดตามพัฒนาการด้านกีฬาของนักกีฬาโรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- พิมพา ม่วงศิริธรรม. (2544). *ผลของการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ที่มีต่อความมีระเบียบวินัยในตนเองของนักกีฬา*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2539). *การนำเสนอรูปแบบระบบการบริหารคุณภาพแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การ ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุทัศน์ ขอบคำ. (2540). *รูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุขฎิบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- Alnaddaf, A. M. (1998). "Comparison of Health-Related Fitness Components among Athletes of Various Sport". *Dissertation Abstracts International*. 58 (June 1998): 4596.
- Anyanwu, U.S. (1977). *Physical fitness of nigerian youth*. *Dissertation Abstracts International*. 18 (November 1977): 2642 – A.
- Eisner, E. "Education Connoisseurship and Criticism : Their Form and Functions in Educational Evaluation," *Journal of Aesthetic Education*. 2(May 1976): 192–193.

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแผนงานและงบประมาณของโรงเรียนค้ายางพิทยาคม

อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร

Guidelines for Management Development and Advisory Council of

Khamyangpittayakom School Banmuang District Sakonkakhon

พุทธิมนต์ ไชยมัชฌิม*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป วชิทองรัตนานา**

รองศาสตราจารย์ ชีระดา ภิญาญ***

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คันสนีย์ จะสุวรรณ์****

รองศาสตราจารย์ ดร.สจิวรรณ ทรรพพวล*****

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานแผนงานและงบประมาณ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแผนงานและงบประมาณของโรงเรียนค้ายางพิทยาคม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครู บุคลากรทางการศึกษา และกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนค้ายางพิทยาคม จำนวน 40 คน ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าจำนวน (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำมาพรรณนาผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานแผนงานและงบประมาณของโรงเรียนค้ายางพิทยาคมอำเภอ บ้านม่วง จังหวัดสกลนคร สภาพการบริหารงานภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้แก่ ด้านการจัดทำงบประมาณ ด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง ด้านการตรวจสอบภายใน และด้านการบริหารสินทรัพย์ พบว่าทุกด้านมีสภาพการบริหารงานในระดับมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบปัญหาคือ บุคลากรขาดความรู้ ความชำนาญ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงานแผนงานและงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ การบริหารสินทรัพย์ และขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนงาน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแผนงานและงบประมาณของโรงเรียนค้ายางพิทยาคมอำเภอ บ้านม่วง จังหวัดสกลนคร คือ ควรจัดอบรมให้ความรู้กับบุคลากร ด้านการจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง โรงเรียนควรจัดงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการของโครงการและบรรจุไว้ในแผนพัฒนา 3 ปี เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานงบประมาณ จัดหาบุคลากรที่มีความชำนาญเพื่อควบคุมดูแลสินทรัพย์ของโรงเรียน จัดหาระบบการจัดซื้อจัดจ้างให้ทันสมัยง่ายต่อการปฏิบัติ

Abstract

The purpose of the study was To study the current situation of the management plan and budget.

คำสำคัญ : แผนงานและงบประมาณ

* ครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

** คณะบดี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

*** รองอธิการบดีฝ่ายแผนงานและประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

**** ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

***** อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

And to study the Development of administration of Khamyangpittayakom School Banmuang District Sakonnakhon The samples used in the research include teacher's education personnel. Director of School Education and Learning, the tires of 40 questionnaires and interviews as a tool to collect data. The statistics used to analyze the data, Frequency, Percentage Mean and Standard Deviation and to portray.

1. The research findings were as follows: 1. The current state of the administration and budget of the Khamyangpittayakom School Banmuang District Sakonnakhon Overview on the highest level. When considering areas The budgeting The procurement of internal audit. And asset management Found that all sides were satisfied at the Khamyangpittayakom School. However, when considering the problem is. Lack of knowledge, expertise and understanding about the Management plan and budget. Budgeting Asset Management And lack of participation in development plans.

2. Guidelines for Management Development and Advisory Council of the Khamyangpittayakom School Banmuang District Sakonnakhon. The province is supposed to provide the training to educate staff. The budgeting The procurement Schools should provide adequate funding to meet the needs of the project and included in the three-year development plan to allow personnel have been involved in planning the budget. Provide personnel with the expertise to oversee the assets of the school. Supply procurement system to date, easy to follow.

Keywords : Planning and Budget.

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันทางภาครัฐได้จัดให้มีการศึกษาภาคบังคับโดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนด้านงบประมาณให้กับสถานศึกษาได้บริหารงานแบบนิติบุคคล สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องการวางแผนงานและงบประมาณอย่างรัดกุมเพื่อมิให้เกิดผลเสียต่อภาครัฐและยังต้องสนองตามนโยบายของรัฐที่อุดหนุนงบประมาณมาให้กับหน่วยงานทางการศึกษา บุคลากรในสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเรียนรู้การวางแผนงานและงบประมาณควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย

การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา หากไม่มีระบบการบริหาร สถานศึกษาก็จะไม่สามารถดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมไปตามเป้าหมายได้ และการบริหารสถานศึกษายังเป็นเครื่องมือที่ชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาอีกด้วย จึงได้นำหลักระบบแนวคิดการบริหารคุณภาพมาใช้ในสถานศึกษา ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นจุดบรรจบของความรู้สาขาต่างๆ ในวิชาการบริหารกับพลังแห่งข้อมูลข่าวสาร เพื่อกำหนดขึ้นเป็นนโยบายที่หนักแน่นแม่นยำ เป็นระบบการบริหารที่มีวิวัฒนาการมาจากระบบธุรกิจ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้กับองค์การไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก รัฐหรือเอกชน และจำเป็นต้องบรรลุผลสำเร็จขององค์การด้วย ดังนั้นการบริหารที่ดีและต้องการประสบความสำเร็จในอนาคต จะต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษากการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพราะโลกแห่งการบริหารมีความสลับซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ถ้าผู้บริหาร ขาดความชำนาญในการกำหนดกลยุทธ์และการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ จะทำให้ไม่สามารถพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้ ผู้บริหารในระดับองค์กรต่างๆ จึงต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบในการกำหนดกลยุทธ์ และกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ที่มี

รูปแบบ ในการบริหารเชิงกลยุทธ์จะให้คำตอบพื้นฐานสำคัญแก่ผู้บริหาร คือ เราจะทำอะไร เราจะกระทำเพื่อใคร เราจะบรรลุเป้าหมายอะไร และเราจะบรรลุเป้าหมายอย่างไร ซึ่งเป็นแนวทางการต่อเนื่องและสามารถนำมาใช้ในสถานศึกษาได้ ประกอบกับสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการปฏิรูปทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ในส่วนของการบริหารการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา กำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดทำแผนกลยุทธ์ เพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษาจึงทำให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องปรับเปลี่ยน ปรับปรุงแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาจึงต้องนำระบบการบริหารเชิงกลยุทธ์มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและเป็นเครื่องมือที่จะดำเนินงานการจัดการศึกษาตามภารกิจหลักในการบริหารงานในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยมีขอบข่ายการบริหารงาน ๔ งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้มีประสิทธิภาพ

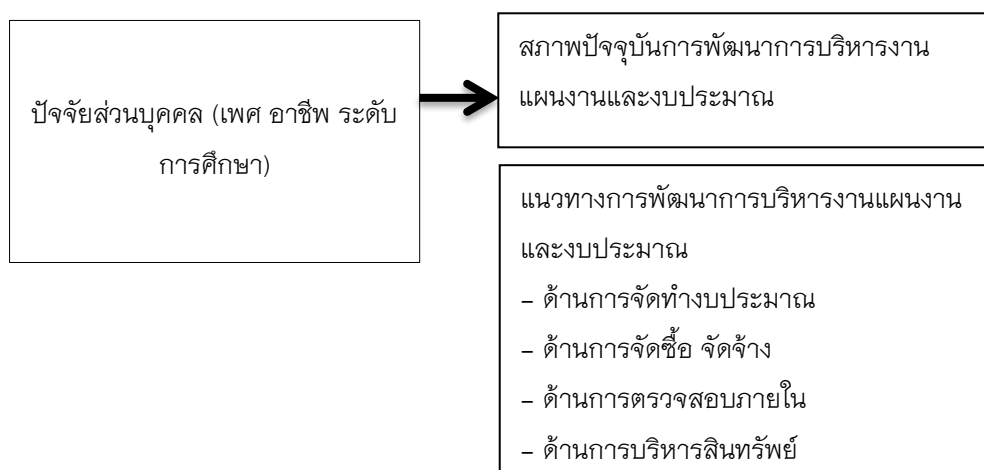
โรงเรียนคำยางพิทยาคมเป็นโรงเรียนที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีการบริหารงานด้านงบประมาณโดยผ่านหน่วยงานหลายหน่วยงาน จึงจำเป็นต้องให้ความรู้แก่บุคลากรในการวางแผนงานงบประมาณเพื่อให้การบริหารงานองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานแผนงานและงบประมาณของโรงเรียนคำยางพิทยาคม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแผนงานและงบประมาณของโรงเรียนคำยางพิทยาคม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแผนงานและงบประมาณ โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแผนงานและงบประมาณของโรงเรียน ค่ายางพิทยาคม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาการบริหารงานแผนงานและงบประมาณของโรงเรียนค่ายางพิทยาคม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแผนงานและงบประมาณของโรงเรียนค่ายางพิทยาคม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ จำนวน 45 คน ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 40 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89 แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อนำมาหาค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และได้นำผลการวิเคราะห์สร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแผนงานและงบประมาณ แล้วผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู บุคลากรทางการศึกษา และกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนค่ายางพิทยาคม จำนวน 45 คน (รายชื่อบุคลากรและกรรมการสถานศึกษา, 2558)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครู บุคลากรทางการศึกษา และกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนค่ายางพิทยาคม จำนวน 40 คน โดยการเปิดตารางการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ จำนวน 45 ชุด เพื่อป้องกันข้อมูลที่สูญหาย ซึ่งผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแผนงานและงบประมาณ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ มีจำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการปัจจุบันการบริหารงานแผนงานและงบประมาณของโรงเรียนค่ายางพิทยาคม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร มีจำนวน 20 ข้อ โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำงบประมาณ จำนวน 5 ข้อ

ด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง จำนวน 5 ข้อ

ด้านการตรวจสอบภายใน จำนวน 5 ข้อ

ด้านการบริหารสินทรัพย์ จำนวน 5 ข้อ

โดยคำถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's scale) ที่มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ผู้วิจัยกำหนดน้ำหนักหรือคะแนนในการตอบแบบสอบถาม 5 ระดับ ดังนี้

ระดับมากที่สุด ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 5

ระดับมาก	ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น	4
ระดับปานกลาง	ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น	3
ระดับน้อย	ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น	2
ระดับน้อยที่สุด	ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น	1

ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์โดยใช้คะแนนเฉลี่ย (วาสนา พัฒนานันท์ชัย, 2553, หน้า 41) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 – 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบันการบริหารงานแผนงานและ
งบประมาณ

อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 – 4.20 หมายถึง สภาพปัจจุบันการบริหารงานแผนงานและ
งบประมาณ

อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 – 3.40 หมายถึง สภาพปัจจุบันการบริหารงานแผนงานและ
งบประมาณ

อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 – 2.60 หมายถึง สภาพปัจจุบันการบริหารงานแผนงานและ
งบประมาณ

อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.80 หมายถึง สภาพปัจจุบันการบริหารงานแผนงานและ
งบประมาณ

อยู่ในระดับน้อยที่สุด

แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างสัมภาษณ์แบบปลายเปิด โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สร้างแบบสัมภาษณ์ทั้ง 4 ด้าน โดยเลือกข้อที่มีค่า \bar{x} น้อยที่สุดและรองลงมาของแต่ละด้านๆ ละ 2 ข้อ รวมจำนวน 8 ข้อ ได้แก่

ด้านการจัดทำงบประมาณ จำนวน 2 ข้อ

ด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง จำนวน 2 ข้อ

ด้านการตรวจสอบภายใน จำนวน 2 ข้อ

ด้านการบริหารสินทรัพย์ จำนวน 2 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน โดยผู้วิจัยได้มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

แบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยได้แนะนำตนเองอธิบายวัตถุประสงค์ในการศึกษาและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2. เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าใจวัตถุประสงค์แล้ว ผู้วิจัยจะให้แบบสอบถามและอธิบายหัวข้อในแบบสอบถาม

3. เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำตอบในแบบสอบถาม หากพบว่าคำตอบมีไม่ครบถ้วนผู้วิจัยจะซักถามเพิ่มเติมจนได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์

แบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยได้แนะนำตนเองอธิบายวัตถุประสงค์ในการศึกษาและขอความร่วมมือในสัมภาษณ์กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายแผนงานและงบประมาณ และหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป นำข้อมูลมาสรุปโดยการพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ และนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) อธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าจำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ส่วนการวิเคราะห์สภาพการพัฒนากิจการบริการงานแผนงานและบุคคล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ทุกฉบับ แล้วนำมาสรุปวิเคราะห์ความสอดคล้อง สังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนากิจการบริการงานแผนงานและงบประมาณ และนำมาพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานแผนงานและงบประมาณของโรงเรียนคำยางพิทยาคม ตำบลดงเหนือ อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมสภาพการบริการงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) โดยเฉลี่ยลำดับค่าเฉลี่ยภาพรวมจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารสินทรัพย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$) ด้านการจัดทำงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) และ ด้านการตรวจสอบภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์รายชื่อในแต่ละด้านของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานแผนงานและงบประมาณของโรงเรียนคำยางพิทยาคม ตำบลดงเหนือ อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร จะเห็นได้ว่า

2.1 ด้านการจัดทำงบประมาณ โรงเรียนขาดการอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดทำแผนงานแก่ครูบุคลากร บุคคลที่เกี่ยวข้อง และขาดการปรับปรุงแผนงานและงบประมาณให้เป็นปัจจุบัน

2.2 ด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง โรงเรียนขาดการพัฒนาการจัดซื้อ จัดจ้าง ทันท่วงทีความต้องการใช้งานของโครงการ ขาดการให้ความรู้แก่ครู บุคลากรในเรื่องการจัดซื้อ จัดจ้าง

2.3 ด้านการตรวจสอบภายใน โรงเรียนขาดการพัฒนาส่วนของการดำเนินการนอกเหนือจากแผนงานประจำปีจะต้องมีการแจ้งล่วงหน้าในที่ประชุมประจำเดือน และขาดการเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร บุคคลที่เกี่ยวข้อง สามารถตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนงานได้

2.4 ด้านการบริหารสินทรัพย์ โรงเรียนขาดการพัฒนาในการบริหารสินทรัพย์ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า ไม่มีสถานที่และวัสดุ อุปกรณ์ครบถ้วนตามความต้องการใช้งาน

3. ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายแผนงานและงบประมาณ และหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการจัดทำงบประมาณ ควรการจัดอบรมให้ความรู้กับบุคลากร เรื่องการจัดทำโครงการ การกำหนดงบประมาณทุกปีงบประมาณ ให้บุคลากรร่วมเสนอโครงการกำหนดงบประมาณและจัดทำแผนต่างๆ ปีงบประมาณและปรับปรุงแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณให้เป็นปัจจุบันตรงตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน

3.2 ด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง ควรมีการจัดเตรียมงบประมาณที่ใช้ในโครงการให้เพียงพอตามข้อเสนอของโครงการและบรรจุโครงการเข้าแผนพัฒนา 3 ปี เพื่อความคล่องตัวในการเบิกจ่ายงบประมาณ มีการจัดบุคลากรเข้าร่วมการอบรมเรื่องการจัดซื้อ จัดจ้าง และนำมาเผยแพร่ต่อบุคลากรในโรงเรียนให้มีความเข้าใจในการจัดซื้อจัดจ้าง

3.3 ด้านการตรวจสอบภายใน ควรมีการแก้ไขแผนงานประจำปี และแจ้งในที่ประชุมให้รับทราบถึงแนวทางการปฏิบัติให้บุคลากรเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเอง เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนได้สอบถามถึงการใช้งบประมาณและมีการชี้แจงการใช้งบประมาณให้กับบุคลากรได้นับทราบเพื่อนำไปกำหนดงบประมาณโครงการและจัดทำแผนงบประมาณในปีงบประมาณถัดไป

3.4 ด้านการบริหารสินทรัพย์ ควรจัดระบบการจดบันทึกและระเบียบการใช้อุปกรณ์และการเบิกจ่ายอุปกรณ์ของโรงเรียนอย่างครอบคลุม รัดกุม ตั้งงบประมาณในการจัดซื้อและซ่อมบำรุงทรัพย์สินของโรงเรียนเข้าไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนพัฒนา 3 ปี ให้เป็นปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนากิจการงานแผนงานและงบประมาณ ของโรงเรียนคำยางพิทยาคม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนคำยางพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ได้รับการจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงบประมาณ และมีการตรวจสอบจากหน่วยตรวจสอบภายในของต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารงานแผนงานและงบประมาณต้องทำอย่างรัดกุม และถูกต้อง สภาพการบริหารงานแผนงานและงบประมาณรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำงบประมาณ ด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง ด้านการตรวจสอบภายใน และด้านการบริหารสินทรัพย์ พบว่า

ด้านการจัดทำงบประมาณ บุคลากรภายในโรงเรียนยังขาดความรู้ความชำนาญในการจัดทำแผนงานและงบประมาณ ขาดการปรับปรุงแผนงานให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผาณิต ฮานาฬิ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางพัฒนากิจการงานงบประมาณของโรงเรียนสุหระหะยี่มินา สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงบประมาณ ทั้ง 4 ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารการเงินและบัญชี ด้านการบริหารพัสดุ และด้านการประเมินและรายงานทางการเงิน

ปัญหาโดยรวมคือ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความชำนาญ ไม่มีประสบการณ์ด้านนี้โดยตรง ขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะ

ด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง โรงเรียนขาดการวางแผนในการจัดซื้อจัดจ้าง ทำให้ขาดความคล่องตัวในการเบิกจ่าย บุคลากรขาดความเข้าใจในการจัดซื้อจัดจ้าง ขาดประสบการณ์ในการทำงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เชนวศักดิ์ บุญแสน (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการงบประมาณเพื่อการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลแม่วีน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สภาพปัญหาการจัดการงบประมาณจะเกิดจากบุคลากรมากที่สุดคือ ขาดความรู้และทักษะ ขาดขวัญกำลังใจ ขาดการมีส่วนร่วม บุคลากรมีงานมากและย้ายบ่อย ถัดมาคือปัญหาจากระบบข้อมูลสารสนเทศไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการนิเทศติดตาม กำกับ ดูแล และประเมินผล โรงเรียนมักได้รับจัดสรรงบประมาณน้อยเกินไป ล่าช้าและไม่ตรงตามความต้องการจำเป็น

ด้านการตรวจสอบภายใน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านแผนงานและงบประมาณขาดการชี้แจงการจัดทำงบประมาณ และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานงบประมาณ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิฑูรย์กานต์ กองคำ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินการบริหารงบประมาณสถานศึกษาในเครือข่ายสายเหนือสัมพันธ์ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต พบว่า ปัญหาด้านการตรวจสอบภายใน เกิดจากบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติอีกทั้งยังขาด ความชำนาญด้านการบัญชี

ด้านการบริหารสินทรัพย์ โรงเรียนขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ใช้ทรัพยากรและทรัพย์สินไม่คุ้มค่า ขาดการกำกับติดตาม และขาดอุปกรณ์ในการซ่อมบำรุงทรัพย์สินของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ เสด็จ ทองแก้ว (2556) กล่าวว่า การบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ เป็นการนำเอาองค์วิชาความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญ ตลอดจนทั้งนำกลยุทธ์มาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้ตรงกับประเด็นความต้องการ ความถูกต้อง และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ซึ่งรวมถึงกระบวนการในการจัดหาและใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์อย่างคุ้มค่า รวมทั้งป้องกันมิให้สูญหาย เสียหาย ล้าสมัยหมดเปลืองไปโดยไร้ประโยชน์ หรือขาดการบำรุงรักษาที่เหมาะสม อันจะทำให้การบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

2. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการพัฒนากิจการบริหารงานแผนงานและงบประมาณ ของโรงเรียนคำยางพิทยาคม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร โดยสภาพปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนยังขาดประสบการณ์ ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนงบประมาณและการบริหารงานงบประมาณ ทั้งโรงเรียนยังขาดการให้ความรู้กับบุคลากรครบถ้วนทุกด้าน ส่งผลให้บุคลากรขาดความเชื่อมั่นในการบริหารงานแผนงานและงบประมาณและการกำหนดงบประมาณในการใช้จ่ายตามโครงการ ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ความแม่นยำในการทำงาน รวมถึงการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและตรงตามความต้องการ โดยมีแนวทางแก้ไขคือ จัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรภายในโรงเรียนทั้งด้านการจัดทำแผนงาน การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบภายใน การบริหารสินทรัพย์ จัดทำแผนงานให้ชัดเจนและให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน ปรับปรุงแผนงานให้เป็นปัจจุบันและทันต่อสถานการณ์ มีการร่วมกันตรวจสอบกำกับ ดูแลการจัดซื้อจัดจ้าง และการใช้สินทรัพย์ของทางโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการจัดทำแผนงานและงบประมาณ ผู้บริหารควรให้ความรู้กับบุคลากร และสร้างความเข้าใจในการบริหารงานแผนงานและงบประมาณให้เข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน กำหนดแผนงาน งบประมาณให้ชัดเจนและตรงตามแผนงาน โครงการที่กำหนดไว้ เพื่อการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นๆ

1.2 ด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง ผู้บริหารควรจัดหาบุคลากรที่มีความชำนาญ จัดอบรมให้ความรู้กับบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อ จัดจ้าง และจัดหาระบบการจัดซื้อ จัดจ้างให้สะดวกและง่ายต่อการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านการตรวจสอบภายใน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับโครงการทุกโครงการ การดำเนินงานควรจัดการประชุมและหารือกับบุคลากรในโรงเรียนทุกครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงาน

1.4 ด้านการบริหารสินทรัพย์ บริหารควรจัดบุคลากรในการดูแลอย่างชัดเจน และกำกับดูแลการใช้สินทรัพย์ของทางโรงเรียนอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษากับผู้ปฏิบัติงานอย่างตรงไปตรงมา พร้อมทั้งจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้งาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิเคราะห์สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานครบทุกด้านเพื่อนำมากำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารแผนงานและงบประมาณของโรงเรียนตามคู่มือการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรศึกษาการบริหารงานแผนงานและงบประมาณในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่และประสบผลสำเร็จเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแผนงานและงบประมาณของโรงเรียนของโรงเรียนที่จะนำไปพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- เชวงศักดิ์ บุญแสน.(2553). *การจัดการงบประมาณเพื่อการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลแม่วิน อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฐิรภานต์ กองคำ.(2555). *การดำเนินการบริหารงบประมาณสถานศึกษาในเครือข่ายสายเหนือสัมพันธ์ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ผาณิต ฮานาพี.(2555). *ปัญหาและแนวทางการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสุเหร่าหะยีมิยา สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เผด็จ ทองเท่า.(2556). *ปัญหาการบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

การบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
GUIDANCE SYSTEM MANAGEMENT IN SCHOOL UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

พิสิษฐ์ จรรย์เอกวิทย์*
สมศักดิ์ สีดากุลฤทธิ์**
จำนงค์ ศรีมังกร***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 รวมจำนวนทั้งสิ้น 319 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารระบบการแนะแนว โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพงานแนะแนว รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดระบบบริหารและระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการแนะแนว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนว
2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบการแนะแนว โดยภาพรวมและรายด้าน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05
3. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบการแนะแนว จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05
4. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบการแนะแนว จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง
5. ปัญหาการบริหารระบบการแนะแนว โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนว รองลงมาได้แก่ ด้านการดำเนินงานแนะแนวและแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมแนะแนว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพงานแนะแนว
6. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารระบบการแนะแนว โดยภาพรวมและรายด้านเมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05
7. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

คำสำคัญ : ระบบการแนะแนวในโรงเรียน

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

***ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

8. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ABSTRACT

The purposes of this research were to investigate and compare the state and problems of the guidance system in schools under Loei Primary Educational Service Area Office 1. The 319 research sample are teachers and educational personnel drawn from the schools under Loei Primary Educational Service Area Office 1. A questionnaire was applied for data collection which the statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The research findings were found as follows :

1. The overall aspect as well as by aspect of the state of the guidance system management was evidently found at a high level. The highest mean was the goal setting, strategic and quality improvement plan of the guidance. It was followed by the management and information system of the guidance then the report of the guidance system operation was obviously found at the lowest mean.
2. The comparison between the state of the guidance system management classifying by the respondents' standing positions was indifferent in overall and by aspect. at .05 level.
3. The comparison between the state of the guidance system management classifying by their work experience, it was indifferent in overall and by aspect at .05 level.
4. The state of guidance system management which classified by the respondents' school sizes, it was obviously found the difference with the statistical significance at .05 level. The result showed that the respondents from large schools had the opinion about the state of the guidance system management higher than the respondents from small and medium-sized schools.
5. The overall aspect of the guidance system's problem was found at a low level. The highest mean was the operation report of the guidance system then followed by the operation, planning, project and activities of guidance whilst the goal setting, strategic and quality improvement plan of the guidance was clearly found at the lowest mean.
6. The comparison between the problems of guidance system classifying by the respondents' standing positions, it showed that the problems were indifferent in overall aspect as well as by aspect at .05 level.
7. The problem comparison between the problem of the guidance classifying by the respondents' work experience, the result was revealed that the respondents' opinions were indifferent in overall and by aspect at .05 level.
8. If comparing the problems of the guidance system in the schools which classified by the respondents' school sizes, it was showed that the problems were indifferent in overall aspect as well as by aspect at .05 level.

Keywords : guidance system management in school.

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ การพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าและนำสมัยนั้น ต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุข และสามารถเกื้อหนุนต่อการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทย ให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง โดยมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2555 - 2559 : 5) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพโดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผูกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์รณประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีมีความสุขบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ 2550 ก : 2) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญามีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก (กระทรวงศึกษาธิการ 2550 : 3)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย ได้กำหนดไว้ในโครงสร้างสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ คือ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ แล้วยังได้กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในโครงสร้างอีกด้วย โดยมุ่งส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนเพิ่มเติมจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง เพื่อการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ มีจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) กิจกรรมแนะแนว 2) กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้บำเพ็ญประโยชน์และ 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ก : 4) และกำหนดให้งานแนะแนวเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน สร้างเสริมทักษะชีวิตให้สามารถค้นพบตนเองและพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่ง ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2543 : 44) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง เรียนรู้ที่จะเข้าใจสภาพแวดล้อม รู้จักวิธีการที่จะเผชิญกับปัญหา ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง สามารถวางแผน การดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเองได้อย่างถูกต้องและปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับ ชัยรัตน์ แก้วแสนสุข (2545 : 3) ที่กล่าวว่า การแนะแนวมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาคน อันเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดให้เป็นที่ไปตามจุดหมายของหลักสูตรและการจัดการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต พร้อมทั้งจะทำ

ประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข

การบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพนั้น นอกจากการกำหนดภารกิจ ของงานให้สนองความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่ม เป้าหมาย การกำหนดโครงสร้างองค์กรและบทบาทของบุคลากรอย่างชัดเจนและมีระบบการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม การจัดการด้านบุคลากรนับว่ามีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากงานแนะแนวเป็นภารกิจของทุกคนที่ต้องร่วมกันปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน และบุคลากรจะได้นำความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ไปพัฒนาคนและพัฒนางานต่อไป (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2550 ค : 105)

แต่ที่ผ่านมามีการบริหารจัดการแนะแนวในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษายังขาดแคลนบุคลากรทางการแนะแนวที่มีความรู้ ความสามารถโดยตรงด้านการแนะแนว ขาดความต่อเนื่องในการจัดทำแผนแม่บทเพื่อดำเนินงานการแนะแนวในระดับชาติ ขาดการประเมินแผนการดำเนินงานการแนะแนวในแต่ละระยะอย่างรอบด้านและลุ่มลึก เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินมาประกอบการจัดทำแผนการดำเนินงานการแนะแนวในระยะต่อไปให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปัญหาด้านสื่อ เครื่องมือ ระบบสารสนเทศทางการแนะแนว และด้านการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนในทุกระดับ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำแผนการดำเนินงานการแนะแนวไปสู่การปฏิบัติในทุกระดับขาดความเอาใจใส่ การสนับสนุน และการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 7)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 169 โรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่ถึง 120 คน จำนวน 110 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 64.70 และมีครูไม่ครบชั้น ครูหนึ่งคนสอนหลายชั้น ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการทำงานแนะแนวในโรงเรียน

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน จึงมีความสนใจจะศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารระบบการแนะแนว ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำหรับนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานแนะแนวในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ทำวิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. สภาพและปัญหาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 แตกต่างหรือไม่ เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

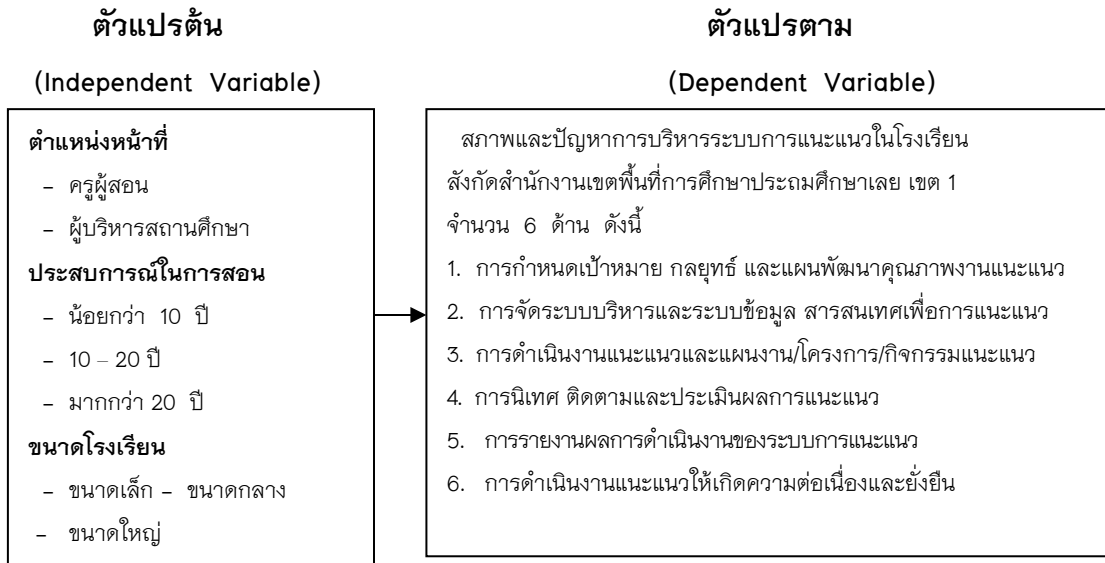
ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ทำวิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการทำวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยศึกษาครอบคลุมการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน (รุ่งแสง อรุณไพโรจน์ และคณะ, 2556 : 9)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1,713 คน

กลุ่มตัวอย่างได้จากประชากรที่เป็นข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2557 โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 319 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ระบุสถานภาพของแต่ละบุคคล ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารระบบงานแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

แบบสอบถามทั้งฉบับ ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ การวัดตามนิยามศัพท์อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง 0.386*–0.870* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามสภาพและแบบสอบถามปัญหาที่มีค่าเท่ากันคือค่าเท่ากับ .973

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง รวมจำนวน 319 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผลโดยนำค่าเฉลี่ยไปพิจารณากับเกณฑ์ตามช่วงของค่าเฉลี่ยที่กำหนด (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 72) ดังนี้ 4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับมากที่สุด 3.51 – 4.50 หมายถึง มีระดับมาก 2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับปานกลาง 1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับน้อย และ 1.00 – 1.50 หมายถึง มีระดับน้อยที่สุด

วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้สถิติทดสอบค่าเอฟและมีค่านัยสำคัญทางสถิติสำหรับการทดสอบที่ระดับ .05 ถ้าทดสอบพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการ Scheffé กรณีความแปรปรวนเท่ากันและวิธีการ Dunnett's T3 กรณีความแปรปรวนไม่เท่ากันอย่างน้อย 1 กลุ่ม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติบรรยาย ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติอ้างอิงที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยการใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครู จำนวน 284 คน (ร้อยละ 89.03) ปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 181 คน (ร้อยละ 56.74) และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 132 คน (ร้อยละ 41.38)
2. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีสภาพการบริหารระบบงานแนะแนวในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพงานแนะแนว รองลงมาคือด้านการจัดระบบบริหารและระบบข้อมูล สารสนเทศเพื่อการแนะแนวและด้านการดำเนินงานแนะแนว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนว
3. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบงานแนะแนว จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวมสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านเมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบงานแนะแนวในโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ด้านการดำเนินงานแนะแนวให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน แตกต่างกับผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีปัญหาการบริหารระบบงานแนะแนวในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินงานแนะแนวและแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมแนะแนว รองลงมาคือด้านการดำเนินงานแนะแนวให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน และด้านการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ และแผนพัฒนาคุณภาพงานแนะแนว

7. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารระบบงานแนะแนว จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

8. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารระบบงานแนะแนวในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

9. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารระบบการแนะแนว ในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. การบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการพัฒนางานแนะแนวไว้อย่างชัดเจน ทำให้สถานศึกษานำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้ดำเนินการจัดอบรมให้ครูแนะแนวในโรงเรียนทุกปีการศึกษา และนิเทศติดตามการดำเนินงานอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545, และ พ.ศ.2553 (2) กล่าวถึงงานแนะแนวช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง รู้ขอบเขตความสามารถเห็นคุณค่าของตนเองรู้จักใช้

วิจารณ์งานในการแก้ปัญหาวางแผนชีวิตได้ถูกต้อง สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ และทำให้โรงเรียนสามารถ
 บริหารงานแน่วแน่วบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเมื่อพิจารณากรอบแนวคิดการบริหารระบบการแน่วแน่วในโรงเรียน 6
 ด้าน คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ และแผนพัฒนาคุณภาพงานแน่วแน่ว ด้านการจัดระบบบริหารและ
 ระบบข้อมูล สารสนเทศเพื่อการแน่วแน่ว ด้านการดำเนินงานแน่วแน่วและแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมแน่วแน่ว
 ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการแน่วแน่ว ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแน่วแน่ว
 และด้านการดำเนินงานแน่วแน่วให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน มีความสอดคล้องกับการพัฒนาการบริหารระบบ
 การแน่วแน่วในโรงเรียน กล่าวคือ มีผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกัน
 ศึกษาวิเคราะห์นโยบายมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
 2551 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษา นำมากำหนดเป็นเป้าหมายและยุทธศาสตร์ของระบบการ
 แน่วแน่วให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีการจัดทำมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนที่
 เกิดจากระบบการแน่วแน่วในโรงเรียนมีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานตามระบบการแน่วแน่วโดยการมีส่วนร่วม
 ร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาครูแน่วแน่ว ครูที่ปรึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานมีการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์/ของระบบการ
 แน่วแน่วในโรงเรียน ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารระบบการแน่วแน่วอย่างดียิ่ง ด้านการจัดระบบบริหารและ
 ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการแน่วแน่ว ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานแน่วแน่ว มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ
 ดำเนินงานและผู้รับผิดชอบงานแน่วแน่ว มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐาน
 ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน บุคลากร และผู้เรียนโดยรวม มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียน
 ประกอบด้วย 1) ข้อมูลสารสนเทศด้านครอบครัว 2) ข้อมูลสารสนเทศด้านส่วนตัวของผู้เรียน 3) ข้อมูล
 สารสนเทศด้านการเรียน มีข้อมูลสารสนเทศเพื่อการรายงาน เป็นการรายงานภาพรวมของนักเรียนด้านต่างๆ
 ได้แก่ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความก้าวหน้าของผู้เรียน คุณลักษณะ
 อันพึงประสงค์ รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจผู้ปกครอง ผลการเยี่ยมบ้าน สภาพแวดล้อมโรงเรียน ความต้องการ
 ผู้ปกครองและชุมชน ฯลฯ เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้ผู้บริหารนำไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย
 วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของเครื่องมือการแน่วแน่ว มีการจัดทำข้อมูล
 สารสนเทศของสื่อวัตกรรมการแน่วแน่ว และมีจัดทำข้อมูลสารสนเทศของภาคีเครือข่ายการแน่วแน่ว ทำให้ทุก
 คนตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาระบบบริหารและระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการแน่วแน่วที่ทันสมัยและ
 เป็นปัจจุบัน ด้านการดำเนินงานแน่วแน่วและแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมแน่วแน่ว ข้าราชการครูและบุคลากร
 ทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีการสร้างความรู้ ความตระหนักถึงการ
 บริหารระบบการแน่วแน่วในโรงเรียนให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและภาคีเครือข่าย มีการจัดกิจกรรมแน่วแน่วตาม
 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการจัดบริการแน่วแน่วตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน
 แน่วแน่ว มีการดำเนินงานแน่วแน่วที่มีการประสานความร่วมมือกับผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง
 ชุมชน มีการดำเนินงานแน่วแน่วที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการดำเนินงาน
 แน่วแน่วที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับนักจิตวิทยาโรงเรียน มีการดำเนินงานแน่วแน่วที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง
 กับงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการดำเนินงานแน่วแน่วที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการสอน
 มีการจัดกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการแน่วแน่ว มีการดำเนินงานตามนโยบายและ
 ยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการกำหนดกิจกรรมแน่วแน่ว การจัดบริการแน่วแน่ว การดำเนินงาน
 แน่วแน่วที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ฯลฯ ด้านการนิเทศ ติดตามและ

ประเมินผลการแนะแนว ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 มีการกำหนดคณะกรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวมีการวางแผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานแนะแนว มีการนิเทศ ติดตามผลตามระบบการดำเนินงานแนะแนว รวมทั้งให้ขวัญกำลังใจและสะท้อนผลการนิเทศ มีการประเมินผลการดำเนินงานตามระบบการแนะแนวในโรงเรียนตามตัวชี้วัดความสำเร็จและประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบการแนะแนวในโรงเรียน ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนว ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 มีการรายงานผลการดำเนินงานแนะแนวภายในโรงเรียนและสาธารณชน มีการรายงานความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทั้งระบบการแนะแนวในโรงเรียน มีการรายงานที่สะท้อนให้เห็นถึงผลการบรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน มีการจัดทำสารสนเทศที่แสดงถึงผลการบริหารจัดการในภาพรวมของระบบแนะแนวในโรงเรียน มีการจัดทำวารสาร/จุลสาร หรือสื่ออื่นๆ เพื่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานระบบการแนะแนวในโรงเรียน ไปสู่ผู้เกี่ยวข้อง ด้านการดำเนินงานแนะแนวให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการแนะแนวในโรงเรียน ของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การดำเนินงานแนะแนวแบบมีส่วนร่วม เช่น การวางแผนพัฒนาคุณภาพระบบการแนะแนวของโรงเรียน มีการดำเนินงานแนะแนวด้วยระบบคุณภาพ (PDCA) มีการนิเทศการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูแนะแนวและผู้เกี่ยวข้องได้รับการพัฒนาทางวิชาการด้านการแนะแนว จิตวิทยา สุขภาพจิต มีการจัดทำวิจัยเพื่อการพัฒนาอยู่เสมอ จึงทำให้การบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนที่มีค่า 3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพงานแนะแนว รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดระบบบริหารและระบบข้อมูล สารสนเทศเพื่อการแนะแนว ด้านการดำเนินงานแนะแนวและแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมแนะแนว ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การดำเนินงานแนะแนวให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน และพบว่า สภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลอย เขต 1 โดยภาพรวมของครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนที่มีค่า 3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพงานแนะแนว รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดระบบบริหารและระบบข้อมูล สารสนเทศเพื่อการแนะแนว และด้านการดำเนินงานแนะแนวและแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมแนะแนว ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 ได้มีการส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนให้มีการบริหารระบบการแนะแนวที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานสภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 – 20 ปี รองลงมาได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพงานแนะแนว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนว ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 – 20 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพงานแนะแนว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนว ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพงานแนะแนว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขนาดโรงเรียนต่างกัน อาจทำให้โครงสร้างพื้นฐาน งบประมาณ และจำนวนบุคลากรต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันไม่มีการแบ่งตำแหน่งหน้าที่

5. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานสภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันไม่มีการแบ่งประสบการณ์ทำงาน

6. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานสภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่โรงเรียนขนาดต่างกันไม่มีการแบ่งขนาดโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนว ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรจะต้องดำเนินการพัฒนาการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนวให้มากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ก็ต้องมีการดำเนินการพัฒนาทุกๆ ด้านให้มากยิ่งขึ้นไปด้วย

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นควรมีการพัฒนาผู้บริหารในทุกๆ ด้าน และเท่าเทียมกัน

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มี ประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 20 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยโดยรวมน้อยกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มี ประสบการณ์ทำงาน 10 – 20 ปี และน้อยกว่า 10 ปี ดังนั้นควรมีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาให้สามารถพัฒนางานได้อย่างมีคุณภาพ

1.4 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ ปฏิบัติงานโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยโดยรวมน้อยกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงาน โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ ดังนั้นควรมีการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ให้มีความเท่าเทียมกันทุกขนาดโรงเรียน

1.5 จากผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการดำเนินงานแนะแนวและแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมแนะแนว ดังนั้นครูผู้สอนควรจะต้องมีการปรับปรุงด้านการดำเนินงานแนะแนวและแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมแนะแนวให้มีปัญหาที่ลดลง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น หรือหน่วยงานอื่น

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นที่คาดว่าจะส่งผลต่อการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน เพื่อช่วยให้การศึกษการบริหารระบบการแนะแนวมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.3 ควรทำวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการดำเนินงานแนะแนว และแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมแนะแนว เพื่อแก้ไขปัญหาการบริการระบบงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2550). คู่มือการบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์

_____. (2552).หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551.. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน.(2553).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน.(2555).แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559). กรุงเทพฯ.

บุญชม ศรีสะอาด.(2556).การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

รุ่งแสง อรุณไพโรจน์ และคณะ.(2556).ระบบการแนะแนวในโรงเรียน. นครปฐม : เมตตาก็อปปี้ ปรีน.

Krejcie R, V. and Morgan, D.W.(1970)Determining sample size for research activities. Journal of Education and Psychological Measurement.

การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะทายพิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
Management the Building and the Environment at Pathaypittayacom School
under the Office of the Secondary School Educational Service Area 22

ทรงพล ศรีนวล *

รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภามผล **

ดร.วีระเทพ เนียมหัตถ์ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research : AR) โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ

1) ศึกษาสภาพ และปัญหา 2) หาแนวทางพัฒนา 3) ติดตามผลการพัฒนา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการ 2 วงรอบ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action) ขั้นที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation) ขั้นที่ 4 การสะท้อนกลับ (Reflection)

กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 20 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 23 คน รวมจำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่เนื้อหาและนำเสนอโดยความเรียง นำเสนอผลการศึกษาเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะทาย 1 ผลการศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะทายพิทยาคม พบว่า

1.1 สภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ปัญหา พบว่า โรงเรียนยังขาดการวางแผน ขาดการวางแผน การบำรุงรักษา ครูผู้รับผิดชอบ ขาดความเอาใจใส่ ขาดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม บรรยากาศไม่ร่มรื่น และยังขาดการนิเทศติดตามผล

2. แนวทางพัฒนา ประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ และการนิเทศติดตามผล

3. ผลการ พบว่า

3.1 ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1

3.1.1 การบริหารจัดการด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมพบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ประชาสัมพันธ์วิธีการรับบริการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนได้รับทราบทั่วกัน

คำสำคัญ : การพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

* ครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านป่าผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

3.1.2 การบริหารจัดการด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า จากการวางแผนการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วม มีการตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้

3.1.3 การบริหารจัดการด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามความจำเป็น ส่งผลให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้นกว่าเดิม

3.1.4 การบริหารจัดการด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจทรัพย์สินและประเมินอายุการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องทุกปี

3.2 ผลการพัฒนาในรอบที่ 2 พบว่า การพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับการพัฒนา ในรอบที่ 2 มี 1 ด้าน คือ การบริหารจัดการด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ผลการประเมินเป็นที่น่าพอใจของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และมีค่าเฉลี่ย โดยรวมเพิ่มขึ้น (0.95) ทำให้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีการตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น

ABSTRACT

This research process action research : The objective is to 1) The study state and problem 2) The develop guidelines 3) The tracked development. The Process action research performed 2 cycles, consists of four steps : Planning, Action, Observation, Reflection. The purpose of this research was : the joint research of 20 people and a number of 23 people, including 43 instruments were interview, observation and questionnaire. The data were analyzed using quantitative statistical averages, percentage, standard deviation. Monitoring of qualitative information. The researchers analyzed the content analysis classification and content offered by the sort presented a descriptive study.

The research found that :

1. The study state and problem the management of the building and the environment.

1.1 The state, found that : The state the management of the building and the environment. The overall, medium level ($\bar{X}=2.66$). When the aspects by sort most to least from the first three, including : The control of the building and the environment ($\bar{X}=2.66$). The maintenance of the building and the environment ($\bar{X}=2.70$). The use of the building and the environment ($\bar{X}=2.52$).

1.2 The problem, found that : The teachers to lacked of knowledge, understanding the management of the building and the environment. The lack of communities involvement in the development and the management of the buildings and the environment. The lack of funding in the management of the building and the environment is not enough.

2. The establish guidelines, found that : 1) The workshop 2) The study visit prototype schools. 3) The supervisory tracking.

3. The development

3.1 The workshop, found that : The co-research have to interesting the enthusiasm, intended listen and participants simultaneously. The teacher knowledge, Understanding about management of the building and the environment and not know the guidelines for management of the building and the environment.

3.2 The study visit prototype schools, found that : the co-researcher saw an example and knowledge understanding about the development of the building and the environment, found that : the co-researcher have knowledge, the skills and guidelines management of the building and the environment more clearly.

3.3 The supervisory tracking, found that : The teacher knowledge understanding about the development of the building and the environment. The assessment in field the maintenance of the buildings and the environment. Not meet the criteria of assessment. Which must have supervisory follow-up in the second round.;

Keywords : The Development of Management the Building and Envropment.

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 หมวด 24 มาตรา 4 ข้อ 5 และ ข้อ 6 ได้ระบุว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องทำการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความ รอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 78)

อาคารสถานที่ที่เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ช่วยให้โรงเรียนดำเนินงานไปได้โดยสะดวก ซึ่งผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ให้เหมาะสม การบริหารงานอาคารสถานที่เป็นการบริหารงานที่ให้ความสะดวกแก่การดำเนินงานหลักของโรงเรียน คือ งานวิชาการ งานส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนเป็นไปโดยสะดวก และมีประสิทธิภาพ เตรียมพร้อมที่จะรองรับความคิด และความเปลี่ยนแปลงทางการจัดการศึกษา เช่น การเพิ่ม หรือลดของจำนวนนักเรียน หรือความเปลี่ยนแปลงของชุมชน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อม และพอใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนและส่วนเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ (ธีรพงศ์ แสนยศ. 2555 : หน้า 1)

โรงเรียนพหุวิทยาคม ได้เข้ารับการประเมินโรงเรียนพระราชทานในปีการศึกษา 2551 แต่ผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ในระดับจังหวัด เพราะคณะกรรมการประเมินได้พบปัญหาที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่ พบปัญหาที่เกิดขึ้น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผน 1) นักเรียนและครูไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน โครงการ แผนปฏิบัติการงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ 2) การวางแผนผังแม่บทหรือการจัดนักเรียนและครูไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสัดส่วนของบริเวณพื้นที่ใช้สอยในโรงเรียน ที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) นักเรียนและครูไม่มีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการรับผิดชอบกำหนดแผนงาน โครงการ แผนปฏิบัติการงานอาคารสถานที่ ด้านการดำเนินงาน 1) ห้องส้วมนักเรียนชายไม่ได้มาตรฐาน 2) ขาดการ

ดำเนินการเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง 3) จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การเรียน การเปิดใช้อินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอ 4) จำนวนพัดลมในห้องเรียนไม่เพียงพอ 5) ขาดการตกแต่งภูมิทัศน์ในบริเวณอย่างทั่วถึง 6) การจัดพื้นที่ในโรงอาหารไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียน 7) ห้องประกอบห้องประชุมไม่พอเพียงต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 8) ขาดความร่วมมือในการรักษาความสะอาดและการกำหนดมาตรการการรักษาความสะอาดอย่างจริงจัง 9) สภาพสีกายในห้องเรียน ได้แก่ สีผนัง สีพื้นห้อง สีเพดานเสื่อมคุณภาพ 10) การจัดระบบงานซ่อมบำรุงไม่มีประสิทธิภาพ 11) การจัดบริเวณนันทนาการ บริเวณการออกกำลังกายไม่ชัดเจน 12) ขาดการทบทวนมาตรการแนวปฏิบัติการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมด้านการควบคุมติดตามประเมินผล 1) ครูและนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการประเมินงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 2) ไม่มีรายงานหรือการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การประเมิน 3) ไม่มีการสรุปผลและไม่มีรายงานผลการดำเนินงานโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด และ ด้านการปรับปรุง 1) ไม่มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุงงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 2) วิธีการแก้ไขปรับปรุงงานอาคารสถานที่ไม่ชัดเจน 3) ไม่ทราบแนวทางแก้ไขปรับปรุงพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม (โรงเรียนพะทายพิทยาคม. 2551 : 17-18)

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะผู้วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนพะทายพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เห็นความสำคัญของงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาแก่นักเรียนให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จึงได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพะทายพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เพื่อที่จะนำไปใช้พัฒนาโรงเรียน ให้มีความพร้อมสมบูรณ์และเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้ต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาการวิจัยไว้ ดังนี้

1. สภาพ และปัญหาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพะทายพิทยาคม เป็นอย่างไร
2. แนวทางการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพะทายพิทยาคม มีอะไรบ้าง
3. ผลการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพะทายพิทยาคม เป็นอย่างไร

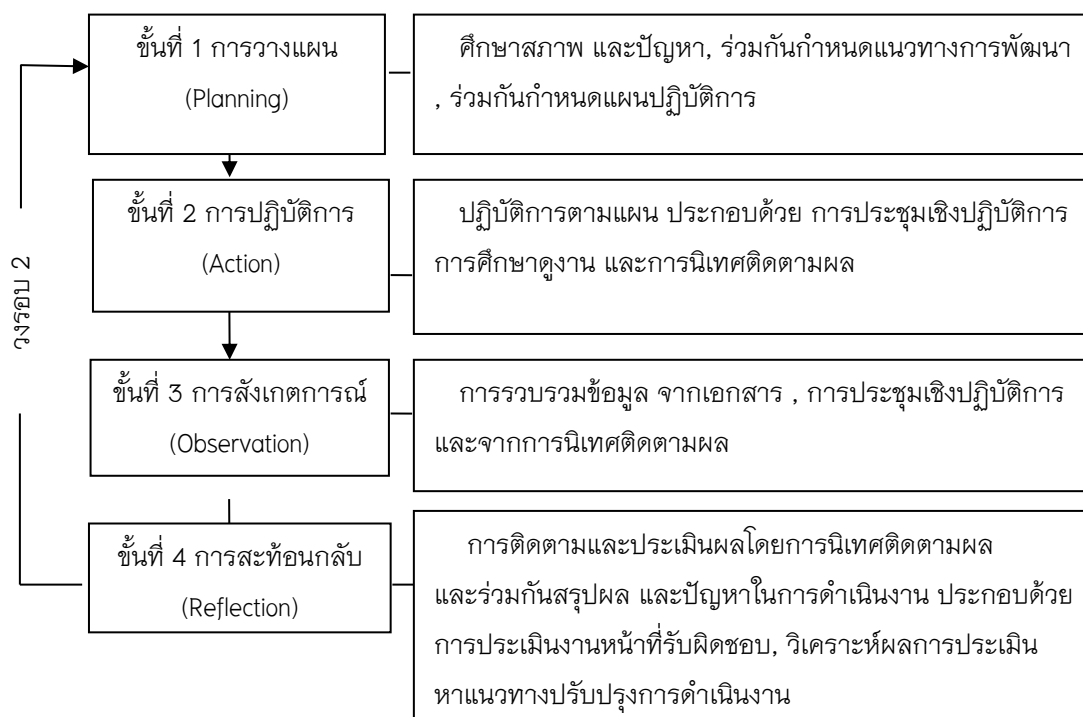
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะทายพิทยาคม
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะทายพิทยาคม
3. เพื่อติดตามผลการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะทายพิทยาคม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะทายพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart (1988 : 11-15 อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์. 2551 : 301-303) โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนพะทายพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้วิจัย เป็นครูผู้สอนและมีหน้าที่รับผิดชอบงานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนพะทายพิทยาคม จำนวน 1 คน กลุ่มผู้วิจัย จำนวน 19 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ระยะเวลาดำเนินการ ระหว่างเดือนตุลาคม 2557- เมษายน 2558

2. แบบสังเกต เป็นการบันทึกการสังเกตในการประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และ การนิเทศติดตามผล
3. แบบสัมภาษณ์ ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมวิจัย และผู้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพและปัญหา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศติดตามผล
4. แบบสอบถาม ใช้ในการสอบถามสภาพและปัญหา สอบถามการปฏิบัติงานในการนิเทศ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกต แบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วประมวลผล ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อรายด้าน
2. นำข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์และจัดกลุ่มข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและความมุ่งหมายของการวิจัย
3. ประมวลผลและสรุปผลการวิจัย เสนอในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)
4. สถิติที่ใช้ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ และปัญหา
 - 1.1 สภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
 - 1.2 ปัญหา พบว่า โรงเรียนยังขาดการวางแผน ขาดการวางแผน การบำรุงรักษา ครูผู้รับผิดชอบขาดความเอาใจใส่ ขาดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม
2. แนวทางพัฒนา ประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และ การนิเทศติดตามผล
3. ผลการพัฒนา
 - 3.1 ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1
 - 3.1.1 การบริหารจัดการด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีประชาสัมพันธ์วิธีการรับบริการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนได้รับทราบทั่วกัน
 - 3.1.2 การบริหารจัดการด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า จากการวางแผน มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วม มีการตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้
 - 3.1.3 การบริหารจัดการด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามความจำเป็น
 - 3.1.4 การบริหารจัดการด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจทรัพย์สินและประเมินอายุการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องทุกปี
 - 3.2 ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า ด้านที่ได้รับการพัฒนา ในวงรอบที่ 2 มี 1 ด้าน คือ การบริหารจัดการด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ผลการประเมินเป็นที่น่าพอใจของมีค่าเฉลี่ย โดยรวมเพิ่มขึ้น (0.95) ทำให้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนการสอนมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ และปัญหา

1.1 สภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของเคียงขวัญ สกุลสุธา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดคำสายทอง สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัย พบว่า ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นของผู้บริหารศูนย์และครูที่รับผิดชอบงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดคำสายทอง ยังไม่มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

1.2 ปัญหา พบว่า โรงเรียนยังขาดการวางแผน ขาดการวางแผน การบำรุงรักษา ครูผู้รับผิดชอบขาดความเอาใจใส่ ขาดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของธนากร เม่นแต้ม (2550 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน เห็นบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน และแผนผังอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ใช้อาคารสถานที่อย่างคุ้มค่า มีระเบียบการใช้และให้บริการแก่ชุมชน ตรวจสอบสภาพ บำรุงรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่เพื่อความปลอดภัยของผู้เรียนอยู่เสมอ มีบุคลากรรับผิดชอบงานอาคารสถานที่ และจัดทำสรุปผลงานทางด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และให้บริการแก่ชุมชน มีระเบียบการใช้และจัดระบบการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนและเอื้อต่อการเรียนรู้ มีบุคลากรรับผิดชอบ มีการกำกับติดตาม มีการประเมินงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อการวางแผนปรับปรุงและจัดทำรายงานสรุป และโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มีปัญหาด้านขาดแคลนงบประมาณ สถานที่คับแคบไม่สะดวกต่อการทำกิจกรรม ขาดแคลนผู้รับผิดชอบ ขาดการประเมินอย่างชัดเจน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี คนไว

2. แนวทางพัฒนา ประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศติดตามผล

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ร่วมวิจัยได้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี คนไว (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาสะโน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาสะเม็ง อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร พบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ผู้ร่วมวิจัย มีความสนใจ ความกระตือรือร้น ตั้งใจรับฟัง และเข้าร่วมประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจและได้รู้แนวทางในการดำเนินการจัดการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

2.2 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ พบว่า ผู้ร่วมวิจัยเห็นตัวอย่างและได้ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี คนไว (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาสะโน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาสะเม็ง อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร พบว่า การศึกษาดูงาน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเห็นตัวอย่างและ

เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้ร่วมวิจัยได้รับความรู้ เกิดทักษะและมีแนวทางในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.3 การนิเทศติดตามผล พบว่า การให้ทุกคนได้ปฏิบัติงานการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และกำหนดการนิเทศติดตามผล เป้าหมายเพื่อติดตามและประเมินผล การพัฒนา ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี คนไฉ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาสะโน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาสะเม็ง อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร พบว่า การมอบหมายงานและการนิเทศ 1) ผลการดำเนินงานในรอบที่ 1 พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะการดำเนินการจัดการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 2) ผลการดำเนินงานในรอบที่ 2 หลังจากได้ดำเนินการนิเทศตามแผนการนิเทศ และเพิ่มการให้ความรู้ ในด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ผู้ร่วมวิจัยสามารถดำเนินงานพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น ผลการประเมินเป็นที่น่าพอใจของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเพิ่มขึ้น

3. ผลการพัฒนา

3.1 ผลการพัฒนาในรอบที่ 1

3.1.1 การบริหารจัดการด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีประชาสัมพันธ์วิธีการรับบริการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนได้รับทราบทั่วกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของธนากร เม่นแต้ม (2550 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน เห็นบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน และแผนผังอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ใช้อาคารสถานที่อย่างคุ้มค่า มีระเบียบการใช้และให้บริการแก่ชุมชน

3.1.2 การบริหารจัดการด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า จากการวางแผน มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วม มีการตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐกานต์ เชียงตุง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการกิจกรรมรักษาสีเขียวในโรงเรียนบ้านท่าป่อ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านท่าป่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านท่าป่อ (ป่อศรีรัตนอำนวย) ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสีเขียวในสถานศึกษา ด้านการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และด้านการร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการดำเนินงานครบคลุมงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การดำเนินการเป็นระบบ ต่อเนื่อง มีสรุปผลการดำเนินงาน 2 กระบวนการบริหารจัดการใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ การเตรียมการ การวางแผนพัฒนา การดำเนินการพัฒนา การสังเกตและการสะท้อนผล 3 ผลสำเร็จในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสีเขียว ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดและโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3.1.3 การบริหารจัดการด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามความจำเป็นสอดคล้องกับงานวิจัยของสมัคร ถิ่นจันดา (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบงานอาคารสถานที่ โรงเรียนสีดาวิทยา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ก่อนการพัฒนาโรงเรียน ขาดการวางแผนในการใช้อาคารสถานที่ อาคารเรียนและอาคารประกอบ ขาดการบำรุงรักษาและการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย อาคารบางหลังอยู่ในสภาพที่ชำรุดทรุดโทรม ขาดงบประมาณในการดำเนินการ แต่หลังการดำเนินการพัฒนาด้วยการนิเทศภายใน และการมีส่วนร่วม พัฒนาตามกรอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้อาคารสถานที่ มีการวางแผนและการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนา อาคารเรียน มีการทำความสะอาดทุกวัน ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ มีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้น่าเรียนสนามกีฬา มีอุปกรณ์ในการเล่นเพียงพอด้านการควบคุมดูแลการใช้อาคารสถานที่ ทุกคนมีส่วนร่วมในการอยู่เวรยามรักษาความปลอดภัย ตามระเบียบของทางราชการ ด้านการประเมินการใช้อาคารสถานที่ มีการนิเทศติดตามผลมีผู้รับผิดชอบสรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.4 การบริหารจัดการด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจทรัพย์สินและประเมินอายุการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องทุกปี สอดคล้องกับงานวิจัยของสมัคร ถิ่นจันดา (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบงานอาคารสถานที่ โรงเรียนสีดาวิทยา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ก่อนการพัฒนาโรงเรียน ขาดการวางแผนในการใช้อาคารสถานที่ อาคารเรียนและอาคารประกอบ ขาดการบำรุงรักษาและการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย อาคารบางหลังอยู่ในสภาพที่ชำรุดทรุดโทรม ขาดงบประมาณในการดำเนินการ แต่หลังการดำเนินการพัฒนาด้วยการนิเทศภายใน และการมีส่วนร่วม พัฒนาตามกรอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้อาคารสถานที่ มีการวางแผนและการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนา อาคารเรียน มีการทำความสะอาดทุกวัน ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ มีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้น่าเรียนสนามกีฬา มีอุปกรณ์ในการเล่นเพียงพอด้านการควบคุมดูแลการใช้อาคารสถานที่ ทุกคนมีส่วนร่วมในการอยู่เวรยามรักษาความปลอดภัย ตามระเบียบของทางราชการ ด้านการประเมินการใช้อาคารสถานที่ มีการนิเทศติดตามผลมีผู้รับผิดชอบสรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า ด้านที่ได้รับการพัฒนา ในวงรอบที่ 2 มี 1 ด้าน คือ การบริหารจัดการด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ผลการประเมินเป็นที่น่าพอใจของมีค่าเฉลี่ย โดยรวมเพิ่มขึ้น (0.95) ทำให้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนการสอนมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกุณา บุญธรรม (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย สภาพและปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า มีปัญหาระดับปานกลาง โดยมีปัญหาด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่เป็นอันดับแรก รองลงมาเป็น ด้านการใช้อาคารสถานที่ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนพะทายพิทยาคม ควรขอความร่วมมือจากชุมชนเพื่อให้การสนับสนุนด้านแรงงาน ทรัพย์สินและทุนทรัพย์หรืองบประมาณ

1.2 โรงเรียนพะทายพิทยาคม ควรมีการวางแผนกลยุทธ์ จัดระเบียบการใช้อาคารสถานที่ให้ชัดเจน เกิดประโยชน์สูงสุดตามภารกิจของบุคลากร และสาระการเรียนรู้และควรจัดห้องพิเศษใช้เป็นห้องเรียนด้วย

1.3 โรงเรียนพะทายพิทยาคม ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนและนักเรียนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแล กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานของโรงเรียนพะทายพิทยาคม ด้านอื่นๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). กลยุทธ์ผู้บริหารการศึกษามืออาชีพ. (เอกสารการประชุม). กระทรวงศึกษาธิการ.

เคียงขวัญ สุกฤษฐา. (2553). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหาร

จัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดคำสายทอง สังกัด

กองการศึกษาเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร

: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ณัฐกานต์ เชียงตุง. (2552). การบริหารการจัด กิจกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียน

บ้านท่าบ่อ (บ่อศรีรัตนอำนวย) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ธนากร เม่นแต้ม. (2550). สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนขนาดเล็ก

ในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ป.ม. : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธีรพงศ์ แสนยศ. (2555). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่

ของโรงเรียนคำป่าหลายสรรพวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

โรงเรียนพะทายพิทยาคม. (2551). แผนปฏิบัติการโรงเรียนพะทายพิทยาคม ประจำปี งบประมาณ พ.ศ.2551.

นครพนม : โรงเรียนพะทายพิทยาคม.

สกุณา บุญธรรม. (2551). สภาพและปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

สมัคร ถิ่นจันดา. (2551). การพัฒนาระบบงานอาคารสถานที่ โรงเรียนสิดาวิทยา อำเภอสิดา

จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

Enhancement of Discipline on Responsibility of the Students

at Tao Ngoi Phatthanasuksa School under the Office of the

นพดล ครสหาย*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา สุวรรณไตรย์**

ดร. ฤทัยทรัพย์ ดอกคำ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 2) หาแนวทางการดำเนินงานการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน และ 3) ติดตามผลการดำเนินงานการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 26 คน ได้แก่ ผู้วิจัย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน ครูที่ปรึกษานักเรียนจำนวน 23 คน 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 80 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ครูผู้สอนนักเรียนที่ไม่ใช่ครูที่ปรึกษาจำนวน 9 คน ตัวแทนนักเรียน จำนวน 46 คน ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 23 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 โดยเลือกจากนักเรียนจำนวน 23 ห้อง ห้องละ 5 คน จำนวน 115 คน ปีการศึกษา 2557 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการ 2 วนรอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบบันทึกรายงานการประชุม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสังเกต แบบประเมิน และแบบบันทึกการนิเทศติดตามสถิติที่ใช้ ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และร้อยละ (Percentage) ร้อยละความก้าวหน้า ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ นำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีดังนี้

1.1 สภาพเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่า นักเรียนขาด การกำกับดูแลจากครูในการทำกิจกรรมต่างๆ และเมื่อนักเรียนกระทำความผิด ขาดการยกย่องชมเชย นอกจากนั้นความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนอย่างเป็นทางการยังเป็นระบบของครูยังมีน้อย

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน มีดังนี้ 1.2.1) วินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง พบว่า นักเรียนแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน มาโรงเรียนสายไม่ทันเวลาเข้าแถวเคารพธงชาติ ส่งงาน ไม่ตรงตามเวลาและทำงานไม่เสร็จทันตามกำหนด 1.2.2) วินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า นักเรียนไม่ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียนและ เขตพื้นที่รับผิดชอบ

คำสำคัญ : การเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** กรรมการบริหารหลักสูตร ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านนาแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เขต 1

2. แนวทางการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ในวงรอบที่ 1 ประกอบด้วย

1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จำนวน 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมคำมั่นสัญญา กิจกรรมประกวดนักเรียนต้นแบบ ต.พ.ศ. กิจกรรมเขตพื้นที่รับผิดชอบ กิจกรรมประกวดห้องเรียนสะอาด กิจกรรมเยี่ยมบ้าน และ 3) การนิเทศติดตาม ในวงรอบที่ 2 ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จำนวน 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมโฮมรูมและกิจกรรมเยี่ยมบ้าน 2) การนิเทศติดตาม

3. ผลการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่า ครูผู้ร่วมวิจัยทุกคน มีความรู้ความเข้าใจ และได้แนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างวินัยนักเรียนโดยสามารถจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยของนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคมได้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบมากขึ้น และมีแนวทางการดำเนินงานไปในทางเดียวกัน ทำให้นักเรียนมีวินัยและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นทั้งด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ABSTRACT

This study aimed to 1) investigate disciplinary states and problems on responsibility of the students at Tao Ngoi Phatthanasuksa School, 2) find out guidelines of the application on the generation of discipline on responsibility among the students, and 3) monitor effects of the enhancement application of the disciplinary responsibility of the students. The sampling group consisted of 26 participants in the research group comprising the researcher, school director, assistant director of student affairs, teacher-advisors along with 80 respondents including 9 non-teacher-advisors, 46 representatives of the students and 3 representatives of parents/guardians. The target group used for the development included the students of Mathayom Suksa 1-6 in the academic year 2014 from 26 classrooms altogether, 5 students from each classroom= a total of 115 participants. Tools used to collect data were composed of a form of interview, a form of observation, a questionnaire, a form of evaluation and a form of meeting minute as well. Mean, standard deviation, percentage and Percentage of Progress were applied for quantitative data. Descriptive analysis was employed for qualitative data.

The findings of the study were as follows:

1. The states and problems of the discipline on responsibility among the students at Tao Ngoi Phatthanasuksa School were:

1.1 The states of discipline on responsibility of the students revealed that the students faced a lack of control and monitoring on disciplinary activities from the teachers and whenever they did a good deed, they were neglected of being praised of their good deeds. Besides, the teachers encountered a lack of knowledge and understanding on means of development application on the enhancement of systematic responsibility discipline of the students.

1.2 The problems of discipline on responsibility could be divided into 2 aspects: 1.2.1 Self-responsibility indicated that the students' dressing was against the school regulations; they came to school late for the morning flagpole assembly; they handed in their assignment late after the deadline and they

also finished their work late for the designated time. 1.2.2 In case of the social responsibility, it was found that the students rarely help their colleagues clean the classrooms and designated areas.

2. The guidelines of enhancement development of discipline on responsibility among the students in the first spiral comprised 3 means: 1) a workshop, 2) application of disciplinary enhancement on responsibility including the following 6 activities– homeroom activity, commitment activity, model student contest activity, student’s home visiting activity, designated area activity, clean classroom competition activity and home–visiting activity , 3) monitoring supervision in the second spiral comprised 2 means: 1) activity application on the disciplinary enhancement on the students’ responsibility based on 2 activities: homeroom and student’s home visiting activities, 2) monitoring supervision.

3. The effects of the development of enhancing the disciplinary responsibility of the students revealed that every co–researcher gained knowledge, understanding and guidelines to conduct activities on the enhancement of the students’ discipline on self–responsibility and social responsibility as well. This became more systematic and was in the same direction. This made the students able to change their disciplinary behaviors up to a better degree both self– and social responsibilities.

Keywords : Enhancement of Discipline on Responsibility of the Students.

ภูมิหลัง

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2559) มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาคนอย่างรอบด้าน เร่งปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพด้วยปฏิรูปปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตรให้มีสาระสอดคล้องกับการดำรงชีวิต ในสังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้ และการแข่งขันในสังคมโลก ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ ที่ยืดหยุ่นให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกเรียน ในสิ่งที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด สามารถแสวงหาความรู้ และฝึกการปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง รู้จัก คิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาด้วยตนเอง การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงต่างๆ และมีคุณลักษณะตามที่ประเทศชาติพึงประสงค์ คือเป็นคนดี เก่ง และมีความสุขอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 6) วินัยเป็นองค์ประกอบสำคัญใน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน วินัยจึงเป็นปัจจัยทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ เป็นคนดี เป็นคนเก่งและเป็นคนที่มีความสุข ซึ่งการดำเนินงานวินัยนักเรียนในโรงเรียนจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีขึ้นด้วยความเอาใจใส่และเป็นจุดเน้นของโรงเรียน (ไพฑูริย์ หงษ์แพง. 2549 : 4) ดังนั้นความมีวินัยจำเป็นต้องพัฒนา และปลูกฝังในระดับต้นๆ ด้วยเหตุผลที่ว่าธรรมชาติของเด็กเล็กมีความยืดหยุ่น รับการอบรมสั่งสอนได้ง่าย โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ปลูกฝังความรับผิดชอบและความมีวินัยให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนได้มากที่สุด (รุ่งอรุณ เทียมลม. 2552 : 2)

โรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จัดการเรียนการสอนตามหลักการบริหารและภารกิจที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ โดยโรงเรียนได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และความ ต้องการของชุมชน โรงเรียนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญที่จะต้องพัฒนาเป็นอันดับต้นๆ คือการมีวินัยในตนเองของผู้เรียน ถ้าผู้เรียนมีวินัยในตนเองที่ดีแล้วก็สามารถที่จะดำเนินการพัฒนาในส่วนต่างๆ ได้ง่ายและ

เร็วขึ้น จากสถิติการกระทำผิดวินัยนักเรียน และจากสรุปรายงานข้อมูลของครูที่ปรึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 พบว่า นักเรียนบางส่วนประพฤติตน ไม่เหมาะสม คือ การแต่งกายผิดระเบียบโรงเรียน เข้าเรียนไม่ตรงเวลา พฤติกรรมก้าวร้าวต่อครูและนักเรียนด้วยกัน พุดจาไม่สุภาพ ทำลายทรัพย์สินสมบัติทางราชการ ขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ไม่มีความเสียสละ ไม่มีน้ำใจช่วยเหลือคนอื่น จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนและทำงานเกี่ยวข้องกับฝ่ายกิจการนักเรียน มีความตระหนักในปัญหาที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง จึงหาแนวทางที่จะพัฒนาโดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นแนวทาง ดำเนินการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบแก่นักเรียน รวมถึงเป็นการตอบสนองต่อกระแส ความต้องการของสังคมและประเทศชาติในการจะสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้มีวินัย เป็นทรัพยากรบุคคล ที่มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นคนดีและสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุขตลอดไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีอะไรบ้าง
3. ผลของการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นอย่างไร

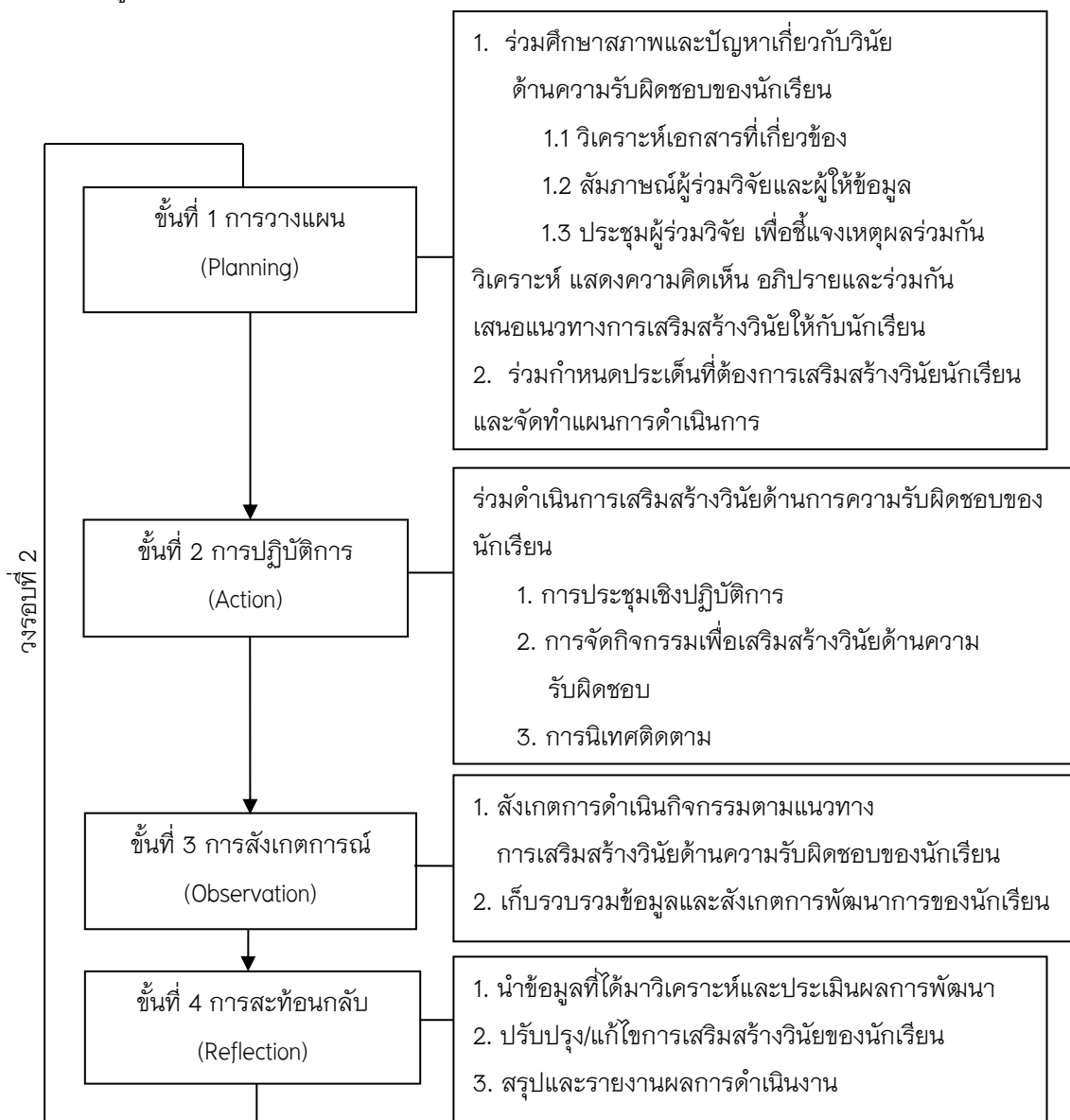
ความมุ่งหมายการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
3. เพื่อติดตามผลการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ รายละเอียดแสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียน
เต่างอยพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยใช้รูปแบบการวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นการทำงานร่วมกันของ
คณะครู ในโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 26 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน ครูที่ปรึกษานักเรียน จำนวน 23 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 80 คนประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 9 คน ตัวแทนนักเรียน จำนวน 46 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 23 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน
3. กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 115 คน ประกอบด้วยกลุ่มนักเรียนครูที่ปรึกษา เพื่อนนักเรียน แล้วเห็นสอดคล้องกันว่า ต้องได้รับการพัฒนานิเวศด้านความรับผิดชอบ โดยเลือกจากนักเรียนจำนวน 23 ห้อง ห้องละ 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม ใช้สอบถามผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับสภาพ/ปัญหาและแนวทางการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน
2. แบบบันทึกรายงานการประชุม มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้บันทึกระหว่างประชุมของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน
3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย หลังจากเข้าร่วมการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ
4. แบบสังเกต มีวัตถุประสงค์ใช้บันทึกการทำกิจกรรมของนักเรียนเป็นแบบมีโครงสร้าง เพื่อสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย
5. แบบประเมิน เป็นแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนเป็นแบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 60 – 78) คือ มากที่สุด มีค่าคะแนน 5 มาก มีค่าคะแนน 4 ปานกลาง มีค่าคะแนน 3 น้อย มีค่าคะแนน 2 น้อยที่สุด มีค่าคะแนน 1 ใช้ในการเก็บข้อมูลโดยประเมินทั้งก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรม
6. แบบบันทึกการนิเทศติดตาม เป็นแบบบันทึกการนิเทศกำกับติดตามแบบปลายเปิดในการเก็บข้อมูลในการนิเทศติดตาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสอบถามเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. บันทึกรายงานการประชุม ผู้วิจัยบันทึกการประชุมระหว่างการประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อกำหนดแผนและแนวทางการทำวิจัย รวมทั้งมีการสรุปผลและสะท้อนผลเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการทำวิจัย
3. การสังเกต ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายตามความเหมาะสมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
4. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในการดำเนินการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
5. การประเมิน ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยประเมินผลการดำเนินการจัดกิจกรรม
6. การนิเทศติดตาม ผู้วิจัยบันทึกการนิเทศติดตามผลการดำเนินการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตั้งแต่

เดือนมิถุนายน ถึงเดือนกันยายน โดยนิเทศติดตามเดือนละ 1 ครั้ง

วงรอบที่ 2 ดำเนินการโดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยนำผลวิจัยวงรอบที่ 1 ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ มาพิจารณา ร่วมกันและปรับปรุงแผนและกิจกรรมเพื่อดำเนินงานในวงรอบที่ 2 ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีดังนี้ 1) ค่าร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย 3) ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน และ 4) ค่าร้อยละความก้าวหน้า สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนต่างเขตพื้นที่ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

1.1 ด้านสภาพเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่า นักเรียนขาดการกำกับดูแลจาก ครูในการทำกิจกรรมต่างๆ และเมื่อนักเรียนกระทำความผิดขาดการยกย่องชมเชย นอกจากนั้นครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนา การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนอย่างเป็น ระบบ

1.2 ด้านปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน มีดังนี้ 1) วินัยด้านความรับผิดชอบต่อ ตนเอง ประกอบด้วย ด้านการแต่งกาย พบว่า นักเรียนแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สกปรกและแต่งกายไม่ถูกต้องตาม ระเบียบของโรงเรียน ปล่อยชายเสื้อออกนอกกางเกง ใส่เข็มขัดไม่ถูกต้องระเบียบใส่รองเท้าและถุงเท้าไม่ถูกต้องระเบียบ และเหยียบส้นรองเท้า สวมใส่เครื่องประดับที่โรงเรียนไม่อนุญาต มาโรงเรียน และด้านการตรงต่อเวลา พบว่า นักเรียนมาโรงเรียนสายไม่ทันเวลาเข้าแถวเคารพธงชาติ ส่งงานไม่ตรงตามเวลา และทำงานไม่เสร็จทันตาม กำหนด 2) วินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย การทำความสะอาดห้องเรียนและการทำความสะอาด สะอาดเขตพื้นที่รับผิดชอบ พบว่า นักเรียนไม่ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียนและเขตพื้นที่รับผิดชอบ

2. แนวทางการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ในวงรอบที่ 1 ประกอบด้วย การประชุม เชิงปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จำนวน 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมคำมั่นสัญญา กิจกรรมประกวดนักเรียนต้นแบบ ต.พ.ศ. กิจกรรมเขตพื้นที่รับผิดชอบ กิจกรรมประกวดห้องเรียนสะอาด กิจกรรมเยี่ยมบ้าน และนิเทศติดตาม ในวงรอบที่ 2 ประกอบด้วย 1) การจัด กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเยี่ยมบ้าน และ 2) การนิเทศติดตาม

3. ผลการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่า ครูผู้ร่วมวิจัยทุกคนมี ความรู้ความเข้าใจ ได้แนวทางการพัฒนาสามารถจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัย ของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ต่อตนเองและต่อสังคมได้อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบมากขึ้น และมีทิศทาง การดำเนินการไปในทางเดียวกัน ผลการ ดำเนินกิจกรรมทำให้นักเรียนมีวินัยด้านความรับผิดชอบและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น โดยจำแนก เป็นด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง พบว่า นักเรียนแต่งกายสะอาดถูกต้องระเบียบของโรงเรียน มาทันเวลาเข้าร่วม กิจกรรมเคารพธงชาติ นอกจากนี้นักเรียนยังส่งงานที่ได้รับมอบหมายต่างๆ ตรงต่อเวลา และเข้าชั้นเรียนอย่าง สม่ำเสมอ ส่วนวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น ชยันหมั่นเพียร ตั้งใจและ ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณเขตพื้นที่รับผิดชอบทุกวัน โดยไม่ต้องให้ครูบอก

เพราะทุกคนถือว่าเป็นหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันที่จะช่วยกันทำให้เสร็จ ส่งผลทำให้บรรยากาศห้องเรียนน่าเรียน และโรงเรียนมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม น่าอยู่

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 สรุปได้ดังนี้

1.1 สภาพและปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

1.1.1 ด้านสภาพเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่า นักเรียน ขาดการกำกับดูแลจากครูในการทำกิจกรรมต่างๆ และเมื่อนักเรียนกระทำความผิดขาดการยกย่องชมเชย นอกจากนั้นครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนา การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูขาดความตระหนักในการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จึงไม่ให้ความสำคัญทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจแนวทางที่ถูกต้องในการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

1.1.2 ด้านปัญหาเกี่ยวกับวินัยของนักเรียน ได้แก่ 1) วินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ประกอบด้วย ด้านการแต่งกาย พบว่า นักเรียนแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สกปรกและแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ปล่อยชายเสื้อออกนอกกางเกง ใส่เข็มขัดไม่ถูกต้องระเบียบ ใส่รองเท้าและถุงเท้าไม่ถูกต้องระเบียบและเหยียบส้นรองเท้า สวมใส่เครื่องประดับที่โรงเรียนไม่อนุญาตมาโรงเรียน เช่น สร้อยคอทองคำ ต่างหู กิ๊บติดผมที่มีสีสั่น และด้านการตรงต่อเวลา พบว่านักเรียนมาโรงเรียนสายไม่ทันเวลาเข้าแถวเคารพธงชาติ ส่งงานไม่ตรงตามเวลา และทำงานไม่เสร็จทันตามกำหนด 2) วินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย การทำความสะอาดห้องเรียนและการทำความสะอาดเขตพื้นที่รับผิดชอบ พบว่า นักเรียนไม่ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน และเขตพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทุกคน ไม่มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการฝึกวินัยนักเรียนที่มีประสิทธิผล เนื่องจากวินัยเป็นพื้นฐานที่สำคัญควรจะต้องมีตั้งแต่เด็ก เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ในอนาคต เพราะ เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมที่แตกต่างกันทำให้มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เด็กที่ถูกเลี้ยงดูโดยขาดการฝึกวินัย หากไม่ได้รับการช่วยเหลือแก้ไข อาจส่งผลให้มีปัญหาทางด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และตัวแปรสำคัญของการสร้างเสริมวินัยที่ดีให้กับเด็ก ก็คือผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดเด็กในครอบครัวคือพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ส่วนในโรงเรียนคือครู

2. แนวทางพัฒนาเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา คือ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน มีกิจกรรม จำนวน 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมคำมั่นสัญญา กิจกรรมประกวดนักเรียนต้นแบบ ต.พ.ศ. กิจกรรมเขตพื้นที่รับผิดชอบ กิจกรรมประกวดห้องเรียนสะอาด และกิจกรรมเยี่ยมบ้าน และ 3) การนิเทศติดตาม ทั้งนี้เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน และสามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน และนำไปสู่การปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

3. ผลการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งจำแนกเป็นวินัย ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้แนวทางการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างวินัยด้าน

ความรับผิดชอบของนักเรียน ประกอบด้วย 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมค่านิยม 6 กิจกรรม ประกวดนักเรียนต้นแบบ ต.พ.ศ. กิจกรรมเขตพื้นที่รับผิดชอบ กิจกรรมประกวดห้องเรียนสะอาด กิจกรรมเยี่ยมบ้าน และการนิเทศติดตาม ปรากฏว่า วินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง คือ การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน แต่งกายด้วยเสื้อผ้าสะอาดอยู่เสมอ ทรงผมไม่ยาวเกินกว่าที่ระเบียบของโรงเรียนกำหนดไว้ การเข้าห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด ผลการพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรม ที่ชี้ให้เห็นว่านักเรียน มีความรับผิดชอบต่อสังคมมาก คือ การให้ความร่วมมือในการช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียนและเขตพื้นที่รับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1.1 บุคลากรในโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ต้องร่วมมือกัน อย่างจริงจังในการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างวินัยให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคนอย่างยั่งยืน

1.2 ควรดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ตลอดจนการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ และมีการประสานกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้านและโรงเรียน

1.3 ควรจัดประชุมครูและนักเรียนเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาและส่งเสริมกิจกรรมหรือกลยุทธ์ใหม่ๆ ในการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อ จัดทำเป็นแผนพัฒนาตลอดปีการศึกษาเพื่อเสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อให้นักเรียนขาดวินัยด้านความรับผิดชอบต่อ เพื่อแก้ไขปัญหาให้เกิดความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559)* : ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- งานกิจการนักเรียน, โรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา.(2556). *แบบรายงานผลการดำเนินงานฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา*. สกลนคร : โรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 7*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ไพฑูริย์ หงษ์แพง. (2549). *การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานวินัยนักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยพิชัย อำเภอปากชม จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลข : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- รุ่งอรุณ เทียมลม. (2552). *การเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา*. การศึกษาคนควาอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สามลดา.

สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต

ສາທາລະນະຮຽນສາທາລະນະປະຊາຊົນລາວ

State and Problems of learning Resource Management, Under Savannakhet

Teacher Training College in Lao People's Democratic Republic

ผ่องใส จันทะสอน*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์**

ดร.สุกสะหวัน ไชสมบัติ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ จำแนกตามสถานภาพ เพศและห้องการสาย และหาแนวทางพัฒนาการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา จำนวน 460 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้ F-test (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านแหล่งเรียนรู้ภายในและด้านแหล่งเรียนรู้ภายนอก
2. ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านแหล่งเรียนรู้ภายในและด้านแหล่งเรียนรู้ภายนอก
3. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมไม่แตกต่างกัน
4. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมไม่แตกต่างกัน
5. สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาที่สังกัดห้องการสายต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมไม่แตกต่างกัน
6. การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านที่ควรได้รับการพัฒนา ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ภายในและแหล่งเรียนรู้ภายนอก

คำสำคัญ : สภาพและปัญหา, การใช้แหล่งเรียนรู้

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** กรรมการบริหารหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการวิทยาลัยไชสมบัติ เทคโนโลยีสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ABSTRACT

This purposes of this research was to study and comparison state and problems of learning resource management ,under Savannakhet Teacher Training College in Lao People's Democratic Republic by status, sex and faculty and to find out ways to develop the learning resource management ,under Savannakhet Teacher Training College in Lao People's Democratic Republic.The sample group in This research is 460 pe rsons of administrators teachers and students in Savannakhet Teacher Training College in Lao People's Democratic Republic. Instruments used comprised a set of rating – scale questionnaires and questionnaires on the conduction of learning resource management, under Savannakhet Teacher Training College in Lao People's Democratic Republic. Statistics employed were percentage, mean, standard deviation and F–test (One–Way ANOVA)

The findings were as follow :

1. The state of learning resource management, under Savannakhet Teacher Training College in Lao People's Democratic Republic as a whole were at a moderate level, beginning with the higher aspect to lower ones: inside resources and external resources.

2. The problem of learning resource management, under Savannakhet Teacher Training College in Lao People's Democratic Republicas a whole were at a moderate level, beginning with the higher aspect to lower ones: inside resources and external resources.

3. The state of learning resource management, under Savannakhet Teacher Training College in Lao People's Democratic Republic in different status were significantly different at .01 level. The problem of learning resource management, under Savannakhet Teacher Training College in Lao People's Democratic Republicas in different status were not different.

4. The state of learning resource management, under Savannakhet Teacher Training College in Lao People's Democratic Republic in different sex were significantly different at .05 level. The problem of learning resource management, under Savannakhet Teacher Training College in Lao People's Democratic Republicas in different status were not different.

5. The state and problem of learning resource management, under Savannakhet Teacher Training College in Lao People's Democratic Republic in different faculty were not different.

6. This study proposed means to develop the implementation of the learning resource management, under Savannakhet Teacher Training College in Lao People's Democratic Republic that should have been developed and included comprised 2 respect was inside resources and external resources.

Keywords : state and problems, learning resource management.

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นรากฐานและเป็นปัจจัยของการพัฒนาในด้านต่างๆ ในการสร้างความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ทันท่วงทีต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา, 2010, หน้า 8)

รัฐบาลประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนานักศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมอย่างเป็นระบบตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา โดยกำหนดนโยบายด้านการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ สร้างระบบประกันคุณภาพด้านการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างคนลาวให้เป็นพลเมืองดี มีการศึกษา มีความรู้ มีวิชาชีพ มีความสามารถในการประดิษฐ์ มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาประเทศชาติ พัฒนาดตนเองให้มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์และมีคุณสมบัติ ศีลธรรม อันทริสุทธิเพื่อเชื่อมโยงเข้ากับสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2010, หน้า 11)

การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับนั้น งานด้านวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา ความสำเร็จของสถานศึกษามักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน ดังนั้น คุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษาด้วยเหตุนี้การบริหารงานด้านวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยถือว่างานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนในเชิงคุณภาพและปริมาณ ส่วนงานอื่นๆ ถือเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมาและเป็นงานสนับสนุน เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา นอกจากนี้ ได้กล่าวถึงขอบข่ายของงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการจะประกอบด้วยงานดังต่อไปนี้ คือ การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดทำแผนงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียนการจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อเป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ๆ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุดเป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการ ให้นักศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม การนิเทศภายในเป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2550, หน้า 64)

แหล่งเรียนรู้ของอาจารย์ วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ในวิทยาลัยครู ห้องสมุดวิทยาลัยครู ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องปฏิบัติการวิชาการ วิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการวิชาภาษาอังกฤษ ห้องศูนย์การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้นอกวิทยาลัยครู ประกอบด้วย วัด ตลาด สถานประกอบการ ศูนย์วัฒนธรรมประเพณี สถานที่ท่องเที่ยว และแหล่งเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ เพื่อนำไปจัดการศึกษาให้กับนักศึกษา นักศึกษาที่มุ่งพัฒนาเป็นกระบวนการเรียนรู้ของตนเองเต็มศักยภาพและมีความสุข โดยให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน จัดบรรยากาศ

สภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและเกิดการ เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง (โครงการการพัฒนาการสร้างครูและยกฐานะครู, 2553)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของ อาจารย์ วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในการพัฒนาและส่งเสริมนักศึกษา ได้มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการที่แท้จริง วิทยาลัยครูสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการ กำหนดนโยบายและนำไปสู่การปฏิบัติเป็นแนวทางเลือกหนึ่งที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ของครูในการใช้แหล่งเรียนรู้กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับอาจารย์ในวิทยาลัยครู สะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งเป็นต้นแบบการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาอาจารย์ และนักศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

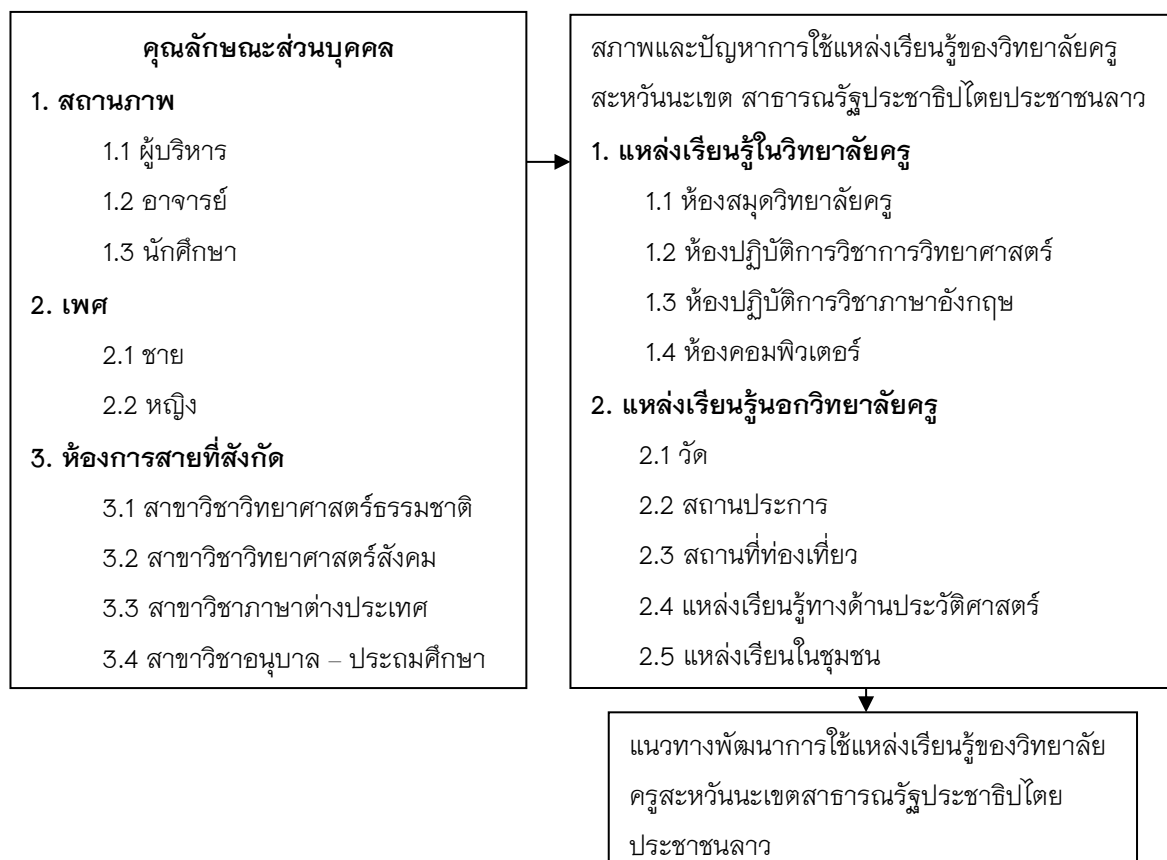
1. สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว อยู่ในระดับใด
2. สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา จำแนกตามสถานภาพ เพศ และ ห้องการสายที่สังกัด แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. แนวทางพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวตามความคิดเห็นของผู้บริหารอาจารย์และนักศึกษา จำแนกตามสถานภาพ เพศ และ ห้องการสายที่สังกัด
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ รายละเอียดแสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปีการศึกษา 2558 จำนวน 460 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 24 คน อาจารย์จำนวน 108 คน และนักศึกษาจำนวน 3,040 คน รวมทั้งหมด 3,172 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นอาจารย์วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ปีการศึกษา 2558 จำนวน 460 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 24 คน อาจารย์ จำนวน 108 คน และ นักศึกษา จำนวน 328 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงอธิการบดีวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปมอบให้กลุ่มตัวอย่างโดยตรง แล้วขอรับคืนด้วยตนเองในวัน เวลาที่กำหนด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้สถิติ F-test (One – way ANOVA) และการเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของ Scheffe'

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านแหล่งเรียนรู้ภายในและด้านแหล่งเรียนรู้ภายนอก
2. ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านแหล่งเรียนรู้ภายในและด้านแหล่งเรียนรู้ภายนอก
3. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมไม่แตกต่างกัน
4. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมไม่แตกต่างกัน
5. สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาที่สังกัดห้องการสายต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมไม่แตกต่างกัน
6. การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านที่ควรได้รับการพัฒนา ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. สมมติฐานข้อที่ 1 สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษา พบว่า

1.1 สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ สาเหตุที่มีการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนขาดความตระหนักและขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ ส่งผลให้การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ศิริพร จิตอารีย์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาส่วนใหญ่ขาดการปฏิบัติคือ การส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้และเห็นว่าไม่แน่ใจคือ มีข้อมูลสารสนเทศในการเลือกแหล่งเรียนรู้เพียงพอ สำหรับปัญหาที่พบคือ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการแหล่งเรียนรู้ นักศึกษาไม่เห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่คับแคบและไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา สื่อมีไม่เพียงพอ ขณะที่ข้อเสนอแนะนั้นพบว่า ควรแก้ไขปัญหาที่พบอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสาเหตุที่ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษายอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ขาดการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการและการใช้แหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับศิริพร จิตอารีย์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาส่วนใหญ่ขาดการปฏิบัติคือ การส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้และเห็นว่าไม่แน่ใจคือ มีข้อมูลสารสนเทศในการเลือกแหล่งเรียนรู้เพียงพอ สำหรับปัญหาที่พบคือ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการแหล่งเรียนรู้ นักศึกษาไม่เห็นคุณค่าของ แหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่คับแคบและไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา สื่อมีไม่เพียงพอ ขณะที่ข้อเสนอแนะนั้นพบว่า ควรแก้ไขปัญหาที่พบอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับองอาจ แสนมาโนช (2550, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีสถานภาพ เพศ และสังกัด ห้องการสายแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า

2.1 สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมทุกด้านตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา มีความแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งโดยรวมแล้วผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้สูงกว่าอาจารย์และนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนอาจารย์กับนักศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สฐิตวัจนันท์ พัทธน์เจริญ (2551, หน้า 121) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์การศึกษา สังกัดหน่วยงานทหารบก จังหวัดลพบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์การศึกษา สังกัดหน่วยงานทหารบก จังหวัดลพบุรีจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ ของวิทยาลัยครูสระหว้านะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมทุกด้านตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ อุมารตี ยลวงค์ (2553, หน้า 102) ซึ่งได้ศึกษาสภาพปัญหาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านมีสภาพปัญหาไม่แตกต่างกัน

2.3 สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ ของวิทยาลัยครูสระหว้านะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมทุกด้านตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา จำแนกตามเพศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ สฐิตวัจนันท์ พัทธน์เจริญ (2551, หน้า 121) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์การศึกษา สังกัดหน่วยงานทหารบก จังหวัดลพบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า เพศที่ต่างกัน มีสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์การศึกษา สังกัดหน่วยงานทหารบก จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการปรับปรุงและพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ ของวิทยาลัยครูสระหว้านะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมทุกด้านตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ อัมพร จันทรดา (2549, หน้า 125) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 22 จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน เพศ วุฒิการศึกษาและขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 22 เมื่อจำแนกตามเพศ ทุกรายชั้นตอนและภาพรวม มีระดับปัญหา ไม่แตกต่างกัน

2.5 สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ ของวิทยาลัยครูสระหว้านะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมทุกด้านตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา จำแนกตามห้องการสาย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะว่า แต่ละห้องการสายในวิทยาลัยครูสระหว้านะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีแนวปฏิบัติในการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมือนกันขาดงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับบทเรียน อาจารย์ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารยังส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้น้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ฝ่ายบริหารควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้อาจารย์ใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น มีการกระตุ้น เสริมแรงและให้ความสำคัญต่อการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก
2. ควรมีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการของอาจารย์และนักศึกษา เกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ในใช้ประกอบการเรียนการสอน
2. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา. (2543). *ประวัติศาสตร์ลาว*. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โครงการพัฒนาการสร้างครูและยกฐานะครู. (2553). *การนิเทศการศึกษาภายในและการคุ้มครองบริหารกลุ่มโรงเรียนชั้นประถมศึกษา*. กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา: โครงการ EQUIP/TTEST.
- จิตติวัจน์ พัฒน์เจริญ. (2551). *สภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์การศึกษา สังกัดหน่วยงานทหารบก จังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2550). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี จำกัด.
- ศิริพร จิตอารีย์. (2551). *การจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- องอาจ แสนมานิช. (2550). *สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อำพร จันทร์ตา. (2552). *สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- อุมาวดี ยลวงศ์. (2553). *สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษابุรีรัมย์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

การพัฒนาศักยภาพครูด้านงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

The Development of Teacher's Potentiality for Registration and Evaluation at Ban Dong Bak
School under the Office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 2

สาทิพย์ วงศ์มีแก้ว*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย โพไพล**

ดร.ชรินดา พิมพ์บุตร***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหา การดำเนินงานทะเบียนและวัดผลโรงเรียนบ้านดงบาก 2) หาแนวทางการพัฒนางานทะเบียนและวัดผลโรงเรียนบ้านดงบาก 3) ติดตามผลการพัฒนางานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 กระบวนการในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action) ขั้นที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นที่ 4 การสะท้อนกลับ (Reflection) กลุ่มเป้าหมายคือ ครูโรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2 จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบสังเกต แบบประเมิน และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามระบบงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษา
 - 1.1 ด้านสภาพ พบว่า การจัดทำเอกสารงานทะเบียนและวัดผล จัดเก็บข้อมูลในรูปแบบแฟ้มเอกสาร การจัดทำเอกสารงานทะเบียนและวัดผลล่าช้า ไม่เป็นระบบ และไม่ทันต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ
 - 1.2 ด้านปัญหา พบว่าครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานทะเบียนและวัดผล ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล ใช้เวลาในการจัดทำเอกสารหลักฐานงานทะเบียนและวัดผลมาก
2. แนวทางการพัฒนางานทะเบียนและวัดผลโรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 3 แนวทางคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล และการนิเทศ ติดตาม การใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล
3. ผลการติดตามการพัฒนางานทะเบียนและวัดผลโรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานทะเบียนและวัดผลมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทะเบียนและวัดผลเพิ่มขึ้น การจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบ ข้อมูลเป็นปัจจุบัน ตรวจสอบได้สืบค้นข้อมูลได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ทำให้การบริหารงานทะเบียนและวัดผล มีประสิทธิภาพ ผู้ใช้บริการงานทะเบียนและวัดผลมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพครู, งานทะเบียนและวัดผล

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านปลวกธาตุโสภณวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ABSTRACT

The Purposes of this action research were to: 1) examine the current conditions and problems in the development of the registration and evaluation system, 2) find out guidelines for the development of the registration and evaluation system, 3) monitor and evaluate the development of the registration and evaluation system at Ban Dong Bak School under the Office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 2. The research employed two spirals of a four – stage action research process comprising: planning, action, observation and reflection. The target group were composed of fourteen teacher at Ban Dong Bak School under the Office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 2. The tools used were composed of a form of interview, a form of notes, a form of observation, a form of evaluation and a form of questionnaire. The statistics used in analyzing data were: percentage, mean and standard deviation.

The result of this study were as follows:

1. The current states and problems in the development of the registration and evaluation system at Ban Dong Bak School under the Office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 2 revealed that:

1.1 Regarding the states of the registration and evaluation system performances, it was found that the education records of the students were kept in document file folder. The service were not up to date and time consuming. In addition, the job could not be operated other teacher in place of the one in charge.

1.2 In case of the problems, it was determined that the teacher in charge encountered a lack of knowledge, understanding and skills on the computer program used for the registration and evaluation system. The time spent in the system was quite too long

2. The guidelines for the registration and evaluation system development consisted of two activities: a study tour at a best practice school in the registration and evaluation system, and a workshop on how to use the registration and evaluation system software program.

3. The effects of the monitoring and evaluation of the system on the registration and evaluation at Ban Dong Bak School under the Office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 2 revealed that, after the intervention, the teachers increased their knowledge, understanding and skills of how to use the registration and evaluation system software program. The storage of the data was systematic, up to date checkable, easy to search for, facilitating and quick. The services made those served satisfied with the use of the registration and evaluation system software program at the high level.

Keywords: The Development of Teacher’s Potentiality, Registration and Evaluation.

ภูมิหลัง

ในการบริหารงานวิชาการ งานที่สำคัญยิ่งในการบริหารจัดการและพัฒนาคืองานทะเบียนและวัดผล ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในระบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือชี้วัดถึงมาตรฐานและความสำคัญของโรงเรียน โดยงานทะเบียนและวัดผลจะมีภารกิจหลักที่สำคัญ ได้แก่ ทำทะเบียนประวัติ

การประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานทะเบียนและวัดผล มีความสำคัญ จำเป็นต้องได้รับการจัดกระทำ ปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นระบบระเบียบ มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน แต่สภาพการปฏิบัติงานทะเบียนและวัดผลของโรงเรียนบ้านดงบาก ยังจัดการข้อมูลไม่เป็นระบบเท่าที่ควร บุคลากรซึ่งได้รับการแต่งตั้งมีจำนวนน้อยและขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานทะเบียนและวัดผล หทัย พจนา (2553 : 97-102) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการงานทะเบียนวัดผลโรงเรียนนิคมน้ำออนเจริญวิทยา จังหวัดสกลนคร พบว่า การจัดเก็บข้อมูลนักเรียน ข้อมูลการเรียน ไม่เป็นระบบ อยู่อย่างกระจัดกระจาย ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งเป็นปัญหาต่อการพัฒนาระบบงานทะเบียนและวัดผล ขาดความรู้และทักษะในการบันทึกข้อมูลไม่มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง เกิดความผิดพลาด ไม่เป็นปัจจุบันและสืบค้นได้ยากและ อุทัยวรรณ ชูบุญ (2553: 131-132) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนางานทะเบียนและวัดผลโรงเรียนเจริญศิลป์ศึกษา พบว่า การแต่งตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบงานทะเบียนและวัดผลแต่งตั้งตามความสมัครใจ การสรรหาบุคลากรปฏิบัติงานทะเบียนและวัดผลค่อนข้างหายาก เพราะบุคลากรไม่เพียงพอ จึงได้บุคลากรที่ขาดความรู้ความสามารถ เนื่องจากงานทะเบียนและวัดผลเป็นงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับตัวเลขและข้อมูลจำนวนมาก เช่น ผลการเรียนของนักเรียน การลงทะเบียนเรียนของนักเรียน ประวัตินักเรียน การบันทึกวิชาที่เปิดสอน เป็นต้น ซึ่งผู้ปฏิบัติงานต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ ซึ่งบุคลากรรับผิดชอบงานดังกล่าวมีภาระงานสอนด้วย ทำให้การปฏิบัติงานดังกล่าวล่าช้า ข้อมูลไม่ถูกต้อง และไม่ปัจจุบัน สืบค้นยาก ไม่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ

โรงเรียนบ้านดงบาก ตำบลบ้านเหล่า อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นโรงเรียนหนึ่งที่ประสบปัญหาทางวิชาการด้านการวัดผลประเมินผล ดังกล่าวข้างต้น จากการวิเคราะห์หาจุดอ่อนของโรงเรียน จากรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา (SAR) ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยได้อภิปรายและสรุปสภาพปัจจุบันและปัญหางานทะเบียนและวัดผลของ โรงเรียน พบว่า ครูที่ได้รับแต่งตั้งให้รับผิดชอบงานทะเบียนและวัดผลส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียน ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้ในทางวิชาการด้าน การวัดผลประเมินผล ขาดทักษะ ความรู้ เทคนิควิธี การจัดงานทะเบียนและวัดผลประเมินผลนักเรียนยังเก็บ ข้อมูลแยกประเภทในลักษณะของแฟ้มเอกสารการนำข้อมูลมาให้เกิดความล่าช้า ส่งผลกระทบต่อการบริหารงาน วิชาการด้านการวัดผลประเมินผลขาดประสิทธิภาพ (รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา, 2557 : 29)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบงานทะเบียนและวัดผลของโรงเรียน จึงมีความ สนใจที่จะพัฒนางานทะเบียนวัดผล โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้คือโปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล จะทำให้การพัฒนางานทะเบียนและวัดผลประเมินผลของโรงเรียนเป็นระบบ บุคลากรสามารถทำงานทดแทนกันได้ ทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็วในการให้บริการสามารถสนับสนุนงาน บริหารของโรงเรียนบ้านดงบาก ได้เป็นอย่างดี โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนางานทะเบียนและวัดผล ตามแนวคิดของ เคมมิส และแม็กแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart. 1998: 11-15, อ้างถึงใน องอาจ นัยพันธ์. 2551:301-303)

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูดำเนินงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีอะไรบ้าง
3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูดำเนินงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหา การดำเนินงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูดำเนินงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูดำเนินงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของเคมมิสและแม็คแทร์กการ์ท (Kemmis and Mc Taggart. 1988: 11 – 15, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์. 2551: 301 – 303) ประกอบด้วยการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติการ (Action) 3) การสังเกตการณ์ (Observation) 4) การสะท้อนกลับ (Reflection)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัย

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 14 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้วิจัย 1.1.2 ครูโรงเรียนบ้านดงบากทั้งหมด จำนวน 13 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 25 คน ประกอบด้วย

1.2.1 ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน

1.2.2 ตัวแทนนักเรียน 12 คน โดยการคัดเลือกมาแบบเจาะจง จากหัวหน้าห้องและรองหัวหน้าห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.2.3 ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน 12 คนโดยการคัดเลือกมาแบบเจาะจงจากผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องและรองหัวหน้าห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกการใช้เครื่องมือเป็นประเภทตามลักษณะของการดำเนินงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครื่องมือในการวางแผน ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมครู และแบบสัมภาษณ์ เพื่อปรึกษาและสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพ ปัญหางานทะเบียนและวัดผล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการพัฒนางานทะเบียนและวัดผล ได้แก่ 1) แบบบันทึกกิจกรรม 2) แบบสอบถาม 3) แบบสัมภาษณ์ 4) แบบประเมินผลการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับการเก็บข้อมูลระหว่างการประชุมเพื่อนำไปสะท้อนผลต่อไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล ได้แก่ แบบบันทึกการนิเทศติดตาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ช่วงเวลา คือ ระหว่างเดือน มิถุนายน – สิงหาคม 2558 ซึ่ง เป็นช่วงเวลาการดำเนินกิจกรรม ตามตารางของวงรอบการปฏิบัติวิจัยที่ 1 และระหว่างเดือน กันยายน – ตุลาคม 2558 ซึ่งเป็นช่วงเวลา การดำเนินกิจกรรมตามตารางของวงรอบการปฏิบัติวิจัยที่ 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ค่าร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) 3) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการงานตามระบบงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า

1.1 ด้านสภาพ จากสภาพที่โรงเรียน การจัดทำเอกสารงานทะเบียนและวัดผลใช้การจัดทำด้วยมือ การคิดผลเรียนคำนวณโดยใช้เครื่องคิดเลข จัดเก็บข้อมูลในรูปแบบแฟ้มเอกสาร การจัดทำเอกสารงานทะเบียนและวัดผลล่าช้า ไม่เป็นระบบ ไม่เป็นปัจจุบัน สืบค้นข้อมูลยาก การตัดสินใจผลการเรียนเกิดความผิดพลาด ข้อมูลไม่สามารถใช้ร่วมกันได้ ข้อมูลตรวจสอบได้ยาก ขาดการวิเคราะห์ และไม่ทันต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ

1.2 ด้านปัญหา ครุยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับงานทะเบียนและวัดผล พบปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานทะเบียนและวัดผล และพบปัญหามากในขณะนี้คือ งานขาดระบบ ขาดการจัดเก็บที่ดี ยากต่อการค้นหา การขอหลักฐานค้นหาได้ยาก และตรวจสอบข้อมูลแล้วไม่เป็นปัจจุบัน เกิดการผิดพลาดของข้อมูล เพราะการคำนวณด้วยเครื่องคิดเลขและคำนวณในกระดาษ บุคลากรดำเนินงานทะเบียนและวัดผลยังขาดทักษะในด้านเทคโนโลยีและขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล หากบุคลากรดำเนินงานทะเบียนและวัดผลมีทักษะด้านเทคโนโลยี และมีความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผลได้อย่างคล่องแคล่ว จะสามารถนำข้อมูลสารสนเทศงานทะเบียนและวัดผล มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการพัฒนางานทะเบียนและวัดผลโรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.2 การปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล

2.3 การนิเทศ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล 2 วิธีคือ 1) การนิเทศแบบกัลยาณมิตร 2) การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูดำเนินงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า มีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก การเตรียมการประชุมเชิงปฏิบัติการมีความพร้อม เอกสารประกอบการประชุมมีเนื้อหาครบระยะเวลาการประชุมเชิงปฏิบัติการมีความเหมาะสม ก่อนเข้ารับการอบรมกลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ด้านการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.31$) เมื่อเข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในงานทะเบียนและวัดผลเพิ่มมากยิ่งขึ้นจนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ครูทุกคนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการประชุมมาปฏิบัติเองได้ มีทักษะการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผลเพิ่มมากขึ้นด้วย และเปลี่ยนการจัดกระทำเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานทะเบียนและวัดผลโดยการเขียนด้วยมือเป็นการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล ข้อมูลที่จัดทำขึ้นเกิดความสะดวก สืบค้นง่ายและสามารถใช้ข้อมูลร่วมกันกับครูคนอื่นๆ ลดขั้นตอนการทำงาน พร้อมทั้งเชื่อมโยงไปยังงานอื่นได้ด้วย

3.2 การปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล ผู้ร่วมวิจัย ได้ลงมือปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผลโดยการฝึกปฏิบัติด้วยตัวเอง พบว่า เกิดความรู้และทักษะในการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล สามารถบันทึกข้อมูลได้อย่างน้อย 7 รายการ จากทั้ง 9 รายการ และนำโปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผลมาช่วยในการทำงานทะเบียนและวัดผลของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาช่วยทำงานทะเบียนและวัดผลนั้นให้สะดวก รวดเร็ว เป็นปัจจุบัน ลดภาระการเขียนข้อมูล สืบค้นได้ง่าย และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการงานทะเบียนและวัดผล

3.3 การนิเทศ ติดตาม ผลการปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล โดยการประเมินไว้ 9 รายการ โดยตั้งเกณฑ์สรุปผลการประเมิน คือ ผู้เข้ารับการนิเทศจะต้องผ่านตั้งแต่ 7 รายการขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านการประเมิน เมื่อพิจารณาผลการนิเทศ ติดตามและประเมินผล พบว่า มีครูจำนวน 10 คนผ่านเกณฑ์การประเมิน และมีครูจำนวน 3 คนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งรายการที่ไม่ผ่าน 3 รายการ คือ การบันทึกเวลาเรียน การบันทึกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบันทึกทะเบียนประวัตินักเรียน ซึ่งการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล เป็นแนวทางการพัฒนาที่ดีและมีประโยชน์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมวิจัยเป็นอย่างมากโดยเฉพาะการนิเทศแบบให้คำชี้แนะในวงรอบที่ 2 เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยและผู้นิเทศได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่มีปัญหา โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสาธิตและลงมือปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล โดยให้การนิเทศต่อเนื่องส่งผลให้การพัฒนา ในวงรอบที่ 2 ผู้ร่วมวิจัย ทุกคนสามารถปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผลได้และนำโปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผลมาใช้จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีความสะดวก รวดเร็ว ข้อมูลเป็นปัจจุบัน และสืบค้นง่าย

สรุปผลการพัฒนาศักยภาพครูด้านงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาครูด้านงานทะเบียนและวัดผลตามแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ ปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูด้านงานทะเบียนและวัดผลโรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีผู้เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่ายที่ทำให้การวิจัยดำเนินไปได้ด้วยดี มีการพัฒนาครูซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัยในการพัฒนางานทะเบียนและวัดผล ซึ่งนำผลมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามระบบงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีดังนี้

1.1 ด้านสภาพ บุคลากรด้านงานทะเบียนและวัดผลไม่เพียงพอ ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานทะเบียนและวัดผล การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับงานทะเบียนและวัดผล เช่น การบันทึกทะเบียนประวัตินักเรียน การบันทึกวิชาที่เปิดสอน การบันทึกเวลาเรียน การทำเอกสาร ปพ. ต่างๆ การรายงานการออก

ประกาศนียบัตร การบันทึกผลการเรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน การบันทึกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ใช้การจัดทำด้วยมือ ซึ่งต้องให้ครูแต่ละคนเขียนรายชื่อนักเรียนซ้ำๆ กันหลายครั้งและต้องทำเอกสารดังกล่าวอย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล การให้บริการด้านงานทะเบียนวัดผลล่าช้า

1.2 ด้านปัญหาที่พบคือ ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานทะเบียนและวัดผล การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานทะเบียนและวัดผลยังเป็นการเขียนด้วยมือ ขาดทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล การจัดทำเอกสารงานทะเบียนและวัดผล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะงานทะเบียนและวัดผลเป็นงานที่ต้องยึดความถูกต้องเป็นหลัก มีการผิดพลาดไม่ได้เพราะจะเกิดผลกระทบทางลบต่อนักเรียนทั้งในทางตรงและทางอ้อมครูไม่สามารถทำงานแทนกันได้

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูด้านงานทะเบียนและวัดผลโรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการมีความพร้อม เอกสารประกอบการประชุมมีเนื้อหาครบ ระยะเวลาการประชุมเชิงปฏิบัติการมีความเหมาะสม ก่อนเข้ารับการอบรมยังขาดความรู้ด้านการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล เมื่อเข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้ เกิดความรู้ ความเข้าใจในงานทะเบียนและวัดผลเพิ่มมากขึ้น ครูทุกคนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการประชุมมาปฏิบัติได้ และมีทักษะการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผลเพิ่มมากขึ้นด้วย และเปลี่ยนการจัดทำเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานทะเบียนและวัดผล โดยการเขียนด้วยมือเป็นการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล ข้อมูลจัดทำขึ้นเกิดความสะดวก สืบค้นง่าย และสามารถใช้อ้างอิงร่วมกันกับครูคนอื่น พร้อมทั้งเชื่อมโยงไปยังงานอื่นตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ

2.2 การปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล ผู้ร่วมวิจัยได้ปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล โดยการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง พบว่าเกิดความรู้และทักษะในการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล สามารถบันทึกข้อมูลได้อย่างน้อย 7 รายการ จากทั้งหมด 9 รายการ และนำโปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล มาช่วยในการทำงานทะเบียนและวัดผลของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาช่วยทำงานทะเบียนและวัดผลนั้นทำให้สะดวกและรวดเร็ว เป็นปัจจุบัน ลดภาระการเขียนข้อมูล สืบค้นง่ายและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการทะเบียนและวัดผล

2.3 การนิเทศ ติดตาม ผลการปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล โดยกำหนดรายการประเมินไว้ 9 รายการ โดยตั้งเกณฑ์ประเมิน คือ ผู้เข้ารับนิเทศจะต้องผ่าน 7 รายการขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านการประเมิน เมื่อพิจารณาผลการนิเทศ ติดตามและประเมินผล พบว่ามีครูจำนวน 10 คนผ่านเกณฑ์การประเมิน และมีครู 3 คนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งรายการที่ไม่ผ่าน 3 รายการ คือ การบันทึกเวลาเรียน การบันทึกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบันทึกทะเบียนประวัตินักเรียน ซึ่งการนิเทศติดตาม การปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผลเป็นแนวทางการพัฒนาที่ดีและมีประโยชน์ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมวิจัยเป็นอย่างมากโดยเฉพาะการนิเทศแบบให้คำชี้แนะในวงรอบที่ 2 เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าว เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยและ

ผู้นิเทศได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่มีปัญหา โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สาธิตและลงมือปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล โดยให้การนิเทศอย่างต่อเนื่องส่งผลให้การพัฒนาในวงรอบที่ 2 ผู้ร่วมวิจัยทุกคนสามารถปฏิบัติการการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผลได้ และนำโปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผลมาใช้จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ สะดวก และสืบค้นง่าย

3. ผลการพัฒนางานทะเบียนและวัดผลโรงเรียนบ้านดงบาก พบว่า หลังการพัฒนางานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2 โดยให้การวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งดำเนินการ 2 วงรอบ และดำเนินการพัฒนา 3 แนวทาง ประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล และการนิเทศ ติดตามผลการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผล พบว่า บุคลากรครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานทะเบียนและวัดผลเพิ่มมากขึ้น มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวัดผลได้ การจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบ การวัดและประเมินผลการเรียน มีความถูกต้อง ข้อมูลเป็นปัจจุบัน ตรวจสอบได้ ข้อมูลสืบค้นง่ายสะดวก รวดเร็ว และสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 โรงเรียนควรนำผลวิจัยเชิงปฏิบัติการ ไปใช้พัฒนาการดำเนินงานอื่นๆ ของโรงเรียน เช่น ด้านการจัดการเรียนรู้ งานการเงิน พัสดุ งานกิจการนักเรียน เพื่อพัฒนาบุคลากรครูให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.2 โรงเรียนควรนำเทคโนโลยีและโปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาบริหารจัดการงานทะเบียนและวัดผลในโรงเรียน เพื่อได้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องรวดเร็วต่อการใช้งาน
- 1.3 โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์เพื่อความรู้ความเข้าใจในการนำคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้จัดทำเอกสาร และจัดเก็บข้อมูลงานที่ตนเองรับผิดชอบ
- 1.4 ผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อจะได้เกิดการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 การพัฒนางานทะเบียนและวัดผล นอกจากใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติ การนิเทศ ติดตามและประเมินผลแล้ว ควรนำวิธีการอื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน การประชุมสัมมนา การฝึกอบรมมาใช้ในการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- เชิดชัย โภษาแสง. (2555). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนางานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านนาคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2*. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชัยศักดิ์ แสงวงศ์. (2555). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูด้านงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ลือชัย ใจเดียว. (2552). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ค.ม. เลเย:มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ศรัณยา ไครบุตร. (2552). *การส่งเสริมการใช้ระบบงานทะเบียนวัดผลและสารสนเทศโรงเรียน อากาศอำนวยศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ลัจจา สุขศรี. (2552). *การพัฒนาบุคลากรด้านการใช้โปรแกรมประกอบการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- หทัย พจนา. (2553). *การพัฒนาระบบงานทะเบียนวัดผลโรงเรียนนิคมน้ำอูนเจริญวิทยา จังหวัดสกลนคร*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2551). *การออกแบบการวิจัย : วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพและผสมผสานวิธีการ*. กรุงเทพฯ : แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัยวรรณ ชูบุญ. (2553). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนางานทะเบียนและวัดผลโรงเรียนเจริญศิลป์ศึกษา “โพธิ์คำอนุสรณ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

State and Problem of Learning Management in English for Communicative language Teaching
Approach for School under the Office of Mukdahan Primary Educational Service Area

รติกร สุวรรณไตรย์*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร**

ดร. เยาวลักษณ์ สุตะโคตร***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง ประชากร 2,276 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 330 คน จากโรงเรียน 108 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าเอฟ (F-test ชนิด One – Way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีการของ scheffe's

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง อยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย
2. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง ที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง ในประเด็นที่สำคัญประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านสื่อการเรียนรู้และ 3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

คำสำคัญ : ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร, การจัดการเรียนรู้

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองชุมพวง จังหวัดชุมพวง

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine the state and problem of learning management in English for Communicative Language Teaching Approach for school under the Office of Mukdahan Primary Educational Service Area. The sampling were 330 teachers, English teachers from 108 schools. The research instruments for collecting data utilized a rating scale questionnaire. The data were analyzed through a software program. The statistics used in analyzing data were: mean, percentage, standard deviation, F (F-test, One way ANOVA), and Pairwise differences of Means using Scheffe's method. The finding were as follows:

1. The state and problem of learning management in English for Communicative Language Teaching for school under the Office of Mukdahan Primary Educational Service Area by English teachers as whole were at a high level. In addition, The problems were at a low level
2. The current state and the problem as perceived by the English teachers related to different school size, as a whole different significantly at a .01 level.
3. The current state and the problem as perceived by the English teachers related to different working experiences, as a whole showed to different significantly at a .01 level.
4. The proposed guideline for developing the learning management in English for Communicative Language Teaching Approach for School under the Office of Mukdahan Primary Educational Service Area consisted of three aspects : 1) learning management 2) learning media 3) learning assessment

Keywords : English for Communicative Language Teaching Approach

ภูมิหลัง

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับประชาคมโลก เพื่อเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมตลอดจนความรู้ในด้านต่างๆ ดังนั้นการพัฒนาประเทศจึงต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพทางด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของประชาชนทุกระดับชั้น โดยเฉพาะการจัดการทางด้านการศึกษาของชาติที่ได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาทักษะต่างๆ ทางด้าน การใช้ภาษาอังกฤษ อาทิเช่น การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ซึ่งมีการจัดการทางด้านหลักสูตรการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ปฐมวัยที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พุทธศักราช 2555-2559 เพื่อรองรับนโยบายการเตรียมประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 1)

ด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน : Spirit of ASEAN โดยคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมและมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โรงเรียนที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อาเซียน มีทั้งหมดจำนวน 68 แห่ง โดยแบ่งเป็นโรงเรียน 3 รูปแบบ คือ 1) โรงเรียน Sister School จำนวน 30 แห่ง 2) โรงเรียน Buffer School จำนวน 24 แห่ง 3) ASEAN Focus School

จำนวน 14 แห่ง ทั้งนี้มีโรงเรียนในเครือข่าย มากกว่า 500 แห่ง โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวขณะนี้กำลังดำเนินการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน และจัดกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและผลการดำเนินงานที่ผ่านโรงเรียนได้จัดกิจกรรมหลากหลาย เช่น การเรียนรู้ผ่านสื่ออุปกรณ์ รูปภาพ วีดิทัศน์ นิทรรศการ การจัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อ ICT (Information Communication Technology) ซึ่งกิจกรรมที่กล่าวมาเป็นการออกแบบ และจัดประสบการณ์ให้โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนและโรงเรียนเครือข่ายได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้ประสบการณ์ตรงและมีกิจกรรมค่ายสร้างสรรค์ที่เน้นการสร้างความรู้ความตระหนักเองประชาคมอาเซียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 1-2)

ปัจจุบันโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้เผชิญกับสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อการรองรับสู่การเป็นประชาคมอาเซียน จากข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2558 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557ระดับประเทศ กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ต่ำกว่าทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงสนใจและต้องการสำรวจสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และมีความต้องการแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ว่าอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาวิจัยใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับประชาคมอาเซียนและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาศักยภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ และสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ในสังคมอาเซียนและเวทีโลกต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดปัญหาการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับใด
2. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. แนวทางที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นอย่างไร

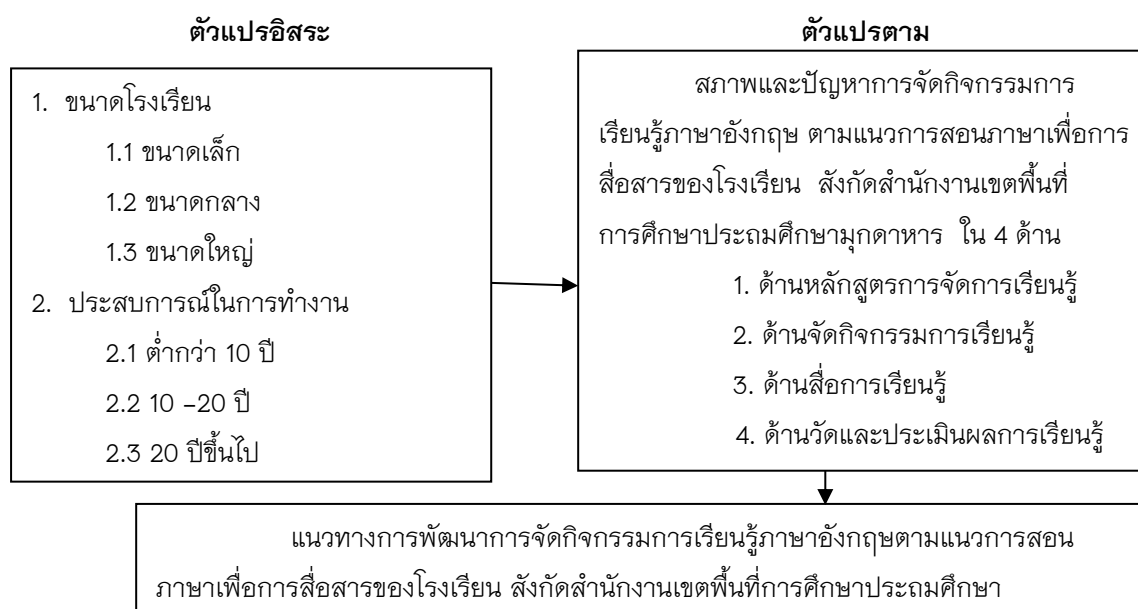
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดปัญหาการวิจัยไว้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการจัดการเรียนรู้อังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับใด
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการจัดการเรียนรู้อังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการจัดการเรียนรู้อังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการจัดการเรียนรู้อังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา สภาพและปัญหาการจัดการจัดการเรียนรู้อังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จากขอบข่ายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 35) จากกรอบแนวคิดของ จีรภรณ์ สว่างพลกรัง (2551, หน้า 4) ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการวิจัยนี้ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตอบแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้อย่างครอบคลุม ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2558 จำนวน ครูผู้สอน จำนวน 2,276 คน จาก 246 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2558 จำนวน 330 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคร็จซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (วารุ เพ็งสวัสดิ์. 2548 : 205-206) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์การปฏิบัติงาน ที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติหน้าที่อยู่ เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามกรอบแนวคิด 4 ด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์และขออนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร แล้วนำแบบสอบถามส่งโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับและสอบถามคืน 330 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนวณด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) 2 ค่าเฉลี่ย (Mean) 3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้

2. ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านสื่อการเรียนรู้มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ในประเด็นที่สำคัญประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร อยู่ในระดับมาก และปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย พบประเด็นการนำมามากมายดังนี้

1.1 สภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์สูตรสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศสอดคล้องกับมาตรฐานเรียนรู้ที่เน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่เน้นรูปแบบการสอน วิธีการสอน และทักษะการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร ใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ส่งเสริมกระบวนการการเรียนรู้ที่ จัดการเรียนรู้ที่เน้นขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายและตัวชี้วัดของหลักสูตร สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร มีการวัดและการประเมินผลผู้เรียนที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีราภรณ์ สวางพลกรัง (2551,บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ครูมีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากครูไม่มีอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจีราภรณ์ ขสว่างพลกรัง (2551,บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ครูมีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ปานกลาง 1 ด้านการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนด้านสื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลางและไม่สอดคล้องกับจิตติยา เรือนนระการ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อหาแนวทางพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 31 คน และครูภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คน ในปีการศึกษา 2550 โรงเรียนคอนตาลวิทยา จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนั้นคือ 1) ครูต้องมีการวางแผนการเตรียมการสอนที่เน้นกระบวนการอย่างชัดเจนเพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง สำหรับการประเมินแผนจัดการเรียนรู้ พบว่า แผนจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร อยู่ในระดับ ดี สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังฝึกปฏิบัติจริงสูงกว่าก่อนฝึกปฏิบัติจริงที่ระดับนัยสำคัญ .05 และนักเรียนมีคะแนนประเมินทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังฝึกปฏิบัติจริงสูงกว่าคะแนนประเมินทักษะภาษาอังกฤษก่อนฝึกปฏิบัติจริง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 2) นักเรียนและครูภาษาอังกฤษต้องฝึกการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับชาวต่างชาติ ในสถานการณ์จริง 3) นักเรียนและครูภาษาอังกฤษต้องการสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น มัลติมีเดีย ที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพในชั้นเรียน เพิ่มขีดความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ 4) นักเรียนและครูภาษาอังกฤษต้องการเพิ่มขีดความสามารถและเพิ่มโอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน ผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริงเป็นยุทธศาสตร์ ที่ดีช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรชาวต่างชาติช่วยสอนในโรงเรียนและสามารถปรับใช้หรือถ่ายโอนยุทธศาสตร์ ไปใช้กับโรงเรียนอื่นในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาอื่น

2. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการจัดการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกัน พบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 สภาพการจัดการเรียนรู้สภาพการจัดการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันโดยโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพด้านหลักสูตรสูงกว่าขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีงบประมาณเพียงพอครูสอนไม่ตรงตามรายวิชาที่จบ และมีครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิพร จารุ่งวงนิชสกุล (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่องพฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษของครูต้นแบบ ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษและหลักปฏิบัติงานของครูต้นแบบ ผลการวิจัยพบว่า ครูจัดทำกำหนดการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาไว้ล่วงหน้า มีการเตรียมความพร้อมผู้เรียน ด้วยกิจกรรมที่เร้าความสนใจแฉ่งจุดประสงค์และทบทวนความรู้เดิม มีลำดับขั้นตอนการสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ใช้เทคนิคการสอนที่น่าสนใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ใช้สื่อเหมาะสมช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในระยะอันสั้น ครูมีความศรัทธาในวิชาชีพและมีความสุขกับการสอนภาษาอังกฤษ

2.2 ปัญหาการจัดการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยรวมมีความแตกต่างกัน

2.3 ปัญหาการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน โดยรวมโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีความคิดเห็น สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีงบประมาณเพียงพอและมีครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอกทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ ครูขาดการบูรณาการทั้งทางด้านทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผู้เรียนขาดการฝึกประสบการณ์ในด้านต่างๆ ขาดการฝึกในสถานการณ์จริง ขาดการจัดการเรียนรู้ที่ด้วยกิจกรรมมีความหมาย ครูขาดความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนและครูไม่มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิพร จารุ่งวงนิชสกุล (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่องพฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษของครูต้นแบบ ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษและหลักปฏิบัติงานของครูต้นแบบ ผลการวิจัยพบว่า ครูจัดทำกำหนดการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาไว้ล่วงหน้า มีการเตรียมความพร้อมผู้เรียน ด้วยกิจกรรมที่เร้าความสนใจแฉ่งจุดประสงค์และทบทวนความรู้เดิม มีลำดับขั้นตอนการสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ใช้เทคนิคการสอนที่น่าสนใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ใช้สื่อเหมาะสมช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในระยะอันสั้น ครูมีความศรัทธาในวิชาชีพและมีความสุขกับการสอนภาษาอังกฤษ

3. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการจัดการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่มีประสบการณ์ มีความแตกต่างกัน พบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

3.1 สภาพการจัดการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่มีประสบการณ์ มีความแตกต่างกัน โดยผู้มีประสบการณ์สูงกว่า มีความคิดเห็นโดยรวมสูงกว่าผู้มีประสบการณ์ ต่ำกว่า 10 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ

สมมติฐานของการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของกรมวิชาการ (2546, หน้า 10) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินผล การเรียนรู้ทางเลือกใหม่โดยสนับสนุนสถาบันการศึกษาให้ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการสาคิตความรู้และ ทักษะต่างๆ ของผู้เรียนโดยส่งเสริมให้ประเมินผลการปฏิบัติ (Performance Assessment) และประเมินตามสภาพ จริง (Authentic Assessment) ทั้งนี้เนื่องมาจากครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนมากกว่าสามารถปรับกระบวนการ วัตและประเมินผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยยึดหลักการวัดและการประเมินผลที่เน้นการปฏิบัติ การประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์

3.2 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของ โรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่มีประสบการณ์มีความแตกต่างกัน โดยรวมต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปีมีความคิดเห็นโดยรวม ต่ำกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากครูผู้สอนขาดความมั่นใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ครูขาดความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมที่ทำทำให้ผู้เรียนได้ฝึก ปฏิบัติตามสถานการณ์จริง ครูขาดความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรเรียนที่เหมาะสมกับท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ วิศิษฐ์ เกษมทรัพย์ (2548, หน้า 84-86) ที่กล่าวว่า หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย หลักสูตรมี เนื้อหามากเกินไป เนื้อหาไม่น่าสนใจ ครูขาดประสบการณ์ในการสอนใหม่ๆ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการให้ความรู้และสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้เพื่อให้เกิดความพร้อมที่ จะพัฒนาหลักสูตรต่อไปโดยสอดคล้องกับจิราภรณ์ สว่างพลกรัง (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ครูมีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ปานกลาง 1 ด้าน การใช้หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนด้านสื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยขอเสนอ แนวปฏิบัติดังนี้

1.1 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากมาก ไปน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนรู้และ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ได้มาตรฐานเดียวกัน

1.2 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยรวม ต่างกันโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ควรได้รับการแก้ไข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร ให้ความสำคัญ ในการจัดหาสื่อ ที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและเหมาะสม

1.3 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมสูงกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ 10-20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป ควรได้รับการแก้ไขโดยจัดอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ด้านสื่อการเรียนรู้และหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับความรู้ในการเลือกสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องและจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ดังนั้นหากมีการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ น่าจะทำให้เห็นสภาพและปัญหาในภาพรวมในเขตอื่นๆ ชัดเจนขึ้น

2.2 ควรศึกษาพฤติกรรมของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.3 ควรศึกษาเรื่องความพึงพอใจของครูต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.4 ควรมีการวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านทักษะการสื่อสาร.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สาระภาษาต่างประเทศ.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.),

_____. (2546). เอกสารการจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.),

_____. (2544).หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์,

_____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.

Mehdi, A. Riazi. (2006). Is Communicative Language Teaching Practical in the Expanding Circle? A Case Study of the Teachers of Shiraz High Schools and Institutes.

Journal of Language and Learning, 4, 144.

RHN Egu, Ememe. (2009) . Problems in The Use Of English As A Medium Of Classroom Instructions. Journal of Technology and Education in Nigeria, 14, 1-2.

Tabatbaei, Omid. (2012). An Investigation into the Problems of Teaching and Learning English in the Isfahan Province High School,Iran. ACADEMY PUBLISHER Manufactured in Finland. Journal of Teaching and Reasearch , 3(1),102-111.

**การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชาด
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2**
**The Development of Students' Basic Moral at Ban Nongchat School
Under the Office of SakonNakhon Primary Education Service Area 2**

อภิวัชร ศิริจันทร์*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย โพไพล**

ดร.ชรินดา พิมพ์บุตร***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด 2) หาแนวทางการดำเนินงานพัฒนาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด และ 3) ติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติ ขั้นการสังเกตและขั้นการสะท้อนผล กลุ่มเป้าหมายมี 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ร่วมวิจัย 11 คน ได้แก่ผู้วิจัย ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำนวน 9 คน 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 135 คน ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 98 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 30 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกเว้นผู้อำนวยการและครู จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน แบบสอบถามพฤติกรรมนักเรียน แบบประเมินโครงการ แบบบันทึกการสังเกต และแบบบันทึกการประชุม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด จากการศึกษาปรากฏผล ดังนี้

1.1 สภาพด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด จากการสังเกต และสอบถาม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมปฏิบัติด้านคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับพอใช้ มีนักเรียนบางส่วนประพฤติตนไม่เหมาะสม

1.2 ปัญหาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด จากการสังเกต และสอบถาม พบว่า นักเรียนขาดคุณธรรม จริยธรรมขั้นพื้นฐาน

2. แนวทางพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด วงรอบที่ 1 มีทั้งหมด 4 แนวทาง คือ 1) การเข้าค่ายคุณธรรม 2) การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม 3) การพบพระพบธรรม 4) การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานในชีวิตประจำวัน วงรอบที่ 2 มีแนวทางพัฒนา คือ 1) การพบพระพบธรรม 2) การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานในชีวิตประจำวัน

3. ผลการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด ก่อนดำเนินการพัฒนามีระดับการปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) และหลังดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 พบว่า

คำสำคัญ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม, การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน, คุณธรรมพื้นฐาน

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านปลวกชาดโสภานวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

พฤติกรรมปฏิบัติของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นทุกด้าน โดยมีระดับผลการปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) จึงดำเนินการพัฒนาต่อไปในวงรอบที่ 2 เพื่อให้ได้ผลการปฏิบัติด้านคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยใช้แนวทางการพบพระพบธรรม และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานในชีวิตประจำวัน พบว่าพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นทุกด้าน โดยมีระดับผลการปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$)

ABSTRACT

The purposes of this study aimed to 1) investigate the current conditions and problems of students' basic moral development, 2) find out guidelines for students' basic moral development, 3) follow up and evaluate the students' basic moral development project of BanNongchat School Under the Office of SakonNakhon Primary Education Service Area 2. The research employed a four stage-participatory action research process of planning, action, observation and reflection. The target group consisted of the research group comprising: 1) Co-researcher consisted of a researcher, a school administrator, and 9 teachers, 2) informants consisted of 98 student of Key Stage 1 and 2 and 30 parents of Key Stage 1 and 2 and 7 Basic Education School Committee in the academic year 2015. The instruments used were the behaviour assessment form, the observation form, the project assessment form and minutes of meeting. Statistics utilized included percentage, mean, and standard deviation.

The results shown that:

1. The effects of the investigation of the current conditions and problems of students' basic moral development shown that:

1.1 The current conditions of students' basic moral development could be concluded that most students did not obtain reading behaviors; and paid no attention to learning. They had extravagant behaviors in form of spending their money on useless candies. They did not like to clean their classroom because they knew nothing about their roles.

1.2 The problems of students' basic moral development project of BanNongchat School were to lack of basic moral ethics.

2. The guidelines for developing students' basic moral project of BanNongchat School were composed of: 1) School Moral Camp 2) Integrating Moral and Ethics into Teaching 3) Meeting with Monks and Recognizing the Dhamma and 4) Promoting Basic Moral Development in Everyday Life through Moral Training Project. In the second spiral, 1) Meeting with Monks and Recognizing the Dhamma and 2) Promoting Basic Moral Development in Everyday Life through Moral Training Project.

3. The basic moral development of students project of BanNongchat School revealed that after the development, Before the implementation of the Basic Moral Strategies, the students reported their behaviours at a medium level ($\bar{X} = 3.45$). And after the first spiral development found that Student behavior has improved in all aspects. The average level of performance at a high level ($\bar{X} = 4.12$). Further developments in the second spiral, the performance at a highest. The guidelines, 1) Meeting with Monks

and Recognizing the Dhamma and 2) Promoting Basic Moral Development in Everyday Life through Moral Training Project. Found that Student behavior has improved in all aspects. The average level of performance at a high level ($\bar{X}=4.51$).

Keywords : Participatory Action Research, Development of moral basic, Moral basis.

ภูมิหลัง

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสามานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงความร่วมมือขอสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข โดยคุณธรรมพื้นฐานประกอบด้วย 1) ชยัน 2) ประหยัด 3) ซื่อสัตย์ 4) มีวินัย 5) สุภาพ 6) สะอาด 7) สามัคคี และ 8) มีน้ำใจ กระบวนการพัฒนาดังกล่าว จะสำเร็จได้ต้องเชื่อมโยงความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำกันอย่างจริงจัง ต่อเนื่องของ 3 สถาบันหลักในการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา ที่เรียกว่า “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) เพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการศึกษาที่ใช้คุณธรรมนำความรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 7) จากการเห็นความสำคัญในเรื่องคุณธรรมดังกล่าว กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2546 : 87) ได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสามานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน 7 ลักษณะ ได้แก่ มีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ รู้รักสามัคคี พึ่งพาอาศัย เกื้อกูลกัน มีจารีตประเพณีดีงาม รักภูมิใจในชาติและท้องถิ่น โดยมีขบวนการเสริมสร้าง คือ สอดแทรกในระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอน และมุ่งเน้นการใช้กระบวนการสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมุติ การฝึกปฏิบัติ การประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของครู และการอบรมสั่งสอน

โรงเรียนบ้านหนองซาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดสอนสองระดับการศึกษา คือ ระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา ในปี 2558 มีจำนวนนักเรียนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา 28 คน ระดับประถมศึกษา 98 คน รวม 126 คน จัดเป็นห้องเรียนระดับก่อนประถมศึกษา 2 ห้องเรียน ระดับประถมศึกษา 6 ห้องเรียน รวม 8 ห้องเรียน มีข้าราชการครูทั้งสิ้น 10 คน จากการ ศึกษาและสังเกตสภาพคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองซาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 ในระดับประถมศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 1-6 และจากรายงานการประชุมวิชาการประจำเดือน พฤศจิกายน 2557 (รายงานการประชุมโรงเรียนบ้านหนองซาด ครั้งที่ 2/2557) พบว่า นักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 4-6 บางส่วนประพฤติตนไม่เหมาะสม ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน แต่งกายไม่สะอาดและไม่เรียบร้อย ขาดระเบียบวินัยในตนเอง ไม่ประหยัดในการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินต่างๆ มีการทะเลาะวิวาทรังแกกัน มีพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่สนใจการเรียน ชอบหลบเลี่ยงงานที่ครูมอบหมาย มีการเอาวัดเอาเปรียบคนอื่นและยังมีนักเรียนบางส่วนหลบไปเล่นเกมคอมพิวเตอร์หลังจากเลิกเรียน ทำให้ขาดความรับผิดชอบในการเรียน การงานและหน้าที่

จากแนวคิดและผลของการศึกษาสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ซึ่งมีภารกิจหลักเกี่ยวกับการส่งเสริม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน จึงมีความสนใจจะพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองซาดให้ดีขึ้นจึงได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดปัญหาการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการดำเนินงานพัฒนาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีแนวทางอะไรบ้าง
3. ผลการดำเนินงานพัฒนาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร

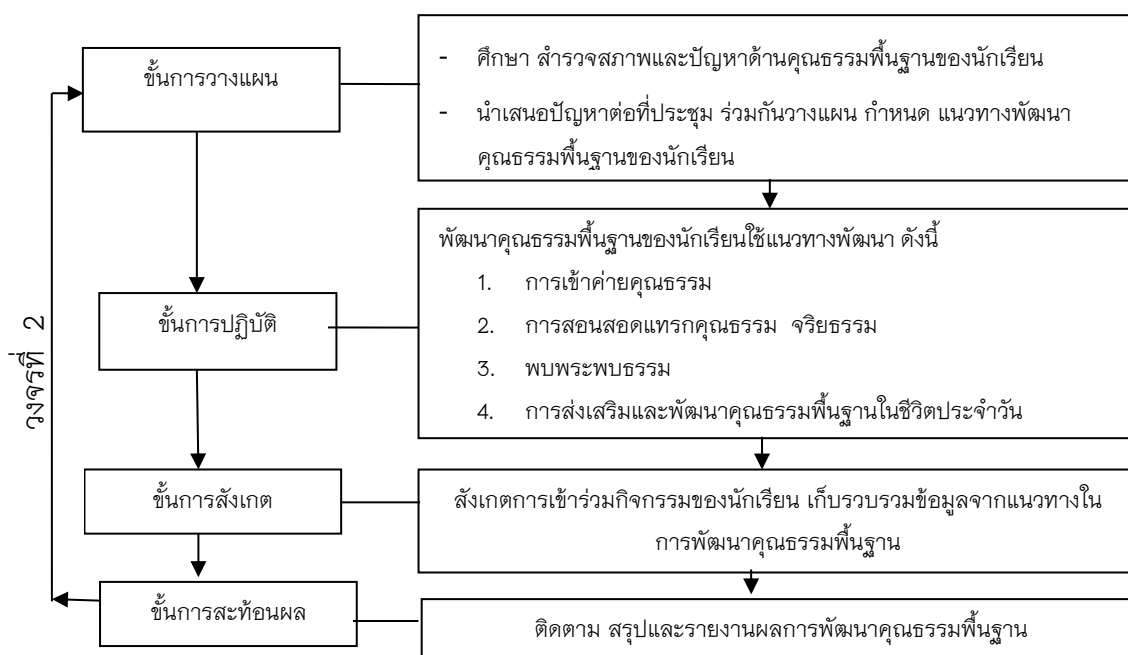
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานพัฒนาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(Participatory Action Research : PAR)จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายของการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน 9 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 98 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงจากนักเรียนทั้งหมด ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 30 คน แยกเป็นระดับชั้นละ 5 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกเว้นผู้บริหารและครู จำนวน 7 คน
3. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ประกอบด้วย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 68 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียน เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่าแบบ 5 ตัวเลือก เพื่อประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองขาด ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งเลือกตอบอย่างเสรีตามโครงสร้างเนื้อหาการประเมินด้านคุณธรรมพื้นฐานทั้ง 8 ประการ
2. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน มีส่วนประกอบ 2 ส่วน ดังนี้
 - 2.1 ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 2.2 ส่วนที่ 2 ประเด็นการสอบถามเพื่อให้นักเรียนตอบตามสภาพจริงของนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมพื้นฐานในชีวิตประจำวัน
3. แบบบันทึกการสังเกต เป็นแบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ทั้ง 8 ประการ ใช้บันทึก สิ่งที่พบเห็นขณะที่สังเกต นำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข
4. แบบบันทึกการประชุม เป็นแบบบันทึกการประชุมผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยใช้ในการบันทึกข้อตกลง ข้อสังเกต ผลการวิพากษ์วิจารณ์ และผลการปฏิบัติงานในระหว่างดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน และแจ้งให้คณะครูในโรงเรียนทราบเกี่ยวกับโครงการวิจัย รวมทั้งขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย
2. ประชุมคณะครู ชี้แจงเหตุผลและความเข้าใจในการดำเนินงาน
3. ส่งแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนให้ครูประจำชั้น ดำเนินการสำรวจสภาพและปัญหาด้านพฤติกรรมคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ในโรงเรียนก่อนดำเนินงาน
4. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียน บันทึกผลจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ตามแบบสังเกตและแบบประเมิน
5. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ในระยะก่อนดำเนินงานพัฒนามาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยทางด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน เพื่อวางแผนการพัฒนานำข้อมูลจากการสำรวจด้านคุณธรรม

พื้นฐาน ในระยะก่อนดำเนินการพัฒนามาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลด้านคุณธรรมพื้นฐานกับผลหลังจากการดำเนินการ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ครั้งนี้ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพและปัญหาการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

1.1 สภาพคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน จากการสังเกตและสอบถามพบว่านักเรียน มีพฤติกรรม การปฏิบัติด้านคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับพอใช้ มีนักเรียนบางส่วนประพฤติตนไม่เหมาะสม เช่น หนีเรียน ทะเลาะวิวาท ไม่ส่งงานครู เป็นต้น

1.2 ปัญหาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนที่พบ นักเรียนขาดคุณธรรม จริยธรรมขั้นพื้นฐาน ทั้ง 8 ประการ จากผลการศึกษาสภาพและปัญหาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ลง ความเห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีพฤติกรรม การปฏิบัติเป็นที่น่าพอใจแล้ว แต่นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐานยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จึงได้ระดมความคิดเห็นร่วมกัน กำหนดแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และให้นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถเข้าร่วมได้ด้วย เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ไปพร้อมกันด้วย

2. แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชาด มีทั้งหมด 4 แนวทาง ดังนี้

2.1 การเข้าค่ายคุณธรรม คือ การนำนักเรียนเข้ารับการอบรมและ ปฏิบัติธรรมที่วัดบ้านหนอง ชาด โดยนำนักเรียนเข้าค่ายคุณธรรมใช้เวลา 2 วัน 1 คืน ตามขอบเขตเนื้อหาการฝึกอบรม

2.2 การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นหลักคุณธรรม พื้นฐานทั้ง 8 ประการ เข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นหลัก

2.3 การพบพระพบธรรม คือ การนำนักเรียนไปฟังเทศน์ ฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนา และ วันธรรมสวนะ ระหว่างดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน

2.4 การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานในชีวิตประจำวัน โดยใช้ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรม อบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนหน้าเสาธงตอนเช้า กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในวันสุด สัปดาห์และกิจกรรมออมทรัพย์ของนักเรียนทุกวัน

3. ผลการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชาด สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทุกคน ได้รับการพัฒนาด้าน คุณธรรมพื้นฐาน สะท้อนผลตามแนวทางที่ใช้ในการพัฒนา ดังนี้

3.1 การเข้าค่ายคุณธรรม นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจและให้ความสนใจร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี ปฏิบัติกิจกรรมตามที่วิทยากรมอบหมาย เชื่อฟังคำสั่งสอนมีความรู้ความเข้าใจคุณธรรมพื้นฐานและปฏิบัติตนเป็นคนดีตามคุณธรรมพื้นฐานทั้ง 8 ประการได้ นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมพัฒนาขึ้นทุกด้าน สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

3.2 การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ประพฤติตนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น คือ พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนด้านความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นทุกด้าน

3.3 การพบพระพบธรรม นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา และสามารถปฏิบัติได้ นักเรียนได้เรียนรู้จากพระสงฆ์ในการประพฤติตนที่ถูกต้องตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่ประพฤติตนเป็นคนดี กิริยามารยาทดี พุดจาสุภาพเรียบร้อย ตั้งใจทำงานที่ครูมอบหมายเป็นอย่างดี และเสร็จทันเวลา การทะเลาะวิวาทลดลงอย่างเห็นได้ชัด มีความขยัน รู้จักประหยัดอดออม มีความซื่อสัตย์สุจริต รักษาระเบียบวินัย สุภาพอ่อนน้อม รักความสะอาด

3.4 การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานในชีวิต ประจำวันโดยใช้ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนหน้าเสาธง กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในวันสุดสัปดาห์ และกิจกรรมออมทรัพย์นักเรียน ทั้ง 3 กิจกรรมนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมาก มีระเบียบวินัย สุภาพเรียบร้อย ขยันตั้งใจเรียน ทำงานและปฏิบัติหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี สามารถปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคมได้ สะท้อนให้เห็นว่าแนวทางส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมพื้นฐาน ทั้ง 8 ประการ อยู่ในระดับดีเป็นที่น่าพอใจ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองซาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และอาศัยหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ Mc Taggart มาประยุกต์ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน

1.1 สภาพด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน จากการสังเกตและสอบถาม พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมปฏิบัติด้านคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับพอใช้ มีนักเรียนบางส่วนประพฤติตนไม่เหมาะสม เช่น หนีเรียน ทะเลาะวิวาท ไม่ส่งงานครู แต่งกายไม่สะอาดเรียบร้อย ขาดระเบียบวินัย ไม่ประหยัดในการใช้จ่ายเงิน สิ่งของและทรัพยากรต่างๆ ของส่วนรวม มีการทะเลาะวิวาทรังแกกัน มีพฤติกรรมก้าวร้าว พุดจาไม่สุภาพ ไม่มีน้ำใจเอื้ออาทรกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกกาญจน์ ศรีสำราญ (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนหนองแสงประชาสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน พบว่า นักเรียนไม่ชอบทำงานที่ได้รับมอบหมาย ขาดความรับผิดชอบในการทำงาน นักเรียนนำเงินที่ได้มาซื้อขนมจนหมดไม่มีเหลือไว้เก็บ และบางคนยืมเงินเพื่อนเพื่อนำมาซื้อขนมอีก มีหลายครั้งที่นักเรียนไปทำกิจกรรมที่กลางสนาม แล้วเก็บสิ่งของหรือเงินได้มักจะยึดเอาเป็นของตนเอง หรือของกลุ่มโดยไม่นำไปแจ้งต่อครูเวรเพื่อประกาศหาเจ้าของมารับคืน นักเรียนหลายคนที่ไม่แต่งกายด้วยชุดนักเรียนอยู่ใน

สภาพไม่เรียบร้อย เช่นเอาเสื้อออกนอกกางเกง ไม่ชอบเข้าแถวรับอาหาร บางคนมาโรงเรียนไม่ทันเวลา นักเรียนบางคนชอบพูดล้อเลียน ไม่รู้จักให้เกียรติและเคารพในสิทธิของผู้อื่น เมื่อนักเรียนได้ยื่นสัญญาเตือนทำความเข้าใจแล้ว นักเรียนไม่กระตือรือร้น

1.2 ปัญหาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนที่พบ นักเรียนขาดคุณธรรม จริยธรรมขั้นพื้นฐาน ทั้ง 8 ประการ จากผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ในระยะก่อนดำเนินการพัฒนา พบว่า พฤติกรรมนักเรียนโดยรวมทุกด้าน มีระดับการประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อแยกพิจารณา พบว่าพฤติกรรมการปฏิบัติด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีการปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีระดับการปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการศึกษา ปัญหาพฤติกรรมการปฏิบัติด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ลงความเห็นเห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีพฤติกรรมการปฏิบัติดีเป็นที่น่าพอใจแล้ว จึงยังไม่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข แต่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐานยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จึงได้ระดมความคิดเห็นร่วมกัน ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถเข้าร่วมได้ด้วย เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ไปพร้อมกันด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกกาญจน์ ศรีสำราญ (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนหนองแสงประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าปัญหาด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน พบว่า นักเรียนขาดความรับผิดชอบในการทำงาน นักเรียนนำเงินที่ได้มาซื้อขนมจนหมดไม่มีเหลือไว้เก็บ และบางคนยืมเงินเพื่อนเพื่อนำมาซื้อขนมอีก มีหลายครั้งที่นักเรียนไปทำกิจกรรมที่กลางสนาม แล้วเก็บสิ่งของหรือเงินได้มักจะยึดเอาเป็นของตนเอง หรือของกลุ่มโดยไม่นำไปแจ้งต่อครูเวรเพื่อประกาศหาเจ้าของมารับคืน นักเรียนหลายคนแต่งกายด้วยชุดนักเรียนอยู่ในสภาพไม่เรียบร้อย

2. แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โดยใช้แนวทางการพัฒนา มีทั้งหมด 4 แนวทาง ดังนี้ 1) การเข้าค่ายคุณธรรม คือ การนำนักเรียนเข้ารับการอบรมและ ปฏิบัติธรรมที่วัดบ้านหนองขาด โดยนำนักเรียนเข้าค่ายคุณธรรมใช้เวลา 2 วัน 1 คืน ตามขอบเขตเนื้อหาการฝึกอบรม 2) การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นหลักคุณธรรมพื้นฐานทั้ง 8 ประการ เข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นหลัก 3) การพบพระพบธรรม คือ การนำนักเรียนไปถวายเพล ฟังเทศน์ ฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนา และวันธรรมสวนะ ระหว่างดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน และ 4) การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานในชีวิตประจำวัน โดยใช้ 3 กิจกรรม คือ 4.1) กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนหน้าเสาธงตอนเช้า 4.2) กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในวันสุดสัปดาห์ และ 4.3) กิจกรรมออมทรัพย์ของนักเรียนทุกวัน สอดคล้องกับการวิจัยของประภาส ละระคี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดตาไถ่ การวางแผนและกระบวนการปฏิบัติการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู การศึกษาดูงานโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ และการประชุมคณะครูทั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ 1) ชั่งวางแผนพัฒนา 2) ชั่งดำเนินการพัฒนา 3) ชั่งสังเกตการณ์ 4) ชั่งสะท้อนผลการพัฒนา กิจกรรมหลักที่ใช้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน 3 กิจกรรม คือ 1) การฝึกอบรมประกอบด้วย กิจกรรมเข้าค่ายอบรม

พัฒนาจิต กิจกรรมอบรมคุณธรรมวันสุดท้าย 2) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในรายวิชา กิจกรรมการอบรมหน้าเสาธง กิจกรรมการนั่งสมาธิก่อนเรียน 3) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม ประกอบด้วย กิจกรรมคุ้มทำความสะอาด กิจกรรมการเดินแถวกลับบ้าน กิจกรรมพี่ช่วยน้อง กิจกรรมคนดีศรีโรงเรียน กิจกรรมออมทรัพย์วันละบาท

3. การติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน

จากการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้แนวทางในการพัฒนา 4 แนวทาง ประกอบด้วย แนวทางเข้าค่ายคุณธรรม แนวทางการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม แนวทางพบพระพบธรรม และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานในชีวิตประจำวัน โดยใช้ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนหน้าเสาธงตอนเช้า กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในวันสุดท้าย และกิจกรรมออมทรัพย์ของนักเรียน ซึ่งได้วางระบบติดตามผลการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โดยการใช้แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน เพื่อติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนพบว่า

3.1 แนวทางการเข้าค่ายคุณธรรม พบว่า การใช้แนวทางเข้าค่ายอบรมคุณธรรม ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และยังช่วยปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการต่อนักเรียน สามารถนำไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับการวิจัยของ รัชณี ยมศรีเคน (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย พบว่า แนวทางการเข้าค่ายพุทธบุตร นักเรียนมีการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นผู้มีระเบียบวินัยปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของพระพุทธศาสนา มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวทีกู้จักประหยัดและมีความภูมิใจในความเป็นไทย

3.2 แนวทางพบพระพบธรรม คือ การนำนักเรียนไปฟังเทศน์ ฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนาและวันธรรมสวนะระหว่างการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา สามารถปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้ดี ได้ฝึกปฏิบัติตามต่อพระสงฆ์ ได้เรียนรู้จากพระสงฆ์ในการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ทำให้นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 22-23) ได้ทำวิจัยเพื่อประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ทุกกิจกรรมของโรงเรียน มีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนทั้งสิ้น เช่น โครงการพบพระชำระใจ

3.3 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานในชีวิตประจำวัน โดยใช้ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนหน้าเสาธงตอนเช้า กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในวันสุดท้าย และกิจกรรมออมทรัพย์ของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและยังช่วยปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการแก่นักเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากสอดคล้องกับการวิจัยของสุวิทย์ พลวงค์ (2550 : 1-2) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนโพนทองวิทยายน พบว่า แนวทางการประชุมอบรมประจำสัปดาห์ทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี การอบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักในระเบียบวินัย การตรงต่อเวลาและปรับพฤติกรรมตนเองให้ดีขึ้น

3.4 ผลการประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโดยครูประจำชั้นก่อนการพัฒนา พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน ภายหลังจากดำเนินการพัฒนา พบว่า พฤติกรรมนักเรียนโดยรวมทุกด้านพัฒนาขึ้น โดยมีระดับการปฏิบัติเฉลี่ยโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี ความมีน้ำใจ มีระดับการปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความมีวินัย มีระดับการปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับ สามารถนำรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ไปใช้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนได้โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และนำขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาปรับใช้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

1.2 การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน เป็นวิธีการที่มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โดยดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด แนวทางที่นำเสนอเป็นเพียงส่วนหนึ่งในแนวทางหลายๆ แนวทาง ซึ่งแนวทางทุกแนวทางมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนให้ดีขึ้นมาก

1.3 แนวทางพบพระพบธรรม โรงเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมโดยใช้ช่วงเวลาระหว่างเข้าพรรษาของทุกปี เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่พระสงฆ์อยู่จำพรรษาที่วัด หรืออาจนิมนต์พระสงฆ์มาเทศน์อบรมสั่งสอนที่โรงเรียนก็ได้

1.4 การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน เป็นการนำวิธีการแนวทางที่ได้ปฏิบัติตามสภาพจริงตามบริบทของสถานศึกษา โรงเรียนสามารถนำวิธีการนี้ไปทดลองใช้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านอื่นๆ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ในด้านที่มีผลการประเมินน้อยกว่าด้านอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน แก่นักเรียนในระดับอื่นๆ เช่น ก่อนระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่วัยเด็ก

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาจากการใช้แนวทางพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

วิชาการ, กรม. กองวิจัยการศึกษา. (2546). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะที่นำไปสู่ความสามัคคีและเอื้ออาทรต่อกัน : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :

กองวิจัยการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

ศึกษาธิการ, กระทรวง.(2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สภาการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการ.(2550). รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม

จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.(2545). การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับประเมินคุณภาพการบริหารจัดการ

เขตพื้นที่การศึกษา.กรุงเทพฯ: ธารอักษร.

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

The Development of Learning Resources at Kaeng Nonk Kham Prachasan School
under the Office of Mukdahan Primary Educational Service Area

เจนจิรา อุปัญญา*

รองศาสตราจารย์ดร.ชนินทร์ วะสินนท์**

ดร.เยาวลักษณ์ สุตะโคตร***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 2) หาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 3) ติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม b 4 ขั้นตอนหลักคือขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติการ ขั้นการสังเกตการณ์ ขั้นการสะท้อนกลับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบด้วยผู้วิจัยและคณะครูโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 14 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและแบบประเมินผลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์พบว่า

1.1 สภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า มีสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพราะมีศูนย์การเรียนรู้ที่ครบทุกกลุ่มสาระและยังมีห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องดนตรี เป็นต้น โรงเรียนมีนโยบายแผนการดำเนินงานและโครงการในการจัดแหล่งเรียนรู้ แต่แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนยังไม่มีคุณภาพ และยังไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง สถิติการใช้บริการแหล่งเรียนยังน้อย ผู้เรียนไม่มีโอกาสใช้อย่างทั่วถึง

1.2 จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า

1.2.1 ด้านการพัฒนา โรงเรียนขาดการนิเทศและติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.2.2 ด้านงบประมาณและวัสดุครุภัณฑ์ งบประมาณที่จัดสรรให้กับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียนยังน้อย ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

1.2.3 ด้านบุคลากรและการให้บริการบุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาในการให้บริการ ยังขาดการสนับสนุนเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตามงานที่รับผิดชอบ

1.2.4 ด้านอาคารสถานที่ห้องดนตรียังมีสถานที่ที่ไม่เหมาะสมในการฝึกปฏิบัติ

2. ผลการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์

คำสำคัญ : การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

* ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ สรุปได้ว่า ผู้ร่วมวิจัย ทั้ง 13 คน มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแนวทางที่จะพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบให้มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น

3. การนิเทศติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยการให้คำปรึกษา คำแนะนำ ทำให้ครูผู้ร่วมวิจัยเกิดแนวคิดในการจัดแหล่งเรียนรู้และแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สามารถจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ การนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการณ์ให้บริการแหล่งเรียนรู้ มีมนุษยสัมพันธ์ดีขึ้น เต็มใจให้บริการ แหล่งเรียนรู้มีความสะอาด ปลอดภัย มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากตามความต้องการ ความสนใจและความถนัด จนก่อให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) investigate current states and problems of developing school learning resources, 2) find out guidelines to develop the school learning resources, and 3) monitor the results in developing the school learning resources of Kaeng Non Kham Prachasan School under the Office of Mukdahan Primary Educational Service Area using participatory action research with 4 main stages : planning, action, observation and reflection. Research participants were composed of the researcher, teachers of Kaeng Non Kham Prachasan School under the Office of Mukdahan Primary Educational Service Area in the first semester of academic year 2012, a total of 14 respondents. Research instruments used in the study were a form of interview, a form of observation and a questionnaire. Statistics used in data analysis were percentage, mean and standard deviation.

Research results were as follows:

1. The states and problems of the learning resources development at Kaeng Non Kham Prachasan School revealed that:

1.1 The conditions of learning at the school revealed that they were conducive to learning because there were learning resources for every learning substance together with a library, nursing room, computer room, science room, and music room etc. The school has a policy, a plan and a project in the setting up more learning centers. However, the existing learning resources in the school were less in quality. The activities conducted were not diverse and continual. The statistics on the use of the said learning resources were still low and not covered.

1.2 The study of the problems regarding the development of the learning resources in the school indicated that:

1.2.1 On development, the school faced a lack of supervision and monitoring of the effects of the development of learning resources with system and continuity.

1.2.2 On budget and materials, the budget allocated to the various learning resources was low. It did not cover the development of all of the learning resources.

1.2.3 On personnel and services The personnel in charge carried a heavy working load. They had no time to spare for services. In addition, they lacked support on knowledge and experience enhancement in the jobs they were responsible for.

1.2.4 On the building and physical plant, the music room was situated in the unsuitable location in case of practice.

2. The effects of development based on the learning resources at the school through a workshop could be concluded that the 13 co-researchers gained knowledge, understanding on the learning resource development as well as guidelines to develop the existing learning resources in charge to be developed up to the better level.

3. The coaching supervision on the learning resource development in the school using counseling, advice made the co-researchers obtain ideas on the implementation of the learning resources in developing the existing learning resources and be able to change their behaviors in giving service as well as a better human relationship. The learning resources were clean, safe with the atmosphere conducive to learning. The learners could learn through the search for knowledge by themselves based on their own interests and expertise. This led the learners toward the characteristics of learning person.

Keywords : The Development of Learning Resources.

ภูมิหลัง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็น สำหรับดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ยังได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทย พลโลก คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ ทั้งนี้ การที่จะดำเนินการให้บรรลุตามเจตนารมณ์ดังกล่าวนี้ ต้องอาศัยการจัดห้องเรียนแห่งความสุข (ชนัท ธาตุทอง. 2552 : 3 - 4)

จากการศึกษาข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งหนองน้ำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหารพบว่า โรงเรียนยังขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนไม่มีแนวปฏิบัติหรือแนวทางการดำเนินการเรื่องแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน โรงเรียนเน้นการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการใหญ่ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ครุยังขาดความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้และไม่ทราบว่าจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไร เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จึงไม่ได้ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย อาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระดับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และให้สถานศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้ ผู้ปกครองชุมชน และสังคมว่าโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีคุณลักษณะ เป็นที่ยอมรับของสังคมด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เพื่อพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้เพียงพอและมี ประสิทธิภาพนักเรียนได้เรียนรู้โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองตามความต้องการ ความสนใจและ ความถนัด จนก่อให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และนำผลการศึกษาที่ได้เสนอหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมสนับสนุนหรือปรับปรุงแก้ไขวิธีการใช้และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำ ประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาของการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เป็นอย่างไร
3. ผลของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เป็นอย่างไร

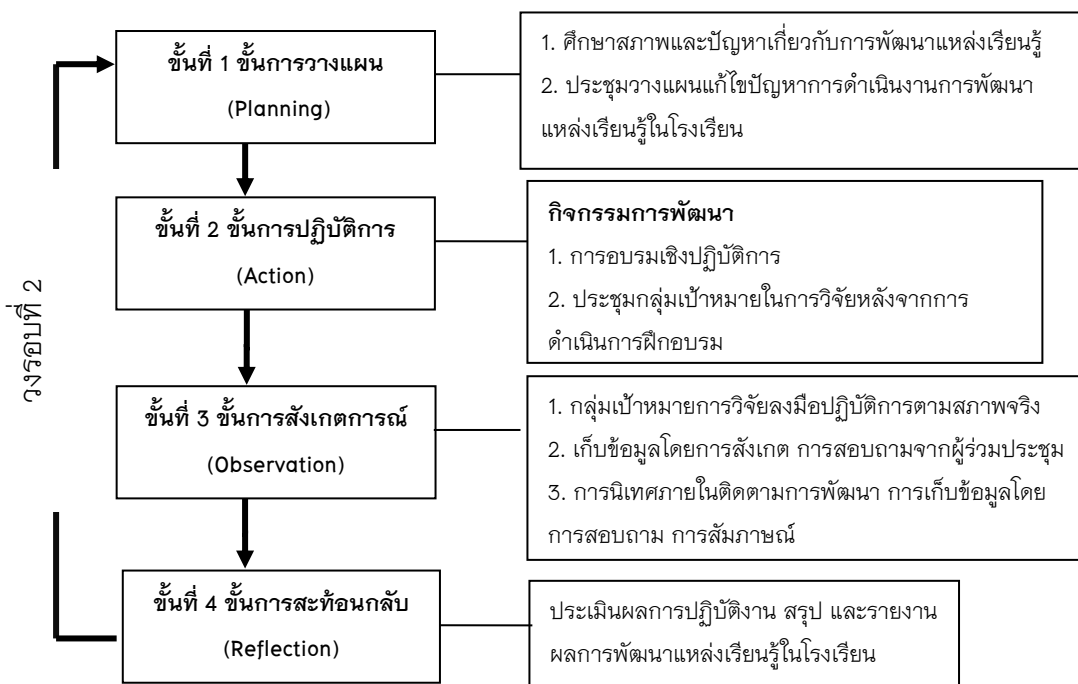
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ตามแนวคิดของ Kemmis และ Mc Taggart (Kemmis and Taggart.1998; อ้างถึงใน งามอาจ นัยพัฒน์. 2551 : 301 – 303) ได้ทำการสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการทำงานระหว่างผู้วิจัยกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมาย และวิธีการได้มา ดังนี้

1. ลักษณะของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย แบ่งเป็น

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 14 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้วิจัย คือ ครูสายผู้สอนโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ปีการศึกษา 2555 ที่สนใจทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร จำนวน 1 คน

1.1.2 ผู้ร่วมวิจัย คือ กลุ่มครูสายผู้สอน โรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร จำนวน 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview) การสร้างแบบสัมภาษณ์สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- 1.1 ศึกษารูปแบบการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารและคำลาที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 กำหนดขอบข่ายและสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมข้อมูลสิ่งที่ต้องการ
- 1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

- 1.4 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญ
2. แบบสอบถามความคิดเห็นในการดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
3. แบบประเมินผลการดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
4. แบบสอบถามการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
2. การสัมภาษณ์โดยการสัมภาษณ์บุคคล
3. การประชุมครูโรงเรียนแก้งไทรคำประชาสรรค์ โดยกำหนดหัวข้อของการประชุม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งไทรคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร โดยใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับคณะครูที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นที่ 2 ขั้นการปฏิบัติการ (Action) ขั้นที่ 3 ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นที่ 4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection) ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1. จากการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งไทรคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผลการศึกษาเป็นดังนี้

1.1 สภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพราะมีศูนย์การเรียนรู้ที่ครบทุกกลุ่มสาระและยังมีห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องดนตรี เป็นต้น โรงเรียนมีนโยบายแผนการดำเนินงานและโครงการในการจัดแหล่งเรียนรู้ แต่แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนยังไม่มีคุณภาพ และยังไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง สถิติการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนยังน้อย ผู้เรียนไม่มีโอกาสใช้อย่างทั่วถึง

1.2 จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโพนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า การวิเคราะห์เอกสาร แผนปฏิบัติการของโรงเรียน การสัมภาษณ์และการประชุมคณะครูในโรงเรียน เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโพนคำประชาสรรค์ สามารถสรุปได้ประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.2.1 ด้านการพัฒนา โรงเรียนขาดการนิเทศและติดตามการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.2.2 ด้านงบประมาณและวัสดุครุภัณฑ์ งบประมาณที่จัดสรรให้กับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียนยังน้อย ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

1.2.3 ด้านบุคลากรและการให้บริการบุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการให้บริการ ยังขาดการสนับสนุนเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตามงานที่รับผิดชอบ

1.2.4 ด้านอาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้ ห้องดนตรียังมีสถานที่ที่ยังไม่เหมาะสมในการฝึกปฏิบัติ

2. ผลการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโพนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ สรุปได้ว่า ผู้ร่วมวิจัยทั้ง 13 คน มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแนวทางที่จะพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบให้มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น

3. การนิเทศติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยการให้คำปรึกษา คำแนะนำ ทำให้ครูผู้ร่วมวิจัยเกิดแนวคิดในการจัดแหล่งเรียนรู้และแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สามารถจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ การนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการให้บริการแหล่งเรียนรู้ มีมนุษยสัมพันธ์ดีขึ้น เต็มใจให้บริการ แหล่งเรียนรู้มีความสะอาด ปลอดภัย มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากตามความต้องการ ความสนใจและความถนัด จนก่อให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโพนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เป็นการประยุกต์ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยผู้วิจัยได้นำเอาหลักการและขั้นตอนตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโพนคำประชาสรรค์ โดยดำเนินการตามขั้นตอน PAOR คือ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติการ (Action) ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection) ซึ่งนำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในการจัดแหล่งเรียนรู้ มีนโยบายแผนการดำเนินงาน และโครงการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แต่ยังคงขาดการนิเทศและติดตามการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง แหล่งเรียนรู้ในภาพรวมมีสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัยในการศึกษาหาความรู้ แต่ยังมีห้องดนตรียังมีสถานที่ที่ยังไม่เหมาะสมในการฝึกปฏิบัติ ซึ่งงบประมาณที่จัดสรรให้กับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียนยังน้อย ไม่เพียงพอต่อการ

พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ครูที่รับผิดชอบมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการให้บริการและยังขาดการสนับสนุน
 เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตามงานที่รับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธ วงษ์ปัญญา (2548 :
 บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอโกสุมพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามหาสารคามเขต 1 พบว่า สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอโกสุมพิสัย
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 ด้านวิชาการมีการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาคิดเป็น
 ร้อยละ 98.56 ปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน มีระดับ
 ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการ ด้านวิชาการ ความต้องการ
 ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมากเรียง
 ตามลำดับคือด้านวิชาการด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการ

2. แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 คือ

การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ส่งผล
 ให้ครูที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้มีความรู้ในด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแนวทางในการจัดแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้
 เพราะการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาแหล่ง
 เรียนรู้และทำให้ผู้ที่เข้าร่วมรับการอบรมเชิงปฏิบัติการได้ทั้งความรู้และทักษะในการดำเนินงานการพัฒนาแหล่ง
 เรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของพันเลิศ ครอบงุม (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง
 พัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนบ้านท่าศิลา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยโสธรเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับ
 ชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านห้วยม่วง อำเภอหนองบัวแดง โดยใช้กล
 ยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและการนิเทศติดตาม ด้านการพัฒนาความร่วมมือ ด้านแหล่ง
 เรียนรู้ ด้านบุคคล พบว่า ชุมชนและโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และให้การร่วมมือเป็นอย่างดีใน
 การจัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคคลและการพัฒนาความร่วมมือ ด้านอาคารสถานที่
 และวัสดุอุปกรณ์ทุกฝ่ายมีความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ทั้งการวางแผน การมีส่วนร่วมในการเสนอ
 ความคิดเห็นการร่วมกัน ประเมินผลการปฏิบัติการ ติดตามและการรับผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับ
 ชุมชน โดยความร่วมมือของชุมชน ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการใช้อาคารสถานที่ได้อย่างเต็มที่

3. ผลที่ได้จากการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

จากการนำความรู้การพัฒนาตนเองจากการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นำไปสู่การ
 ปฏิบัติตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนในช่วงเดือนกันยายน – พฤศจิกายน 2555 พบว่า

3.1 จากการดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
 ทำให้ครูที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้มีผลการปรับเปลี่ยนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์
 ทั้งการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการศึกษาหาความรู้ ผู้เข้าใช้บริการมีความพึงพอใจในการให้บริการของครู
 ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและผู้เข้าใช้บริการ ซึ่งดูได้จากผลการประเมินหลังจากการดำเนินงาน
 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแต่ละแห่ง ผลการประเมิน พบว่า การให้คะแนนในแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งอยู่ใน
 ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ สายทอง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 โรงเรียนนางรองพิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า สภาพแหล่งเรียนรู้โรงเรียนนางรองพิทยาคม
 ตามกรอบการศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านการจัดกระบวนการ
 เรียนรู้และกิจกรรม พบว่า การบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน ไม่มีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์แผนงาน

โครงการต่างๆ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ทรัพยากร สารนิเทศยังไม่เพียงพอต่อการให้บริการ ยังไม่มีการจัดระบบหมวดหมู่ทันสมัย ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมยังไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนยังไม่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าอย่างหลากหลาย หลังจากที่ได้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา โดยการประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และนิเทศติดตาม คณะผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าตามกรอบการศึกษา พบว่าการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านมีการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าการบริหารจัดการมีระบบการบริหารที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของห้องสมุดทั่วไป ทรัพยากรสารนิเทศมีการดำเนินการให้เพียงพอต่อการบริการและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน การจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมมีการดำเนินการอย่างหลากหลาย และสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 จำนวนผู้เข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้ จากผลการดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์ พบว่า สถิติการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในแต่ละแห่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นดัง ตาราง 38 เปรียบเทียบสถิติการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้ และผลจากการสัมภาษณ์ครูที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ในการเข้าใช้บริการของนักเรียนและผู้รับบริการ พบว่า ชิดวร วังวงศ์ (สัมภาษณ์ : 2555) จากการดำเนินการทำวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ได้ร่วมในการทำวิจัย จึงได้นำแนวคิดมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งตอนนี้นักเรียนให้ความสนใจและอยากเข้ามาศึกษาหาความรู้เพิ่มมากขึ้น และ รสาก้านสันเทียะ (สัมภาษณ์ : 2555) จากการดำเนินการทำวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดได้มีการพัฒนา จากการยืม – คืนหนังสือแบบเรียน ตอนนี้ห้องสมุดได้เปลี่ยนเป็นการยืมคืนโดยใช้บาร์โค้ด มีการบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ สืบค้นข้อมูล การยืม – คืนทางคอมพิวเตอร์ และมีการจัดกิจกรรมตอบปัญหาสารานุกรมไทยชิงรางวัล กิจกรรมสุดยอดนักอ่านประจำเดือน ซึ่งนักเรียนให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น

สรุปผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า จากการดำเนินการทำวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้ร่วมวิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ มีการจัดกิจกรรมเสริมในแต่ละแหล่งเรียน ซึ่งนักเรียนมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้นส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสนใจเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

3.3 จากการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์ หลังจากที่ครูผู้รับผิดชอบดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบเสร็จแล้ว ทางผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นในการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแต่ละแห่ง พบว่า ผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแต่ละแห่งมีระดับความพึงพอใจในการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก จากเหตุผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสำอาง นามบัณฑิต (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านโพธิ์ตาก อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านโพธิ์ตาก ประสบปัญหา คือ ครู อาจารย์ ขาดความตระหนักและไม่เห็นคุณค่าของการใช้แหล่งเรียนรู้ หลังดำเนินการพัฒนาทำให้เกิดความรักและภาคภูมิใจ มีส่วนร่วมในการพัฒนาให้เป็นระบบ การได้รับข้อมูล จากการศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนในส่วนที่พบปัญหาหรืออุปสรรค โดยการจัดอบรมตามโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการแนวทางพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา และโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และได้ดำเนินการนิเทศ ติดตามผลที่ผู้วิจัยและคณะครูได้ปฏิบัติมาแล้ว จะเป็นแนวทางที่ทำให้คณะครูที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ได้รับความรู้ความเข้าใจ มีทักษะกระบวนการตามขั้นตอนเป็นผลให้นักเรียน

มีความพึงพอใจ ได้รับความรู้จากแหล่งเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเหมาะที่จะนำมาพัฒนาสถานศึกษา เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม
- 1.2 โรงเรียนควรจัดให้มีการนิเทศภายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน อย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยเหลือบุคลากรในการปฏิบัติงาน
- 1.3 ครูควรมีความตระหนักในการให้บริการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก่ผู้สนใจจะศึกษาหาความรู้ และควรดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบให้คงสภาพดีพร้อมใช้งานตลอดเวลา
- 1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 โรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้พัฒนางานด้านอื่นๆ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน เป็นต้น
- 2.2 ควรมีการจัดทำวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนางานในเรื่องต่างๆ
- 2.3 นำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานในโรงเรียนอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน.(2544). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____.(2548). *แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____.(2542). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2551). *การออกแบบการวิจัย : วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม จักรสิทธิ์ และคณะ.(2545). *ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา*. กรุงเทพฯ : ทัศน์ของการพิมพ์.
- Baxter, Bruce E.(2004). “The Experience of Internet-based Online Master of Divinity EducationOf Students in the Wesleyan Tradition,” *Dissertation Abstracts International*.65(05) : 1685–A ; November.
- Keefe, David D. (2003). “A case Study of the Integration of a Video Learning Center atElementary School,”*Dissertation Abstracts International*. 64 (05) : 1613 – A ; November.
- Kemmis,S.(1988). and Mc Taggart. *The Action Reseach Planner*.3 ed Victory:Deakin University Prees.
- Nieland, Joni Jean. (1999). “Developing a School Widness Area into a Self – Guided, Interpretive, Outdoor Learning Center,” *Dissertation Abstracts International*. 37(01) : 47 – Mai ; February.

การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด
องค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
Development of the Child Caretakers on the Academic Affairs Management and Learning
Activity Application Based on the Curriculum at the Child Development Center
under Phang Khwang Sub-district, Mueang District, Sakon Nakhon

วิจิตรตา พันธอน*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย โพธิ์ไธ**

ดร.วีรเทพ เนียมหัตถ์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาของครูผู้ดูแลเด็กการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 13 คน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบ ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติการ ขั้นตอนการสังเกตการณ์ ขั้นตอนการสะท้อนกลับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าครูผู้ดูแลเด็กมีสภาพการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามความรู้ ความเข้าใจ ในรูปแบบเดิมที่เคยจัดทำ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ยังจัดได้ไม่หลากหลายและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไม่ค่อยมีจุดมุ่งหมายและไม่มีรูปแบบที่ได้มาตรฐานตามหลักสูตร และเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้ไม่ครอบคลุมกับจุดประสงค์การเรียนรู้และยังไม่มีการบินที่กหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การใช้สื่อและนวัตกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังอยู่ในระดับน้อยและการประเมินพัฒนาการเด็กยังไม่เป็นปัจจุบันการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ทั้ง 10 ด้าน ยังจัดได้ไม่ครอบคลุม

1.2 ปัญหาในการบริหารงานวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ทั้ง 10 ด้าน ยังครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ทั้ง 10 ด้าน และยังจัดได้ไม่ครอบคลุม ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ทำให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ได้มาตรฐาน การจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ไม่ถูกต้องตามขั้นตอน การวัดผลและประเมินผลไม่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับ

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร, ครูผู้ดูแลเด็ก

* ครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านป่าผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1

พัฒนาการของเด็ก ไม่มีทักษะในการผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ไม่ได้มาตรฐาน

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี 2 แนวทาง คือ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การนิเทศติดตาม และ 3) นิเทศแบบให้คำชี้แนะ

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการบริหารงานวิชาการและจัดกิจกรรมตามหลักสูตรในระดับมากและได้รับการช่วยเหลือ แนะนำ การให้คำปรึกษาในการจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ การผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพิ่มขึ้น

ABSTRACT

This study aimed at 1) investigating states and problems of the child caretakers on the academic affairs management and learning activity application based on the curriculum at the Child Development Centers under Phang Khwang Sub-district Administration Organization, Mueang District, Sakon Nakhon, 2) finding out guidelines on the child caretakers' potential development on the academic affairs management and the application of learning activity, 3) monitoring effects of the child caretakers' competence development in managing the academic affairs and applying the learning activities. The research group included 13 child caretakers. The 2-spiral action research was employed. Each spiral comprised: planning, action, observation and reflection. Tools used were composed of a form of observation, a form of interview, a questionnaire and a form of evaluation. Percentage, mean and standard deviation were utilized to analyze data.

The findings were as follows:

1. The states and problems on the educational management at the Child Development Centers were:

1.1 The states of the management of the academic affairs and learning activity application according to the curriculum at the Child Development Centers revealed that the child caretakers obtained

the states of the academic affairs management and application of learning activity based on the curriculum, knowledge, understanding in the existing model. The application of learning activity based on the curriculum was conducted but it was not diverse. The application of the learning activity was done without objectives and without a standardized model based on the curriculum. In addition, the writing of lesson plans did not cover the objectives set and without a report after learning activities. The use of media and innovations in learning activities was at the low level. The evaluation of the development was not up-to-date.

1.2 The problems in managing the academic affairs and applying learning activities based on the curriculum in the Child Development Centers indicated that the child caretakers encountered a lack of knowledge, correct understanding concerning the academic affairs management and learning activity application based on the curriculum making the application of curriculum under standard. The making of plan on experience was not clear according to the steps. The measurement and evaluation were not diverse and not consistent with child development. They lacked skills in producing learning media/innovations to be standardized.

2. The guidelines in developing the child caretakers' competency on the academic affairs management and learning activity application based on the curriculum at the Child Development Centers comprised: 1) a workshop, 2) monitoring supervision and coaching supervision.

3. The effects of the child caretakers' potentiality development on the academic affairs management and learning activity application based on the curriculum indicated that the child caretakers gained knowledge, understanding and skills at the high level. They were provided with advice, counseling on the application of the preschool education, learning management, production of learning media and innovations, environment management both inside and outside the Child Development Centers conducive to learning affecting the child caretakers to gain better knowledge, understanding and skills in managing the preschool education.

Keywords : Academic Affairs Management and Learning Activity, child caretakers.

ภูมิหลัง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ที่ส่วนราชการต่างๆ ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ กรมการพัฒนาชุมชน ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกระทรวงศึกษาธิการ และที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 18 และมาตรา 4 แต่ก็ยังมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ในบุคลากร ในการบริหารจัดการ ในวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ในอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ในการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนรวมถึงการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบภารกิจดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมาตรฐานสามารถให้บริการตอบสนองของชุมชนในการจัดการศึกษา

แก่เด็กปฐมวัย อายุ 2-5 ขวบ อย่างทั่วถึงและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ตามอำนาจหน้าที่และเจตนารมณ์ของรัฐบาล (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553, หน้า 1-2)

องค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ ทั้งหมด 5 ศูนย์ โดยเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน จำนวน 3 ศูนย์ และจัดตั้งขึ้นเองจำนวน 2 ศูนย์ ในปีการศึกษา 2555 มีครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 13 คน จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย อายุระหว่าง 2-5 ปี จากแผนพัฒนาการศึกษา (พุทธศักราช 2555-2557) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง ทำให้ทราบสภาพการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของครูผู้ดูแลเด็ก พบว่าครูผู้ดูแลเด็กยังขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมและการดำเนินงานวิชาการที่เป็นระบบ อีกทั้งครูไม่ได้รับการนิเทศ การฝึกอบรมที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงทำให้ครูผู้ดูแลเด็กไม่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนางานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องได้รับการพัฒนาในการบริหารงานวิชาการ (แผนพัฒนาการศึกษา พุทธศักราช 2555-2557, องค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง, 2555, หน้า 10)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง ตำแหน่งนักบริหารการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้เด็กปฐมวัย ได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คำถามการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาของครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร มีที่แนวทางและอะไรบ้าง
3. ผลของการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

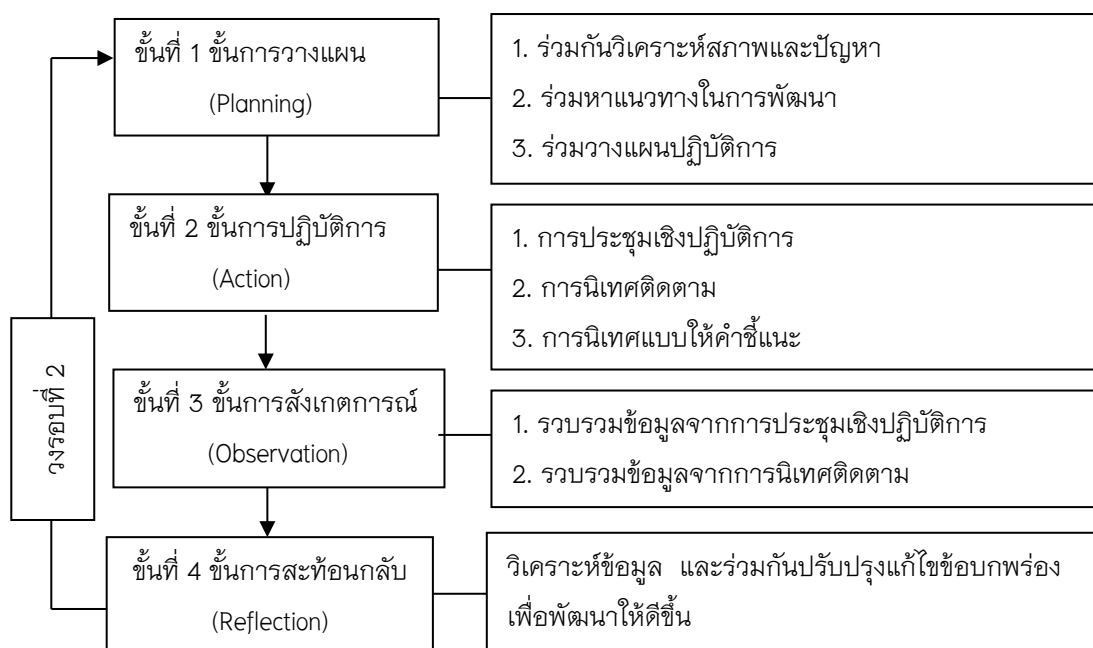
การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร

3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้างว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้างว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหาร งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้างว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการตามวิธีการวิจัยตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีหน้าที่ร่วมกันพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้างว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 14 คน ประกอบด้วย

2. ผู้ร่วมวิจัย คือ ครูผู้ดูแลเด็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 13 คน ได้แก่

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีหน้าที่ในการให้ข้อมูลประกอบที่เป็นประโยชน์เพื่อสะท้อนผลการดำเนินการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มีดังนี้

1. ประเภทของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 4 ประเภท ประกอบด้วย
 - 1.1 แบบทดสอบก่อน-หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 1 ฉบับ
 - 1.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ
 - 1.3 แบบสังเกตพฤติกรรม จำนวน 1 ฉบับ
 - 1.4 แบบนิเทศการบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหาร งานวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอเมือง จังหวัด สกลนคร ระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน 2558 และใช้แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบนิเทศ การบริหารงานวิชาการเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติดังกล่าว

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ครั้งนี้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพและปัญหาของครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า

1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครพบว่า การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตร ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรฐาน ขั้นพัฒนา) โดยผู้ดูแลเด็กส่วนหนึ่งไม่มีทักษะด้านการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีประสิทธิภาพ เท่าที่ควร

1.2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนครพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ทำให้การดำเนินการการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ได้มาตรฐาน การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่ถูกต้องตามขั้นตอน การวัดผลและประเมินผลไม่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ไม่มีทักษะในการผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ไม่ได้มาตรฐาน

2. แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร มี 2 แนวทาง คือ

1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การนิเทศติดตาม และนิเทศแบบให้คำชี้แนะ รายละเอียด ดังนี้

2.1 ประชุมเชิงปฏิบัติการโดยการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาการจัดการศึกษาด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดทำสื่อการเรียนรู้เพื่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ 2 วัน โดยมีวิทยากรคือ นางศศิธร แก้วเสถียร ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านพังช้างเหนือ 909 กรป.กลาง อุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.2 การนิเทศติดตามและนิเทศแบบให้คำชี้แนะ โดยดำเนินการภายหลังจากเสร็จสิ้นการอบรมเชิงปฏิบัติการแล้ว เมื่อผู้ร่วมวิจัยกลับไปปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การนิเทศติดตามและนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ดำเนินการโดยผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร โดยการประเมินการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยของกลุ่มเป้าหมาย คนละ 1 แผน โดยนางศศิธร แก้วเสถียร ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านพังช้างเหนือ 909 กรป.กลางอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย และผู้วิจัย

3. การติดตามผลการพัฒนาการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร พบว่า

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการพบว่าครูผู้ดูแลเด็ก มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดทำหลักสูตร การจัดประสบการณ์/กิจกรรมประจำวัน การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ การผลิตสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การนิเทศการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน โภชนาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียน) และการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

3.2 การนิเทศติดตามและนิเทศแบบให้คำชี้แนะ พบว่าการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ เสนอแนะการให้คำปรึกษาในการจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพิ่มขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากรูปผลการวิจัย สามารถนำอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร พบว่า การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรฐานขั้นพัฒนา) โดยผู้ดูแลเด็กส่วนหนึ่งไม่มีทักษะด้านการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สืบเนื่องมาจากครูผู้ดูแลเด็กบางคนไม่ได้จบการศึกษาปฐมวัยมาโดยตรงจึงจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่ได้ มาตรฐานเท่าที่ควร ทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ไม่หลากหลาย การเขียนแผนและใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยังไม่ถูกต้องตามขั้นตอนสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและกระบวนการ/วิธีการพัฒนาบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ พบว่าเนื่องจากกาที่ได้มาของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีขีดจำกัดภายใต้นโยบายของท้องถิ่น “ครอบครัวเข้มแข็ง ท้องถิ่นเข้มแข็ง” ทำให้บุคลากรไม่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ การพัฒนาการให้ความรู้บุคลากรไม่เป็นลักษณะองค์รวม ขาดกระบวนการคัดสรรตัวแทนเข้าอบรม บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดแผนการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก รวมถึงการขาดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมภายในบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากการสำรวจสภาพปัญหาการสร้างควมตระหนักโดยใช้เทคนิคการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) โดยมีกิจกรรมสอดแทรกในการพัฒนา คือ การจัดการความรู้ (KM) การใช้สุนทรียสนทนา (Dialogue) สุนทรียสาธก (Appreciative Inquiry) รวมทั้งการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) 2) ผลการพัฒนาบุคลากร ผู้วิจัยมีความรู้ ความเข้าใจในการทำแผนพัฒนาโรงเรียน จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การนิเทศแบบคลินิก การทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ร่วมวิจัยมีค่านิยมและเจตคติที่ดีทำให้เกิดการพัฒนา การสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถใช้การวัดผลประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการสอนและการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นใน 3 ระดับ ระดับบุคคล ระดับกลุ่มและระดับองค์กรโดยการบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระบบมากขึ้นเกิดการพัฒนาประกันคุณภาพมีแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นรูปธรรมและมีมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้น

2. ปัญหาการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ทำให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ได้มาตรฐาน การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่ถูกต้องตามขั้นตอน การวัดผลและประเมินผลไม่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ไม่มีทักษะในการผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ไม่ได้ มาตรฐาน ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากครูผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง ส่วนมากจะปฏิบัติงานจัดการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมานาน ทำให้ติดตามวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ๆ ไม่ทัน และยังพบว่า ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย จิตวิทยา พัฒนาการเด็ก หลักและวิธีการเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ การบันทึกผลหลังการจัดการประสบการณ์ และวิธีประเมินพัฒนาการเด็กในแต่ละกิจกรรม ซึ่งส่งผลให้การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยไม่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดแผนการสอนและการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก รวมถึงการขาดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมภายในบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากการสำรวจสภาพปัญหาการสร้างความรู้ความตระหนักโดยใช้เทคนิคการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) โดยมีกิจกรรมสอดแทรกในการพัฒนา คือ การจัดการความรู้ (KM) การใช้สุนทรียสนทนา(Dialogue) สุนทรียสาธก (Appreciative Inquiry) รวมทั้งการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) 2) ผลการพัฒนาบุคลากร ผู้วิจัยมีความรู้ ความเข้าใจในการทำแผนพัฒนาโรงเรียน จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การนิเทศแบบคลินิก การทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ร่วมวิจัยมีค่านิยมและเจตคติที่ดีทำให้เกิดการพัฒนา การสอนและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถใช้การวัดผลประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการสอนและการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นใน 3 ระดับ ระดับบุคคล ระดับกลุ่มและระดับองค์กรโดยการบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระบบมากขึ้นเกิดการพัฒนาระบบประกันคุณภาพมีแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นรูปธรรมและมีมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้น

3 แนวทางการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล พบว่า การพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้วยแนวทางในการพัฒนาประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตามและนิเทศแบบให้คำชี้แนะ โดยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาบรรยายให้ความรู้กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยและการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยมากขึ้น สามารถเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา จินดาศรี (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองอ้อม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาสรุปได้ว่าการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองอ้อม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน ทำให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมการศึกษาได้

4. การติดตามผลการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล โดยใช้แนวทางการพัฒนา คือ 1) ประชุมเชิงปฏิบัติการพบว่าครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการตกแต่งอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และการบริหารจัดการความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านวิชาการ มีทักษะในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ และการจัดทำสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ที่สนองต่อกิจกรรมตามหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 2) การนิเทศติดตาม พบว่าการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ เสนอแนะ การให้คำปรึกษาในการจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ การผลิตสื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพิ่มขึ้น ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ได้ดำเนินการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก ด้วยแนวทางการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตามและการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในพัฒนาบุคลากรที่ได้ผลมากและเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการจึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาโดยใช้แนวทางอบรมเชิงปฏิบัติการ ถ้าจะให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการติดตามผลว่าได้นำความรู้ความเข้าใจและทักษะที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการไปใช้ปรับปรุงและพัฒนางานการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรให้มีการเปลี่ยนแปลงให้มากขึ้นหรือไม่ หรือมีปัญหาที่ต้องได้รับการช่วยเหลือและแก้ไข วิธีในการติดตามผลมีหลายวิธี เช่น การนิเทศภายใน การสัมภาษณ์ การให้คำปรึกษา เป็นต้น

1.2 การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย การบริหาร งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน เพราะจะได้นำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการพัฒนาไปใช้จริงอย่างต่อเนื่อง

1.3 ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดสรรงบประมาณในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองเป็นการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาปฐมวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

1.4 การพัฒนาบุคลากรโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในทางปฏิบัติจริง ควรมีการยืดหยุ่นไปตามสภาพแวดล้อม และสถานการณ์จึงก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรโดยการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่เป็นการบูรณาการผ่านการเล่นจึงควรจะศึกษาการจัดการประสบการณ์ระดับปฐมวัยแบบบูรณาการ

2.2 ควรศึกษากระบวนการบริหารจัดการศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อ ผลิตเครื่องมือวัดผล และประเมินผลให้ตรงตามวัตถุประสงค์

2.4 ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาบุคลากร ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย โดยใช้รูปแบบหรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน การสัมมนา การวิจัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). คู่มือแนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กองร้อยอาสาสมัครกษัตริย์ดินแดน. (2547). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น.

. (2550). คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ: สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น.

. (2553). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น.

อัญชลี ศรีเพชร. (2552). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตเทศบาลเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

Spirito, Joseph Peter. (2003, June). The Principal Instructional Leadership Behavior in Middle School in California and The Impact of Implementation on Academic Achievement. Dissertation Abstracts International, 51(12), 3986–A.

Satone, Sandra McCurdy. (2001, July). The Child Care Teacher's Role in Providing Reading Reading-related Literacy Experiences for Four-year-old Children. Dissertation Abstracts International, 63(01), 78–A.

การพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้อำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

A Development of Nursery Teacher Potential on Producing and Using Instructional Media
in Child Development Centers under Tambon Akatumnuay Municipal District,
Akatumnuay, Sakon Nakhon

เกตสุดา อุณาพรหม*
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชชัย โพธิ์ไธสง**
ดร.ปาริชาติ โนนัสฎา***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย 1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้อำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร 2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้อำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร 3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้อำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนครโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย จำนวน 7 คน ได้แก่ พนักงานครูของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสอบถามสภาพและปัญหา 2. แบบทดสอบความรู้ ก่อนและหลังการพัฒนา 3. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ 4. แบบสังเกตพฤติกรรม 5. แบบบันทึกการนิเทศติดตาม 6. แบบสอบถามหลังการพัฒนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัญหา และความต้องการในการผลิตสื่อการเรียนรู้ของพนักงานครู สำหรับเด็กปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาตอ อำเภอยายะบุรี เมื่อแยกเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้สภาพ ด้านบุคลากร ด้าน การบริหาร พบว่า อยู่ในระดับ “มาก” และด้านแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับ “ปาน กลาง” ปัญหา ด้านบุคลากร ด้านการบริหาร พบว่า อยู่ในระดับ “ปานกลาง” และด้านแหล่งข้อมูลในการศึกษา ค้นคว้า โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับ “มาก” ความต้องการ ด้านบุคลากร ด้านการบริหาร และด้านแหล่งข้อมูลใน การศึกษาค้นคว้า พบว่าอยู่ในระดับ “มาก”

2. แนวทางการพัฒนา มี 2 แนวทาง คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน

3. ผลการติดตามการพัฒนาพนักงานครูในการผลิตสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ในการ ประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้พนักงานครู มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะในการผลิตสื่อการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งผลการนิเทศภายใน พบว่า พนักงานครูมีการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อการเรียนรู้ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับ 3 ด้าน คือ ด้านประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการใช้สื่อการเรียนรู้ ด้านนักเรียนมีส่วนร่วม ในการใช้สื่อการเรียนรู้ และด้านครูเกิดทักษะด้านการผลิตสื่อการเรียนรู้

คำสำคัญ : สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, การประชุมเชิงปฏิบัติการ

* ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลอากาตอ อำเภอยายะบุรี อําเภอยายะบุรี จังหวัดสกลนคร

ABSTRACT

The objective of this study were to : The objectives of this study were to 1) explore current, problems and needs on the use of instructional media for early childhood at Child Development Center under Tambon Akatumnuay Municipal District, Akatumnuay, Sakon Nakhon 2) find out means to develop the early childhood teachers' competence in producing instructional media, 3) monitor and evaluate the development of early childhood teachers' competency in producing instructional media. The subjects were 6 child caregivers at Child Development Center under Tambon Akatumnuay Municipal District. Tools used to collect data included 1) a set of questionnaires, 2) a test on knowledge and understanding of instructional media production, 3) a form of interview, 4) an observation form on the production of instructional media, 5) a record of supervision, 6) a questionnaire development. Statistics utilized were percentage, mean and standard deviation.

The results of this research were as follows:

1. The state of personnel, administrative were as with the much level But in data source Research were as with the medium level. The problems of personnel, administrative were as with the medium level But in data source Research were as with the much level. The need of personnel, administrative and data source Research were as with the much level.

2. The means to develop the child caregivers in producing instructional media to be utilized at child Development Center were composed of 1) the operation of participatory action research, 2) follow-up and supervision.

3. Regarding the monitoring and assessment on the development of the child caregivers potential based on producing early childhood's instructional media, it was found In the workshop Make teachers with

the knowledge, understanding and skills in the production of learning materials is increasing. The results of supervision that teachers have the skills to produce learning in a much level sequentially three aspects of the students have been learning from the media. The students involved in the learning. The teacher and skill in producing learning materials.

Keywords : learning Media for childhood, Child Development Center, Work Shop.

บทสรุป

เทศบาลตำบลอากาศอำนวยได้กำหนดนโยบายการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นศูนย์กลางให้บริการแก่ชุมชน ทั้งในด้านวิชาการและกิจกรรมต่างๆ จัดการศึกษาสนองความต้องการของท้องถิ่นด้วยการระดมทรัพยากรด้านต่างๆ ที่มีอยู่ เช่น ภาคเอกชน ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนราชการต่างๆ มีส่วนร่วมบริหารและจัดการ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีวิสัยทัศน์ มีความรอบรู้ก้าวหน้าเทคโนโลยี และก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาของชาติ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม เมื่อสำเร็จการศึกษาออกไป สามารถเข้าศึกษาในระดับสูงขึ้นไปได้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา เป็นที่ยอมรับเชื่อถือและสร้างศรัทธาแก่ประชาชนโดยทั่วไป ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมกีฬา ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนสนับสนุนงานอนุรักษ์ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย, หน้า 2, 2558) บุคลากรของสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้จัดประสบการณ์เรียนรู้ และเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาเด็กจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนา เพราะทำให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะและเจตคติในการปฏิบัติงาน ปรับตัวให้ทันกับวิทยาการเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และมีความพร้อมในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น โดยอาศัยสื่อต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจึงถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพราะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ครบทั้งสี่ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยการจัดประสบการณ์แบบใช้สื่อร่วมนั้นจะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและมีความสนใจ เข้าใจในกิจกรรมนั้นๆ อันจะเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี การใช้สื่อการสอนจึงเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอน การสร้างและใช้สื่อการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน ขึ้นอยู่กับผู้สอน การวิเคราะห์และกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระ การวิเคราะห์คุณสมบัติและความพร้อมของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อจำกัดต่างๆ ของสภาพการเรียนการสอน และสื่อที่เป็นกระบวนการ หรือวิธีการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 1) สื่อการสอนมีความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นบทบาทของสื่อการสอนก็เป็นตัวกลางช่วยในการให้ข้อมูลความรู้ หรือสิ่งบอกกล่าวให้แก่ผู้เรียน เป็นการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เป็นการพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม แต่การใช้สื่อการเรียนการสอนให้ได้ผล ถูกต้องตรงกับจุดประสงค์เนื้อหาและกิจกรรมของบทเรียน อีกทั้งยังต้องใช้ อย่างประหยัดและคุ้มค่าด้วย สื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีคุณลักษณะเฉพาะตัวของมันเอง ดังนั้นในการพัฒนาการศึกษาครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องการเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมเพื่อให้ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (คมสันต์ ก้านจักร, 2552, หน้า 112)

เด็กเล็กเป็นวัยที่มีความซุกซน เคลื่อนไหวตลอดเวลา สติปัญญาและความคิดจะมีความเป็นอิสระ แปรเปลี่ยนตามสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นใกล้ตัว ชอบลอกเลียนแบบตามความนึกคิดของตน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่

จะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย ดังนั้น พนักงานครู ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กและมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กมากที่สุดในช่วงที่เด็กอยู่ในความดูแล จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ รู้จักรับผิดชอบรักเด็ก อุบนิสัยอ่อนโยน จิตใจโอบอ้อมอารี มีความยุติธรรม มีลักษณะเป็นผู้นำ เพื่อจะเป็นผู้ที่ให้การดูแลเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก เป็นการวางรากฐาน ความคิด สติปัญญา อารมณ์ สังคม ลักษณะนิสัย เสริมสร้างบุคลิกที่ดีให้กับเด็กซึ่งเปรียบเสมือนการวางรากฐานของประเทศ

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นพนักงานครูซึ่งรับผิดชอบงานด้านวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการผลิตสื่อการเรียนรู้อื่นๆ สำหรับเด็กปฐมวัย จึงสนใจที่จะพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้อื่นๆ สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภอบ้านดง อำเภอบ้านดง จังหวัดสกลนคร เพื่อตอบโจทย์แนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยรูปแบบในการวิจัยที่นำมาใช้ในครั้งนี้ คือการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้พนักงานครูได้รับทักษะความรู้ ประสบการณ์ และสามารถนำไปใช้ในการผลิตสื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้อื่นๆ สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภอบ้านดง อำเภอบ้านดง จังหวัดสกลนคร เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้อื่นๆ สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภอบ้านดง อำเภอบ้านดง จังหวัดสกลนคร มีอะไรบ้าง
3. ผลการพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้อื่นๆ สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภอบ้านดง อำเภอบ้านดง จังหวัดสกลนคร เป็นอย่างไร

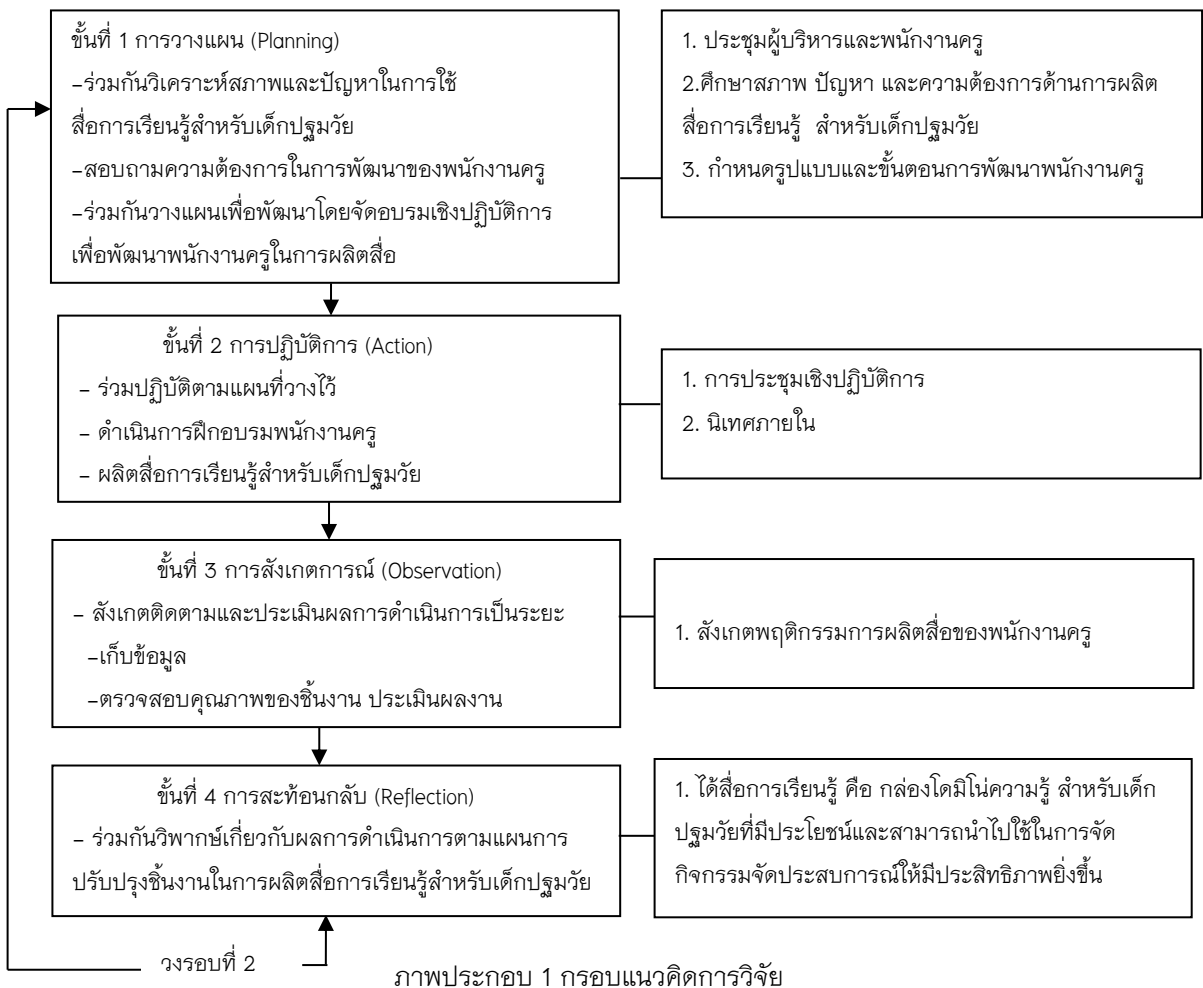
ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้อื่นๆ สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล ตำบลอากาศอำนวย อำเภอบ้านดง อำเภอบ้านดง จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้อื่นๆ สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภอบ้านดง อำเภอบ้านดง จังหวัดสกลนคร
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้อื่นๆ สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภอบ้านดง อำเภอบ้านดง จังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาสรุปเพื่อประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดของการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ดังภาพประกอบ 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนครในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้รูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ ตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 7 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้วิจัย นางเกตสุดา อุณาพรหม
 - 1.2 ผู้ร่วมวิจัย จำนวน 6 คน ได้แก่
 - 1.2.1 นางสาวรัตนนาฏ อัครจันทร์
 - 1.2.2 นางอนุสรณ์ หัตถสาร
 - 1.2.3 นางสาวใจ เข้มอุทา
 - 1.2.4 นางอ้อมใจ คิอินธิ
 - 1.2.5 นางสาวอารียา หอมสมบัติ
 - 1.2.6 นางจารุณี นิवासวัฒน์
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 2 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 นางลัดดาพร อุตมมา วิทยากร
 - 2.2 นางอศิตยากร แก้วฝ้าย นักวิชาการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามสภาพ ปัญหา และความต้องการ แบบทดสอบความรู้ ก่อนและหลังการพัฒนา แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบบันทึกการนิเทศภายใน แบบสอบถามหลังการพัฒนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างเดือน มิถุนายน 2558 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2558 โดยใช้เครื่องมือดังนี้

1. แบบสอบถามผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
2. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับการพัฒนาพนักงานครูในการผลิตสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
3. แบบบันทึกการนิเทศภายใน เพื่อใช้นิเทศ กำกับติดตามผล การผลิตสื่อการเรียนรู้ของพนักงานครู
4. แบบสังเกตพฤติกรรมการผลิตสื่อ เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรม ความสามารถในการผลิตสื่อ และเป็นแนวทางการพัฒนาการผลิตสื่อการเรียนรู้ของพนักงานครู
5. แบบทดสอบก่อนและหลังการพัฒนา เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาพนักงานครูในการผลิตสื่อการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภอบ้านดง จังหวัดสกลนคร สรุปได้ดังนี้

1. ผลรวมการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการในการผลิตสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ของพนักงานครู สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย เมื่อแยกเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

1.1 สภาพ

1.1.1 ด้านบุคลากร ด้านการบริหาร พบว่า อยู่ในระดับ “มาก” และด้านแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

1.2 ปัญหา

1.2.1 ด้านบุคลากร ด้านการบริหาร พบว่า อยู่ในระดับ “ปานกลาง” และด้านแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับ “มาก”

1.3 ความต้องการ

1.3.1 ด้านบุคลากร ด้านการบริหาร และด้านแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า พบว่าอยู่ในระดับ “มาก”

2. แนวทางการพัฒนา มี 2 แนวทาง คือ

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.2 การนิเทศภายใน

3. ผลการติดตามการพัฒนาพนักงานครูในการผลิตสื่อการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า พนักงานครูมีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะในการผลิตสื่อการเรียนรู้ออนไลน์เพิ่มขึ้น

3.2 ผลการนิเทศภายใน พบว่า พนักงานครูมีการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อการเรียนรู้ออนไลน์อยู่ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับ 3 ด้าน คือ ด้านประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านนักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ และด้านครูเกิดทักษะด้านการผลิตสื่อการเรียนรู้ออนไลน์

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาการผลิตสื่อการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับเด็กปฐมวัยของพนักงานครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภอบ้านดง จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. สภาพ ปัญหาและความต้องการ ในการผลิตสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ พบว่า ผู้บริหารและพนักงานครูต่างก็มีแนวคิดและให้ความสำคัญต่อสื่อการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือคาดหวังให้พนักงานครู สามารถผลิตสื่อใช้เองได้อย่างมีคุณภาพ จึงเน้นหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาพนักงานครูในเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ความรู้ความเข้าใจในประเภทของสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ความรู้ความเข้าใจในความหมายของสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ความรู้ความเข้าใจในการจำแนกสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ความสามารถในการเลือก

วัสดุผลิตสื่อการเรียนรู้ การนำผลงานไปใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ความสนใจในการผลิตสื่อการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย และความรู้ความเข้าใจในประโยชน์ของสื่อการเรียนรู้ เพราะเชื่อว่าสื่อการเรียนรู้ จะเป็นตัวช่วยสำคัญที่จะทำให้พนักงานครูสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรชนก คนหาญ (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาศักยภาพผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย ในการผลิตสื่อการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าพัฒนา อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่า สภาพ ปัญหาและความต้องการ ในการใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าพัฒนา อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านปัจจัยเกี่ยวข้องกับผู้สอนพบว่า สภาพโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัยไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ขาดทักษะ วิธีการที่ถูกต้องในการผลิตและใช้สื่อจัดการเรียนรู้ ปัญหาในการพัฒนาศักยภาพผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย ในการผลิตสื่อการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความต้องการพัฒนาศักยภาพของครูในการผลิตสื่อการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัยต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะ การผลิตสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และการนำสื่อการเรียนรู้ไปใช้

2. แนวทางการพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย ประกอบด้วย 1. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยมีเนื้อหาในการประชุม ได้แก่ หลักการผลิตสื่อการเรียนรู้ ความหมายของสื่อการเรียนรู้ การออกแบบสื่อการเรียนรู้ การผลิตสื่อการเรียนรู้ “กล่องโดมิโนความรู้” และอภิปรายการปฏิบัติจริงและการนำสื่อไปใช้ โดยเนื้อหาที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการนี้ เป็นเนื้อหาที่สำคัญในการผลิตสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับ ดนตรี โกสิงห์ (2556, หน้า 141) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอนาหว้า จังหวัดสกลนคร พบว่า ผู้วิจัยได้ประชุมชี้แจงให้ผู้ดูแลเด็กทุกคนได้ทราบเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาครั้งนี้ ซึ่งผู้ดูแลเด็กทุกคนมีความสนใจ และมีความยินดีที่จะเข้ารับการพัฒนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาการผลิตและการใช้สื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นประกอบด้วย แนวทางพัฒนาที่ 1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กด้านวิชาการ การผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กเห็นความสำคัญของการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย และพัฒนาศักยภาพของครูผู้ดูแลเด็กให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการ การผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ที่จำเป็นในการส่งเสริมพัฒนาการศึกษา และปฏิบัติได้ถูกต้อง เนื้อหาที่ใช้ในการอบรม ได้แก่ การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์และการจัดหาสื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก การผลิตและการใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก การประเมินผล การใช้แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก 2. การนิเทศติดตามผล โดยผู้นิเทศทำการนิเทศครูผู้ดูแลเด็กตามตารางการนิเทศติดตามผล ให้คำแนะนำ คำปรึกษาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประเมินการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้

3. ผลการติดตามและประเมินผลจากการพัฒนาพนักงานครู ในการผลิตสื่อการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภอนาหว้า จังหวัดสกลนคร พบว่า พนักงานครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจาก ด้านเอกสารประกอบการอบรม พบว่า มีจำนวนเพียงพอกับกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัย มีเนื้อหาสาระ

ครบถ้วนสมบูรณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และมีตัวอย่างประกอบกระตุ้นให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดความสนใจในบทเรียน มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของการอบรมมากยิ่งขึ้น และด้านวิทยากร พบว่าเป็นผู้มีความรู้และทักษะเชี่ยวชาญในการผลิตสื่อเป็นอย่างดี มีการเตรียมความพร้อมในการนำเสนอองค์ความรู้ถ่ายทอดแก่ผู้เข้าอบรมอย่างเต็มที่ และมีมนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างดีกับผู้เข้ารับการอบรมทุกคน และด้านกิจกรรมในระหว่างการอบรม พบว่า มีเนื้อหาสาระสำคัญกระชับ ง่ายต่อการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริงของกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากบรรยากาศในการฝึกอบรม พบว่า อาคารสถานที่มีความพร้อมสื่ออุปกรณ์ แสง เสียงมีคุณภาพ มีระบบสาธารณูปโภคครบถ้วนสมบูรณ์ และผู้ให้บริการมีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่พึงพอใจแก่ผู้ใช้บริการทุกคน และด้านเนื้อหาสาระของการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า มีวัตถุประสงค์การอบรมที่ชัดเจน มีเนื้อหาสาระของการอบรมตอบสนองความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม มีกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติจริง และมีสื่อที่มีคุณภาพสร้างความสนใจให้เกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรชนก คนหาญ (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาศักยภาพผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย ในการผลิตสื่อการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าพัฒนา อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่า การใช้แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย ในการผลิตสื่อการเรียนรู้ มีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัยที่เข้าร่วมโครงการมีพฤติกรรมอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ภายหลังเข้าร่วมอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ สามารถนำสื่อการเรียนรู้ที่ผลิตไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสามารถผลิตสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพได้อย่างน้อยคนละ 1 ชิ้น และทำให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และจะทำการวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 พนักงานครู ควรได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการผลิตสื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การศึกษาอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น
- 1.2 ฝ่ายบริหารและจัดการ ควรให้ความสำคัญในการจัดหาเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อ จัดทำและจัดหาสื่อ อุปกรณ์ประกอบการผลิตสื่อ และจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอแก่พนักงานครูในการผลิตสื่ออย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาการศึกษาในเรื่องอื่นๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนางานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น
- 2.2 ควรเพิ่มความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง ที่นอกเหนือจากพนักงานครู โดยการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างในส่วนของผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อจะได้นำแนวทางพัฒนานั้น มาบูรณาการในแผนการจัดประสบการณ์เด็กเล็ก ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ของสภาการศึกษา.
- จรรยา ชินลี. (2552). แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2551). การออกแบบการวิจัย วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพและผสมผสานวิธีการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนามัย, กรม. (2552). คู่มือดำเนินงานโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้าอยู่. กรุงเทพฯ: กรมอนามัย.
- Lee Eunchoe A. (2005). A study of the Effectiveness of Interactive Multimedia in Adult ESL child Education, Dissertation Abstracts International. 61(4): 1330-A: October.
- Silbergitt. Benjamin. (2004). Beyond Situational Specificity and Other Hypothetical Constructs : A Practical Approach to General Outcome Measurement of Preschool Social Skill Development, Dissertation Abstracts International.64(10) : 3595-A; April.

**การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23**

**Development of the Students' Care System Application at Pho Chai Thong Phitthayakhom
School under the Office of the Secondary Educational Service Area 23**

ศราวดี แก้วอาจ*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย โพไพล***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม 2) หาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ 3) ติดตามผลการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคมโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ดำเนินการ 2 วนรอบ แต่ละวนรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติการ ขั้นการสังเกตการณ์และขั้นการสะท้อนกลับ กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย 20 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 44 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกการประชุม แบบประเมินผลการนิเทศ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละความก้าวหน้า ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ของเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

1.1 สภาพการดำเนินงาน พบว่า ครูทุกคนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ และมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ปัญหาการดำเนินงาน พบว่าครูขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและขาดความมั่นใจในการปฏิบัติการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่สามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติได้ตามกระบวนการ

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่โรงเรียนวงรอบที่ 1 ใช้แนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 2) การนิเทศภายใน วงรอบที่ 2 ใช้แนวทางการพัฒนาโดยการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching)

3. ผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่โรงเรียนพบว่า

3.1 ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

* ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

, *** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.2 ครูมีทักษะในการปฏิบัติงานดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน เพิ่มมากขึ้น คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียน

ABSTRACT

This study aimed to 1) investigate the states and problems of the students' care system application at Pho Chai Thong Phitthakhom School, 2) find out guidelines of the students' care system implementation, 3) monitor effects of development of the students' care system implementation at the School. A 2–spiral participatory action research with 4 stages including: planning, action, observation and reflection was employed. The population consisted of the researcher and 19 co-researchers along with 44 respondents. Tools used comprised a questionnaire, a test, a form of interview, a form of observation, a form of meeting minutes, and a form of meeting minutes. Quantitative data were analyzed by mean, percentage, standard deviation and Percentage of Progress. Content analysis in forms of content classification and descriptive presentation were applied for qualitative data.

The findings were as follows:

1. The states and problems on the students' care system application in Pho Chai Thong Phitthayakhom School could be concluded that:

1.1 The states of the application on the care system among the students at the school revealed that all teachers paid attention to the significance of the development of the care system for the students but the implementation was inefficient and it needed to be developed in order to develop themselves to gain knowledge, understanding on the process of the students' care system implementation.

1.2 The problems indicated that the teachers lacked knowledge, understanding and skills in applying the students' care system and they also faced a lack of self-confidence in using the implementation of the students' care system and they also could not bring and put knowledge, understanding into practice.

2. The guidelines in the application of the students care procedure at the School, in the first spiral, included 2 means : 1) a workshop, 2) internal supervision. In the second spiral, coaching spiral was applied.

3. The effects of development on the students' care system at the School indicated that:

3.1 The teachers gained better knowledge and understanding on the implementation of the students' care system.

3.2 The teachers gained skills in the application on the students' care procedure in the following 5 stages at the better degree: knowing individual students, screening the students, promotion of the students, problem solving for the students as well as transfer of the students.

Keywords : Development of the Students' Care System Application.

ภูมิหลัง

โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เปิดทำการสอน ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย สภาพชุมชนโดยรอบโรงเรียน มีลักษณะเป็นพื้นที่ การเกษตร หมู่บ้าน เส้นทางคมนาคม อาชีพหลักของคนในชุมชนคือเกษตรกรรมและรับจ้าง ปัญหาที่เกิดขึ้น นักเรียนคือ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องทำงานรับจ้าง หรือย้ายที่อยู่เพื่อไปรับจ้างที่อื่น และบางส่วนก็แยกกันอยู่ทำ ให้นักเรียนส่วนใหญ่ต้องอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยายหรือญาติซึ่งไม่สามารถดูแลได้เต็มที่ซึ่งก่อให้เกิดภาวะเสี่ยงต่อ ปัญหาต่างๆ หลายด้าน โดยเฉพาะปัญหาการหนีเรียน ดิตเกม การพนัน เสพเหล้า บุหรี่ ยาเสพติด ทะเลาะวิวาท มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตและการศึกษา ขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดวินัย ความเอื้ออาทรต่อกันลดลง เปลี่ยนไปเป็นสังคมบริโภคนิยมมากขึ้น จากการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ในโรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตั้งแต่ปี การศึกษา 2557 เป็นต้นมา และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานยังขาดความรู้ความเข้าใจและเทคนิค กระบวนการ ดำเนินงาน ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล พบว่า โรงเรียนยังขาดการจัดเก็บข้อมูลที่เป็น ระบบข้อมูลไม่เพียงพอต่อการคัดกรองนักเรียน เนื่องจากมีปัญหาในการติดตามข้อมูลจากนักเรียนและข้อมูลที่ โรงเรียนมีอยู่กระจัดกระจายไม่ประสานงานกัน ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจใน กระบวนการคัดกรองนักเรียน ออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา โดยการใช้ระเบียบสะสมและบันทึก การเยี่ยมบ้านนักเรียน รวมทั้งแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนได้มีการดำเนินการ จัดกิจกรรมโฮมรูม แต่ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ยังขาดความรู้ความเข้าใจและเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมโฮม รูมให้มีประสิทธิภาพ ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหา สำหรับ ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาควรดำเนินการมี 2 ลักษณะ คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมเพื่อ

ป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้วย กิจกรรม 5 ลักษณะ คือการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรการใช้กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริมและการใช้กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง แต่โรงเรียนมีปัญหาคือครูประจำ ชั้นหรือครูที่ปรึกษาขาดทักษะในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนและขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง ด้านการส่งต่อนักเรียนโรงเรียนมีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแก้ไขแล้วแต่พฤติกรรมของนักเรียนไม่ดีขึ้น การส่งต่อภายในโรงเรียน เช่น ส่งต่อให้ฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายแนะแนว ครูฝ่ายอนามัย แต่กระบวนการส่งต่อยังขาดการประสานงานที่สมบูรณ์และขาดหลักฐานข้อมูลในการส่งต่อที่ชัดเจนและขาดการรายงานการปรับพฤติกรรมหลังจากการดำเนินการแก้ไขแล้ว จากปัญหาดังกล่าวเป็นผล สืบเนื่องจากครูและบุคลากรในโรงเรียนบางส่วนยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องมีการกระตุ้นในการสร้างความตระหนักในความสำคัญ ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขและพร้อมที่จะพัฒนา นักเรียนในทุกๆ ด้าน ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีภาระงานที่รับผิดชอบมากทำให้ไม่มีเวลาในการ ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเต็มที่รวมทั้งขาดการสนับสนุน การติดตามงาน การตรวจสอบอย่างจริงจังจากฝ่ายที่รับผิดชอบ(โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม 2554 : 2)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญจึงได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนามาพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เน้นกระบวนการการทำงานที่เป็นระบบมีการประสานงานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาครู โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม เพื่อพัฒนางานในส่วนที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งปัญหาในการวิจัย ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นอย่างไร
2. การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีแนวทางอะไรบ้าง
3. ผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

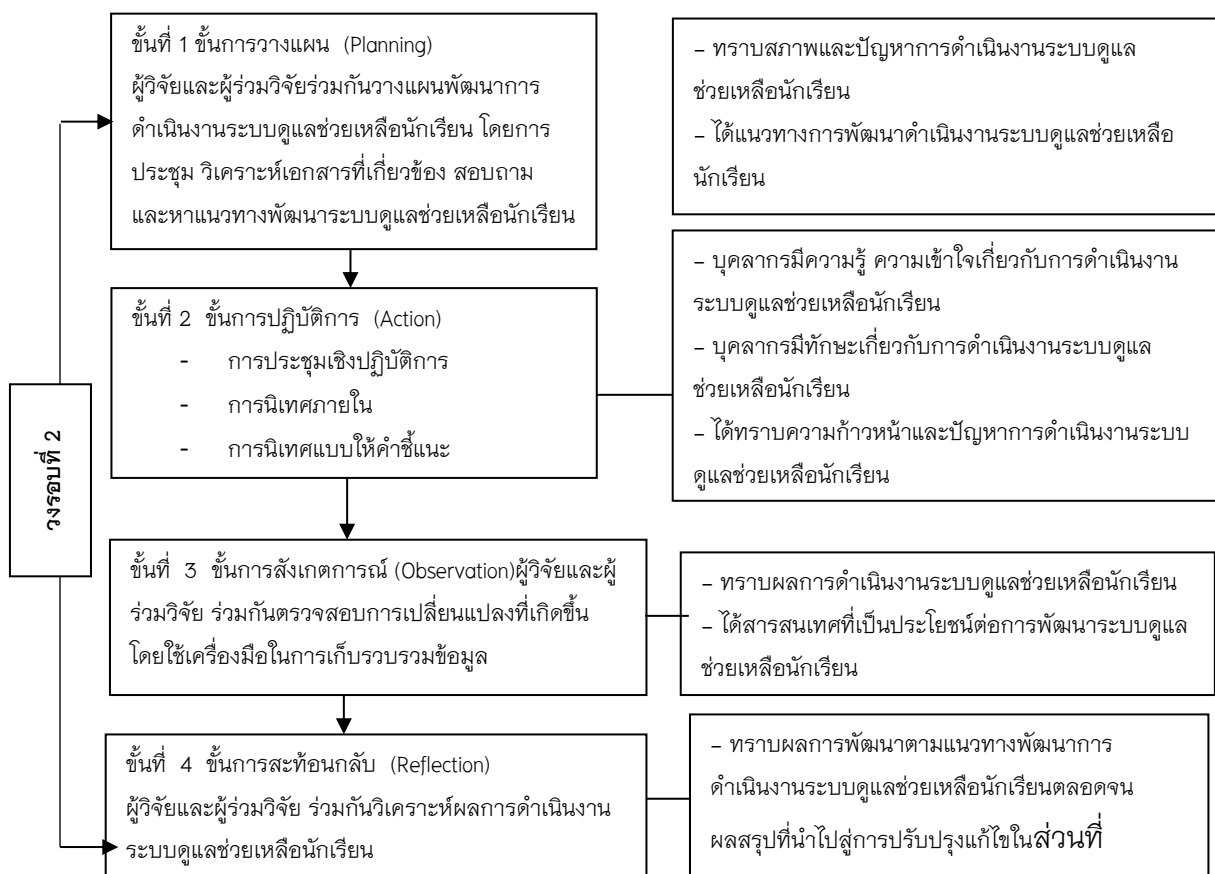
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เขต 23 ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 19 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย จำนวน 44 คน ประกอบด้วย ครูทำหน้าที่หัวหน้าสายชั้น จำนวน 6 คน ตัวแทนนักเรียน ห้องละ 2 คน จำนวน 18 คน จำแนกเป็น ชาย 1 คน หญิง 1 คน รวม 9 ห้อง ได้มาโดยคัดเลือกจากนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องและสุ่มอย่างง่ายนักเรียนอีก 1 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามหมู่บ้านในพื้นที่ให้บริการ 10 หมู่บ้านๆ ละ 2 คน จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องและผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นตัวแทนในข้อ 2.2

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการจัดเก็บข้อมูลในครั้งนี้จำแนกเป็นประเภท ลักษณะของเครื่องมือ วิธีการสร้าง และการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบบันทึกการประชุม แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินการนิเทศภายใน แบบสังเกต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ระยะเวลาในการดำเนินการระหว่าง ปีการศึกษา 2558
2. แบบสัมภาษณ์ ใช้ในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพและปัญหา ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน เพื่อสะท้อนผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ ใช้ในการวัดความรู้ก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ
4. แบบสอบถาม ใช้ในการประเมินกิจกรรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ
5. แบบประเมินผลการนิเทศภายใน ใช้ในการสะท้อนผลหลังจากการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่ามีปัญหาอุปสรรค ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือไม่
6. แบบบันทึกการรายงานการประชุม ใช้ในการประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในการสรุปผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
7. แบบสังเกต ใช้ในการสังเกตกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลังจากได้รับการพัฒนาแล้ว

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความก้าวหน้า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

1.1 สภาพการดำเนินงาน พบว่าครูทุกคนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพและยังไม่เป็นระบบ และครูมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ปัญหาการดำเนินงาน พบว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและขาดความมั่นใจในการปฏิบัติการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่สามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติได้ตามกระบวนการ

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการตามโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนางานดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยพิทยาคม จำนวน 2 วัน ระหว่างวันที่ 29 -30 กรกฎาคม 2558 มีวิทยากรมาให้ความรู้

2.2 การนิเทศภายใน เพื่อให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ตามกำหนดการนิเทศภายใน ในขณะที่ครูดำเนินการพัฒนาการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมี ดร.สมใจ อุดมศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม เป็นผู้นิเทศ

2.3 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) ในวงรอบที่ 2 เพื่อให้คำแนะนำ ใน 4 ด้านที่ต้องการพัฒนาให้อยู่ในระดับดีมาก คำชี้แนะตามกำหนดการนิเทศ โดยมีคำสั่งมอบหมายงานให้ครูหัวหน้าสายชั้นเป็นผู้ประสาน เป็นผู้นิเทศ

3. ผลการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ จากการเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ร่วมวิจัยเกิดความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน คณะแนวของผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ จากร้อยละ 76.30 เพิ่มขึ้นร้อยละ 96.95

3.2 ผลการนิเทศภายใน จากผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 1 พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้านและได้ลงมือปฏิบัติดำเนินงานพร้อมทั้งประเมินผลการดำเนินงาน แต่เมื่อร่วมกันวิเคราะห์และสะท้อนผลการดำเนินงานแล้วพบว่า

3.2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนแต่ละคนในด้านต่างๆ คือ ด้านการเรียนและความสามารถ ด้านสุขภาพและพฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจของครอบครัว และการคุ้มครอง ด้านปัญหาต่างๆ โดยการจัดทำระเบียบสะสมจัดทำสมุดประจำตัวนักเรียน ใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก การออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียน การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน การสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเองหรือ การสอบถามจากเพื่อนนักเรียนในชั้นเรียน โดยใช้เวลาพบนักเรียนในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน เวลากลางหลังเลิกเรียน เวลาที่จัดให้ตามตารางเรียนปกติอีก 1 คาบเรียน และเวลาพิเศษนอกเวลาเรียนเพื่อให้รู้จักนักเรียนได้มากที่สุดทุกด้าน

3.2.2 การคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนเทียบกับเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วคัดนักเรียนในชั้นเรียนของตนเองออกเป็นกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา

3.2.3 การส่งเสริมนักเรียน ครูที่ปรึกษาส่งเสริมนักเรียนในชั้นเรียนของตนเองตามผลการคัดกรองและความสามารถพิเศษโดยการจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองเป็นชั้นเรียน การส่งเข้าร่วมประกวดแข่งขัน การประกาศยกย่องชมเชย

3.2.4 การป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน ครูที่ปรึกษาแบ่งปัญหานักเรียนออกเป็นด้าน พฤติกรรม ด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว แล้วดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียนในส่วนที่สามารถแก้ไข ปัญหาได้ โดยการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษา กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมเพื่อช่วยเพื่อน กิจกรรมเสริมหลักสูตร คอยติดตามให้การช่วยเหลือจนปัญหาได้รับการแก้ไขในทางที่ดีขึ้น

3.2.5 การส่งต่อให้นักเรียน ครูที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือนักเรียนแล้วไม่ดีขึ้น จึงใช้วิธีการส่งต่อ ภายในให้ผู้เกี่ยวข้องหรือมีความสามารถมากกว่าร่วมแก้ไขปัญหาโดยการส่งต่อครูแนะแนว หรือฝ่ายปกครอง ร่วมแก้ไขปัญหาก็ดีขึ้น หากไม่สามารถแก้ไขได้ก็มีวิธีการส่งต่อภายนอกให้ผู้เชี่ยวชาญหรือนักจิตวิทยาได้ร่วม แก้ไขปัญหาต่อไป แต่ยังมีด้านที่ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียน บันทึกน้ำหนัก ส่วนสูงและโรคประจำตัวนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การนิเทศติดตามผล เกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อดูสภาพแวดล้อม เก็บข้อมูลนักเรียนจากเพื่อนบ้าน และเพื่อนร่วมชั้นเรียน 3) ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา การให้ความรู้ ความเข้าใจและความพร้อมของครูที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน การจัด สอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีการเรียนอ่อน 4) ด้านการส่งต่อ ในเรื่องการติดต่อประสานงานกับเครือข่ายทั้ง ภายในและภายนอก จึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ให้ทุกคนพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวงรอบที่ 2

3.3 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) ผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 2 มีการนิเทศให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ให้คำแนะนำตามประเด็นที่กลุ่มผู้วิจัยยังไม่เข้าใจ และเพิ่มเติมในแต่ละด้านที่ต้องการ พัฒนา

สรุปผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 23 ตาม กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน โดยการใช้แนวทางการประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายในและการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ สรุปได้ว่าจะสามารถพัฒนา กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 20 คน ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงาน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูได้แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 23

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า

1.1 สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาทุกคนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามขั้นตอน และมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและขาดความมั่นใจในการปฏิบัติการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่สามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติได้ตามกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในสภาพที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามขั้นตอน จึงต้องหาแนวทางเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำสู่การปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ อูสาพรหม (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยการพัฒนาระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านอุนนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อนการพัฒนา พบว่า การดำเนินงานยังไม่มีรูปแบบ ไม่มีขั้นตอนในการดำเนินงานที่เป็นระบบ ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจในหน้าที่ของตนน้อย และไม่มีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองที่จะเข้ามาช่วยดูแลและแก้ปัญหาของนักเรียนร่วมกันกับคณะครูในโรงเรียน หลังการพัฒนาพบว่า มีการตั้งทีมงานขึ้นมาทำหน้าที่ดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เขต 23 พบว่า มีการพัฒนา 2 วงรอบ วงรอบที่ 1 ใช้แนวทางการพัฒนา 2 แนวทางคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน วงรอบที่ 2 ใช้แนวทางการพัฒนา 1 แนวทาง คือ การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ร่วมวิจัย 20 คน มีความตระหนักและเห็นความสำคัญ ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกิดความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะ มีแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ สอนสุภาพ (2553 : 149-157) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านดำนาคำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร พบว่า สภาพและปัญหาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อนการพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนยังดำเนินงานไม่ครบ 5 ขั้นตอน การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินการโดย 1) ศึกษาเอกสาร 2) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ 3) ประชุมเชิงปฏิบัติการ 4) การดำเนินงานตามขั้นตอนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 5) การนิเทศติดตามผล พบว่าหลังการพัฒนาครูประจำชั้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 20 จาก

การประชุมเชิงปฏิบัติการ ผลการพัฒนาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และครูประจำชั้นสามารถจัดทำคู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า

3.1 ทำให้ครูมีความปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มขึ้น

3.2 ครูมีทักษะในการปฏิบัติงานดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน เพิ่มมากขึ้น คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากครูมีความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอน กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลนักเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ พละวงศ์ (2549 : 104- 112) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเมฆวดีพิทยาคม อำเภอเมฆวดี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ ทำให้ครูที่ปรึกษาเกิดการพัฒนาตนเอง เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายมาใช้ในการเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่ยังพบจุดอ่อนที่ควรนำไปปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นคือ ครูที่ปรึกษาควรมีการประสานงานกับฝ่ายปกครองนักเรียนตลอดเวลา เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและได้รับการแก้ไขที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกฝ่าย ควรตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่น้อยไปกว่าการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านวิชาการ

1.2 เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.3 การนิเทศติดตามการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ จะช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนมีความชำนาญในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.4 จัดให้ครูได้ศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นต้นแบบ อาจเป็นโรงเรียนระดับภาค หรือระดับประเทศ เพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ละด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ

- พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ), 2546.
- _____. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก.
กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. 2549.
- กรมสุขภาพจิต. กระทรวงสาธารณสุข. คุณภาพชีวิตและความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย.
กรุงเทพฯ : ปิยอนด์พับลิชชิง จำกัด. 2547.
- _____. คู่มือบำบัดเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับกลุ่มเสี่ยง. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี
: สำนักพัฒนากรมสุขภาพจิต. 2547.
- Biddle, Virginia Sue. "Student Assistance Program Outcomes of Students at Risk for
Suicide," Dissertation Abstracts International. 69(8) : unpagged ; February, 2009.
- Copeland, Cynthia H. "The Perceptions of Middle and High School Transitions as Viewed by Students
Parents, Teachers, Counselors, and Administrations in Summer School District Two," Dissertation
Abstracts International. 67(1) : unpagged ; July, 2006.
- Gunderson, Jane. Family Group Conference : An In Innovative Approach to Truaney in
Schools, A Case Study. Doctor's thesis. California : University of Southern Colifornia, 2000
- Kosse, Stacy. "Integrity of SAT Indtrventions : Relationship of Components to Studnt
Outcomes," Dissertation Abstracts International. 67 (7) : unpagged ; January,2007.
- Williams, Francis M.,Jr. "Student Asistance Programs (SAP) : An Organizational and Theoretical Perspective
on Building Bridges for Healthy Youth," Dissertation Abstracts International. 68(8)
: unpagged ; February, 2008.

ความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

Emotional Quotient and the School Administrators' Administrative Decision Making Behaviors
in Office of Buengkan Primary Educational Service Area

จินตนา เบญจมาศ*

ดร.ละม้าย กิตติพร**

ดร.บุญมี ก่อบุญ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และหาความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และหาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 332 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ t – test, F – test (One – Way ANOVA) และ Chi-square Test

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมมีรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมมีรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจ อยู่ในกลุ่มที่ 3 คือ สมาชิกในหมู่คณะดำเนินกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน

3. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่ต่างกัน โดยรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันและรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจ โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามประเภทภาระงานในการทำงานที่แตกต่างกัน โดยรวมพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามประเภทภาระงานในการ

คำสำคัญ : ความฉลาดทางอารมณ์, พฤติกรรมการตัดสินใจ

*ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านซำก่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ทำงานที่แตกต่างกันและรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจ โดยรวมพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน

7. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

8. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันและรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจ โดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

9. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครปี 5 ด้านคือ ด้านดี : การควบคุมตนเอง ด้านดี : ความรับผิดชอบ ด้านเก่ง : การมีแรงจูงใจ ด้านสุข : ความภูมิใจในตนเอง และด้านสุข : ความพอใจในชีวิต

ABSTRACT

This study aimed to investigate, compare and find out the relationship between emotional quotient and the school administrators' administrative decision making behaviors in schools under the Office of Bueng Kan Primary Educational Service Area and find out guidelines for development of the emotional quotient and the school administrators' administrative decision making behaviors in schools in the academic year 2014. The samples consisted of 332 school administrators, deputy administrators or acting in the position of the director and teachers in schools under the Office of Bueng Kan Primary Educational Service Area. The tool

used to collect data was a rating scale questionnaire. Statistics employed included percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One-Way ANOVA) and Chi-square Test.

The findings were as follows:

1. The emotional quotient of the school administrators in the schools was at the high level as a whole.
2. The behavioral decision making of the school administrators in the schools and the behavioral decision making model were most categorized into the third group. The members in the group collaboratively made decision together.
3. The emotional quotient of the school administrators in the schools in the opinions of the school administrators, deputy administrators or acting in the position and teachers in the schools classified by position attained showed no significant differences in general and in particular.
4. The behavioral decision making of the school administrators in the schools in the perception of the school administrators, deputy administrators or acting in the position and teachers classified by position attained and the behavioral decision making model was significantly different at the .05 level.
5. The emotional quotient of the school administrators in the schools as perceived by the school administrators, deputy administrators or acting in the position and teachers in schools of different working experience was significantly different at the .01 level.
6. The behavioral decision making of the school administrators in the schools in the perception of the school administrators, deputy administrators or acting in the position and teachers classified by different working experience and the behavioral decision making model showed no significant differences in general.
7. The emotional quotient of the school administrators in the schools in the opinions of the school administrators, deputy administrators or acting in the position and teachers classified by school size showed no significant differences in general.
8. The behavioral decision making of the school administrators in the schools in the perception of the school administrators, deputy administrators or acting in the position and teachers classified by school size and the behavioral decision making model was significantly different at the .01 level.
9. The researcher proposed the guidelines in the development of studying the relationship between emotional quotient and the school administrators' administrative decision making behaviors in the schools under the Office of Bueng Kan Primary Educational Service Area comprising : On goodness : self-control, and responsibility; On cleverness : reinforcement ; On happiness : self-esteem.

Keywords: Emotional Quotient, Decision Making Behaviors.

ภูมิหลัง

ระบบการศึกษาไทยเน้นให้คนเป็นเลิศทางวิชาการ ทำให้ไม่มีความมั่นคงทางจิตใจ ไหวเอนง่ายต่อสิ่งเร้าภายนอก ทำให้คนในสังคมปัจจุบันมีปัญหาทางอารมณ์เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาสติปัญญาแต่เพียงอย่าง

เดียนั้นจึงไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลหนึ่งๆ ประสบความสำเร็จได้ทุกด้าน เพราะในสภาพความเป็นจริงของชีวิต ต้องการทักษะและความสามารถในด้านอื่นๆ อีกที่หนีไปจากการจำเก่ง หรือเรียนเก่ง ซึ่งรวมกันแล้วเรียกว่า เซอร์อารมณหรือความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) (วัลลภ ปิยะมโนธรรม, 2555, หน้า 1) ความฉลาดทางอารมณ์เป็นส่วนสำคัญอยู่เบื้องหลังของความสุข ความสามารถในการปรับตัวและความสำเร็จต่างๆ ในชีวิตมนุษย์ทั้งในด้านการศึกษาและความสำเร็จในหน้าที่การงาน ความฉลาดทางอารมณ์ช่วยส่งเสริม อัจฉริยภาพของความเป็นผู้นำที่มีศิลปะในการรู้จักใช้คนได้สำเร็จงาน เกิดความรักงาน รักองค์กร (โยธิตา คงคาอินทร์, 2555, หน้า 1) ผู้นำที่มีความฉลาดทางสติปัญญาเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่สามารถ บริหารงานภายใต้การเปลี่ยนแปลงให้ประสบความสำเร็จได้ ต้องใช้ความฉลาดทางอารมณ์ที่เป็นความสามารถ ในการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง เพื่อให้เข้าใจในอารมณ์ของผู้อื่นในองค์กรได้อย่างถูกต้อง การบริหารงานให้ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารในการเป็นภาวะ ผู้นำที่ดีในองค์กร โดยภาวะผู้นำที่เข้าใจงาน เข้าใจคน และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปรับอารมณ์ได้ตาม สถานการณ์ ผู้นำจะต้องรู้จักเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยการเข้าใจและยอมรับธรรมชาติของอารมณ์ตนเอง รับฟังทำความเข้าใจและให้เกียรติผู้อื่น และสามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ดี (ปรัชญา ชูมนาเสียว, 2553, หน้า 1)

ในชีวิตประจำวันเราไม่สามารถหลีกเลี่ยงการตัดสินใจไปได้เลย และการตัดสินใจที่มีเหตุผลนั้นไม่ขึ้นอยู่กับ ผลของการตัดสินใจ แต่ขึ้นอยู่กับ *กระบวนการตัดสินใจ* ที่ใช้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การตัดสินใจที่มีเหตุผล นั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าตัดสินใจอะไร แต่ขึ้นอยู่กับตัดสินใจอย่างไร (วิฑูรย์ ตันศิริคงคล, 2557, หน้า 3-4) ผู้บริหาร ในยุคนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้เข้าใจ และฝึกฝนให้มีทักษะการตัดสินใจที่ดีพอ เพื่อบริหารองค์การสู่ความ เป็นเลิศ (Excellence) ต่อไป (จิณณวัตร ปะโคทัง, 2553, หน้า 109-124)

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนโรงเรียนบ้านท่าเชียงเครือ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ จึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะ นำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตามเป้าหมาย ผู้วิจัย คาดว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและ พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในอนาคต เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการเลือกวิธีการตัดสินใจให้เหมาะสมกับการบริหารโรงเรียนแต่ละประเภทยิ่งขึ้นและยัง เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุงแนวทางการบริหารงาน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาการ บริหารงานในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนส่งผลดีต่อครู นักเรียน และต่อการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาโดยรวมเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารการศึกษาทุกระดับและบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงาน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาการ บริหารงานในโรงเรียนก่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษาโดยรวมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต และเพื่อเป็นแนวทางใน การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

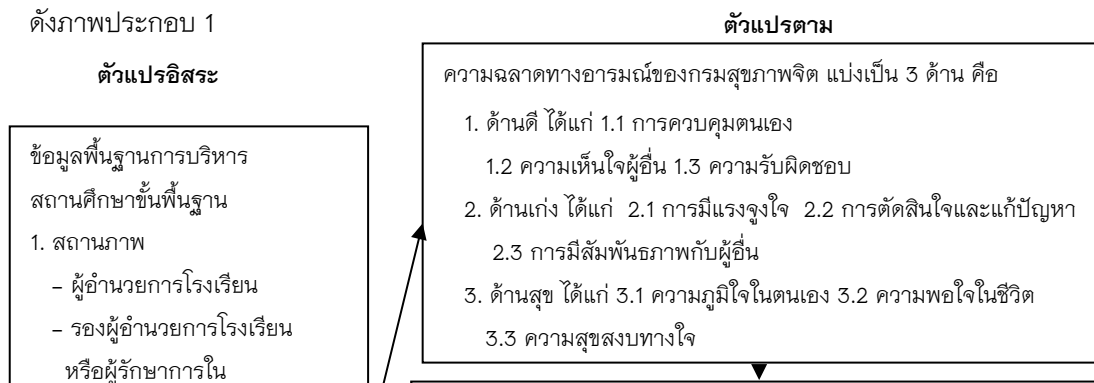
คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามในการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน
3. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่ต่างกัน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันและรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจ
5. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันและรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจ
7. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
8. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันและรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจ
9. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ดังภาพประกอบ 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 2,322 คน ซึ่งจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 243 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,079 คน จาก 212 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 332 คน จาก 83 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 83 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 83 คน และครูผู้สอน จำนวน 166 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีการศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาประมวลสร้างแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอความร่วมมือมายังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 332 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดส่งรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง

2. สำหรับแบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืนตามกำหนด หรือไม่ได้ครบตามจำนวน และเวลากำหนด ผู้วิจัยได้ติดต่อเพื่อขอรับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ที่ยังไม่ได้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่งทำ ให้ได้แบบสอบถามครบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) 1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการใน ตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$)
2. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการใน ตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน มีรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจ อยู่ในกลุ่มที่ 3 คือ สมาชิกในหมู่ คณะดำเนินกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน
3. ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
4. ระดับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันและรูปแบบ พฤติกรรมการตัดสินใจ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน โดยรวมพบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผลรวมด้านดี และ ผลรวมด้านเก่งมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผลรวมด้านสุขมีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการใน ตำแหน่งและครูผู้สอน โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันและรูปแบบพฤติกรรมการ ตัดสินใจ โดยรวมพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน
7. ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือ

ผู้รักษาการในตำแหน่งและครูผู้สอน โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผลรวมด้านดี มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลรวมด้านเก่งและด้านสุขไม่แตกต่างกัน

8. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันและรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจ โดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ และควรนำมาอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุริย์พร รุ่งกำจัด (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานด้านบุคคลของสถานศึกษา อำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอองครักษ์ 8 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน พบว่า มีรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจในกลุ่มที่ 3 สมาชิกในหมู่คณะดำเนินการระดมความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วัยพจน์ ปัญญา (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการตัดสินใจของรองผู้อำนวยการโรงเรียน และประสิทธิผลในการบริหารงานทั่วไปในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกสกลนคร เขต 1 พบว่า รูปแบบการตัดสินใจของรองผู้อำนวยการโรงเรียน โดยรวมอยู่ในรูปแบบการอภิปรายปัญหากับกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ยังคงตัดสินใจด้วยตนเอง และมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับบ่อยมาก

3. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่ต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยวัยวุฒิและคุณวุฒิ ที่มีความสามารถในการทำงานหรือกับการดำเนินชีวิต ความสามารถในการจัดการความผิดหวัง การควบคุมอารมณ์ การเข้ากับบุคคลอื่น และยังพบว่า มีปัจจัยอื่นที่สามารถทำนายถึงความสำเร็จในด้านต่างๆ ของชีวิตได้ดี

4. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันและรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจ โดยรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสรุปได้ว่า โดยรวมผู้อำนวยการโรงเรียน

รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดสิทธิ เสรีภาพ ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน ทำให้ทุกคนมีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา และบุคคลก็ย่อมมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นได้ ทั้งที่เห็นแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน และสามารถเลือกรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจแตกต่างกันออกไป หรือนำไปใช้ในแต่ละสถานการณ์ที่พบในแต่ละวันก็ได้

5. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน โดยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ น้อยกว่า ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรชัย หงส์ดี (2553, หน้า 70-71) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายลุ่มน้ำพระปรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายลุ่มน้ำพระปรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์มากมีความฉลาดทางอารมณ์มากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย

6. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันและรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจ โดยรวมพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน จึงสรุปได้ว่า โดยรวม ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี และประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อังคณา นาสารี (2552, หน้า 128-130) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการตัดสินใจในการบริหารจำแนกตามประสบการณ์การบริหาร พบว่าไม่แตกต่างกัน

7. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศศิธร ศิริพัฒน์โกศล (2553, หน้า 63) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

8. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการใน

ตำแหน่ง และครูผู้สอน โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันและรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจโดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสรุปได้ว่า โดยรวมผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกรูปแบบพฤติกรรมการตัดสินใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กันต์ฤทัย พันธุ์สวัสดิ์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการตัดสินใจในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการตัดสินใจในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำเอาผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานถือว่ามีความสำคัญกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการวางแผนพัฒนา เพื่อให้ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเหล่านั้น สามารถเกื้อหนุน ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ในส่วนความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ด้านดี : ความเห็นใจผู้อื่น ด้านเก่ง : การตัดสินใจและแก้ปัญหา ด้านเก่ง : การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น และด้านสุข : ความสุขสงบทางใจ ก็เป็นด้านที่มีความสำคัญที่จะช่วยให้พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างฉลาดทางอารมณ์ในด้านดังกล่าวให้เกิดประโยชน์ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า ด้านดี : การควบคุมตนเอง ด้านดี : ความรับผิดชอบ ด้านเก่ง : การมีแรงจูงใจ ด้านสุข : ความภูมิใจในตนเอง และด้านสุข : ความพอใจในชีวิต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงตัวแปรอื่นที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬที่ยังไม่ได้ศึกษา เช่น การจัดการบริหารตนเองและความสามารถในการบริหารความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบอื่นๆ ที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานบันอื่นๆ

2.4 ควรพิจารณาแสวงหาแนวทางการสร้างเครื่องมือหรือสื่อที่สามารถเพิ่มความฉลาดทางอารมณ์ และพฤติกรรมที่ดีของใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2543 ก). *คู่มือความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพฯ ฯ : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

_____. (2546). *สุขภาพจิตไทย พ.ศ.2545-2546*. กรุงเทพฯ ฯ : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

วิฑูรย์ ตันศิริมงคล. (2557). *AHP การตัดสินใจขั้นสูงเพื่อความก้าวหน้าขององค์กรและความอยู่ดี*

มีสุขของมหาชน. กรุงเทพฯ ฯ : อัมรินทร์พรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

อังคณา นาสาริ. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับพฤติกรรมที่ดีของผู้บริหาร*

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

การบริหารการศึกษา อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

Daniel, Goleman. (1995). *Emotional Intelligence : Why It Can Matter More Than I.Q.* Bantam Book.

Goleman, D. (1998). *Emotional Intelligence : Working with Emotional Intelligence*. New York : Bantam

Books.

การพัฒนามารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Participatory Action Research for Development Social Etiquette of the Students,

Savannakhet University, Lao People's Democratic Republic

คำเผย อักตะวง *

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โซชา ภาวะบุตร **

ดร.สุลียง ไชโกสิ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับมารยาทของนักศึกษา 2) หาแนวทาง และดำเนินการพัฒนามารยาทสูงของนักศึกษา และ 3) ติดตาม และประเมินผลการพัฒนามารยาทของนักศึกษา ในนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติ ขั้นการสังเกตการณ์ และขั้นสะท้อนกลับ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 11 คน ประกอบด้วย คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 1 คน อาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 5 คน ตัวแทนคณะกรรมการนักศึกษา จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 23 คน ประกอบด้วย หัวหน้าวิชาการคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 3 คน อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 15 คน ตัวแทนคณะกรรมการนักศึกษาได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน วิทยากรที่มาอบรมและให้ความรู้แก่นักศึกษา 2 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินและแบบบันทึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับมารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต พบว่า

1.1 สภาพนักศึกษาส่วนหนึ่งที่มีมารยาทที่จะต้องพัฒนา ได้แก่ การพูดสนทนาระหว่างเพื่อน อาจารย์ ได้แก่ พูดไม่สุภาพ ไม่มีหางเสียง ขาดการแสดงความคิดเห็นกับเพื่อน ผู้อาวุโส ครูอาจารย์ การเดินสวนทางกับผู้อาวุโส อาจารย์ส่วนมากนักศึกษาไม่มีการน้อมศีรษะ การนั่งในที่ประชุมส่วนมากไม่อยู่ในอาการสำรวม มีการพูดคุยในขณะประชุม การยืนคุยกับผู้อาวุโส อาจารย์ยังขาดความอ่อนน้อม ถ่อมตน การรับประทานอาหารส่วนมากยังมีการพูดคุย เคี้ยวอาหารมีเสียงดัง และการต้อนรับแขกนักศึกษายังขาดประสพการณ์

1.2 ปัญหาและสาเหตุมาจากนักศึกษาไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง ครูอาจารย์ เนื่องจากสภาพแวดล้อม ชุมชน สังคม ที่อยู่อาศัย และวัฒนธรรมที่หลากหลายแตกต่างกัน ตลอดทั้งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยขาดการดูแลเอาใจใส่ในนักศึกษาอย่างจริงจัง

2. แนวทางการพัฒนามารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต ตามแนวทางการพัฒนา 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) การประชุมระดมสมอง 2) การอบรม 3) การประชุมปฏิบัติการ

คำสำคัญ : มารยาท

* ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4) การสอนสอดแทรกในวิชาที่เรียน 5) การใช้เทคนิคการเสริมแรง และ 6) การนิเทศติดตามและประเมินผล เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีมารยาทในการพูด มารยาทในการฟัง มารยาทในการทำความเคารพ มารยาทในการเดิน มารยาทในการยืน มารยาทในการนั่ง มารยาทในการรับประทานอาหาร และมารยาทในการต้อนรับแขก

3. การติดตามและประเมินผลการศึกษาการพัฒนามารยาทของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยใช้แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบประเมินความพึงพอใจมารยาททั้ง 8 ด้านกล่าวคือ 1) นักศึกษาใช้คำพูดที่สุภาพมากขึ้น 2) การพูดคุยกันในห้องเรียนหรือที่ประชุมลดน้อยลง 3) นักศึกษาเมื่อเดินกับผู้ใหญ่ก็เดินในอาการสำรวม 4) การยืนเข้าแถวเคารพธงชาติมีขั้นตอนในการปฏิบัติที่ถูกต้อง 5) การนั่งเก้าอี้ต่อหน้าผู้ใหญ่หรืออาจารย์อยู่ในอาการสำรวม 6) ขณะเดินไปและกลับจากมหาวิทยาลัย นักศึกษาสามารถแสดงออกโดยการไหว้อาจารย์ทั้งก่อนและกลับจากมหาวิทยาลัย 7) การรับประทานอาหารในมหาวิทยาลัย ในบ้าน นักศึกษามีมารยาทที่พึงประสงค์ และ 8) การต้อนรับแขกของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ในบ้าน นักศึกษาแสดงออกด้วยการมีไมตรี ในการต้อนรับตามขนบธรรมเนียมประเพณีนิยม

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to investigate the states and problems in Development Social Etiquette of the Students, 2) to find out and Development Social Etiquette of the Students at Savannakhet University, and 3) to follow up and evaluate the Development Social Etiquette of the Students at Savannakhet University, Lao People's Democratic Republic. This participatory action research consisted of four main stages: planning, action, observation and reflection. The target group included 35 Research for Development Social Etiquette of the Students, 5 classroom teachers, 5 representatives of the student

committee and 5 classroom heads. The 20 informants comprised 2 resource persons, 15 representatives of the first year students and 6 members of the student committee selected by Purposive Sampling. The instruments used were forms of observation, sets of questionnaires, interview forms, evaluation forms and a form of note-taking. The statistics used for data analysis were composed of percentage, mean and standard deviation.

The results of this study were as follows:

1. Regarding the states and problems on the students' manners at Savannakhet University, it was found that some of the inappropriate manners of the students included impolite words spoken, undesirable manners, aggressive behaviors, paying no attention to the teachers' suggestions, no awareness on sense of honor along with no sense of modesty/humility.. In case of sense of honor, the students never paid respect to the teachers or school guests passing by. The impolite words were usually used with their peers in the meetings. When the students walked side by side with the seniors, they did not show the appropriate or gentle manners. The standing in line to pay salutation to the national flag and the National Anthem was in the wrong step and in the wrong way. When the students paid an audience with the seniors or teachers, the style of sitting on the chair was not in the modest manner. The causes of all these problems originated from the diverse environments, communities and cultures. In addition, the teachers did not really pay attention to these students; the students were not motivated to develop themselves.

2. The development of the Development Social Etiquette of the Students, Savannakhet University, employed a six – activity strategy consisting of 1) a brain-storming meeting, 2) a meeting to train the students on knowledge about good manners, 3) workshop, 4) integration of good manners with every subject taught, 5) reinforcement, and 6) coaching supervision and evaluation to develop the student's good manners of speech, courtesy of listening. rules of respect, manner of walking, rules of standing and manner of sitting.

3. The effects of monitoring and evaluation of the development of the students' manners revealed that those concerned were satisfied with the overall development at the high level. The strategies used could improve the students' manners in six aspects comprising: 1) The students used more polite words, 2) A talking on miscellaneous topics in class or in meetings was reduced, 3) When walking with the seniors or teachers, the students were more modest, 4) Being in line to pay respect to the national flag was in an appropriate manner, 5) The style of chair sitting in front of the seniors or teachers was in a more modest manner, 6) While walking back and forth the College, the students expressed themselves by paying respect to the teachers both arrivals and departures of the College with enthusiasm and willingness

Keywords : Social Etiquette.

ภูมิหลัง

มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต เป็นศูนย์กลางการศึกษาในเขตภาคกลางของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัย และตอบสนองผลงานวิชาการ

สอดคล้องกับนโยบายสามสร้างของรัฐสนับสนุนการเชื่อมโยงอาเซียน และสากล อนุรักษ์ และส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ มุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณสมบัติ ศิลธรรมปฏิบัติ มีความรู้ความสามารถตาม 5 หลักมูลการศึกษา ได้แก่ คุณสมบัติศึกษา ปัญญาศึกษา กายศึกษา ศิลปะศึกษา และแรงงานศึกษา (5 หลักมูลการศึกษาของชาติ, 2556, หน้า 17)

การดำเนินงานให้สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขตให้มีความชัดเจนเกิดมีประสิทธิภาพสามารถขยายไปสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย ต้องได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะจรรยาบรรณ วิชาชีพครู เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและพฤติกรรมของพนักงานครูอาจารย์และนักศึกษาครู ให้มีสมรรถภาพปฏิบัติตนเองได้ตามคุณสมบัติ และจรรยาบรรณของครูลาว โดยให้นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีความตระหนักรู้วิถีชีวิตในการดำรงชีพ ที่ถูกต้องตามวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของชาติ มีคุณธรรม จริยธรรม มีมารยาทที่ดี และจรรยาบรรณในวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน สังคม ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสสังคมโลก ตลอดจนมีบทบาทในการพัฒนาประเทศในอนาคตมหาวิทยาลัยจึงจัดให้มีการพัฒนาบุคลากร คือ การพัฒนาปรับปรุง คุณภาพ การศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการพัฒนาคนให้มีศักยภาพ โดยมีการพัฒนาทักษะความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะคิด อุปนิสัย การทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และช่วยเหลือเพื่อรวมอาชีพ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต เป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งในสี่แห่งของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีใน 6 คณะ คือ คณะเกษตรศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาศาสตร์และอาหาร คณะภาษาศาสตร์ ศูนย์เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร และคณะศึกษาศาสตร์ (แผนปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต, 2556, หน้า 7)

มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต มีเขตบริการที่ครอบคลุม จำนวน 3 แขวง ได้แก่ แขวงบริคำไซ แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต และบางส่วนของแขวงสาละวัน ฉะนั้นผู้ที่เข้ามาศึกษาที่มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต ประกอบด้วยหลายชนเผ่า และบางส่วนมีประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ในปีการศึกษา 2557 ซึ่งทางมหาวิทยาลัยจะต้องมีการพัฒนาการมาได้แก่ การพูดสนทนาระหว่างเพื่อน อาจารย์ นักศึกษามีการพูดไม่สุภาพ ขาดมีหางเสียง ขาดการแสดงความเคารพกับเพื่อน ผู้อาวุโส ครูอาจารย์ การเดินสวนทางกับผู้อาวุโส อาจารย์ส่วนมากนักศึกษาไม่มีการน้อมศีรษะ การนั่งในที่ประชุมส่วนมากไม่อยู่ในอาการสำรวม มีการพูดคุยในขณะที่ประชุม การยืนคุยกับผู้อาวุโส อาจารย์ยังขาดความอ่อนน้อม ถ่อมตน การรับประทานอาหารส่วนมากยังมีการพูดคุย เคี้ยวอาหารมีเสียงดัง และการต้อนรับแขกนักศึกษายังขาดประสพการณ์ ถ้าวิเคราะห์กันอย่างถ่องแท้แล้ว พบว่าพฤติกรรมต่างๆ มีสาเหตุมาจากความเลื่อมทางด้านมารยาททั้งสิ้น

จากสภาพดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยในฐานะหัวหน้าคณาจารย์นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการพูดทางสังคมของนักศึกษา เพื่อให้มีการพูด การฟัง การมีสัมมาคารวะ มารยาทในการทำความเคารพ มารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทในการรับแขก และมารยาททางสังคมด้านอื่นๆ ให้เป็นนิสัย และที่สำคัญนักศึกษาที่จบการศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์จะเป็นต้นแบบที่ดีในการเผยแพร่มารยาททางสังคมอันดีให้กับเยาวชนในสถานศึกษาให้เป็นคนดี มีคุณภาพ อันที่จะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทางที่ดีขึ้น ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับมารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนามารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีอะไรบ้าง
3. ผลของการพัฒนามารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับมารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนามารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาหามารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนามารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ตามกระบวนการวิจัยของเคมมิสและแม็คแท็คการ์ท (Kemmis and Mc.Taggart. 1988 : 11-15, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์ 2551, หน้า 302-303) เพื่อพัฒนามารยาท ซึ่งกำหนดกรอบการพัฒนามารยาท โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory- Action Research : PAR) ซึ่งเป็นการวิจัยที่มีลักษณะสำคัญคือ เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงมีลักษณะเป็นวงจรที่ต่อเนื่อง และมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งได้กล่าวคือ วิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้คือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานระหว่างผู้วิจัยกับผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ให้ข้อมูลประกอบการวิจัย และวิธีการได้มา ดังนี้คือ

1. ลักษณะของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยแบ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 12 คน ประกอบด้วย

1.1 ผู้วิจัย คือหัวหน้ากิจการคุ้มครองนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่สนใจทำการพัฒนาารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.2 ผู้ร่วมวิจัย คือคณบดี และกลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ตัวแทนคณะกรรมการนักศึกษา หัวหน้าห้องการ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ประเภทของเครื่องมือ มี 5 ประเภท ประกอบด้วย

1.1 แบบสังเกต จำนวน 2 ฉบับ 1.2 แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ

1.3 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ 1.4 แบบประเมิน จำนวน 2 ฉบับ

1.5 แบบบันทึก จำนวน 1 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาารยาทของนักศึกษา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการดำเนินการ คือ ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับมารยาททางของนักศึกษาด้าน มารยาทในการพูด มารยาทในการฟัง มารยาทในการทำความเคารพ มารยาทในการเดิน มารยาทในการยืน มารยาทในการนั่ง มารยาทในการรับประทานอาหาร และมารยาทในการต้อนรับแขก โดยใช้แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบประเมิน และแบบบันทึกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างดำเนินการปฏิบัติการพัฒนามารยาทของนักศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการปฏิบัติการพัฒนามารยาทของนักศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบประเมิน และบันทึกรายงานผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ ร้อยละความก้าวหน้า ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนามารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมาย ได้ดังนี้

1. สภาพ และปัญหาการดำเนินงานการพัฒนามารยาทของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต ก่อนการพัฒนา พบว่า สภาพ และปัญหา พบว่า นักศึกษาจำนวนหนึ่งมีพฤติกรรมแสดงมารยาทที่ไม่เหมาะสม คือมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ได้แก่ เวลาพูดกับเพื่อนมักใช้คำที่ไม่สุภาพ ขาดความอ่อนน้อมถ่อมตน ชอบคุยส่งเสียงดังในขณะที่อยู่ในระหว่างการประชุม ไม่มีจิตสำนึกในการแสดงความเคารพ นักศึกษาเมื่อเดินกับผู้ใหญ่ ไม่เดินในอาคารส้วม การยื่นเข้าแถวเคารพธงชาติมีขั้นตอนในการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง การนั่งเก้าอี้ต่อหน้าผู้ใหญ่ หรืออาจารย์ไม่อยู่ในอาคารส้วม การรับประทานอาหารมีเสียงดัง ชอบลัดคิวในการเลือกซื้ออาหาร ส่วนการต้อนรับแขก นักศึกษามักปล่อยให้แขกอยู่ตามลำพัง ขาดการทักทาย หรือสนทนากับแขกในมหาวิทยาลัย หรืออยู่ที่บ้านของนักศึกษา ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการมีมารยาทที่ไม่เหมาะสม แบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่

1) ปัจจัยนักศึกษา 2) ปัจจัยทางมหาวิทยาลัย 3) ปัจจัยทางครอบครัว 4) ปัจจัยด้านเพศของนักศึกษา

2. แนวทางการดำเนินการพัฒนามารยาทของนักศึกษามหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต เพื่อการพัฒนา และการแก้ปัญหาการพัฒนามารยาทนักศึกษาทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) การประชุมระดมสมอง 2) การอบรม 3) การประชุมปฏิบัติการ 4) การสอนสอดแทรกในวิชาที่เรียน 5) การใช้เทคนิคการเสริมแรง และ 6) การนิเทศติดตามและประเมินผล

3. ผลการติดตามและประเมินผลการพัฒนามารยาทของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต ในวงรอบ ที่ 1 พบว่า การดำเนินงานได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนกลยุทธ์ ที่วางไว้ทั้งหมด คือผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการพัฒนามารยาทโดยรวมอยู่ในระดับมากและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักศึกษาในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน คือ นักศึกษามีมารยาทในการพูดที่ดีขึ้น ผู้พูดที่มีกิริยาวาจาเรียบร้อย ท่าทางสง่างาม อ่อนโยน สุภาพหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ใช้ท่าทางประกอบคำพูดให้มากจนเกินไป ไม่ใช้คำพูดกระทบกระเทือนเปรียบเปรยผู้อื่น ไม่ใช้คำพูดที่เป็นการทักถมผู้อื่น ไม่ใช้คำพูดที่ซ้ำเติม ขยายข้อบกพร่องของบุคคลใด บุคคลหนึ่ง ไม่ใช้คำพูดที่เยาะเย้ยถากถาง หรือให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น พูดในทางที่ดีในการสนทนาไม่พูดแต่เรื่องของตนเองมีการเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นพูดบ้าง มารยาทในการทำความเคารพ นักศึกษามีการทำความเคารพที่เหมาะสมกับโอกาสและบุคคล เช่น การคำนับ การประนมมือ การไหว้ และการกราบ มารยาทในการเดิน นักศึกษาเดินในลักษณะที่สุภาพ และมีมารยาท ตามแต่ประเภทของการเดิน เช่น การเดินตามปกติ การเดินกับผู้ใหญ่ และการเดินเข้าสู่สถานที่ต่างๆ มารยาทในการยืน นักศึกษายืนได้อย่างสุภาพ และเหมาะสมกับกาลเทศะตามลักษณะการยืนในโอกาสต่างๆ เช่น การยืนตามลำพัง การยืนต่อหน้า

ผู้ใหญ่ การยื่นเคาเรพวงชาติ และมารยาทในการนั่ง นักศึกษานั่งที่อยู่ในอาคารสำรวม เช่น การนั่งเก้าอี้ การนั่งพับเพียบ และการนั่งคุกเข่า ส่วนมารยาทในการต้อนรับแขก นักศึกษากล่าวทักทายแขก นั่งสนทนากับแขกได้ ไม่ปล่อยให้แขกนั่งตามลำพัง และสามารถหาน้ำดื่มให้แขกรับประทานได้ เป็นต้น ส่วนมารยาทที่มีค่าระดับน้อย ได้แก่ มารยาทในการฟัง และมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยสังเกตจากพฤติกรรมมารยาทฟังของนักศึกษา ในช่วงโมเรียน หรือการเข้าร่วมประชุม ยังมีการพูดคุยกันในเรื่องอื่น โดยไม่ตั้งใจฟังการบรรยายจากอาจารย์หรือวิทยากร เป็นต้น ส่วนมารยาทในการรับประทานอาหารข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การสนทนากับคนอื่นในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก ซึ่งเป็นระดับที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยในการประชุมร่วมกัน กำหนดเกณฑ์ผ่าน จึงต้องการและเต็มใจให้มีการพัฒนามารยาทในการฟัง และมารยาทในการรับประทานอาหารของนักศึกษา

ผลการดำเนินงานในรอบที่ 2 หลังจากผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้พัฒนามารยาทในการฟังของนักศึกษาไม่ได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนกลยุทธ์ที่วางไว้ทั้งหมด คือผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการพัฒนามารยาทในการฟัง และมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยอยู่ในระดับมากที่สุดและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักศึกษาที่ดีขึ้น โดยสังเกตจากพฤติกรรมมารยาทฟัง และมารยาทในการรับประทานอาหารของนักศึกษา ในช่วงโมเรียน หรือการเข้าร่วมประชุม ไม่มีการพูดคุยกันในเรื่องอื่น ตลอดจนโดยมีการตั้งใจฟังการบรรยายจากอาจารย์หรือวิทยากร เป็นต้น ส่วนมารยาทในการรับประทานอาหาร นักศึกษารู้จักการรอคิวในการเข้ารับประทานอาหาร การไม่ทำเสียงดังในขณะที่รับประทาน รู้มารยาทในการรับประทานอาหารในงานเลี้ยง ไม่ควรพูดในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก ซึ่งนักศึกษานำมาปรับใช้ในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามารยาท ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสระแก้ว นครศรีธรรมราช สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ปรากฏว่าได้มีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่าย คือ ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ผู้บริหารของมหาวิทยาลัย วิทยากร อาจารย์ ผู้ปกครองนักศึกษา ผู้นำชุมชน คณะกรรมการนักศึกษา หัวหน้าห้อง และนักศึกษา ได้มีส่วนร่วมทำให้การวิจัยเพื่อพัฒนามารยาทของนักศึกษา ดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินพัฒนามารยาทของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสระแก้ว นครศรีธรรมราช สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว พบว่า มหาวิทยาลัยสระแก้ว ยังไม่มีการนำเอาวิธีการพัฒนามารยาทของนักศึกษามาใช้ในมหาวิทยาลัย อาจารย์ดูแลนักศึกษาไม่ทั่วถึง จึงส่งผลกระทบต่อมารยาทของนักศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกของนักศึกษา ตลอดทั้งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยขาดการดูแลเอาใจใส่ให้นักศึกษาอย่างจริงจังและเสมอต้นเสมอปลาย เนื่องจากจำนวนนักศึกษามีจำนวนมาก ในการดำเนินงานของอาจารย์ด้านระเบียบนักศึกษาไม่มีเอกภาพและแตกต่างกัน เพราะอาจารย์บางคนเข้มงวดต่อนักศึกษาเพื่อให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย แต่ยังมีอาจารย์อีกหลายคนปล่อยปะละเลย จึงส่งผลให้นักศึกษาขาดความตระหนักที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น และบุคลิกภาพส่วนตัวของนักศึกษา เช่น นิสัย ความรับผิดชอบ และการคบหาเพื่อน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมเสี่ยงและมีปัญหาด้านมารยาทในด้านต่างๆ

จากเหตุผลดังกล่าว นักศึกษาควรได้รับการปรับปรุงและแก้ไข โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้พัฒนามารยาทของนักศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของพระครู โภภาสวโรดม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา

และเปรียบเทียบปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร พบว่าปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาคือ ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา 3 ด้านคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยตรงและด้านบูรณาการกับการดำเนินชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ นฤมล จามรี (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ขั้นตอน พบว่าขั้นตอนการสร้างความรู้ ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเมืองเชียงราย ได้จัดประชุมชี้แจงการดำเนินงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความรู้ ความเข้าใจในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการขยายตัวของนักศึกษาวิทยาลัยสหวันบริหารธุรกิจ แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามแนวทางกลยุทธ์ในการพัฒนา 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) การประชุมระดมสมอง 2) การอบรม 3) การประชุมปฏิบัติการ 4) การสอนสอดแทรกในวิชาเรียน 5) การใช้เทคนิคการเสริมแรง และ 6) การนิเทศติดตามและประเมินผล พบว่า ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ให้ความร่วมมือเข้าร่วมประชุมระดมสมอง ทั้งก่อนการปฏิบัติการ ระหว่างการปฏิบัติการ และหลังการปฏิบัติการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดมความคิดเห็น ร่วมกันในการแก้ไขปัญหา และหาแนวทางในการพัฒนานักศึกษาให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จัดประชุมและอบรมให้ความรู้แก่นักศึกษาโดยคณะอาจารย์ในวิทยาลัย พระสงฆ์ และวิทยากรภายนอก มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ และกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ขอความร่วมมืออาจารย์ผู้สอนประจำวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดกิจกรรมการสอนแทรกเรื่องมารยาทในวิชาเรียน มีการกำหนดเทคนิควิธีการ ขั้นตอนการดำเนินการ การนิเทศติดตามผล ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันนิเทศติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานทุกกิจกรรมตามกลยุทธ์ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการขยายตัวของนักศึกษา วิทยาลัยสหวันบริหารธุรกิจ แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้มีการพัฒนาการขยายตัวของนักศึกษาวิทยาลัยสหวันบริหารธุรกิจ ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนกลยุทธ์ที่วางไว้ โดยผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถปรับเปลี่ยนในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้านให้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือ 1) นักศึกษาใช้คำพูดที่สุภาพมากขึ้น 2) การพูดคุยกันในเรื่องอื่นอยู่ที่ห้องเรียน หรือที่ประชุมลดน้อยลง 3) นักศึกษาเมื่อเดินกับผู้ใหญ่ ก็เดินในอาการสำรวม 4) การยื่นเข้าแถวเคารพธงชาติมีขั้นตอนในการปฏิบัติที่ถูกต้อง 5) การนั่งเก้าอี้ต่อหน้าผู้ใหญ่หรืออาจารย์อยู่ในอาการสำรวม 6) ขณะเดินไปและกลับจากวิทยาลัยนักศึกษาสามารถแสดงออกโดยการไหว้อาจารย์ทั้งก่อนและกลับจากวิทยาลัย โดยเฉพาะเมื่อพบบุคคลภายนอกเข้ามหาวิทยาลัยนักศึกษาจะทำความเคารพ โดยการยกมือไหว้ด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน นักศึกษารุ่นน้องรู้จักไหว้รุ่นพี่ ทุกคนรู้จักให้เกียรติซึ่งกัน เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้ (2549, บทคัดย่อ) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) โดยใช้แนวทางกลยุทธ์ในการดำเนินงาน 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) การประชุมระดมสมอง 2) การอบรม 3) การประชุมปฏิบัติการ 4) การสอนสอดแทรกในวิชาที่เรียน 5) การใช้เทคนิคการเสริมแรง และ 6) การนิเทศติดตามและประเมินผล เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีมารยาทในการพูด มารยาทในการฟัง มารยาทในการทำความเคารพ มารยาทในการเดิน มารยาทในการยืน และมารยาทในการนั่ง ผลการวิจัยพบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถปรับเปลี่ยนใน

ด้านต่างๆ ทั้ง 8 ด้านให้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือ 1) นักศึกษาใช้คำพูดที่สุภาพมากขึ้น 2) การพูดคุยกันในเรื่องอื่นอยู่ที่ห้องเรียน หรือ ที่ประชุมลดน้อยลง 3) นักศึกษาเมื่อเดินสวนกับผู้ใหญ่ก็เดินในอาการสำรวม 4) การยื่นเข้าแถวเคารพธงชาติมีขั้นตอนในการปฏิบัติที่ถูกต้อง 5) การนั่งเก้าอี้ต่อหน้าผู้ใหญ่หรืออาจารย์อยู่ในอาการสำรวม 6) ขณะเดินไปและกลับจากวิทยาลัยนักศึกษาสามารถแสดงออกโดยการไหว้อาจารย์ทั้งก่อนและกลับจากวิทยาลัยด้วยความกระตือรือร้นอย่างเต็มที่ 7) รู้จักการรอคอยในการรับประทานอาหารเช้า มีมารยาทที่ดีในการรับประทานอาหารเช้า และ 8) สามารถแสดงออกในการต้อนรับแขกตามประเพณี วัฒนธรรมของชาติได้อย่างน่าชื่นชม และเป็นแบบอย่างที่ดีได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงาน และส่งเสริมการทำกิจกรรมของอาจารย์ประจำวิชา และอาจารย์ที่ปรึกษา โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนา มารยาท เพราะนักศึกษาต้องเป็นตัวอย่างที่ดีของเยาวชนในการประพฤติปฏิบัติตน

1.2 ควรมีการประสานความร่วมมือในการพัฒนา มารยาท ของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

1.3 มีการดำเนินการร่วมกันในการพัฒนา มารยาท ของนักศึกษา ระหว่าง สถาบันการศึกษา ครอบครัวยุ และสังคมสังคมให้แก่อนุชนรุ่นใหม่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 หน่วยงานคุ้มครอง ดูแลนักศึกษาของมหาวิทยาลัยควรจัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนา มารยาท ให้กับนักศึกษาทุกคณะ

2.2 ควรสนับสนุนให้องค์กรภาครัฐและเอกชน ชุมชน บ้าน วัด และสถาบันอุดมศึกษา มีความตระหนัก และร่วมมือกันปลูกฝัง มารยาท ในตนเอง ให้กับนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ สปป. ลาว. (2551). กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่ง สปป. ลาว. สำนักเอกสาร

กระทรวงศึกษาธิการ. (1998). วัฒนธรรมสังคมลาว. โรงพิมพ์แห่งรัฐ เวียงจันทน์ศูนย์พัฒนาครู.

นครหลวงเวียงจันทน์.

นฤมล จามรี. (2547). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

โรงเรียนเมืองเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย : สถาบันราชภัฏเชียงราย.

พระครูนิริฐวิริยคุณ (โพธาวิชัย) (2549). สภาพการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของนักเรียน

การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลำปาง

: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

พระครูโอภาสวิริคุณ. (2547). ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม

ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์

กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้. (2549). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี). วันที่ค้นข้อมูล 8 มีนาคม 2558, เข้าถึงได้จาก
[http : //www.moralcenter.ro.th](http://www.moralcenter.ro.th).

- Grandmont, Richard. (2002) “The Implementation and Utilization of Democratic Discipline as an Approach to Classroom Management : A Case Study” Dissertation Abstracts International. 51 (3) : 1345–A.
- Hoden, (2002). Geradine Study of Character Education : Urban Elementary Teachers' Perceptions of their Beliefs and practices, Dissertation Abstracts International. 63 (04) : 1433–A ; October.
<http://eqlqssnet.kku.ac.th>, (7 ตุลาคม 2557)
- Juwel, paul. (2001) “Mcasurting Moral Development Feeling, Thinking and doing,”
 Dissertation Abstracts International. 9 (03) : 646 ; January.
- Kemmis and McTaggart. (1991) R. Action Research: A Short Modern History. Deakin University Press : Geelong,; July.
- Raymond. (2001). “Garry W. The Academic Impact of Infusing character Education into the curriculum,”
 Digital Dissertations–Full Citation & Abstracts. 62 (03) : 903 ; September.
- Stern, Kral Andrew. (2003). “Family Structure and Discipline Problems at the Middle School Level,”
 Dissertation Abstracts International. 63(09) : 3382–A ; March .

**การพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโพธิแสนวิทยา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23**

**Action Research for Developing the Teachers' Potential in Conducting Classroom Research at
 Phothisaen wittaya school under the office of the Secondary Educational
 Service Area 23**

สุจินต์ จันดากุล*

ดร.วีระวัฒน์ ดวงใจ**

ดร.วิฑูรย์ ปานพรม***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู
 2) หาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู 3) ติดตามผลการพัฒนาคุณภาพการทำวิจัย
 ในชั้นเรียนของครู โรงเรียนโพธิแสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยใช้
 กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการ 2 วงจร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ
 1) การวางแผน (Planing) 2) การปฏิบัติการ (Action) 3) การสังเกตการณ์ (Observation) และ 4) การสะท้อนกลับ
 (Reflection) กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย 15 คน
 เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้
 สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอเชิงพรรณนา
 วิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพ และปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนโพธิแสนวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า 1) สภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน มาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนในกระบวนการเรียนการสอนน้อย มีภาระงานมาก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนไม่เพียงพอ 2) ปัญหาการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูขาดทักษะในการสร้างเครื่องมือหรือพัฒนานวัตกรรม ขาดงบประมาณในการสนับสนุนและขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ประสพการณ์ด้านการทำวิจัยน้อย

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ในวงรอบที่ 1 ใช้แนวทางการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ส่วนในวงรอบที่ 2 ใช้การนิเทศภายใน เพื่อติดตามผลการพัฒนาการให้คำปรึกษา แนะนำ โดยกลุ่มผู้นิเทศ

3. ผลการพัฒนาทางการพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า 1) กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีศักยภาพในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น พิจารณา จากผลการประเมินก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.44คะแนน คิดเป็น

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพครู

* ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** กรรมการบริหารหลักสูตร ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี จังหวัดสกลนคร

ร้อยละ 68.13 และผลการประเมินหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.00 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.67 จึงมีค่าร้อยละความก้าวหน้าเฉลี่ยเท่ากับ 18.54 2) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ทุกคนฯละ 1 เรื่อง รวม 16 เรื่อง ผู้ร่วมวิจัยมีศักยภาพเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) investigate states and problems in conducting classroom action research. 2) to seek for guidelines for developing the teachers' potentiality in conducting classroom action research, and 3) to follow up the development of the teachers' potentiality in doing classroom action research at Phothisaen Withaya School under the Office of the Secondary Educational Service Area 23 by using the classroom action research process. This study employed two spirals of a four-stage action research comprising planning, action, observation and reflection. The target group consisted of the researcher and 15 co-researchers. The instruments used in the study were a test, a form of observation, a form of interview and a form of assessment. The statistics applied for analyzing quantitative data were mean, percentage and standard deviation. Content analysis was employed in forms of content classification and descriptive presentation.

The findings of this study were as follows :

1. The states and the problems of the teachers' competency in conducting the classroom action research at Phothisaen Withaya School could be concluded that:

1.1 The states revealed that the teachers were less in conducting the classroom action research for solving and developing their teaching and learning process. There were lots of responsibilities and unclear on doing the classroom action research.

1.2 The problems indicated that the teachers. is without expertise in building tool or, develop the innovation. They also lacked budgets in supporting, the continuity of supervision and experiences in doing the research.

2. The guidelines for developing the teachers' potentiality in doing classroom action research revealed that in the first spiral, included a workshop and an internal supervision. In the second spiral, the internal supervision was used to monitor the development results through suggestions and consultations of the supervisors.

3. The effects of the monitoring on the teachers' competence development in doing the classroom action research at Phothisaen Witthaya School under the Office of the Secondary Educational Service Area 23 revealed that:

3.1 The co-researchers gained an increase in knowledge on doing the classroom action research. The statistics data after taking the workshop were higher than before (mean=20.44, percentage=68.13 up to mean=26.00, percentage=86.67 respectively) The was 18.54.

3.2 The co-researchers were able to do classroom action research at least 1 topic of each one and 16 of all. The co-researchers' competency of doing the classroom action research was at a higher level.

Keywords : Teachers' Potential Development.

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นกฎหมายการศึกษาที่ระบุไว้ชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24(5) ระบุว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ” และในมาตรา 30 ระบุว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา” และในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ครูประเมินผู้เรียนตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดังนั้น “ครู” ซึ่งเป็นบุคคลที่มีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพของตนเอง มีความสามารถในการนำนวัตกรรม และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อนำมาปรับเปลี่ยนใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามวัย ตามพัฒนาการและตามความถนัดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในฐานะที่ครูต้องมีบทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ครูต้องเป็นนักวิจัย นั่นคือครูต้องมีความสามารถใช้งานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ จะเห็นได้ว่าการวิจัยในชั้นเรียนจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นในการสอนผู้เรียนทุกระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1-3)

การวิจัยเป็นกระบวนการหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนางานทุกด้าน โดยอาศัยการทำงานที่มีระบบ ได้ข้อมูล

ที่น่าเชื่อถือสูง อีกทั้งการปฏิบัติงานวิจัยผู้ที่ปฏิบัติงานมุ่งศึกษาทำความเข้าใจในงาน หรือกิจกรรมในหน้าที่เพื่อค้นหาวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทของโรงเรียน โดยทำพร้อมๆ กับการจัดการเรียนการสอนตามปกติด้วยกระบวนการที่เรียบง่ายและเชื่อถือได้ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (สุดสวาสดี จำวงศ์ลา, 2556, หน้า 2-3)

การวิจัยในชั้นเรียนกับการพัฒนาครูเป็นการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียนและเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่ต้องแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนทุกคน เมื่อครูนำการวิจัยมาใช้แก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนทุกคน ผู้เรียนย่อมสามารถเรียนรู้ได้ตามที่มุ่งหวัง คุณภาพ การเรียนรู้ของผู้เรียนจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ตรวจจับที่ครูผู้สอนยังทำการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องและขณะที่ครูผู้สอนทำการวิจัยในชั้นเรียนนั้นย่อมทำให้ได้การเรียนรู้และปรับปรุงวิธีการสอนของตนเองอยู่ตลอดเวลา การวิจัยในชั้นเรียนจึงทำให้ครูเกิดความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอนอย่างลึกซึ้งและสามารถสร้างองค์ความรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง แนะนำแก่ครูผู้อื่นในเรื่องนั้นๆ ได้ (กฤษดา กรุดทอง, 2551, หน้า 23) การวิจัยในชั้นเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพหรือประสิทธิภาพของครู ดังนั้น จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งมีการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยได้มีผลการศึกษาวิจัยกระบวนการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า กระบวนการพัฒนาครูประกอบด้วย 1) การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน 3) ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ ประเมิน 4) รวบรวมและสังเคราะห์งานวิจัยแล้วตีพิมพ์ 5) สรุปผลการดำเนินงานรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะใช้ระบบติดตามและประเมินโครงการตรวจสอบผลสำเร็จของโครงการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน (พิสิษฐ์ พุฒศรี, 2551, หน้า บทความย่อ)

โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีครูและบุคลากร จำนวน 40 คน นักเรียนทั้งหมด จำนวน 680 คน จากการประชุมรายงานการประเมินตนเองประจำปีการศึกษา 2557 ของคณะครูโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยาที่ผ่านมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจและได้ทำการสังเกตศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่จะพัฒนาตนเองของครูผู้สอนเกี่ยวกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยการสำรวจและสอบถาม พบว่า สภาพครูผู้สอนโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา ส่วนมากยังไม่ได้ลงมือดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในด้านการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนน้อย มีภาระรับผิดชอบมาก โดยมีครูและตัวผู้วิจัย รวมจำนวน 16 คน มีความต้องการในการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยการใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครูโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา ตามหลักการของ Kemmis and McTaggart (Kemmis & McTaggart, 1991 หน้า 18 อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2553, หน้า 301-303) เป็นการวิจัย 2 วงรอบ และใช้รูปแบบการวิจัย 5 บท ซึ่งเป็นมาตรฐานสากล กระบวนการวิจัยปฏิบัติการจะช่วยเหลือเสริมความรู้และประสบการณ์ในการวิจัยของครู เป็นการแลกเปลี่ยนทัศนะร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับคณะครูระหว่างการปฏิบัติงานเพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพที่ดียิ่งขึ้นไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพและปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ มาพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เพื่อให้ครูนำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการไปใช้ในการพัฒนางานด้านการเรียนการสอนในเรื่องต่างๆ โดยกลุ่มผู้นิเทศและผู้วิจัยเป็นฝ่ายให้คำปรึกษาและแนะนำเทคนิควิธีการทางการวิจัยปฏิบัติการให้กับครู สามารถนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีอะไรบ้าง
3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นอย่างไร

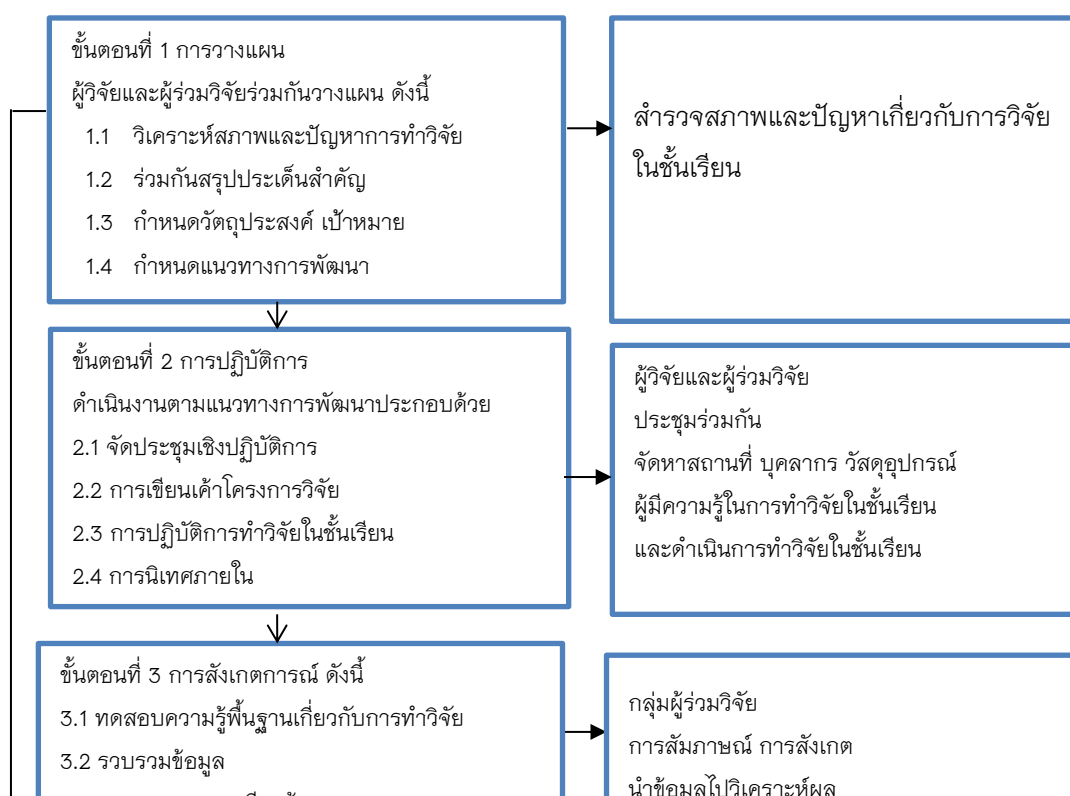
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ รายละเอียดแสดงดังภาพประกอบ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อการพัฒนา ศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโพธิแสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถลงมือปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart โดยมีลำดับขั้นตอนดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยการพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโพธิแสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายการวิจัยไว้ดังนี้

1. กลุ่มผู้วิจัย จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย จำนวน 1 คน และผู้ร่วมวิจัย จำนวน 15 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย จำนวน 19 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้นิเทศ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนรองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ รวมจำนวน 3 คน และ ผู้ร่วมวิจัย จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ประกอบด้วย
แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการพัฒนาครู จำนวน 3 กิจกรรมเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การทดสอบความรู้ก่อนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสังเกตพฤติกรรมทั่วไปของผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัย และการประเมินเค้าโครงการทำวิจัยในชั้นเรียน
2. การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์การประชุม

3. การนิเทศ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการประเมิน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ ร้อยละความก้าวหน้า ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพ และปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า 1) สภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนในกระบวนการเรียนการสอนน้อย มีภาระงานมาก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนไม่เพียงพอ 2) ปัญหาการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนไม่ชัดเจน ขาดงบประมาณในการสนับสนุนและขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ประสบการณ์ด้านการทำวิจัยน้อย

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ประกอบด้วย 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งมีขอบเขต เนื้อหาเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การพัฒนานวัตกรรมหรือวิธีแก้ปัญหา การฝึกปฏิบัติการเขียนโครงการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และการเขียนรายงานการวิจัย 2) การปฏิบัติการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ดำเนินการหลังจากการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้ว ผู้ร่วมวิจัยได้ลงมือปฏิบัติการวิจัย ในขั้นนี้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดหัวข้อวิจัยคนละ 1 เรื่อง และได้ดำเนินการเขียนเค้าโครงการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งจะเป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยให้การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น 3) การนิเทศภายใน เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนา ให้คำแนะนำ ปรีกษา โดยกลุ่มผู้นิเทศ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย โดยการนิเทศของกลุ่มผู้นิเทศในครั้งนี้เป็น การสังเกตและนิเทศเกี่ยวกับการเขียนรายงานการวิจัย การประเมินรายงานการวิจัยของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ชี้แนะแนวทางในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และเพื่อติดตามผลการพัฒนา สรุปและรายงานผลการพัฒนา ศักยภาพครูในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยสามารถดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ได้ตรงตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า 1) กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น จากร้อยละ 68.13 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 86.67 2) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้ทุกคนๆละ 1 เรื่อง รวม 16 เรื่อง มีคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับดี ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในการทำวิจัยครั้งนี้ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันดำเนินการวิจัย 2 วงรอบ โดยวงรอบที่ 2 ได้มีการนิเทศภายในเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมวิจัย จำนวน 11 คน ที่ยังทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอยู่ในระดับพอใช้ โดยผู้ดำเนินการนิเทศได้ให้คำแนะนำเป็นรายบุคคล และในกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเองก็ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงเกิดความเข้าใจและความชัดเจนในกระบวนการต่างๆ มากขึ้นจนผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยของผู้ร่วมวิจัยทุกคนอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

1. ผลการศึกษา สภาพและปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า 1) สภาพการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน พบว่าครูเคยผ่านการอบรมมาบ้างบางส่วน แต่ยังมีขาดทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนและมีเวลาน้อยเนื่องจากมีงานที่รับผิดชอบมาก คิดว่าเป็นเรื่องยุ่งยากและไม่สนใจในการทำวิจัย ขาดความมั่นใจที่จะลงมือทำ ขาดการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน การให้ความช่วยเหลือครูด้านการวิจัยและการจัดหาเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีน้อย เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีน้อย ขาดการประสานงานกับบุคคล ชุมชน องค์กรและสถาบันต่างๆ ในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาภรณ์ จันทบูรณ์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนหนองทุ่มวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า การพัฒนาศักยภาพครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนจำเป็นต้องดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสภาพของครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการทำวิจัยในชั้นเรียนค่อนข้างน้อย ซึ่งปัญหาเกิดจากครูยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเพียงพอ ไม่สามารถดำเนินการตามกระบวนการวิจัยให้ครบตามขั้นตอน ตลอดจนไม่สามารถวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาที่แท้จริงของผู้เรียน 2) ปัญหาการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนน้อย การนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนยังไม่ชัดเจน งบประมาณในการสนับสนุนการวิจัยมีไม่เพียงพอ มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติการวิจัยน้อย มีประสบการณ์ด้านการวิจัยและเวลาที่ใช้ในการวิจัยมีน้อย ผู้บริหารมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยไม่สม่ำเสมอ ขาดการติดตามอย่างต่อเนื่องจากฝ่ายบริหาร รวมถึงครูมีภาระงานอื่นมาก จึงไม่ค่อยมีเวลาลงมือทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรวัต สวัสดิ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โรงเรียนอุดมพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ปัญหาคือ ครูมีการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนแต่มีเวลาน้อยเนื่องจากมีงานที่รับผิดชอบมาก การรายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ส่วนใหญ่มีรูปแบบไม่เป็นทางการ เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องมีน้อย ครูส่วนใหญ่ยังไม่ชัดเจนเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติการในชั้นเรียน งบประมาณที่ใช้ในการสนับสนุนการวิจัยและความเชื่อมั่นในการปฏิบัติการให้ประสบผลสำเร็จมีน้อย

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญและส่งเสริมพัฒนาครูในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอย่างจริงจัง โดยนำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ของโรงเรียน มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้รูปแบบการประชุมเชิง

ปฏิบัติการและการนิเทศภายในเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานจากผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ จัดสรรงบประมาณหรือรางวัล เพื่อสนับสนุนการให้กับครูผู้ดำเนินการทำวิจัย 1.2) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลการวิจัยและให้ความรู้เกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างจริงจัง ควรประกาศยกย่อง ให้รางวัลสำหรับผู้ที่มีความดีเด่น ในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยได้มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน และปรับปรุงงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนได้ ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยเพื่อใช้ในการขอเลื่อนวิทยฐานะให้เพิ่มมากขึ้น 1.3) โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน หรือจัดประชุมนำเสนอเกี่ยวกับงานวิจัยของครูผู้สอน ในการจัดนิทรรศการงานวิชาการ ทั้งผลงานนักเรียนและครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำเอกสาร ตำราที่เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน จัดทำสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การแก้ไขปรับปรุงคอมพิวเตอร์ให้สามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้ดี เพื่อให้ครูได้ศึกษา ค้นคว้า จะเป็นการกระตุ้นให้ครูทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามกลุ่มเป้าหมายในครั้งต่อไป เมื่อมีการพัฒนาด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนแล้ว ควรนำความรู้ที่ได้รับทำการวิจัยเพื่อพัฒนา หรือแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร

1) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาให้ครูมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น 2) ควรให้ครูทุกคน ทุกกลุ่มสาระได้ทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กฤษดา กรุดทอง. (2551). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนตามแบบจำลองคุณภาพ*. กรุงเทพฯ

: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

นิภาภรณ์ จันทร์ถน. (2553). *การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียน*

หนองทุ่มวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร :

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พิสิษฐ์ พุฒศรี. (2551). *กระบวนการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโพนแพง*

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ คม. สกลนคร

: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เรวัตร สวัสดิ์. (2555). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*

โรงเรียนอุดมพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุดสวาทดี จำวงศ์ลา. (2556). *การพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนบ้านคำพิ*

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร:

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อรุณรัตน์ คุณคำตา. (2554). การพัฒนาศักยภาพครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนมุกดาหาร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร
: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

องอาจ นัยพัฒน์. (2553). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
กรุงเทพฯ : สามลดา.

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2
THE CHARACTERISTICS OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE
OF NAKHON PHANOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

สุนณา อุดม*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์**

ดร.ฤทัยทรัพย์ ดอกคำ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 22) เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน เขตอำเภอ 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ในปีการศึกษา 2557 รวมทั้งสิ้น 320 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน และครู จำนวน 287 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (t-test) และ (F - test) เมื่อพบความแตกต่างทดสอบเป็นรายคู่ด้วย LSD

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะของบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก
2. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ด้านบุคลิกภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามเขตอำเภอ ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ด้านที่ควรได้รับการพัฒนา คือด้าน คุณธรรม จริยธรรม มีแนวทางการพัฒนา คือ ทำแผนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ศึกษาเอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน เข้าร่วมพิธีการต่างๆ ในสังคม การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ การเข้ารับการศึกษาอบรม การเข้าร่วมประชุมสัมมนา วิชาการ บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา บทบาทของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ทำโครงการผู้บริหารดีเด่น

คำสำคัญ : คุณลักษณะที่พึงประสงค์ผู้บริหารสถานศึกษา

* ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** รองผู้อำนวยการสถาบันภาษาศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านนาแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) examine the level of desirable characteristics of school administrators in schools, 2) compare the desirable characteristics of school administrators classified by position attained, school size and district of location, 3.) find out guidelines for developing characteristics of school administrators in schools under the Office of Nakhon Phanom Primary Educational Service Area 2. The sampling group included 33 school administrators and 287 teachers in schools in the academic year 2014 –a total of 320 participants. The research instrument was a set of questionnaires. The statistics used for analyzing data were percentage, mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), t-test (Independent Samples), F-test and a pairwise test with LSD.

The results of this study were:

1. The desirable characteristics of the school administrators as perceived by the school administrators and teachers in the schools under the Office Nakhon Phanom Primary Educational Service Area 2 were at a high level.

2. The overall desirable characteristics of the school administrators in the opinions of the school administrators and teachers in the schools showed no significant differences.

3. There were no significant differences in the desirable characteristics of the school administrators in the perception of the school administrators and teachers classified by school size as a whole. In case of personality, there was a difference at the .05 level of significance.

4. There were no significant differences on the characteristic of the school administrators classified by district of school location in general and in particular.

5.The researcher proposed guidelines in developing the school administrators' characteristics in the aspects that should be developed on: morality, ethics developed through by a plan of morality and ethics development, a study on manuals of performance, attending social ceremonies, study tours, study leaves, training sessions, attending seminars, academic training sessions, functions and duties of school administrators ,roles of schools in developing morality and ethics, and creation of outstanding school administrator project as well.

Keywords : Desirable Characteristics of School Administrator.

ภูมิหลัง

โลกปัจจุบันมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทำให้สถานศึกษาจะต้องปรับตัวให้มีความสมดุลและท้าทายกับความเปลี่ยนแปลงผู้บริหารไม่ว่าระดับใดจะต้องเตรียมความพร้อม ในการจัดการศึกษายุคใหม่ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นยิ่งในศตวรรษที่ 21 ด้วยแล้วการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่ทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนา อย่างเต็มที่ ซึ่งการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารและครูซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขไปสู่ความสำเร็จ ในขณะที่สภาพปัจจุบันพบว่า การจัดการศึกษาของไทยโดยทั่วไปยังไม่ไดมาตรฐานดังที่ (กมล สุตะประเสริฐ, 2540, หน้า 39) ได้นำเสนอ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดำเนินการในปี พ.ศ. 2544 – 2548 ในรอบแรก จำนวน 30,010 แห่งมีจำนวนสถานศึกษามากกว่า 20,000 แห่ง ที่ยังไม่ผ่านมาตรฐานขั้นต่ำ และยังพบว่าผู้บริหารขาดทักษะในการบริหารจัดการ การบริหารยังขาดอิสระและความคล่องตัวในการดำเนินงาน ครูขาดทักษะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตรต่ำต่อด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ขาดนิสัย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพดังกล่าว ซึ่งให้เห็นความเป็นมืออาชีพของครูและผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเริ่มจากการพัฒนาผู้บริหารทุกระดับให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์จนเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา และดำเนินการไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งใกล้เคียงกับทฤษฎีของ อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร (2551, หน้า 21-25) เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารที่สามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จจะต้องมีคุณลักษณะ 5 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านความรู้ความสามารถ 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 5) ด้านความเป็นผู้นำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีโรงเรียนจำนวน 185 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 68 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง 90 แห่ง และ ขนาดใหญ่ 27 แห่ง มีผู้บริหารสถานศึกษา 185 คน ข้าราชการครูทั้งสิ้น 1,653คน มีจำนวนนักเรียน 56,688 คน

ผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษานครพนมเขต2จึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษานครพนม เขต 2 ที่เหมาะสมต่อการบริหารงานในยุคของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในขณะนี้ และผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้บริหารในการพัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาในการวิจัยไว้ดังนี้

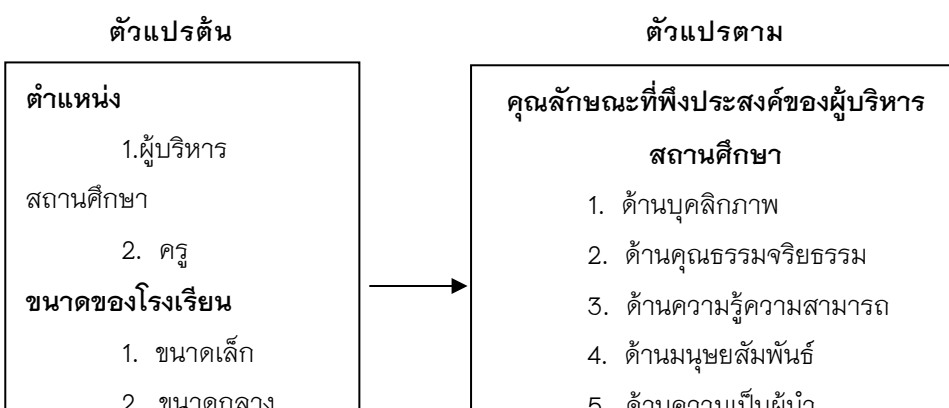
1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู อยู่ในระดับใด
2. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามตำแหน่ง แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
4. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามเขตอำเภอ แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
5. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามตำแหน่ง
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามเขตอำเภอ
5. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 1,838 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 185 คน จำนวน 185 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 68 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง 90 แห่ง และขนาดใหญ่ 27 แห่ง ครูจำนวน 1,653 คน จำแนกเป็นโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนครู 257 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนครู 832 คน โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนครู 564 คน ในเขตอำเภอท่าอุเทน อำเภอโพนสวรรค์ อำเภอนาทม อำเภอนาหว้า อำเภอบ้านแพง อำเภอศรีสงคราม
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 33 คน ครู จำนวน 287 คน รวมทั้งหมด 320 คน ในเขต อำเภอท่าอุเทน อำเภอโพนสวรรค์ อำเภอนาทม อำเภอนาหว้า อำเภอบ้านแพง อำเภอศรีสงคราม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นแบบสอบถามแยกเป็น 2 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเลือกตอบ (Check-List)
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ จำนวน 50 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลีเคอร์ท

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนต่อไปนี้

1. บันทึกเสนอให้สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้
2. การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะส่งด้วยตนเองเฉพาะสถานศึกษาที่อยู่ บริเวณใกล้เคียง และสถานศึกษาที่อยู่ไกลนั้นผู้วิจัยจะจัดส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์โดยส่งซองพร้อมปิดแสตมป์จ่ายของถึงผู้วิจัย เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามจัดส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้ว ส่งคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ด้วยเช่นกัน
3. การรวบรวมแบบสอบถามผู้วิจัยจะเดินทางไปรวบรวมด้วยตัวเอง เฉพาะสถานศึกษา ที่อยู่บริเวณใกล้เคียง และรอรับแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ภายหลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์
4. เมื่อยังไม่ได้รับแบบสอบถามครบผู้วิจัยติดตามด้วยตัวเอง

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ค่าร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) 3) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ปรากฏผลดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก $\bar{X}=3.97$ ผลการศึกษาแต่ละด้านอยู่ในระดับมากเช่นกันโดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ด้านบุคลิกภาพ $\bar{X}= 4.01$ ด้านความรู้ความสามารถ $\bar{X}=4.01$ ด้านความเป็นผู้นำ $\bar{X}= 4.00$ ด้านมนุษยสัมพันธ์ $\bar{X}=3.98$ ด้านคุณธรรม จริยธรรม $\bar{X}= 3.83$
2. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน
3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านบุคลิกภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง

4. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามเขตอำเภอ ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. ได้แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 เฉพาะรายด้านที่ควรได้รับการพัฒนา ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นด้วยคือด้าน คุณธรรม จริยธรรมได้แก่ ทำแผนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมศึกษาเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานเข้าร่วมพิธีการ ต่างๆ ในสังคมการศึกษาคุณงามความดีต่อการเข้ารับการศึกษาอบรมการเข้าร่วมประชุมสัมมนาวิชาการบทบาท และหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมทำโครงการ ผู้บริหารดีเด่น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยภาพรวม และรายด้านมีค่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 มีความเห็นว่า ในยุคโลกปัจจุบันนี้ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กรเพื่อให้องค์กรดำเนินไปสู เป้าหมายตามแผนพัฒนาที่ใดกำหนดไว้ต้องเป็นผู้มีคุณลักษณะเด่นที่สำคัญ 5 ประการคือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ โกศล ดาราพิสุทธิ (2549, หน้า 78) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตาม ความคิดเห็นครู อำเภอศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นครูอำเภอศรีราชาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต วิภากานต์ (2547, หน้า 91) ศึกษาเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเหนือ คลอง จังหวัดกระบี่ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีลักษณะตามลำดับ ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ และด้านความรู้ความสามารถ

2. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะพื้นฐานทาง ความคิดของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูไม่มีความแตกต่างกันตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ อาที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จะปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารงานในสถานศึกษา ถือเป็นหัวหน้า หน่วยงานสูงสุดขององค์กรรับผิดชอบงานทั้งหมดของสถานศึกษา ส่วนครูจะปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษา ซึ่งเข้าใจในสถานภาพ บทบาทของตัวเองอยู่แล้ว ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ โรสเนอร์ (Rosener, 1986, p.2551-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนะที่แตกต่างกันของคุณลักษณะอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอาจารย์ใหญ่ตามทัศนะอาจารย์ใหญ่และทัศนะของครูจำแนกตามตำแหน่งแตกต่างกัน และงานวิจัย ของ ไรซ์ (Rice, 1991, p.378-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาตาม

ทัศนคติของอาจารย์ใหญ่และครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตแม่น้ำซาวานาห์ ตอนกลางรัฐจอร์เจีย ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติของอาจารย์ใหญ่ และครู ต่อคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของอาจารย์ใหญ่มีความแตกต่างกัน

3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะบุคลากรครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษา มีความเป็นกันเองระหว่างผู้บริหารกับครู โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับชื่นชม เกิดความศรัทธาที่จะให้ความร่วมมือและยอมรับนับถือ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจบ อินทร์ฉ่ำ (2547,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 พบว่า เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันส่วนด้านบุคลิกภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน อาจมีความรู้ ความเข้าใจในคุณลักษณะที่แตกต่างกัน อย่างเช่นผู้บริหารที่อยู่โรงเรียนขนาดใหญ่จะต้องเข้มงวดในเรื่องกฎเกณฑ์ต่างๆมากกว่าเพราะบุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนมาก ต้องมีแบบแผนการบริหารงานที่ชัดเจนมากกว่า ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก บุคลากรน้อย บริหารง่าย รูปแบบการบริหารเลยเป็นแบบพี่น้อง เป็นกันเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ โรสเนอร์ (Rosener,1986,p.2551-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติที่แตกต่างกันของคุณลักษณะอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอาจารย์ใหญ่ จำแนกตามขนาดโรงเรียนมีผลทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ใหญ่แตกต่างกัน

4. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามเขตอำเภอ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีรูปแบบ กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเหมือนกัน ไม่ได้แยกว่า อยู่อำเภอใดต้องปฏิบัติแบบใด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ ศิลปาภรณ์ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 เมื่อจำแนกตามเขตอำเภอ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

5. ได้แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ในด้านคุณธรรม จริยธรรม เพราะมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า ค่าเฉลี่ยรวมในทุกด้าน โดยแยกย่อยออกมาเป็น 10 ข้อ คือทำแผนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ศึกษาเอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน เข้าร่วมพิธีการต่างๆ ในสังคม การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ การเข้ารับการศึกษาอบรม การเข้าร่วมประชุมสัมมนาวิชาการ ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ทำโครงการผู้บริหารดีเด่น ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูคิดว่าในด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นปัจจัยพื้นฐานของผู้บริหารอยู่แล้ว ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เกิด จึงทำให้ค่าเฉลี่ยในข้อนี้ต่ำลง และไปเน้นไปในด้านบุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ มนุษยสัมพันธ์ และความเป็นผู้นำ มากกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาโดยตรงควรนำคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปพิจารณาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไปโดย

- 1.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ศึกษาเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นการศึกษาหาความรู้จากเอกสารทางวิชาการ และคู่มือการปฏิบัติงานที่หน่วยงานในระดับต่างๆ จัดทำขึ้น
- 1.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารได้ศึกษาต่อ เพื่อให้มีความรู้และทักษะวิชาชีพสูงขึ้น
- 1.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ไปศึกษาดูงาน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานของตน
- 1.4 ควรนำองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน มาเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.2 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารและครูในทัศนะของบุคคลอื่น ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น นักเรียน
- 2.3 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ ที่ทำให้ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่การงาน

เอกสารอ้างอิง

- กมล สุตประเสริฐ. (2550). *ตัวชี้วัดภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*. วิทยากรย, 9, 39.
- โกศล ดาราพิสุทธิ. (2549). *คุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูอำเภอศรีราชา*. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คณะกรรมการคุรุสภา. (2549). *แนวทางการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คมศักดิ์ ชมภูวงษ์. (2555). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Hollomon, L. P. (1999). Characteristic of the principals centers as context profession development. *Dissertation Abstracts International*, 60 (3), 605.
- Neubert, M. J. (2009). A Functional-Based Modern Informal Leadership Perception in Intact Work Teams. *Dissertation Abstract International*. 59(05), 405-A

New Zealand Ministry of Education. (2013). *The educational leadership model– ELM*.

Retrieved January 2, 2013 Retrieved from <http://www.educationallleaders>.

Rice, W. L. (2010). Leadership behavior of elementary school principals and teachers in five Central

Savannah River Area School Districts in Georgia. *Dissertation Abstract International*. 59(2), 378–A

**การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร**

**Development of the Child Caretakers on the Academic Affairs Management and Learning
Activity Application Based on the Curriculum at the Child Development Center
under Phang Khwang Sub-district, Mueang District, Sakon Nakhon**

วิจิตรตา พันธอน*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย โพไพล**

ดร.วีรเทพ เนียมหัตถ์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาของครูผู้ดูแลเด็กการบริหารงานวิชาการ
และกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัด
สกลนคร 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตาม
หลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการ
และกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 13 คน โดยใช้การ
วิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบ ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติการ ขั้นตอนการสังเกตการณ์
ขั้นตอนการสะท้อนกลับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและแบบ
ประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีสภาพการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามความรู้ ความเข้าใจ ในรูปแบบเดิมที่เคยจัดมา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ยังจัดได้ไม่หลากหลายและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไม่ค่อยมีจุดมุ่งหมายและไม่มีรูปแบบที่ได้มาตรฐานตามหลักสูตร และเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้ไม่ครอบคลุมกับจุดประสงค์การเรียนรู้และยังไม่มีการบินที่หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การใช้สื่อและนวัตกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังอยู่ในระดับน้อยและการประเมินพัฒนาการเด็กยังไม่เป็นปัจจุบัน การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ทั้ง 10 ด้าน ยังจัดได้ไม่ครอบคลุม

1.2 ปัญหาในการบริหารงานวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ทั้ง 10 ด้าน ยังครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ทั้ง 10 ด้าน และยังจัดได้ไม่ครอบคลุม ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ทำให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ได้มาตรฐาน การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่ถูกต้องตามขั้นตอน การวัดผลและประเมินผลไม่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับ

คำสำคัญ : การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการ

* ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านป่าผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

พัฒนาการของเด็ก ไม่มีทักษะในการผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ไม่ได้มาตรฐาน

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี 2 แนวทาง คือ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การนิเทศติดตาม และ 3) นิเทศแบบให้คำชี้แนะ

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการบริหารงานวิชาการและจัดกิจกรรมตามหลักสูตรในระดับมากและได้รับการช่วยเหลือ แนะนำ การให้คำปรึกษาในการจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพิ่มขึ้น

ABSTRACT

This study aimed at 1) investigating states and problems of the child caretakers on the academic affairs management and learning activity application based on the curriculum at the Child Development Centers under Phang Khwang Sub-district Administration Organization, Mueang District, Sakon Nakhon, 2) finding out guidelines on the child caretakers' potential development on the academic affairs management and the application of learning activity, 3) monitoring effects of the child caretakers' competence

development in managing the academic affairs and applying the learning activities. The research group included 13 child caretakers. The 2–spiral action research was employed. Each spiral comprised: planning, action, observation and reflection. Tools used were composed of a form of observation, a form of interview, a questionnaire and a form of evaluation. Percentage, mean and standard deviation were utilized to analyze data.

The findings were as follows:

1. The states and problems on the educational management at the Child Development Centers were:

1.1 The states of the management of the academic affairs and learning activity application according to the curriculum at the Child Development Centers revealed that the child caretakers obtained the states of the academic affairs management and application of learning activity based on the curriculum, knowledge, understanding in the existing model. The application of learning activity based on the curriculum was conducted but it was not diverse. The application of the learning activity was done without objectives and without a standardized model based on the curriculum. In addition, the writing of lesson plans did not cover the objectives set and without a report after learning activities. The use of media and innovations in learning activities was at the low level. The evaluation of the development was not up-to-date.

1.2 The problems in managing the academic affairs and applying learning activities based on the curriculum in the Child Development Centers indicated that the child caretakers encountered a lack of knowledge, correct understanding concerning the academic affairs management and learning activity application based on the curriculum making the application of curriculum under standard. The making of plan on experience was not clear according to the steps. The measurement and evaluation were not diverse and not consistent with child development. They lacked skills in producing learning media/innovations to be standardized.

2. The guidelines in developing the child caretakers' competency on the academic affairs management and learning activity application based on the curriculum at the Child Development Centers comprised: 1) a workshop, 2) monitoring supervision and coaching supervision.

3. The effects of the child caretakers' potentiality development on the academic affairs management and learning activity application based on the curriculum indicated that the child caretakers gained knowledge, understanding and skills at the high level. They were provided with advice, counseling on the application of the preschool education, learning management, production of learning media and innovations, environment management both inside and outside the Child Development Centers conducive to learning affecting the child caretakers to gain better knowledge, understanding and skills in managing the preschool education.

Keywords : Development of the Child Caretakers on the Academic Affairs Management and Learning.

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ที่ส่วนราชการต่างๆ ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ กรมการพัฒนาชุมชน ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกระทรวงศึกษาธิการ และที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 18 และมาตรา 4 แต่ก็ยังมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ในบุคลากร ในการบริหารจัดการ ในวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ในอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ในการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนรวมถึงการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบภารกิจดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมาตรฐานสามารถให้บริการตอบสนองของชุมชนในการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ 2-5 ขวบ อย่างทั่วถึงและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ตามอำนาจหน้าที่และเจตนารมณ์ของรัฐบาล (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553, หน้า 1-2)

องค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดสตูลนคร มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ ทั้งหมด 5 ศูนย์ โดยเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน จำนวน 3 ศูนย์ และจัดตั้งขึ้นเองจำนวน 2 ศูนย์ ในปีการศึกษา 2555 มีครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 13 คน จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย อายุระหว่าง 2-5 ปี จากแผนพัฒนาการศึกษา (พุทธศักราช 2555-2557) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง ทำให้ทราบสภาพการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของครูผู้ดูแลเด็ก พบว่าครูผู้ดูแลเด็กยังขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมและการดำเนินการวิชาการที่เป็นระบบ อีกทั้งครูไม่ได้รับการนิเทศ การฝึกอบรมที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงทำให้ครูผู้ดูแลเด็กไม่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนางานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องได้รับการพัฒนาในการบริหารงานวิชาการ (แผนพัฒนาการศึกษา พุทธศักราช 2555-2557, องค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง, 2555, หน้า 10)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง ตำแหน่งนักบริหารการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้เด็กปฐมวัย ได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คำถามการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาของครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดสตูลนคร เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดสตูลนคร มีกี่แนวทางและอะไรบ้าง

3. ผลของการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เป็นอย่างไร

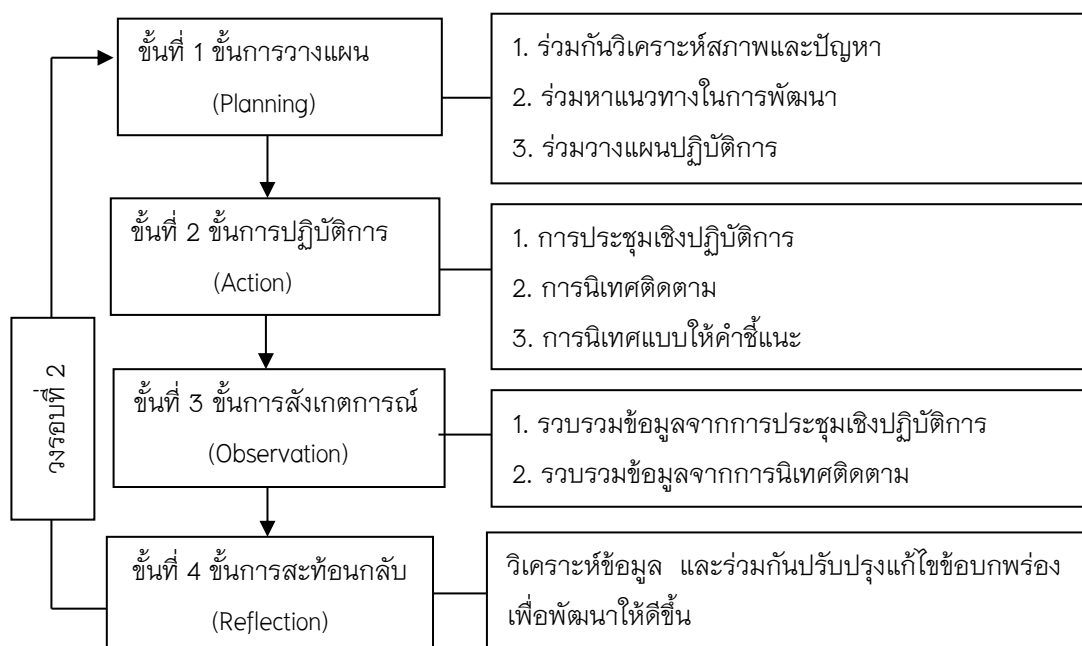
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการบริหาร งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการตามวิธีการวิจัยตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีหน้าที่ร่วมกันพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 14 คน ประกอบด้วย
 2. ผู้ร่วมวิจัย คือ ครูผู้ดูแลเด็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 13 คน ได้แก่
 3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีหน้าที่ในการให้ข้อมูลประกอบที่เป็นประโยชน์เพื่อสะท้อนผลการดำเนินการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มีดังนี้

1. ประเภทของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 4 ประเภท ประกอบด้วย
 - 1.1 แบบทดสอบก่อน-หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 1 ฉบับ
 - 1.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ
 - 1.3 แบบสังเกตพฤติกรรม จำนวน 1 ฉบับ
 - 1.4 แบบนิเทศการบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหาร งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน 2558 และใช้แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบนิเทศการบริหารงานวิชาการเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติดังกล่าว

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ครั้งนี้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพและปัญหาของครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า

1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครพบว่า การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรฐานขั้นพัฒนา) โดยผู้ดูแลเด็กส่วนหนึ่งไม่มีทักษะด้านการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

1.2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ทำให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ได้มาตรฐาน การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่ถูกต้องตามขั้นตอน การวัดผลและประเมินผลไม่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ไม่มีทักษะในการผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ไม่ได้มาตรฐาน

2. แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มี 2 แนวทาง คือ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การนิเทศติดตาม และนิเทศแบบให้คำชี้แนะ รายละเอียด ดังนี้

2.1 ประชุมเชิงปฏิบัติการโดยการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาการจัดการศึกษาด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดทำสื่อการเรียนรู้เพื่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ 2 วัน โดยมีวิทยากรคือ นางศศิธร แก้วเสถียร ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านพังขว้างเหนือ 909 กรป.กลาง อุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.2 การนิเทศติดตามและนิเทศแบบให้คำชี้แนะ โดยดำเนินการภายหลังจากเสร็จสิ้นการอบรมเชิงปฏิบัติการแล้ว เมื่อผู้ร่วมวิจัยกลับไปปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การนิเทศติดตามและนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ดำเนินการโดยผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยการประเมินการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยของกลุ่มเป้าหมาย คนละ 1 แผน โดยนางศศิธร แก้วเสถียร ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านพังขว้างเหนือ 909 กรป.กลางอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย และผู้วิจัย

3. การติดตามผลการพัฒนาการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พบว่า

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการพบว่าครูผู้ดูแลเด็ก มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดทำหลักสูตร การจัดประสบการณ์/กิจกรรมประจำวัน การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ การผลิตสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การนิเทศการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน โภชนาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน(กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียน) และการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

3.2 การนิเทศติดตามและนิเทศแบบให้คำชี้แนะ พบว่าการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ เสนอแนะ การให้คำปรึกษาในการจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพิ่มขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย สามารถนำอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร พบว่า การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรฐานขั้นพัฒนา) โดยผู้ดูแลเด็กส่วนหนึ่งไม่มีทักษะด้านการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สืบเนื่องมาจากครูผู้ดูแลเด็กบางคนไม่ได้จบการศึกษาปฐมวัยมาโดยตรงจึงจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร ทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ไม่หลากหลาย การเขียนแผนและใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยังไม่ถูกต้องตามขั้นตอนสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและกระบวนการ/วิธีการพัฒนาบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ พบว่าเนื่องจากการทำงานที่ได้มาของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีขีดจำกัดภายใต้นโยบายของท้องถิ่น “ครอบครัวเข้มแข็ง ท้องถิ่นเข้มแข็ง” ทำให้บุคลากรไม่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ การพัฒนาการให้ความรู้บุคลากรไม่เป็นลักษณะองค์รวม ขาดกระบวนการคิดสรรตัวแทนเข้าอบรม บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดแผนการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก รวมถึงการขาดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมภายในบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จาก การสำรวจสภาพปัญหาการสร้างวัฒนธรรมโดยใช้เทคนิคการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) โดยมีกิจกรรมสอดแทรกในการพัฒนา คือ การจัดการความรู้ (KM) การใช้สุนทรียสนทนา (Dialogue) สุนทรียสาธก (Appreciative Inquiry) รวมทั้งการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) 2) ผลการพัฒนาบุคลากร ผู้วิจัยมีความรู้ ความเข้าใจในการทำแผนพัฒนาโรงเรียน จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การนิเทศแบบคลินิก การทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ร่วมวิจัยมีค่านิยมและเจตคติที่ดีทำให้เกิดการพัฒนา การสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถใช้การวัดผลประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการสอนและการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นใน 3 ระดับ ระดับบุคคล ระดับกลุ่มและระดับองค์กรโดยการบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระบบมากขึ้นเกิด

การพัฒนาาระบบประกันคุณภาพมีแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นรูปธรรมและมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้น

2. ปัญหาการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ทำให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ได้มาตรฐาน การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่ถูกต้องตามขั้นตอน การวัดผลและประเมินผลไม่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ไม่มีทักษะในการผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ไม่ได้มาตรฐาน ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากครูผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง ส่วนมากจะปฏิบัติงานจัดการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมานาน ทำให้ติดตามวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ๆ ไม่ทัน และยังพบว่า ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย จิตวิทยา พัฒนาการเด็ก หลักและวิธีการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การบันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์ และวิธีประเมินพัฒนาการเด็กในแต่ละกิจกรรม ซึ่งส่งผลให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยไม่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดแผนการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กรวมถึงการขาดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมภายในบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากการสำรวจสภาพปัญหาการสร้างความรู้ความตระหนักโดยใช้เทคนิคการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) โดยมีกิจกรรมสอดแทรกในการพัฒนา คือ การจัดการความรู้ (KM) การใช้สุนทรียสนทนา(Dialogue) สุนทรียสาธก (Appreciative Inquiry) รวมทั้งการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) 2) ผลการพัฒนาบุคลากร ผู้วิจัยมีความรู้ ความเข้าใจในการทำแผนพัฒนาโรงเรียน จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การนิเทศแบบคลินิก การทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ร่วมวิจัยมีค่านิยมและเจตคติที่ดีทำให้เกิดการพัฒนา การสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถใช้การวัดผลประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการสอนและการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นใน 3 ระดับ ระดับบุคคล ระดับกลุ่มและระดับองค์กรโดยการบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระบบมากขึ้นเกิดการพัฒนาระบบประกันคุณภาพมีแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นรูปธรรมและมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้น

3 แนวทางการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร พบว่า การพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้วยแนวทางในการพัฒนาประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตามและนิเทศแบบให้คำชี้แนะ โดยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาบรรยายให้ความรู้กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยมากขึ้น สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา จินดาศรี (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองอ้อม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาสรุปได้ว่าการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองอ้อม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน ทำให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมการศึกษาได้

4. การติดตามผลการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนครโดยใช้แนวทางการพัฒนา คือ 1) ประชุมเชิงปฏิบัติการพบว่าครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร ความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการตกแต่งอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และการบริหารจัดการความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านวิชาการ มีทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการจัดทำสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ที่สนองต่อกิจกรรมตามหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 2) การนิเทศติดตาม พบว่าการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ เสนอแนะ การให้คำปรึกษาในการจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ การผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพิ่มขึ้น ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร ได้ดำเนินการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก ด้วยแนวทางการอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตามและการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในพัฒนาบุคลากรที่ได้ผลมากและเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการจึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมือง จังหวัดสกลนครมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาโดยใช้แนวทางการอบรมเชิงปฏิบัติการ ถ้าจะให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการติดตามผลว่าได้ นำความรู้ความเข้าใจและทักษะที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการไปใช้ปรับปรุงและพัฒนางานการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรให้มีการเปลี่ยนแปลงให้มากขึ้นหรือไม่ หรือมีปัญหาที่ต้องได้รับการช่วยเหลือและแก้ไข วิธีในการติดตามผลมีหลายวิธี เช่น การนิเทศภายใน การสัมมนา การให้คำปรึกษา เป็นต้น

1.2 การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย การบริหาร งานวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร ควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน เพราะจะได้ นำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการพัฒนาไปใช้จริงอย่างต่อเนื่อง

1.3 ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดสรรงบประมาณในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองเป็นการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาปฐมวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

1.4 การพัฒนาบุคลากรโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในทางปฏิบัติจริง ควรมีการยืดหยุ่นไปตามสภาพแวดล้อม และสถานการณ์จึงก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่เป็นการบูรณาการผ่านการเล่นจึงควรจะศึกษาการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยแบบบูรณาการ

2.2 ควรศึกษากระบวนการบริหารจัดการศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อ ผลิตเครื่องมือวัดผล และประเมินผลให้ตรงตามวัตถุประสงค์

2.4 ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาบุคลากร ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย โดยใช้รูปแบบหรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน การสัมมนา การวิจัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). คู่มือแนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กองร้อยอาสาสมัครศึกษาดินแดน. (2547). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น.

. (2550). คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ: สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น.

. (2553). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น.

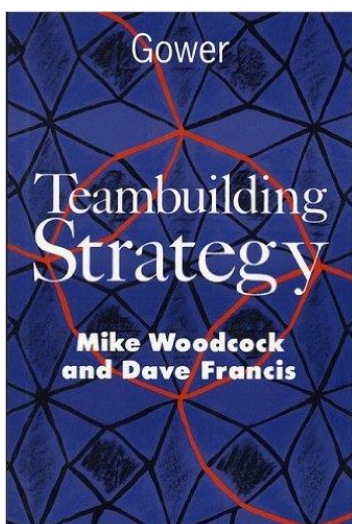
อัญชลี ศรีเพชร. (2552). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาใน

เขตเทศบาลเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์

: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

Spirito, Joseph Peter. (2003, June). The Principal Instructional Leadership Behavior in Middle School in California and The Impact of Implementation on Academic Achievement. Dissertation Abstracts International, 51(12), 3986–A.

Satone, Sandra McCurdy. (2001, July). The Child Care Teacher’s Role in Providing Reading Reading–related Literacy Experiences for Four–year–old Children. Dissertation Abstracts International, 63(01), 78–A.

BOOK REVIEW

เรื่อง “Organizational Effectiveness Area”

By Mike Woodcock and Dave Francis

ปริทัศน์โดย ไชยา ภาวะบุตร*

และดร.ชรินทร์ดา พิมพ์บุตร**

เครดิตภาพจาก:<http://www.amazon.co.uk/Teambuilding-Strategy-Mike-Woodcock/dp/>

ประสิทธิผลขององค์การ

ในหนังสือ Teambuilding Strategy เขียนโดย Mike Woodcock and Dave Francis (1994) เรื่อง ประสิทธิผลขององค์การ (Organizational Effectiveness) เขียนไว้แปลกออกไปจากที่เคยอ่านในเล่มอื่นๆ กล่าวคือ ผู้เขียนได้อธิบายตัวแปรประสิทธิผลนี้ไว้ 8 ตัวแปร และให้ความสำคัญกับ “teamwork” ว่าเป็นตัวแปรรวมของทุกตัวแปร ดังนั้นจึงขอตัดตอนมาเพียงบางส่วนดังต่อไปนี้

การพัฒนาองค์การ อาจแบ่งได้เป็น 6 ระดับ คือ

1. ระดับบุคคลเพื่อปรับทัศนคติ และทักษะเพิ่มขึ้น
2. ระดับกลุ่มเพื่อปรับการปฏิบัติงาน
3. ระดับหัวหน้าทีม เพื่อพัฒนาความสามารถทางกลยุทธ์ของ “สมองและหัวใจขององค์การ”
4. ระดับระหว่างทีม เพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงสนับสนุนให้เป็นแบบ “win-win” ระหว่างทีม

สมาชิกแต่ละทีม

5. ระดับองค์การ เพื่อปรับปรุงโครงสร้าง วัฒนธรรม ระบบ หรือสมรรถนะ
6. ระดับความสัมพันธ์กับภายนอก เพื่อสร้างเวทีสนับสุน้องค์การกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ซึ่งมีความคิดเห็นที่ส่งผลโดยตรงต่อองค์การ

8 ประเด็น สำหรับการตรวจสอบการพัฒนาองค์การ (Eight Effectiveness Area)

1. ความชัดเจนในเรื่องวิสัยทัศน์ ค่านิยม และจุดมุ่งหมาย
 2. ปรับปรุงคุณภาพของผู้นำเพื่อที่จะชี้ทิศ วางแนวทาง และทำให้เหมาะสมกับองค์การ
 3. ปรับปรุงระบบ วิธีทำงาน และหลักวิชาการ
 4. พัฒนาระบบการที่พลังสูง ซึ่งบุคลากรมีความพอใจ เกื้อกูล และขยายผลออกไป
 5. พัฒนาโครงสร้างองค์การ ซึ่งมีการควบคุม ประสานงานที่เหมาะสมกับประเภทของงานปฏิรูป
- ความสมดุลของอำนาจในองค์การ ด้วยการให้อำนาจระดับที่ต่ำลงไป

* บรรณาธิการ วารสารบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ

** ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านปลวกธาตุโสภณวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

6. สนับสนุน เติมเต็มความตั้งใจของแต่ละบุคคล และเพิ่มคุณภาพของชีวิตให้กับพนักงานแต่ละคน

7. พัฒนาทีม ซึ่งกลุ่มเป็นสิ่งที่ตั้งใจ ให้มีการแลกเปลี่ยนวัตถุประสงค์และงานพร้อมๆ ไปด้วย ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

แผนภาพแสดงโมเดลประสิทธิผลขององค์การ

ลักษณะสำคัญของการขาดวิสัยทัศน์ ค่านิยม และจุดมุ่งหมาย (Clear Vision, Values and Aims:

Key characteristics of vision, values and aims are :)

1. มีความสงสัยหรือไม่แน่ใจเกี่ยวกับค่านิยมหลักขององค์การ
2. ไม่มีความเชื่อมโยงกันจากวิสัยทัศน์ไปสู่การตัดสินใจในทุกส่วนขององค์การ

3. สมาชิกที่เป็นผู้บริหารระดับสูงเข้าใจวิสัยทัศน์ในทิศทางที่แตกต่างกัน และล้มเหลวในการที่จะส่งเสริมทั้งที่เป็นกรพูดและการกระทำ

4. หน่วยงานในองค์การไม่มีการพัฒนาพันธกิจในบริบทของวิสัยทัศน์ร่วม
5. ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ไม่เป็นที่ปรากฏในการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์สู่การเป็นจริง
6. เกณฑ์วัดความสำเร็จไม่มีการนิยามไว้ชัดเจน หรือการกำกับให้เป็นภาพส่วนรวม

ลักษณะสำคัญของการขาดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Dynamic Leadership : Key Characteristics of organization which shows a lack leadership are :)

1. องค์การขาดคนสำคัญ หรือผู้ที่ทำหน้าที่ที่ประหนึ่งผู้ที่พระเจ้าคัดเลือกมาสอนมนุษย์
2. พนักงานแฝงในบุคคลไม่วิถีทางที่จะส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ขององค์การ
3. คนในองค์การขาดความชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ นโยบาย มาตรฐาน ลำดับก่อนหลังและทิศทาง
4. มีการเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนแปลงไม่มากพอ และขาดการยอมรับสถานภาพกัน
5. คนในองค์การรู้สึกว่ามีใครเหลือวแล ซึ่งนำไปสู่การขาดการเชื่อถือในกลุ่มบริหารชั้นสูง
6. แต่ละบุคคลริเริ่มสิ่งซึ่งไม่ได้วางแนวไปข้างหน้าเพื่อเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายขององค์การ
7. ความท้าทายจากสภาพแวดล้อมถูกประเมินค่าต่ำ หรือละเลย

ลักษณะสำคัญของระบบที่อ่อนแอ หรือระบบที่ไม่เหมาะสม (Value-Adding Systems:Key characteristics of weak or inappropriate systems are:)

1. การขาดความสามารถขององค์การในการเรียนรู้อย่างเป็นหมวดหมู่
2. ระบบการบริหารที่ขยายกว้าง ซึ่งไม่เป็นการเพิ่มมูลค่า
3. ขาดการบูรณาการในองค์การระหว่างหน่วยงานในองค์การ
4. ผู้บริหารระดับสูงขาดเครื่องมือที่จะเข้าใจงาน
5. การพยายามทำอะไรที่ลอกแบบกันหรือซ้ำๆกัน

ลักษณะสำคัญของบรรยากาศที่เป็นลบ (Positive Climate:Key characteristics of a negative climate are:)

1. คนไม่แสดงพลังการทำงานเพื่อองค์การ
2. ความกลัวและเครียดแพร่กระจายออกไป
3. ขาดความเชื่อมั่น และไม่มีการแลกเปลี่ยน
4. ความขัดแย้งเชิงทำลายเรื่องปกติธรรมดา
5. มีคนน้อยมากที่คำนึงสิ่งที่ตั้งใจขององค์การ
6. ความจงรักภักดีต่ำ หรือขาดหายไป
7. ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไม่มีการแลกเปลี่ยนอย่างเปิดเผย
8. วัฒนธรรมที่อ่อนกำลัง มุ่งไปสู่การเน้นปัจจัยความสำเร็จเพื่อผลประโยชน์จากการแข่งขัน
9. ผู้บริหารระดับสูงมองวัฒนธรรมองค์การเป็นเสมือนสิ่งขัดขวางแผนกลยุทธ์ของเขา

มากกว่าเป็นการช่วย

ลักษณะสำคัญของโครงสร้างที่ทำให้ไม่มีความสามารถ (Enabling Structure : Key characteristics of an enabling structure are:)

1. โครงสร้างที่ขัดขวางความสำเร็จของงาน
2. ทรัพยากรถูกนำมาใช้มากเกินไป
3. บางส่วนขององค์การอาจยืดหยุ่นมากเกินไป
4. บางส่วนขององค์การอาจไม่ยืดหยุ่น และแข็งที่อาจทำให้ขัดขวางการเปลี่ยนแปลง
5. การใช้อำนาจในสิ่งที่ไม่จำเป็นเกิดขึ้นมากที่สุด เพื่อกำหนดเพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์การ
6. ความตึงเครียดขององค์การเกิดขึ้นโดยผู้บริหารมักจะตำหนิหน่วยงานที่ปฏิบัติงานได้ต่ำ

และมีภาวะขัดขวาง

7. มันเป็นการยาก หรือเป็นไปได้ที่จะรู้คิดรู้แก้ปัญหาขององค์การ

ลักษณะของสมรรถนะที่ไม่เหมาะสม (Appropriate Competences : Key characteristics of inappropriate competences are:)

1. มีความอ่านแอของระบบ ซึ่งผลการปฏิบัติงานลดลงอย่างต่อเนื่อง
2. นวัตกรรมเกิดขึ้นอย่างเชื่องช้ากว่าคู่แข่ง
3. องค์การไม่มีประสิทธิภาพของการส่งต่อแผนกลยุทธ์
4. การลงทุนที่มากเกินไป เป็นสิ่งที่เป็นเป้าหมายของการทำงาน ซึ่งเป็นการได้ผลน้อยและไม่ตรงประเด็น
5. ศักยภาพขององค์การไม่มีการเชื่อมประสานกัน แต่ละส่วนไปคนละทิศทาง
6. ศักยภาพที่สำคัญหลายอย่างไม่ได้นำมาใช้ให้เกิดความก้าวหน้าหรือพัฒนา
7. ในบางส่วนขององค์การที่ควรจะมีศักยภาพ กลับล้มเหลวในทางปฏิบัติ

ลักษณะสำคัญของบุคคลที่ไม่ได้รับการพัฒนา(Developed Individuals : Key characteristics of undeveloped individuals in an organization are:)

1. คนที่อยู่ในงานหลักขาดความสามารถที่จำเป็นต้องใช้
2. แต่ละคนอ่อนแรงที่จะรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง
3. คนไม่เหมาะสมกับงานที่ตนมีทักษะ ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการขององค์การ
4. ความสามารถแฝง (ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์การ) ยังคงไม่ได้รับการพัฒนา
5. ทักษะที่สำคัญยังพัฒนาได้ไม่เต็มที่ หรือมีความผิดพลาด
6. คนไม่รู้สึกรู้สึกับการทำงานให้องค์การ
7. คนกลายเป็นม้าเผลว เพราะเขาเหล่านั้นขาดความรู้สึกระมัดหรือร้อนที่จะพัฒนาตนเอง

ลักษณะสำคัญของทีมงานที่อ่อนแอ (Positive Teamwork : Key characteristics of weak teamwork are:)

1. แต่ละคนขาดความรู้สึกลึกสนิทสนมกลับกลุ่มทำงาน
2. มีการประสานงานที่ไม่เพียงพอ
3. ทีมกลายเป็นฝ่ายปฏิบัติ และต่อต้านองค์การ
4. การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการอ่อนแอ
5. ความเชื่อถือและการเปิดใจ เป็นสิ่งที่กำลังขาดไป
6. ทีมงานไม่มีประสิทธิภาพ
7. สมาชิกของทีมงานบางคนล้มเหลวที่ใช้พลังงานอย่างเต็มที่
8. ทีมล้มเหลวที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์ และมีการทำผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก
9. ความขัดแย้งระหว่างสมาชิก นำไปสู่ความล้มเหลวในการตัดสินใจและการหลอ่เลี้ยวพลังงานที่มีอยู่
10. กระบวนการตัดสินใจของทีมมีรอยร้าว

บทสรุป

จากการศึกษาหนังสือ Teambuilding Strategy ซึ่งเขียนโดย Mike Woodcock and Dave Francis (1994) เรื่อง ประสิทธิภาพขององค์การ (Organizational Effectiveness) นั้น สามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาองค์การในทุกระดับจำเป็นต้องมีการตรวจสอบการพัฒนาขององค์การใน 8 ประเด็น (8 Effectiveness Area) คือ 1. วิสัยทัศน์ ค่านิยม และจุดมุ่งหมาย 2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3. ระบบการเพิ่มมูลค่า 4. บรรยากาศขององค์การที่สร้างสรรค์ 5. โครงสร้างที่มีความสามารถ 6. สมรรถนะที่เหมาะสม 7. บุคลากรที่ได้รับการพัฒนา และ 8. ทีมงานที่สร้างสรรค์

วันนี้ คุณตรวจสอบการพัฒนาองค์การของคุณหรือยัง ?

หนังสืออ้างอิง

Mike Woodcock and Dave Francis (1994). Teambuilding Strategy Gower publishing USA.